ترجمه های متون فارسی

به

زبانهای پاکستانی

تألیف

اختر راهی

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

شناسنامهٔ این کتاب

نام کتاب : ترجمهٔ متون فارسی به زبانهای پاکستانی.

تالیف : اختر راهی.

باز نویسی : مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان.

سخن مدیر : مدیر مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان.

ناشر : مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ، اسلام آباد.
تلفن : ۸۱۱۰۹۱

شمارهٔ ردیف : ۱۰۴

تعداد : ۱۰۰۰

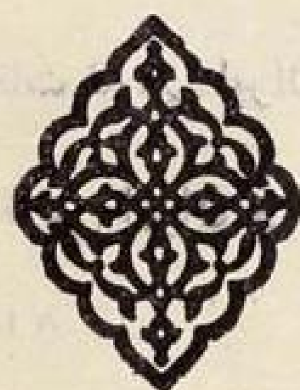
چاپ : جدید اردو تائپ پریس، لاهور - تلفن : ۶۴۲۸۷

صفحات : ۴۹۶

تاریخ انتشار : ۱۴۰۶ه‍.ق. ۱۳۶۵ه‍.ش. ۱۹۸۶م.

بها : ۹۰ روپیه پاکستانی.

انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

شمارهٔ

۱۰۴

تأسیس بر مبنای موافقتنامهٔ مورخ آبان ماه ۱۳۵۰ مصوب دولتین ایران و پاکستان

یاد داشت

ص ۲۵ نام حق ۶۹۳ سال پس از وفات رسول (ص) سروده شده نه پس از هجرت .

ص ۳۴ حسنیه است نه حسینه .

ص ۸۱ سطر آخر ۱۰۳۱ غلط و ظاهرا ۱۳۰۱ باشد .

ص ۱۱۸ سال وفات لاهیجی شارح گلشن راز اشتباهاً ۸۴۰ ذکر شده .

ص ۱۶۳ دو حصهٔ اول اقبال نامه چاپ شده .

ص ۱۶۶ ''تاریخ ادبیات ایران'' کتاب تاریخ نیست و اشتباهاً در این صفحه و این قسمت آمده و با قسمت بعد که تذکرهٔ شاعران باشد تناسب بیشتری دارد .

ص ۱۸۷ «مختصری در تاریخ تحول نظم فارسی» همان ایراد بالا را دارد .

ص ۲۱۶ سه سطر به آخر ظاهرا ۱۳۹۵ است نه ۱۲۹۵ .

ص ۳۲۵ تاریخ (۸۲۶ - ۸۷۷) که برای روزگار سلطان زین العابدین از آل مظفر ذکر شده قطعاً نادرست است .

ص ۳۴۲ تفضل حسین احمد آبادی است نه حسین . تواریخ مذکور دراین صفحه نیز به این شکل صحیح است : ۱۳۰۸ ه. ش. ۱۳۳۰ ه. ش. ۱۳۳۵ ه. ش. ۱۳۵۰ ه. ش.

ص ۳۴۴ تعبیر «سی ویک غزل محمود شبستری» ظاهرا درست نیست زیرا وی غزلسرا نبوده و گویا مقصود از غزل ، قطعه ای از منظومهٔ بلند او «گلشن راز» است .

ص ۳۴۷ تعبیر «مثنوی شمس تبریز» ظاهراً درست نیست .

ص ۳۵۷ ، س ۵ ، ۱۳۲۱ ه. ش. درست است .

ص ۳۷۰ بالای صفحه براهوئی است نه اردو .
ص ۳۸۹ و پاره ای صفحات دیگر ''بروجردی ''درست است نه بروجردوی .
ص ۴۲۰ سطر آخر المبلغ درست است .
ص ۴۲۵ مقالات جمالیه در ۱۳۰۱ ه. ش. چاپ شده ، و در همین صفحه سال وفات لاهیجی شارح «گلشن راز» اشتباهاً ذکر شده ۸۴۰ .
ص ۴۳۰ ترجمهٔ «مونس العشاق» ظاهرا در سال ۱۴۰۲ ه. ق. چاپ شده .

* * *

توضیحی پیرامون چند واژه

سابق مدیر : مدیر سابق   مهتم : مسئول   سکهان : سیک‌ها
دهاکه : داکا   تعارف : معرفی

ضمنا هر جا عبارت «چاپ چند بار» به کار می رود ، «واژه» «از جمله» را به دنبال آن بیفزائید همچنین س ن : سال چاپ نامعلوم .

پیشگفتار

ایران و خطه ای که بانام پاکستان شناخته می شود ، از زمانهای بسیار قدیم دارای پیوند های گوناگون فرهنگی و تاریخی و اقتصادی و سیاسی بوده اند . ارتباط میان مسلمانان و این خطه نیز از سال ۹۲ ه آغاز می گردد . درین سال که ولید بن عبدالملک اموی متولی امر خلافت بود ، برای نخستین بار مسلمانان زیر پرچم محمد بن قاسم به سند آمدند و برآن تسلط یافتند . ولی چون سند از مرکز خلافت دور بود و اختلاف و مخاصمت نیز مابین امویان راه یافته بود، حکومت سند رشتهٔ پیوندش از مرکز خلافت گسیخت ، تا بار دیگر مسلمانان از راه گذرگاه خیبر وارد شدند . سلطان محمود غزنوی (م ۴۲۱ ه) بارها به هند حمله برد و لاهور را مرکز متصرفات خود در هند و سند قرار داد .

درآن زمان غزنین یکی از مهم ترین مراکز زبان و ادب فارسی بود . افراد و خانواده هائی که به علل گوناگون به لاهور آمده بودند . با فرهنگ و زبان خویش لاهور را «غزنین صغیر» گردانیدند . سرایندگان و مؤلفان مثل ابو عبدالله روز به بن عبدالله لاهوری ، سید علی هجویری معروف به داتا گنج بخش لاهوری (م ۴۶۵ ه) ابو الفرج رونی (م ۴۸۴ ه) و مسعود سعد سلمان (م ۵۱۵ ه) در لاهور می زیستند .

پیروزیهای غزنویان و شهاب الدین محمد غوری (م ۶۰۲ ه) راه نفوذ زبان فارسی را در شمال و غرب شبه قاره (پاکستان فعلی) هموار ساخت . محمد غوری در سال ۵۷۱ ه یکی از ممالیک خود قطب الدین ایبک (م ۶۰۷ ه) را بعنوان نائب السلطنهٔ هندبه‌این کشور فرستاد . وی نخستین پادشاه مسلمان شبه قاره و پایه گذار سلطنت ممالیک در این منطقه است . جانشینان ایبک

که آترکان سیای مرکزی بودند . در هنگام سلطنت خویش ترجیح می دادند که بجای ترکی زبان فارسی را برای امور حکومتی بکار برند - و به این ترتیب زبان فارسی در شبه قاره توسعه و استقرار یافت ، و چهره های درخشان شعر و ادب فارسی مثل شیخ جمال الدین هانسوی (م ۶۵۸ھ) ، بو علی قلندر پانی پتی (م ۷۲۴ھ) ، امیر خسرو دهلوی (م ۷۲۵ھ) ، امیر حسن سجزی دهلوی (م۷۳۷ھ) ، ضیا نخشبی بدایونی (م ۷۵۱ھ) ، سید محمدگیسو دراز (م ۸۲۵ھ) و جمالی دهلوی (۹۴۲ھ) آثار نفیس وار زنده ای به فارسی خلق کردند .

سکندر لودهی (م ۹۶۳ھ) نخستین پادشاهی بود که در سال ۸۹۵ھ فرمان داد که زبان فارسی زبان رسمی دربار باشد . ازین دوره به بعد کسانی که زبان فارسی را خوب می دانستند و بخصوص آنها که از فن انشا و ادب فارسی بهرهٔ وافر داشتند وارد دربار شدند .

در سال ۹۳۲ھ ظهیرالدین بابر (م ۹۳۷ھ) ابراهیم لودهی را شکست داد و پایه گذار امپراتوری مغولان در شبه قاره شد . در دورهٔ مغولان زبان فارسی در سراسر شبه قاره توسعه یافت . فرزند بابر ، نصیر الدین همایون (م ۹۶۳ھ) پس از شکستی که در جنگ از مخالفان خورد به ایران رفت . چندی آنجا توقف کرد و سپاهی از ایرانیان فراهم آورده به هند برگشت و به یاری آنان سلطنت از دست رفته را باز یافت. با ورود این سپاه ، بازار زبان و فرهنگ فارسی بیش از پیش در شبه قاره گرم شد . و در زمان امپراتوری جلال الدین اکبر بسال ۹۹۰ھ به فرمان راجه تو درمل مقرر گردید که همه حسابها را بجای زبان های محلی به فارسی نگاهداری کنند .

از عهد جهانگیر پادشاه (جلوس ۱۰۱۴ھ) تا نیمهٔ دوم قرن سیزدهم هجری زبان و ادب فارسی گسترش بسیار یافت . کتابهای فراوانی در رشته های گوناگون به فارسی نوشته شد و گنجینه ای از آثار تاریخی و ادبی به نظم و نثر این زبان فراهم گردید . که نسخه های خطی و چاپی آنها در موزه ها و کتابخانه های معروف جهان موجود است .

تاریخ نگاران ادب فارسی در شبه قاره این زمان را «دوران طلائی فارسی» می‌شمارند. درین دوران زبان فارسی در سراسر شبه قاره رواج داشت. و هیچ دستگاه و تشکیلاتی از آن بی نیاز نبود، بطوری که حتی مصلح هندوان راجه رام موهن رای، نیز برای اصلاح مذهب خود، کتاب «تحفة الموحدین» را بفارسی نگاشت.

با گذشت زمان اردو جای فارسی را گرفت و عصر طلائی فارسی در هند به پایان رسید. اردو یک زبان محلی بود و قدیمترین آثار موجود اردو به قلم خواجه گیسودراز (م ۸۲۵ه) است. استعمار گران انگلیسی بجای فارسی، اردو را برای صاحب منصبان و کارمندان خود اجباری کردند. دانشکدهٔ فورت ولیم (کلکته) در سال ۱۸۰۰ه میلادی ۱۲۱۵ه تأسیس شد و هدف از آن تدریس و تعلیم زبان اردو بود. معلمان و منشیان دانشکدهٔ فورت ولیم آثار فارسی را به زبان اردو در آوردند و از آن زمان تا کنون ترجمه از متون فارسی به اردو ادامه دارد. در ۱۲۵۱ه/۱۸۳۵ میلادی به فرمان انگلیسی های استعمار گر، انگلیسی زبان رسمی و دولتی هند شد، ولی زبان فرهنگی مسلمانان فارسی و اردو بود. با استقلال پاکستان اردو زبان ملی این کشور اعلام شد و کتابهای بی شمار در رشته های گوناگون به این زبان تألیف و تصنیف و ترجمه گردید. علاوه براردو، زبان های بومی دیگری هم در نقاط مختلف در شبه قاره رواج داشته است که بعضی هنوز موقعیت خود را حفظ کرده و متون فارسی به غالب آنها ترجمه شده است.

چند سال پیش با تشویق و کمک فهرست نگار معروف ایران آقای احمد منزوی، فهرست کتابهائی راکه از فارسی به زبان های رایج در پاکستان ترجمه شده است تهیه کردم که تکمیل شدهٔ آن به این صورت درآمده است. در جمع مواد و تدوین و تکمیل آنها دوستان گرامی آقای سید عارف نوشاهی، آقای محمد نذیر رانجها، آقای سید حسین عارف نقوی و کتابدار مرکز تحقیقات

فارسی ایران و پاکستان آقای محمد حسین تسبیحی اطلاعات ارزنده ای در اختیارم نهادند که از همهٔ ایشان بسیار متشکرم.

اخترراهی

۹ محرالحرام ۱۴۰۶ه‍.

علائم اختصاری منابع

آصفیہ	: فہرست کتب عربی ، فارسی و اردو مخزونہ کتب خانۂ آصفیہ سرکار عالی.
ادبیات	: تذکرہ اردو مخطوطات (مخزونہ ادارہ ادبیات اردو حیدر آباد دکن).
اردو مخطوطات	: دہلی کے اردو مخطوطات کی وضاحتی فہرست.
انجمن	: مخطوطات انجمن ترقی اردو پاکستان، کراچی.
پشتو	: Catalogue of Pushto Mss. in the Libraries of British Isles.
پیرس	: مخطوطات پیرس.
دارالعلوم	: تعارف مخطوطات کتب خانہ دارالعلوم دیوبند.
سالار جنگ	: کتب خانہ نواب سالار جنگ مرحوم کی اردو کتابوں کی وضاحتی فہرست.
شیرانی	: فہرست مخطوطات شیرانی.
قاموس	: قاموس الکتب.
گنج بخش	: فہرست نسخہ ہای خطی کتابخانۂ گنج بخش اسلام آباد.
لباب	: لباب المعارف العلمیہ فی مکتبۃ دارالعلوم الاسلامیہ (پیشاور).
مخطوطات فارسیہ	: تفصیلی فہرست مخطوطات فارسیہ پنجاب پبلک لائبریری لاہور.

راهنما

قسمت یکم

(ترجمه ها به زبان اردو)

تفسیر و دربارۂ قرآن

☆ **تفسیر حسینی :** مواهب علیه

☆ **تفسیر سورۂ و الضحیٰ :** مصباح العاشقین

☆ **تفسیر عزیزی :** فتح العزیز

☆ **خلاصة المنهج**

از ملا فتح الله کاشانی (م ۹۹۷ ھ ، ۹۹۸ ھ) فرزند شکر الله کاشانی که در روزگار شاه طهماسب صفوی (۹۳۰ ھ-۹۸۴ ھ) می زیسته و در کشمیر در گذشته است. از او تفسیر بزرگ "منهج الصادقین" یادگار است - اختصار آن "خلاصة المنهج" است.

چاپ : تهران - کتابفروشی اسلامیه (۱۳۸۴ ھ)

۱- تنویر البیان

ترجمۂ متن قرآن از سیّد محمد حسین المدعوبه سیّد علن (م ۱۲۹٤ ھ) و ترجمۂ "خلاصة المنهج" از راحت حسین اکبر آبادی.

چاپ : آگره - مطبع اعجاز محمدی (۱۳۱۳ ھ)

☆ **فتح العزیز :** تفسیر عزیزی

از شاه عبدالعزیز دهلوی (م ۱۲۳۹ ھ) فرزند شاه ولی الله دهلوی مشتمل بر تفسیر سورۂ فاتحه و سورۂ بقره تا آیت ۱۸٤ و پارۂ تبارک الذی و پارۂ عم.

چاپ : چند بار ، جلد اول ، لاهور - مطبع محمدی (۱۳۰۱هـ) و جلد دوم لاهور - مطبع محمدی (۱۲۹۸هـ)

۲- بستان التفاسیر

از محمد علی چاند پوری در سال ۱۲۸۱هـ ، فقط ترجمهٔ سورهٔ فاتحه و سورهٔ بقره است.

چاپ : دهلی - مطبع فاروق (۱۳۱۲هـ) ، دهلی - مطبع ناصری (۱۲۸۳هـ)

۳- ترجمهٔ دیگر

از محمد حسن خان رامپوری ، مشتمل بر پارهٔ تبارک الذی و پارهٔ عم.

چاپ : بمبئی - مطبع محمدی (تبارک الذی بسال ۱۲۶۱هـ و پارهٔ عم بسال ۱۲۶٤هـ).

۴- نور اسلام (منظوم)

ترجمهٔ منظوم جزوی از فتح العزیز در ۶۶۶ ابیات ، مترجم نام خود را ذکر نکرده است - در آغاز سروده است :

جناب مولوی معنوی نے شاہ عبدالعزیز دهلوی نے
عزیزیه جو ہے تفسیر مشهور کیا ہے اس میں یونهی اس نے مذکور
سو اس کے صرف هندی کی ہے میں نے بهلائی جو دوجهان کی لی ہے میں نے

هنوز چاپ نشده [قاموس ج ۱ - شماره ٤۹٤]

☆ الفوز الکبیر فی اصول التفسیر

از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷۶هـ) در اصول تفسیر - تقسیمات آن در چهار باب است -

باب اول در بیان علوم پنجگانه که قرآن بطریق تنصیص بر آنها دلالت فرموده است.

باب دوم در بیان وجوه خفاء نظم قرآن به نسبت اذهان اهل زمان و علاج آن وجوه باوضح بیان.

باب سوم در بیان لطائف نظم قرآن و شرح اسلوب بدیع آن بقدر طاقت وامکان.

باب چهارم در بیان فنون تفسیر و حل اختلاف واقع در تفسیر صحابه و تابعین.

چاپ : هوگلی ـ مطبع احمدی (۱۲٤۹ھ)

دهلی ـ مطبع مجتبائی (۱۳۱٦ھ)

لاهور ـ مطبع علیمی (س ـ ن)

٥- ترجمه از رشید احمد انصاری

چاپ : علی‌گڑھ ـ مطبع احمدی (۱۳۳۲ھ)

دهلی ـ مکتبهٔ برهان (س ـ ن)

لاهور ـ شیخ محمد بشیر و فرزندان (س ـ ن)

٦- ترجمهٔ دیگر

از محمد سلیم عبدالله ، در آغاز احوال و آثار مؤلف را به اختصار بیان نموده است.

چاپ : کراچی ، اردو اکادمی سندھ (۱۳۸۰ھ)

۷- ترجمه از حبیب الرحمن صدیقی

چاپ : با متن اصلی و ترجمهٔ عربی و اردو ـ کراچی ـ محمد سعید (س‌ـن).

☆ الکلمات الراجحه فی تفسیر سورة الفاتحه

از محمد عبدالله بهلوی (۱۳۹۸ھ) خلیفه فضل علی قریشی [تذکره علمائے پنجاب ، ص ۳۳۹]

۸- ترجمه از عبدالله طالوت

چاپ : نواب شاه ـ بسعی و اهتمام محمد صالح (س ـ ن).

☆ مصباح العاشقین : تفسیر سورهٔ والضحی

از بهاءالدین محمود بن ابراهیم ، نبیرهٔ بندگی مخدوم قاضی حمیدالدین ناگوری (م ٦٤١ھ) ، نثر آمیخته به نظم است.

قاضی ناگوری از تفاسیر معتبر و احادیث نبوی و از کتب دیگر مطالبی دربارهٔ تفسیر سورهٔ والضحی اخذ کرده و برای مؤلف بیان نموده ـ تاریخ تولد و وفات بهاءالدین محمود در هیچ کتاب معروف بدست نیامد اما

''مصباح العاشقین'' اثر قرن هشتم هجری است ۔

چاپ : چند بار ، لاهور ۔ مطبع اسلامیه (١٣٢٩هـ)

٩- ترجمه از ناشناس

چاپ : لاهور

☆ المقدمه فی قوانین ترجمه

از شاه ولی الله دهلوی (م ١١٧٦هـ) ، مقدمهٔ فتح الرحمن (ترجمهٔ قرآن) است درین مبحث که فن ترجمهٔ قرآن چگونه باید انجام گیرد.

چاپ : با ترجمه قرآن ، میرتهـ ۔ مطبع هاشمی (١٢٨٥هـ).

١٠- ترجمه

از حفظ الرحمن سیوهاروی (م١٣٨٢هـ) ، یکی از همکاران ندوة المصنفین دهلی و مؤلف ''قصص القرآن''.

چاپ : در مجلهٔ ''برهان'' (دهلی) بابت ذی قعده و ذی الحجه ١٣٦٤هـ

☆ مواهب علیه : تفسیر حسینی

از ملا کمال الدین حسین فرزند علی واعظ کاشفی بیهقی (م ٩١٠هـ) ، بفرمائش امیر علی شیرنوائی (٨٤٤هـ-٩٠٧هـ) ، یک تفسیر مفصل قرآن بنام ''جواهر التفسیر'' در چهار جلد آغاز نموده بود ولی چون به طول انجامید، پس از جلد یکم ، تفسیر کوتاهی برای امیر تالیف نمود ۔ مصنف این تفسیر را در غرهٔ محرّم آغاز و در ٢ شوال ٨٩٩هـ بپایان برده چنانکه از قطعه تاریخ بر می آید :

با خامه که این نامهٔ اقبال نوشت
و انجام سخن بیمن انفال نوشت
گفتم مه و روز و سال و تاریخ نویس
فی الحال دوم ز شهر شوال نوشت

از کاشفی کتب معروف مثل انوار سهیلی و روضة الشهداء هم یادگار است ۔

چاپ : بکوشش محمد رضا جلالی نائینی ، تهران

۱۱- **قرآن مجید** با ترجمهٔ شاه ولی الله (فارسی) و شاه رفیع الدین (اردو) چاپ شده - بر کنارهای صفحات آن ترجمهٔ تفسیر عزیزی و ترجمهٔ تفسیر حسینی از ناشناس باختصار مندرج است.

چاپ : دهلی مطبع میور (۱۳۰۸ھ)

۱۲- **تفسیر پارهٔ عم**

ترجمه از تفسیر حسینی ، نام مترجم مذکور نیست

نسخه خطی : حیدر آباد [قاموس ، جلد اول]

۱۳- **تفسیر قادری**

از فخر الدین قادری

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۲۹۷ھ) ، فقط مقدمهٔ تفسیر حسینی (ترجمه)، دهلی (۱۳۱۹ھ)

حدیث رسول ﷺ و دربارهٔ حدیث

☆ **اربعین جامی :** چهل حدیث

☆ **بستان المحدثین**

از شاه عبدالعزیز محدث دهلوی (م ۱۲۳۹ ه) فرزند شاه ولی الله دهلوی ، در معرفی کتابهای حدیث و مؤلفین آنها -

چاپ : چند بار ، دهلی - نصرت المطابع (۱۲۹۳ ه)

۱- روض الریاحین

از عبدالسمیع دیوبندی ، بااضافات فواید و حواشی

چاپ : با تجدید نظر محمد بشیر دهلوی ، کراچی - نور محمد اصح المطابع (س - ن)

☆ **تیسیر القاری**

متن عربی (الصحیح البخاری) از محمد بن اسماعیل بخاری (م ۲۵۶ ه) ، در احادیث رسول صلی الله علیه و آله وسلم ، شرح آن از نور الحق مشرق (م ۱۰۷۳ ه) فرزند شیخ عبدالحق محدث دهلوی ، در شش جلد ، بنام اورنگ زیب عالمگیر (۱۰۶۸ ه-۱۱۱۸ ه) نگاشته شده

چاپ : لکهنؤ - مطبع علوی (۱۲۹۸ ه)

۲- ترجمه از قلندر حسن

چاپ : بنگلور (۱۲۹۴ ه)

☆ **چهل حدیث** : اربعین جامی

از عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸ھ) ، چهل سخن از پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و هر سخن به دو بیت گزارش شده است ـ

چاپ : چند بار ، به تقریب پانصد و پنجاهمین سال ولادت جامی ، کابل ـ انجمن جامی (۱۳۴۳ھ ش)

۳- ترجمهٔ منظوم

از ظفر علی خان (م ۱۳۷۶ھ)

چاپ : لاهور ـ مرغوب بک ایجنسی (۱۳۳۶ھ) ، لاهور ـ الله والے کی قومی دکان (۱۳۷۶ھ)

٤- مخزن نجات

از شرف الدین احمد خان.

چاپ : رامپور (۱۳۴۵ھ).

☆ **سفرالسعادت** : صراط مستقیم

از مجدالدین محمد (م ۸۱۷ھ) فرزند یعقوب فیروز آبادی ، شاگرد تقی الدین سبکی و نگارندهٔ لغت عربی ''قاموس'' ، دراقوال و افعال پیامبر صلی الله علیه وسلم، در یک مقدمه و هفت باب بقرار زیر :

باب اول در طهارت پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم

باب دوم در نماز حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

باب سوم در زکوة و صدقات

باب چهارم در صیام آن حضرت صلی الله علیه وسلم

باب پنجم در بیان حج

باب ششم در اذکار

باب هفتم در عموم احوال آن حضرت صلی الله علیه وسلم

این متن بسال ۸۰٤ھ به وسیلهٔ ابو الجواد محمد بن محمد فخروی مصری به عربی ترجمه شده و بنام ''سفر السعادت'' چاپ شده است

چاپ : چند بار ، لاهور ـ مطبع محمدی (۱۲۸۶ھ).

۵- ترجمه از ناشناس

چاپ : لاهور - شیخ الهی بخش جلال الدین تاجران کتب (س - ن)

☆ شرح سفر السعادت

متن از مجدالدین محمد فرزند یعقوب فیروز آبادی ، گزارش از شیخ عبدالحق محدث دهلوی ، در ۱۰۳۳ھ به تکمیل رسانده است -

چاپ : چندین بار ، کلکته (۱۲۵۲ھ)

۶- مصباح الهدایت

از عبدالحئی واعظ

چاپ : بنگلور (۱۲۹۸ھ)

☆ عجالهٔ نافعه

از شاه عبدالعزیز دهلوی (م ۱۲۳۹ھ) ، در اصول حدیث ، در دو فصل و خاتمه :

فصل اول در ذکر فواید و غایات علم حدیث

فصل دوم در ذکر سند علم حدیث

خاتمه در علامات وضع حدیث و کذب راوی

چاپ : چندین بار ، دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۴۸ھ)

۷- ترجمه از ناشناس

چاپ : دهلی - مطبع روزانه اخبار (۱۳۲۳ھ)

۸- فواید جامعه بر عجالهٔ نافعه

ترجمه و شرح از عبدالحلیم چشتی

چاپ : کراچی - نور محمد اصح المطابع (۱۳۸۳ھ)

فقه

☆ اسرار الصلوٰة

از زین الدین علی بن احمد عاملی

۱- ترجمه

از سید مرتضی حسین

چاپ : لاهور - امامیه مشن

☆ اعلاء کلمة الله فی بیان ما اهل به لغیر الله

از پیر سید مهر علی شاه گولروی (م۱۳۵۶ه) ، در مقدمه و سه باب و خاتمه :

باب اول در بیان معنی آیت و ما اهل به لغیر الله

باب دوم در بیان شرایط ذبح و اقسام آن

باب سوم در بیان معنی نذر و مایتعلق به

در ۱۳۲۲ه به پایان رسیده

چاپ : باترجمهٔ اردو ، گولره (۱۳۸۵ه)

۲- ترجمه

از فیض احمد مدرس مدرسهٔ غوثیهٔ گولره

چاپ : گولره (۱۳۸۵ه)

☆ بدائع (منظوم)

از علی رضا هندی ثم بغدادی ، در مسایل نماز و متعلقات آن از روی عقاید اهل سنت و جماعت

چاپ : بارها ، ملتان (س ـ ن)

۳- ترجمه

از قاری خلیل الرحمن

چاپ : ملتان ـ مکتبۀ شرکت علمیه (س ـ ن)

☆ تنویر القلوب

در بیان ارکان اسلام (نماز و روزه و زکوة و حج)

٤- تزکیه" القلوب

از مفتی عبدالکریم خاکی

چاپ : کانپور ـ مطبع احمدی (۱۳۰۱ه)

☆ جامع عباسی

از بهاءالدین محمد فرزند حسین عاملی معروف به شیخ بهائی (م ۱۰۳۰ه) ، به نام شاه عباس صفوی اول (۹۹٦هـ-۱۰٤۸ه) ، در بیست باب نگاشته شده ، کتاب متد اول در فقه جعفری.

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع ذوالفقار حیدری، لکهنؤ ـ مطبع نولکشور (۱۳۱۳ه)

۵- ترجمه

از ناشناس

چاپ : دهلی ـ مطبع یوسفی

☆ جواب الاستفسار فی التعامل مع الکفار

از غلام العلی قصوری (م ۱۳۰٦ه) فرزند حافظ محمد داود در اثبات این امر که برای مسلمانان شبه قاره خدمت به سلطنت انگلیسی جایز است

چاپ : لاهور

٦- کفار کی نوکری

ترجمه از مولوی داؤد ، نبیرۀ نگارنده بود

چاپ : در مجلۀ اهل حدیث (امرتسر) در سه اقساط بابت جمادی الاول و

جمادی الثانی ۱۳۵۸ھ نشر شده -

☆ چهار باب

از شاه اهل الله دهلوی (م ۱۱۸۷ھ) ، برادر خرد شاه ولی الله دهلوی ، در عقاید و مسایل فقه به موجب اهل سنت ، در چهار باب :

باب اول در بیان عقاید که دانستن آن به هر مسلمان لازم است

باب دوم در بیان آنچه عمل آن فرض یا واجب یا سنت یا مستحب است

باب سوم در بیان فضایل اعمال

باب چهارم در بیان بعضی از نصایح

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع مصطفائی (۱۲۵۸ھ)

۷- ترجمه

از ناشناس

چاپ : بامتن فارسی ، دهلی ـ مطبع روزانه اخبار (۱۲۸۳ھ)

۸- فیوض برکت الله

از برکت الله سورتی

چاپ : کراچی ـ اداره تبلیغ القرآن (س ـ ن)

۹- نصیحت نامه

ترجمهٔ فقط باب چهارم که در بیان نصایح است ، و جمعاً ۲۴ نصیحت.

چاپ : در ضمن ''مجموعه وصایا اربعه''، حیدرآباد ـ شاه ولی الله اکادمی (۱۳۸۴ھ)

☆ الحجة الفایحه لطیب التعیین والفاتحه

از احمد رضا خان بریلوی (م ۱۳۴۰ھ) ، در اثبات فاتحه خوانی به تعیین روز و وقت ، به صورت استفتاء و جواب از روی استنباط فقه حنفیان

۱۰- بینهٔ واضحه در بیان حسن تعیین و فاتحه

از محمد عبدالحکیم شرف قادری، در آغاز آن سوانح احمد رضا خان بریلوی را درج نموده است

چاپ : هری پور ـ دارالعلوم اسلامیه رحمانیه (۱۳۸۹ ﻫ)

☆ حقوق الاسلام : حقیقت الاسلام

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ ﻫ)، نگارندهٔ "ما لابد منه" و "تذکرة الموتی و القبور"، در حقوق خالق و بندگان وی

چاپ : بارها ، لکهنؤ ـ (۱۲۶۰ ﻫ)

لاهور ـ مطبع امید (س ـ ن)

۱۱ـ ترجمه

از پرفسور وحید الدین سلیم (م ۱۳۴۷ ﻫ)

چاپ : پانی پت ـ مطبع حالی (س ـ ن)

به اضافه پیش گفتار محمد اسمعیل پانی پتی ، کراچی ـ پاک اکادمی (۱۳۸۲ ﻫ)

☆ حیرت الفقه

از ابو سعید شریف قریشی ، در مسایل فقهی ، باعنوان های کتاب و بروش "سوال و جواب" : کتاب طهارت ، کتاب صلوة ، کتاب روزه ، کتاب در بیان مسایل متفرقه ، به نام سلطان محمود شاه بن ابراهیم شاه معنون است.

۱۲ـ ترجمه

از سید ابراهیم حسینی.

چاپ : کانپور ـ مطبع رزاق (۱۲۸۷ ﻫ).

☆ خلاصة الفقه

از عبداللطیف لاهوری ، در احکام فقه بموجب اهل سنت ، در هیجده باب و هر باب در چند فصل ، نثر آن روان و سلیس است

چاپ : بار ها

۱۳ـ ترجمه

از عبدالواحد رامپوری

چاپ : کانپور ـ مطبع نظامی (۱۲۹۵ ﻫ)

۱۴- **کشف الخلاصه** (منظوم)

از شجاع الدین برهانپوری (م ۱۲۵۶هـ) ، **در سه صد و هشتاد و سه ابیات سروده است**

چاپ : بمبئی - مطبع فتح الکریم (۱۲۹۹هـ)

بمبئی - مطبع علوی

☆ الدلیل القوی علی ترک القراة المقتدی

از احمد علی محدث سهارنپوری (م ۱۲۹۷هـ) ، در اثبات این امر که در نماز جماعت ترک قرأت سورة فاتحه برای مقتدی لازم است، این رساله دررد ترید عالمی از اهل حدیث محمد شاه لدهیانوی نگاشته شده

چاپ : دہلی - مطبع احمدی (۱۲۷۰هـ)

۱۵- **ترجمه**

از مؤلف (احمد علی سهارنپوری)

چاپ : دهلی - مطبع رحیمی (۱۲۹۵هـ)

☆ ذخیرة العباد

در عقاید و مسایل فقهی

۱۶- **هدایت العباد**

ترجمهٔ بخشی بابت مسایل روزه

چاپ : حیدر آباد دکن - مطبع حیدری

☆ رساله تراویح

از غلام رسول قلعوی (م ۱۲۹۱هـ) ، در اثبات این امر که بیست رکعات نماز تراویح مسنون است ، به سال ۱۲۹۰هـ نگاشته است.

چاپ : لاهور - مطبع محمدی (۱۲۹۱هـ)

۱۷- **ترجمه و حواشی**

از محمد سرفراز خان صفدر

چاپ : با متن فارسی ، گکهر مندی (پنجاب) - انجمن اسلامیه (س - ن

✡ رساله در مذهب فاروق اعظم

از شاه ولی الله دهلوی فرزند شاه عبدالرحیم، بخشی از «ازالة الخفا» است اما از روی موضوع مستقل بالذات است.

نیز رک: «ازالة الخفا عن خلافت الخلفاء» در بخش تاریخ

۱۸- فقهٔ عمر رض

از ابو یحیی امام خان نوشهروی

چاپ: لاهور - اداره ثقافت اسلامیه (بار سوم: ۱۳۹۶ھ)

✡ رساله سیفیه در مسایل فقهیه

از سید مهدی علی فرزند سید مقصود علی، بسال ۱۲۳۱ھ:

«گفت نامی جناب شرع شریف» فقهی ست به روش سیاق

به نام مظفر الدوله ناصر الملک سیف الدین حیدر معنون است.

۱۹- حدائق اثنا عشریه

از سید سیف الدین حیدری، در ۱۲۵۵ھ به اردو ترجمه شده

نسخهٔ خطی: کتاب خانه اندیا آفس لندن

✡ رساله عقیقه

از تراب علی لکهنوی (م ۱۲۸۱ھ) فرزند شیخ شجاعت علی، در مسایل عقیقه و تسمیهٔ نوزائیدگان

۲۰- ترجمه

از محمد نظام شاهجهانپوری (م ۱۳۰۸ھ)

چاپ: کانپور (۱۲۷۷ھ)

✡ رساله نکاح

از ملا محمد باقر فرزند محمد تقی مجلسی، در نکاح و انواع تعبیرات وصیغ آن

چاپ: درضمن مجموعه «رسایل سبعه» لکهنؤ- مطبع منشی نولکشور

۲۱- ترجمه

از محمد حسین آزاد فرزند محمد باقر دهلوی، به اضافهٔ حواشی

چاپ : دهلی - مطبع جعفریه (س - ن)

رامپور- در ["مشاهیر کے اولین صحیفے" (مرتبه : عابد رضا بیدار)-

۱۳۹۰ھ] ، ص ۹۱-۱۰٤

✡ رسایل الارکان

از عبدالعلی محمد بحر العلوم (م ۱۲۲۵ھ) فرزند ملا نظام الدین محمد سهالوی ، نگارندهٔ شرح مثنوی معنوی ، در مسایل نماز و روزه و زکوة و حج به روش فقه احناف

چاپ : چند بار

۲۲- انوار الایمان

چاپ : دهلی - مطبع انوری

✡ زاد الآخرت

از مولا بخش ، دربارهٔ مراسم تجهیز و تکفین و جنازه

۲۳- ترجمه

از عبدالحی

چاپ : مدراس - مطبع نظام المطابع (۱۲۸۹ھ)

۲٤- مسایل سوتی

از سعید بخت

چاپ : لکهنؤ - فخر المطابع (۱۳۲۸ھ)

✡ شرائع الاسلام

از عبدالغنی فرزند ابی طالب کاشمیری ، در مسایل حلال و حرام از روی فقه جعفری- این کتاب ترجمه ای ست از تصنیف شیخ ابو القاسم جعفر حلی که بزبان عربی است

۲۵- ترجمه شرائع الاسلام موسوم به جامع الرضوی

در دو جلد

از عابد حسین جعفری

✡ علم الفرائض

از عنایت الله ، در مسایل ارث

۲۶- ترجمه

از نوازش علی خان مراد آبادی

نسخهٔ خطی : کتاب خانه دانش گاه دهلی

[رک : اردو مخطوطات ، ص ۱٤۵]

آغاز : الحمد لله الذی میراث السموات والارض

✡ عمدة البیان فی اعلان مناقب النعمان

از غلام دستگیر قصوری (م ۱۳۱۵ھ) در اثبات تقلید فقهی و مناقب امام ابو حنیفه(م ۱۵۰ھ)، در رد معیار الحقائق (تالیف میان نذیر حسین دهلوی) است

چاپ: لاهور (۱۲۸۵ھ)

۲۷- ترجمه

از مؤلف

[رک : اختر راهی - تذکرهٔ علمای پنجاب ، ج ۲ ، ص ٤۲٦]

✡ فتاوای شاه رفیع الدین

از شاه رفیع الدین (م ۱۲۳۳ھ) فرزند شاه ولی الله ، در مسایل فقه که حاوی جواب شانزده سوال است.

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۲۲ھ)

گوجرانواله - نصرت العلوم (۱۳۸۱ھ)

۲۸- ترجمه

از سید دوست محمد

چاپ : میرته - مطبع عصر جدید (س - ن)

۲۹- احکام الدین

از ابو الریحان محمد رمضان

چاپ : لاهور - نوری کتب خانه (۱۳۸۱ هـ)

☆ فتاوی عزیزی

از شاه عبدالعزیز دهلوی فرزند شاه ولی الله دهلوی ، نگارندهٔ «بستان المحدثین» ، در مسایل فقهی به روش احناف

چاپ : چند بار - لکهنؤ

۳۰- ترجمه

از نواب علی و عبدالجلیل

چاپ : کراچی - ایچ - ایم سعید

☆ کشف العجاب عن مسایل الستر و الحجاب

در عفت و حیا و پرده

۳۱- رساله گوشه

از محمد قمر الدین

چاپ : با ترتیب و تدوین حافظ عبدالرحمن ، مدراس - مطبع نظام المطابع (۱۲۸۹ هـ)

☆ کنز الدقائق : ترجمه

متن عربی از ابو البرکات عبدالله بن احمد نسفی ، در فقه حنفیان و از کتابهای درسی شبه قاره و افغانستان، ترجمهٔ فارسی از شاه اهل الله (م ۱۱۸۷ هـ) برادر شاه ولی الله دهلوی

این ترجمه فارسی تا کنون بچاپ نرسیده است

۳۲- احسن المسایل

از محمد احسن نانوتوی (م ۱۳۱۲ هـ) فرزند لطف علی ، حواشی ارزنده هم نگاشته و حسب ضرورت در ترجمه اضافه کرده است

چاپ : بریلی - مطبع صدیقی (۱۲۸٤ هـ)

دهلی - مطبع مجتبائی (س - ن)

✯ ما لابد منه

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ ھ) ، در مسایل فقهی ، در نه کتاب و خاتمه ، هر کتاب درچند فصل ، کتاب اولین "کتاب الایمان" و کتاب آخرین "کتاب الاحسان و التقرب" است.

چاپ : بار ها، کانپور - مطبع نظامی (۱۲۸۰ ھ)

لاهور - سراج الدین و پسران (۱۳۶۸ ھ)

۳۳- کشف الحاجه

از محمد نور الدین فرزند محمد اشرف، متوطن اسلام آباد (چاتگام) به سال ۱۲۶۲ ھ ترجمه نموده

چاپ : چند بار ، میرتھ - مطبع قاسمی

لکھنؤ - مطبع نولکشور (۱۲۹٤ ھ)

لاهور - حاجی ملک دین محمد (س - ن)

۳٤- ترجمهٔ دیگر

از سعید الرحمن

چاپ : دهلی - مکتبه جامعه ملیه (۱۳٤۰ ھ)

✯ مائة مسایل

از شاه محمد اسحاق دهلوی (م ۱۲۶۲ ھ) فرزند محمد افضل ، جواب صد استفسارات بابت شرک و بدعت و اثبات توحید ، مبنی بر کتاب های مهم اهل اسلام ، بروش سوال و جواب است

چاپ : چند بار ، لاهور - مطبع امید (س - ن)

دهلی - مطبع مصطفائی (۱۲۸۳ ھ)

۳۵- ترجمه

از احمد الله بن دلیل الله صدیقی ، در ۱۲٤۵ ھ

نسخهٔ خطی : کتاب خانه اندیا آفس لندن

✯ مجموع سلطانی : مجموعه سلطانی

از گروهی که بدستور سلطان محمود غزنوی (م ٤۲۱ ھ) ، گرد آمده

بودند تا مهم وی را پاسخ گویند (دیباچه) ، در ٤٤ باب و فصل ها ، در مسایل عبادات با استدلال به قرآن و حدیث

چاپ: چندین بار چاپ شده است، لکهنؤ - مطبع مسیحی (۱۲٦۳ھ)

۳٦- ما یغنی ترجمه مجموع سلطانی

از نور الله حسین مدراسی

چاپ : مدراس

✻ مسایل اربعین فی بیان سنت سید المرسلین

از شاه محمد اسحاق (م ۱۲٦۲ھ)، نگارندۀ "مائة مسایل" ، در احکام شرع بابت مراسم زایش و عروسی و موت ، و تنقید بر مراسمی که در میان مسلمانان شبه قاره رایج اند ، به سال ۱۲۵۵ھ نگاشته شده

چاپ : بار ها ، دهلی - مطبع محمدی (۱۲٦۰ھ)

۳۷- تحفة المسلمین

از ملا محمد نظام شاهجهانپوری (م ۱۳۰۸ھ)

چاپ : لکهنؤ - مطبع علی بخش (۱۲٦٦ھ)

با ترتیب محمد مقتدیٰ شروانی ، علی گره (۱۳۷۸ھ)

۳۸- خصائل المسلمین

از سید ابو احمد سجاد بخاری (فاضل دیوبند) با پیش گفتار حاوی احوال شاه محمد اسحاق دهلوی

چاپ : راولپندی - کتب خانه رشیدیه (۱۳۸۱ھ)

۳۹- رفاه المسلمین فی شرح مسایل اربعین

ترجمه و شرح مسایل اربعین از سعد الدین عثمانی بدایونی (م ۱۲۸۳ھ) که نخستین ترجمه مسایل اربعین است ، در ۱۲۵٦ھ به اردو آمده

چاپ : دهلی (۱۳۰۸ھ)

کانپور - مطبع قومی (۱۳۳۲ھ)

بریلی - مطبع صدیقی

٤٠- مسایل اربعین

از مولوی عبدالله بن میر بهادر علی حسینی

[رک : مجله الولی (حیدر آباد) بابت جون ١٩٧٥ میلادی]

☆ مفتاح الصلوٰة

از فتح محمد محدث برهانپوری ، در واجبات و سنن نماز ، به سال ١٠٦١ ه نگاشته ، برای شیخ احمد بن سلیمان که یکی از خواهر زادگان مولف بوده ، در چهار باب.

٤١- خزانهٔ حسنات (منظوم)

از سید امام الدین علی دهلوی کامل ، در ١١٨٢ ه سروده است

نسخهٔ خطی : انجمن جلد دوم ، ص ١٤٧-١٤٩

آغاز : حمد حق دم بدم هزار کروں

شکر هر لحظه بے شمار کروں

٤٢- مصباح الصلوٰة

از شاه سعید الدین کرنولی ، به سال ١٢٤١ ه ترجمه شده

چاپ : بمبئی - مطبع رحمانی (١٢٦٤ ه)

بمبئی - مطبع اسماعیلیه (١٢٧٠ ه)

☆ منصب امامت

از شاه محمد اسمعیل دهلوی (م ١٢٤٦ ه) فرزند شاه عبدالغنی فرزند شاه ولی الله دهلوی ، در دو باب و خاتمه :

باب اول در حقیقت امامت

باب دوم در اقسام امامت

چاپ : کلکته - مطبع مظهری (١٢٦٥ ه)

دهلی - مطبع فاروق (١٢٩٤ ه)

٤٣- درجات امامت

از عبداللطیف قرشی ، در ١٣٠٦ ه به اردو منتقل شده

چاپ : با متن فارسی ، دهلی - مطبع فاروق

۴۴- ترجمهٔ دیگر

از محمد حسین علوی

چاپ : لاهور ـ گوشهٔ ادب (۱۳۸۹ھ)

✡ منهج الرشاد لتقلید العباد

از شیخ جعفر بن مولا حسین شستری (م ۱۳۰۳ھ) در اصول ایمان و مسایل فقهی از روی استنباط فقه جعفری (ذریعه ۲۳ : ۱۸۵).

چاپ : چند بار ، لاهور ـ مطبع بی نظیر (۱۳۱۳ھ)

۴۵- اساس الاعتقاد

از سید حسین مجتهد

چاپ : لاهور ـ کتب خانهٔ حسینیه (۱۳۷۳ھ)

✡ نام حق (منظوم)

از شرف الدین بخاری ، در ۶۹۳ھ سروده شده :

نودو سه برفت، شش صد سال   از وفات رسول تا امسال

نیمهٔ از جمادی الاول   بود ، کاین نظم گشت مستکمل

در ده باب ، در بیان مسایل وضو و نماز و روزه ، کتاب درسی است

چاپ : بار ها ، ملتان ـ مکتبه شرکت علمیه (س ـ ن)

۴۶- ترجمه

از ناشناس ، پس از ۱۲۰۰ھق

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۳۲.

آغاز : نام سے الله تعالی کا اوپر زبان کی بھی چلاتا ہے ...

۴۷- ترجمه دیگر

از عبداللطیف لطیف

نسخه های خطی : فهرست کتب خانه اهل اسلام مدراس و آصفیه ج ۲ ، ص ۱۱۲۸

[رک : قاموس جلد اول ، شماره ۲۷۱۰]

۴۸- ترجمه منظوم

از شاه مستان (؟ مستعان)

نسخهٔ خطی : کتاب خانه عمومی خیر پور (پاکستان)

آغاز : نام حق کا کیا ہوں ورد زبان
ذکر اس کا ہے راحت دل و جان

[رگ : سندھ میں اردو مخطوطات ، ص ۱۸۶-۱۸۷]

۴۹- ترجمه منظوم

از سرمست ، در سال ۱۱۶۲ ھ سروده شده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ ، شماره ۵۰

آغاز : نام حق کا زبان پر جاری کر
جان اور دل سے اوسے یاری کر

کلام و عقائد

☆ **اثبات الرجعت :** تحقیق رجعت

☆ **انیس الواعظین**

از ابوبکر بن علی قرشی سندی ، در احکام صدق و یقین ، در چهل مجالس ، برای واعظان نگاشته شده.

چاپ : به تصحیح و تحشیه حکیم عبدالرشید عبدالعزیز لاهوری ، لاهور - شیخ جلال الدین تاجران کتب (س - ن)

۱- **جلیس الناصحین**

از برکت الله

چاپ : کلکته - محمد سعید (۱۳۲۶ھ)

☆ **ایضاح الحق الصریح فی احکام المیّت و الضریح**

از شاه محمد اسمعیل شهید (۱۲۴۶ھ) فرزند شاه عبدالغنی فرزند شاه ولی الله ، در رد بدعات و مراسم قبیحه ، در مقدمه و خاتمه

چاپ : دهلی - مطبع فاروقی (۱۲۲۷ھ)

۲- **ترجمه**

از عبداللطیف سونی پتی

چاپ : حامل المتن ، دهلی - کتب خانهٔ اشرفیه (۱۳۵۶ھ)

☆ **البلاغ المبین باتباع خاتم النبیین**

این اثر دینی منسوب به شاه ولی الله محدث دهلوی (م ۱۱۷۶ھ) است اما

اهل تحقیق مثل مولانا غلام رسول مهر (م ۱۳۹۱ هـ) انتساب آن به شاه ولی الله را غلط می دانند - [رک : محمد ایوب قادری - مجموعهٔ وصایا اربعه، حیدر آباد (۱۳۸٤ هـ)]

موضوع این اثر مسئلهٔ توسل و زیارت قبور و عرس ها وغیره است

۳- ترجمه

از عابد الرحمن صدیقی

چاپ : کراچی - قرآن محل (۱۳۸۸ هـ)

٤- ترجمهٔ دیگر

از رحیم بخش دهلوی

چاپ : لاهور - اداره ترجمان السنه (س - ن)

٥- تبلیغ حق

از محمد علی مظفری

چاپ : حیدر آباد دکن - ادارهٔ اشاعت اسلامیات ، لاهور : جماعت مسلمین (۱۳۵٦ هـ)

☆ احکام فقه امامیه

دربارهٔ این متن ، هیچ اطلاعی نیافته ام

٦- ترجمهٔ احکام فقه امامیه

از ناشناس ، بعد از ۱۲۰۰ هـ تالیف شده

نسخهٔ خطی : مکتوبه ۱۲٥٦ هـ - سالار جنگ ، ص ۸۹

آغاز : الحمدلله رب العالمین. . . لیکن بعد حمدو صلوة کے یه رساله ہے بیچ بیان اعتقادات اور عبادات اور دعاؤں کے لیے لکھا گیا -

☆ تحفهٔ اثنا عشریه

از شاه عبدالعزیز (م ۱۲۳۹ هـ) بن شاه ولی الله دهلوی ، در رد شیعه ، به سال ۱۲۰۰ هـ نگاشته شده است ، با عنوان های باب : باب یکم در حدوث مذهب شیعه ، باب دوم در مکاید آنها باب سوم در ذکر اسلاف آنها ، باب چهارم اخبار شیعه ، باب پنجم در الهیات آنها ، باب ششم در نبوت ، باب هفتم

در امامت ، باب هشتم در معاد ، باب نهم در مسائل فقهی ، باب دهم مطاعن صحابه رض ، باب یازدهم خواص آن مذهب ، باب دوازدهم در تولا و تبرا ، هر باب به چند فصل تقسیم داده شده

چاپ : لکهنؤ - منشی نولکشور (۱۳۱۳ھ)
لاهور - سهیل اکادمی (۱٤۰۰ھ)

۷- تحفهٔ حسن

از سید احمد خان (م ۱۳۱۵ھ) مؤلف ''آثار الصنادید'' و زعیم سیاسی مسلمانان شبه قاره پاک و هند به سال ۱۲٦۰ھ ، فقط باب دهم و دوازدهم از تحفه اثنا عشریه را به اردو در آورده

چاپ : دهلی

۸- ترجمه :

از عبدالشکور لکهنوی (م ۱۳۸۱ھ) بانی دارالمبلغین لکهنؤ و مدیر رسالهٔ والنجم» (لکهنؤ)

چاپ : لکهنؤ - عمدة المطابع (۱۳٤۵ھ)

۹- هدیهٔ مجیدیه

از عبدالمجید خان

چاپ : دهلی - مطبع مصطفائی (۱۳۰۱ھ)
کراچی : نور محمد اصح المطابع

☆ تحفة الموحدین

منسوب به شاه ولی الله (م ۱۱۷٦ھ) فرزند شاه عبدالرحیم ، در عقائد اسلام از روی اصول اهل‌سنت ، درهفت فصل: فصل در رد بعض مغالطات، دربیان حقیقت معجزه و کرامت ، بیان اشراک فی العقیده ، بیان اشراک فی العبادت ، بیان امور ملحق به عبادات است، بیان شرک فی العادت، بیان بت پرستی و قبر پرستی

چاپ : مع ترجمه، کراچی - قرآن محل (س - ن)

۱۰- ترجمه

از عابد الرحمن صدیقی کاندهلوی

چاپ : حامل المتن ، کراچی - قرآن محل (س - ن)

۱۱- ترجمهٔ دیگر

از محمد رحیم بخش مؤلف «حیات ولی»

چاپ : لاهور - اداره ترجمان السنه (۱۳۷۳ه)

☆ **تحقیق رجعت : اثبات الرجعت**

از ملا محمد باقر مجلسی ، در اثبات رجعت ائمه قبل از قیامت

چاپ : بمبئی (۱۳۰۶ه)

۱۲- ترجمه

از الطاف حسین

چاپ : دهلی - مطبع یوسفی (۱۳۲۸ه)

☆ **تذکرة المعاد**

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ه) شاگرد شاه ولی الله دهلوی و نگارنده تفسیر مظهری و ما لابدمنه ، در احوال و عقائد دربارهٔ قیامت

چاپ : چند بار ، کانپور - مطبع نامی (۱۲۸۸ه)

۱۳- نافع العباد ترجمهٔ تذکرة المعاد

از مولوی ابو الریان محمد رمضان

چاپ : لاهور - نوری کتب خانه (۱۳۸۱ه)

☆ **تذکرة الموتیٰ و القبور**

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ه) که ذکرش در ضمن "تذکرة المعاد" آورده شده - در بیان موت و احوال بعد از موت - ماخوذ از تالیف جلال الدین سیوطی

چاپ : لاهور (۱۲۸۸ه)

۱۴- ترجمه

از اقبال الدین احمد

چاپ : کراچی - واحد بک دپو (۱۳۸۷ه)

☆ تقریر دلپذیر فی شرح عدیم النظیر

از شاہ عبدالعزیز دهلوی که یاد او در "تحفهٔ اثنا عشریه" گذشته

۱۵- ترجمه

از قاضی فهیم الدین متوطن میرٹھ ، به سال ۱۳۲۶ھ تالیف کرده

چاپ : دهلی ـ افضل المطابع (۱۳۲۶ھ)

☆ تکمیل الایمان و تقویة الایقان

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ھ) ، در عقاید اهل سنت و جماعت مثل نوعیت ایمان و جبرو اختیار و عذاب قبر و معراج و استمداد از اهل قبور وغیره ـ استشهاد از کتب عربی مثل عقاید نسفی کرده است

چاپ : در مراکز علمی شبه قاره بارها بچاپ رسیده

۱۶- اسلامی عقیدے

از انظر شاه کاشمیری فرزند انور شاه کاشمیری ، استاذ تفسیر دارالعلوم دیوبند

چاپ : دیوبند ـ خضر راه کتاب فروشی

۱۷- تحقیق الایمان

از شاه سعید الدین ، مترجم در ترجمه اختصار و التقاط نموده است ـ

نسخهٔ خطی : انجمن جلد دوم ، ص ۶۸-۶۹

آغاز : حمد بے حد خاص الله تعالی کو سزاوار ہے کہ وہ لا شریک له که جس کی یگانگت کی دلیل راسخ ہے

۱۸- تکمیل الایمان

از اقبال احمد فاروق با حواشی مفیده از آثار احمد رضا خان بریلوی

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ نبویه (۱۳۹۰ھ)

۱۹- خلاصه تکمیل الایمان هندی

ترجمهٔ ملخص از ناشناخته

☆ **حسینیه :** مکالمات حسینیه

منسوب به ابو الفتوح رازی ،

رویداد مناظرهٔ حسینه کنیز امام جعفر صادق(رح)و ابراهیم بن خالد عوفی بصری منعقده در روزگار هارون الرشید ، ملا ابراهیم (م ۹۵۸ھ) فرزند ولی الله آن را بفارسی ترجمه کرده است

چاپ : چند بار ، تهران (۱۳۳٤ھ) - کتابفروشی حاج محمد علی علمی ، تهران (۱۳۷۲ھ)

۳۱- ترجمه

از سید عنایت حسین پهرسری ، به خواهش سید عابد علی

☆ **خاتم النبیین**

از محمد انور شاه کاشمیری (م ۱۳۵۲ھ) صدر مدرس دارالعلوم دیوبند ، در اثبات این امر که نبوت بر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ختم شده- در مقدمه کتاب آمده است ''این مقاله ای ست در ختم نبوت و تفسیر کریم خاتم النبیین که در رد الحاد و زندقه و کفر و ارتداد [غلام احمد] کادیانی علیه ما علیه صورت تحریر یست'' (ص ۳)

دیباچه به قلم مفتی عتیق الرحمن عثمانی است

چاپ : دابهیل - مجلس علمی (۱۳۵۳ھ)

۳۲- ترجمه و تعلیق

از محمد یوسف لدهیانوی ، اول متن و سپس ترجمه است ، مترجم تخریج آیات و احادیث کرده و هم تبویب کتاب نموده است.

پیش گفتار از محمد یوسف بنوری (م ۱۳۹۷ھ) شاگرد معروف مؤلف انور شاه کاشمیری

چاپ : ملتان - مجلس تحفظ ختم نبوت (۱۳۹۷ھ)

☆ **دین حق**

از شرف الدین عراق

۳۳- ترجمه

از محمد باقر نقوی

چاپ : کهجوا (بهار) - دفتر مجله ''الاصلاح'' (۱۳۸۴ھ)

☆ ذخیرة العباد

از محمد کاظم خراسانی در عقاید اهل تشیع

۳۴- **خزینة الرشاد**

از سید شریف حسین

چاپ : لاهور (۱۳۳۰ھ)

☆ راه نجات : وسیلة النجات (؟)

از شاه عبدالعزیز دهلوی

۳۵- ترجمه

از ناشناس

چاپ : کانپور - نظامی پریس (۱۲۸۴ھ)

☆ رد روافض : رد اهل تشیع

از مجدد الف ثانی ، احمد بن عبدالاحد سرهندی (م ۱۰۳۴ھ) در دیباچه می گوید : هند مرکز اهل سنت بود ، تا آنکه عبیدالله ازبک بر خراسان تاخت و اهل تشیع آن اقلیم را کشت و برخی پراکنده شده به هند آمدند، و به حکام و امراء تقرب گرفته ، و به نشر افکار خود پرداختند . آنگاه به «نامهٔ از بابکان» و پاسخ رستمداری اشاره می کند و آن پاسخ را محرک تالیف این رساله بیان می کند

چاپ : با مکتوبات امام ربانی لکهنو - مطبع نولکشور

۳۶- ترجمه

از دکتر غلام مصطفی خان

چاپ : رامپور - به کوشش حشمت علی خان (۱۳۸۴ھ)

۳۷- **تائید مذهب اهل سنت مع فضائل صحابه و اهلبیت رضی الله عنهم**

ترجمه از محمد محبوب الهی

چاپ : لاهور - اداره سعدیه مجددیه (۱۳۸۸ھ)

☆ رد شرک

از مولانا ولایت علی صادقپوری (م ۱۲۶۹ھ)

چاپ : در مجموعه ''رسائل تسعه''

با هتمام عبدالرحیم صادقپوری - پتنه

۳۸- ترجمه

از مولوی الهی بخش بهاری (۱۳۳٤ھ)

چاپ : در جنگ «''رسائل تسعه''» - مذکوره بالا

☆ رساله عمل بالحدیث

از مولانا ولایت علی صادقپوری (م ۱۲۶۹ھ) دربارهٔ اتباع حدیث و فقه ، وجه تالیف اینگونه بیان نموده شده :

''چون کثرت سوال یاران در اتباع احادیث و فقه وارد می گشت ، به دل گفتم که مختصری یک بار تحریر نمایم پیش هر مسائل عرض دارم که رفع تکلف بار بار و پیش یادگار باشد''

رساله مشتمل بر سه فصل بقرار زیر است :

فصل اول در استحسان فقاهت

فصل دوم در جواز و عدم جواز تقلید

فصل سوم در تسهیل علم قرآن و حدیث

چاپ : متن و ترجمه اردو - لاهور - مکتبه سلفیه (۱۳۸۵ھ)

۳۹- مسلک حدیث

از ابوبکر صدیق

چاپ : لاهور - مکتبه سلفیه (۱۳۸۵ھ)

☆ رساله نجاتیه

از محمد فاخر زائر اله آبادی (م ۱۳۰۳ھ) در ذات و صفات باری تعالی و مسائل کلامی

چاپ : با اضافات نواب صدیق حسن خان

۴۰- ترجمه
از محمد اسحاق

چاپ : لاهور - جمعیت اهل حدیث

✡ سراج المومنین

ناشناخته

۴۱- ترجمه
از حسین دکنی مرید سید حسن ، به سال ۱۱۸۷ھ

نسخهٔ خطی : سالار جنگ ، ص ۷۲-۷۳

آغاز : خدا کو حمد بیحد ہے سزاوار
وهی ہے واحد ، وهی ہے کرتار

✡ سر الجلیل فی مسئلة التفضیل

از شاه عبدالعزیز محدث دهلوی (م ۱۲۴۳ھ) در فضیلت ابوبکر[رض] وعمر[رض] ، در آغاز رساله می گوید : ''چون از تسوید و تبییض تحفهٔ اثنا عشریه بعون عنایت الهی فراغت حاصل شد بعضی از دوستان صادق و یاران موافق با آرزوی تمام و اشتیاق مالا کلام استدعا نمودند که مسئله تفضیل را نیز تفصیلی لائق داده شود تا درین مباحث که نقل هر مجلس و مشغولهٔ هر محفلی اند باقی نماند بنابرآن این رسالهٔ مختصره بطریق عجالة الوقت بتحریر آمد'' (ص : ۹۰)، منقسم بر یازده مقدمه.

این رساله در ''فتاوئ عزیزی'' نیز مندرج است

چاپ : در کتاب ''فضایل صحابه و اهل بیت'' کراچی - پاک اکادمی (۱۳۸۴ھ)

۴۲- ترجمه
از مفتی محمد شفیع دیوبندی

چاپ : در مجله القاسم (دیوبند) به سال ۱۳۴۹ھ ، باردگر در کتاب «فضایل صحابه و اهل بیت» بامتن اصلی.

۴۳- رساله اسرار

ترجمه ناشناخته

چاپ : دهلی - مطبع روزنامه اخبار (۱۳۱۷ه)

✯ شبستان نکات : شبستان خیال

از یحیٰی ابن سیبک فتاحی نیشابوری (م۸۵۲ه)، به سال ۸۴۳ه تالیف شده، در مقدمه و هشت باب و خاتمه .

چاپ : مع ترجمه ، لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۲۷ه)

۴۴- چراغ ایمان

از عبدالمجید خان

چاپ : رک - متن اصلی

✯ شروط اقتداء

از صبغت الله

۴۵- ترجمه

از محمد سعید

چاپ : مدراس - مطبع نظام المطابع (۱۲۹۰ه)

✯ صحیفه رضویه

در عقائد اهل تشیع

چاپ : لاهور

۴۶- جواهر بهائیه

از سید شریف حسین

چاپ : لاهور - البرهان (۱۳۳۲ه)

✯ عزیز الاقتباس فی فضائل اخیار الناس

از شاه عبدالعزیز محدث دهلوی فرزند شاه ولی الله در بیان فضایل خلفای اربعه و اهل بیت به زبان عربی ، مرزا حسن علی لکهنؤی شاگرد محدث دهلوی آنرا بفارسی در آورده ، در دو بخش ، فضائل خلفای راشدین و فضایل اهل بیت

چون این طائفهٔ عالیه اخیار الناس است.

هیچ نسخه چاپی در نظر نیامده است

۴۷- ترجمه

از نظام الدین کیرانوی

چاپ : دهلی - مطبع احمدی (۱۳۳۲ھ)

لاهور - در ضمن مجموعهٔ ''فضایل صحابه و اهل بیت'' (۱۳۸٤ھ)

✵ عقاید جامی (منظوم)

از عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸ھ) ، بعضی فهرست نگاران این کتاب را مستقل بالذات قرار داده است ، در حقیقت این بخشی است از مثنوی معروف ''سلسلة الذهب'' که بار ها در هند و ایران منتشر شده -

چاپ : بمبئی - مطبع حیدری (۱۲۸۷ھ)

مدراس - مطبع انوری (۱۳۱۰ھ)

۴۸- ترجمه

از احمد علی میسوری

[رک : - یادگار ضیغم]

۴۹- ترجمهٔ اردو عقاید جامی

از ناشناس

نسخهٔ خطی : کتاب خانه انجمن ترقی اردو علی گرھ

۵۰- ترجمهٔ دیگر

از جمال الدین محمد

چاپ : مدراس - معدن فیض (۱۲۸۱ھ)

۵۱- **حمایت الاسلام** ، ترجمهٔ عقائد جامی : حمایت نامه ایمان (ترجمهٔ منظوم)

از مظفر الدین معلی حیدر آبادی به فرمائش نواب فضیلت جنگ مولوی حافظ انوار الله ، برای تعلیم و تدریس نواب اعظم جاه حمایت علی خان بهادر ، در دیباچه می گوید :

یادگار میمنت تعلیم کے آغاز پر
اس رسالہ کا ہوا ہے ترجمہ بھی پُر اثر
نام شہزادے سے ہے موسوم یہ جو نیک نام
ہے **حمایت نامہ ایمان** مقرر اس کا نام
ترجمہ منظوم جو میں نے یہ اردو میں کیا
فیض ہے ، بس حضرت جامی کی روح پاک کا

به سال ۱۳۳۲ ه تالیف شده ، چون سروده شده :

کہہ دیا دل نے تمامی ترجمہ مقبول ہے

اسلوب ترجمه اینگونه است :

متن : بعد حمد خدا و نعت رسول
بشنو این نکته را بسمع قبول

ترجمه حمد حق ، نعت نبی کے بعد مومن جان لے
اس نصیحت کو مری دل سے یقیناً مان لے

چاپ : حیدر آباد (۱۳۳۲ ه)

☆ عقاید صوفیه

از شاه فتح محمد

۵۲- عقاید اله

از علیم الدین محمد، وکیل

چاپ : حیدر آباد دکن - مطبع ابو العلائی (۱۳۱۵ ه)

☆ عقاید نظامیه : نظام العقاید

☆ العقیدة المحمودیه

ناشناخته

۵۳- ترجمه

از محمود شاه

چاپ : لاهور - مطبع محمدی (۱۲۹۵ ه)

✡ فیض الفیوض

از فیاض علی

چاپ : [رک : ترجمۀ زیر]

٥٤- ترجمه

از مولوی الهی بخش عظیم آبادی بهاری (م ١٣٢٤ ه)

چاپ : باهتمام عبدالرحیم صادقپوری در مجموعه «رسائل تسعه» پتنه

✡ قرة العینین فی تفضیل الشیخین

از شاه ولی الله دهلوی ، در اثبات تفضیل ابوبکر و عمر بر جمله اصحاب نبی ، در سه «مسلک» (قسمت) و چند فواید :

مسلک اول - در ثبوت تفضیل شیخین بر سائر اصحاب از روی نقل

مسلک دوم - در تلویح آنحضرت بافضیلت شیخین

مسلک سوم - در بیان اجماع صحابه و تابعین بر آنکه افضل امت ابوبکر صدیق رض است بعد از آن عمر رض

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (١٣١٠ ه)

٥٥- ترجمه

از ناشناس

چاپ : دهلی - (١٣١٧ ه)

✡ قیامت نامه

از شاه رفیع الدین (م ١٢٤٩ ه) فرزند شاه ولی الله ، در علامات قیامت از روی قرآن و احادیث نبوی ، از مؤلف کتبی در فتاوی و تفسیر قرآن و فلسفه هم یادگار مانده است

چاپ : بارها بچاپ رسیده، در لکهنؤ ، بمبئی و پشاور

٥٦- آثار محشر

ترجمۀ منظوم از محمد علی متخلص به محمد ، به سال ١٢٥١ ه سروده شده.

چاپ : لکهنؤ (١٢٦٣ ه)

۵۷- علامات قیامت

از نور محمد، مترجم تخریج آیات قرآن و احادیث هم کرده است.

چاپ : کراچی - نور محمد اصح المطابع (س - ن)

۵۸- قیامت نامه : آداب الآخرت

از محمد عبدالله بن بهادر علی، به سال ۱۲۳۹ هـ به اردو نظم شده.

نسخهٔ خطی : انجمن جلد ۲، ص ۷۰-۷۱

ادبیات جلد ۱، ص ۱۷۸

آغاز : حد سے باہر ہیں گے انعام خدا
کسے ہو سکتا ہے شکر اس کا ادا

(به ظن قوی در بمبئی چاپ شده است)

۵۹- ترجمهٔ دیگر

از ناشناخته که معاصر مؤلف بوده، به ظن قوی قدیم ترین ترجمهٔ «قیامت نامه» همین است

نسخهٔ خطی : کتاب خانه عمومی- لاهور (فهرست مخطوطات متفرقه ص ۸)

آغاز : حمد ہے لائق خدائے پاک کو
بے ستون جس نے رکھا افلاک کو

☆ مبدء و معاد

از شیخ احمد سرهندی معروف به مجدد الف ثانی (۹۷۱-۱۰۳۴ هـ)، این رساله را مولانا محمد صدیق کشمی (۱۰۵۱ هـ) خلیفهٔ حضرت مجدد مرتب ساخته. تقسیمات بر اساس «منها» است جمعاً شصت و یک «منها» (فصل) است.

چاپ : دهلی - مطبع انصاری (۱۳۰۷ هـ)

دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۱۱ هـ)

امرتسر - مطبع مجددی (۱۳۳۰ هـ)

لاهور - به کوشش عبدالمجید سیفی از طرف ادارهٔ سعدیه مجددیه (۱۳۸۵ هـ)

۶۰- ترجمه

که مترجم آن معلوم نشد

چاپ : لاهور - ملک فضل الدین و چنن دین (س - ن)

۶۱- ترجمهٔ دیگر

از سید زوّار حسین شاه

چاپ : با متن اصلی ، کراچی - ادارهٔ مجدّدیه (۱۳۸۸ه)

☆ المقالة الوضية فی النصيحة و الوصيت

از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷۶ه) در ''کلمات چند که اولاد و احباب خود را بآن وصیت کرد'' و این وصایا در بارهٔ تمسک به عقاید اهل سنت و جماعت اند

چاپ : دهلی - مطبع احمدی (۱۳۱۷ه)

دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۳۶ه)

حیدر آباد - در «مجموعهٔ وصایا اربعه» (۱۳۸٤)

۶۲- ترجمه

از ناشناس

چاپ : حامل المتن ، دهلی - مطبع احمدی (۱۳۱۷ه)

۶۳- ترجمهٔ دیگر

از محمد ایوب قادری

چاپ : در ضمن «مجموعه وصایا اربعه» حیدر آباد (۱۳۸٤ه)

☆ نظام العقاید : عقاید نظامیه

از محمد فخر الدین چشتی نظامی (م ۱۱۹۹ه) فرزند شاه نظام الدین

اورنگ آبادی ، در عقاید احناف ، اخذ کرده از فقه اکبر (منسوب به امام ابو حنیفه) بیان نموده شده. چون در آغاز کتاب آمده است :

«استطاعت خود از جهت اختلاف مسائل این قدر نمی یافتم و طاقت عدم قبول سوال ایشان (اعزه و اقارب فرمودند که عقاید اهل سنت به قید قلم آرید) نیز نمی داشتم لهذا دست بدامن... امام اعظم رحمة الله تعالی علیه بواسطه فقه اکبر که تالیف امام اکبر است زدم و بعبارت آسان بیان نمودم»

چاپ : بریلی - مطبع صدیقی (١٢٨٧ه)

٦٤- ترجمه

از ناشناس

چاپ : پاک پتن (١٣٨٦ه)

استانبول - مکتبه ایشیق (١٣٩٧ه)

٦٥- ظرف الفواید

چاپ : دهلی - مطبع رضوی

[رک : منظور احسن عباسی - مخطوطات فارسیه ، ص ٧٥٤]

✡ وسیلة النجات

از شاه عبدالعزیز محدث دهلوی ، در اثبات این امر که فرقهٔ ناجیه اهل سنت و جاعت است ، این فتوی‌ا است در جواب استفساری ، این رساله در ضمن ''فتاوی‌ا عزیزی'' نیز مندرج است

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور

٦٦- احسن الحسنات

نام مترجم معلوم نیست

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (١٣٢٣ه)

۶۷- افضلیت شیخین

از محمد سلیمان انصاری ، دو مقاله نیز دربارهٔ صدیق رض و فاروق رض به قلم غلام رسول مهر (م ۱۳۹۱ ه) در پایان ایراد کرده است

چاپ : لاهور - مکتبهٔ سلفیه

۶۸- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : با تجدید نظر حکیم عبدالغفور (م ۱۳۸۳ ه) ، شامل «فضائل صحابه و اهل بیت» کراچی - پاک اکادمی (۱۳۸۴ ه)

وصیت نامه

از شاه ولی الله دهلوی، این ''وصیت نامهٔ'' دیگری است و غیر از ''المقالة الوضیة فی النصیحة و الوصیة'' - متن این «وصیت نامه» بدست نیامده است

۶۹- تصنیف رنگین

ترجمهٔ منظوم از سعادت یار خان رنگین (م ۱۲۵۱ ه) به سال ۱۲۳۹ ه ، در دو صد و شصت ابیات سروده شده

چاپ : دهلی - مطبع دارالسلام (۱۲۶۳ ه)

در ضمن «مجموعه وصایا اربعه» حیدر آباد (۱۳۸۴ ه)

وصیت نامه

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ ه) ، نگارندهٔ ''ما لابد منه''

۷۰- ترجمه

از محمد ایوب قادری

چاپ : در ''مجموعهٔ وصایا اربعه'' - حیدر آباد (۱۳۸۴ ه)

هدیة الشیعتین

از غلام دستگیر قصوری (م ۱۳۱۵ ه)

در رد عقاید و نظریات شیعه و خوارج

چاپ : لاهور (م ۱۲۹۵ ه)

۷۱- ترجمه

از مؤلف

چاپ : لاهور

[رک : اختر راهی - تذکرهٔ علمائے پنجاب]

۷۲- ترجمه کتابی ناشناخته

از شیخ ولی محمد فرزند جیون ، مبنی بر عقاید مسلمانان از اقوال پیامبر محمد صلی الله علیه وسلم و بزرگان دین ، اما نام تالیف و ترجمه در متن نیامده است ، و بنابر روایتی ترجمه از فارسی است

[رک : پیرس ، ص ۲۷-۲۸]

ملل و نحل

☆ ازالة الاوهام

از رحمت الله کیرانوی (م ۱۳۰۸ھ)، در رد و تغلیط عقائد و اعمال مسیحیان و دفع اعتراضات ایشان بر مذهب اسلام ۔ نگارنده پس از ۱۲۷۳ھ از هند به حرمین شریفین هجرت کرده بود و در مکه معظمه رحلت کرده بود ۔ بیاد وی مدرسه صولتیه به خدمت اشاعت علوم دینیه مشغول است ۔

چاپ : دهلی ۔ سید المطابع (۱۲۶۹ھ)

۱۔ دافع الاسقام

از نور محمد مهتمم مدرسه حقانی لدهیانه، در ۱۳۰۳ھ در روزنامه "منشور محمدی" (بنگلور) بچاپ رسیده

☆ باب الحیات : بوستان السیاح : مقالهٔ سیاح

☆ حقیقت نور پاک : سفر نامهٔ مهدی

از شیخ عزیز لاری در عقائد مهدویان بلوچستان و در سفر مهدی ایشان که به وسیلهٔ ملا محمد اتکی، به سال ۱۰۲۹ھ تالیف شده ۔

۲۔ ترجمه

از ملا مزارعومرانی، یکی از زعیمان ذکریان (مهدویان بلوچستان)

چاپ : کراچی (۱۳۹۲ھ)

☆ دبستان مذاهب

منسوب به شیخ محسن بن حسن فانی کشمیری (م ۱۰۸۲ هـ) ، اما بعضی فهرست نگاران ''دبستان مذاهب'' را اثر ذوالفقار آذرساسانی متخلص به مؤبد قرار داده اند ، در ملل و نحل، دردوازده تعلیم و نیز خاتمه ای برای هر تعلیم:

تعلیم اول معرفت عقاید پارسیان

تعلیم دوم باز نمودن عقاید هندوان

تعلیم سوم در عقاید قرابنتیان

تعلیم چهارم در عقاید یهود

تعلیم پنجم ترسایان

تعلیم ششم مسلمانان

تعلیم هفتم صادقیه

تعلیم هشتم واحدیه

تعلیم نهم روشنیان

تعلیم دهم الهیه

تعلیم یازدهم صوفیه صافیه

در خاتمهٔ هر تعلیم اصطلاحات و حکایاتی از آنگروه را آورده ست.

چاپ : بمبئی (۱۲۷۷ هـ)

۳- اصول مذاهب

از شودهارام پهلواروی

چاپ : لاهور- مطبع مترولاس (۱۳-۱۴ ۱۳ هـ)

☆ ذکر وحدت

از پیر بخش قمبر شهداد زئی در عقاید ذکریان (مهدویان بلوچستان)

چاپ : با ترجمه اردو، باهتمام نور محمد غلام حسین ، کراچی (۱۳۹۶ هـ)

۴- ترجمه

از ناشناس

چاپ : بامتن ، کراچی

☆ الفرائد

از ابو الفضل بن محمد گلپائگانی (م ۱۳۳۷ھ) ، مبلغ معروف فرقهٔ بهائیه ، آورده است که شیخ الاسلام عبدالسلام قاضی القضاة علاقه قفقاز در رد ''کتاب ایقان'' دو رساله ها نگاشته، در جواب آنها این کتاب در حیطهٔ تحریر آمده، به سال ۱۳۱۵ھ، ''کتاب ایقان'' مقدس است نزد بهائیان. در«فرائد»عقاید اسلام هم مورد بحث است.

چاپ : سه یا چهار بار ، کلکته (۱۲۲۹ھ)

۵- ترجمه

از سید ابو العباس رضوی جارچوی.

چاپ : کراچی ـ محفل روحانی ملی بهائیان پاکستان (س ـ ن)

☆ کتابی دربارهٔ سید محمد مهدی

از سید یوسف، در احوال و عقاید سید محمد مهدی که در روزگار سکندرلودهی (۸۹۴ھ-۹۵۱ھ) دعوی مهدویت کرده، اطاعت گزاران و عقیدت کیشان وی به نام ''مهدویان'' در شبه قاره معروف اند

این کتاب بدست نیامده است.

۶- فیض عام قدس (منظوم)

از سید شهاب الدین مهدوی بسال ۱۱۶۴ھ (= فیض عام قدس) سروده است

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۹۸۷ و ۹۸۸

☆ مراة المخلوقات

از عبدالرحمن شاه ، در اثبات این مسئله که بشارات دربارهٔ آدم و حوا در کتابهای مقدسه هندووان مذکور اند

۷- بشارت مهادیو اور اسلام

از سید علی متقی

چاپ : رائی بریلی ، باهتمام محمد نذیر (۱۳۲۶ ھ)

☆ **مقالهٔ سیاح :** باب الحیات : بوستان سیاح

از زین العابدین فرزند سکندر شروانی سیاح ، در احوال و آثار محمد علی باب و بهاء الله بانیان مذاهب بابیان و بهائیان

چاپ : بمبئی

۸- **ترجمه**

از سید مصطفی رومی

چاپ : رنگون - انجمن بهائیان (۱۳۲۶ ھ)

☆ مهدی نامه

از قاضی ارتضا علی خان گوپامئوی ، دربارهٔ بعثت امام مهدی و حقیقت فرقه مهدویان

۹- **ترجمه**

از غوث محی‌الدین

چاپ : مدراس (۱۳۰۱ ھ)

☆ میزان الحق

از پادری فاندر ، در رد عقاید اسلامی و حقانیت مسیحیت به سال ۱۲۵٤ ھ بفارسی نگاشته شده

چاپ : کلکته

۱۰- **ترجمه**

از ناشناس

چاپ : آگره (۱۲۸۵ ھ)

لاهور - پنجاب رلیجس بک سوسائٹی (۱۳۸۲ ھ)

فلسفهٔ عملی (اخلاق و پند)

✡ آداب الصالحین

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ هـ) ، در دیباچه می گوید : ''بعد از مدتی مطالعهٔ احیاء علوم الدین ــ برخی از ربع معاملات را ترجمه کردم و کمتر چیزی باشد که از غیر آن کتاب در این جا آورده باشم'' ، در هفت باب :

باب اول آداب اکل.

باب دوم آداب نکاح

باب سوم آداب صحبت و اخوت

باب چهارم حقوق مسلم و قرابت و رحم

باب پنجم عزلت.

باب ششم آداب سفر.

باب هفتم امر به معروف و نهی منکر.

هر باب در چند فصل تقسیم داده شده.

چاپ : چند بار ، دهلی

۱- هادی الناظرین

از نواب قطب الدین خان دهلوی

چاپ : دهلی (۱۲۶۳هـ و ۱۲۹۰هـ)

☆ آداب الطالبین

از خواجه شیخ محمد چشتی فرزند شیخ حسن محمد ، نبیره نصیرالدین چراغ دهلی ، در آداب طالبان عرفان و سلوک

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۱۱ هـ)

۲- ترجمه

از الله دین (منشی فاضل)

چاپ : لکهنؤ (۱۳۰۸)

[قاموس جلد اول ، شماره ۴۹۱۱]

☆ **اخلاق جلالی :** لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق

☆ **اخلاق محسنی :** جواهر الاسرار

★ اخلاق ناصری

از خواجه نصیرالدین طوسی (م ۶۷۲ هـ) ، برای ناصرالدین ابو منصور حاکم قهستان در سال ۶۳۳ هـ نگاشته - خواجه طوسی ''کتاب الطهارت'' ابو علی مسکویه (م ۴۲۱ هـ) را ترجمه کرده و دو باب دربارۀ تدبیر منزل و سیاست مدن بر آن افزوده ، نیز هر کجا مناسب دید مطالب خود را اضافه نموده ، در یک مقدمه و سه مقاله :

مقاله اول در تهذیب اخلاق

مقاله دوم در تدبیر منزل

مقاله سوم در سیاست مدن

هر مقاله به فصل ها تقسیم داده شده -

چاپ: بارها در مراکز علمی هند و ایران بچاپ رسیده-

۳- ترجمه

ترجمه مقاله اول از اخلاق ناصری

از امین الله و ثیر ، در آغاز مترجم احوال و آثار طوسی را بیان نموده و در پایان حل لغات آمده

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س - ن).

۴- ترجمهٔ مقاله اول

از منظور عالم بدر ، در آغاز سوانح زندگانی طوسی و یاد داشتی دربارهٔ ''اخلاق ناصری'' آمده

چاپ : لاهور - عشرت پبلشنگ هاؤس (۱۳۷۴ه)

۵- ترجمهٔ دیگر

از منشی نظام الدین

چاپ : لاهور - مطبع متر بلاس (س - ن)

☆ **پند نامه :** پسر نامه : ولد نامه

از خواجه فرید الدین عطار (م ۶۲۷ه) ، مثنوی اخلاق در پیرامن هشت صد بیت در پندواندرز - در شبه قاره کتابی درسی بوده -

چاپ : بارها بچاپ رسیده است -

۶- تحفة الابرار

از مفتی غلام سرور لاهوری (م ۱۳۰۷ه) فرزند مفتی غلام محمد نگارندهٔ ''خزینة الاصفیاء''

چاپ : ترجمه میان سطر ها بامتن اصلی ، لاهور سراج الدین و چراغ دین تاجران کتب (س - ن)

۷- چشمهٔ فیض (منظوم)

از مولوی عبدالغفور نساخ

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور

۸- خم خانهٔ بدیع (منظوم)

از سعید قریشی که آن را به سال ۱۳۸۲ه (= خم خانه بدیع) سروده است - در پایان نیز حل لغات افزوده است -

چاپ : گجرات - مکتبهٔ رشیدیه

۹- رموز حیات (منظوم)

از راسخ عرفانی فرزند مولوی نور حسین گرجاکهی ، متوطن گوجرانواله

چاپ : از طرف مترجم (۱۳۷۸ھ)

۱۰- کشتی نصیحت

از مولوی محمد حسین به سال ۱۳۳۸ھ سروده است ـ

[رک : مجله راهنمای کتاب، جلد ۷، ص ۲۹۲]

☆ **پند نامۀ سعدی :** کریما

☆ تحفة النصائح

از یوسف گدا ، شاه راجو قتال جونپوری مرید خواجه نصیر الدین چراغ دهلی ، برای فرزند خود ابو الفتح ، در وعظ و پند و دین ، در ۴۵ باب به سال ۷۹۵ھ سروده بود ـ آمده است :

ابیات گفتم جملگی هفت صد بدان هشتادوشش
ابواب او شد چهل و پنج اندر حساب و هم حصر
هفصد نود پنج و دگر هجرت محمد مصطفیٰ
شهر ربیع الاخرین وقت ضحیٰ روز قمر

باب اول در معرفت حق سبحانه و باب آخر در مناجات و ختم کتاب

چاپ : بارها در مراکز علمی شبه قاره بطبع رسیده است ـ

۱۱- ترجمه

از قطبی رازی

نسخۀ خطی : سالار جنگ ص ۵۱

آغاز: بولوں صفت میں بے گنت ـ اس خالق جن و بشر

☆ **جواهر الاسرار :** أخلاق محسنی

از ملا حسین بن علی واعظ کاشفی (م ۹۱۰ھ) ، برای سلطان حسین مرزا بائقرا ، به نام پسرش محسن میرزا ، به سال ۹۰۷ھ نوشته شده ، در مقدمه و چهل باب :

چاپ : بارها ، کانپور ـ مطبع نولکشور (۱۲۹۴ھ)

تهران ـ (۱۳۲۹ھ)

۱۲- بشیر الاخلاق

از بشیر الدین احمد مجددی محاسب حضور دارالاقبال بهوپال

چاپ : لاهور - شیخ جان محمد و الله بخش گنائی (۱۳۵۱ھ)

۱۳- گلشن اخلاق

از سید بنده علی

چاپ : پرتاپ گره - مطبع گلشن احمدی (۱۳۲۱ھ)

۱۴- گنج خوبی

از میرا من دهلوی منشی دانشکده فورت ولیم - کلکته ، نگارنده ''باغ و بهار'' ، به سال ۱۲۱۷ھ به اردو ترجمه شده

چاپ : کلکته - مطبع احمدی (۱۲٦٤ھ)

بمبئی - مطبع محبوب (۱۲۹۲ھ)

با مقدمه و تحقیق خواجه احمد فاروق ، دهلی

۱۵- محبوب الاخلاق

از راجه راجیشور راؤ اصغر

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۲۷ھ)

۱٦- ترجمهٔ دیگر

از قاضی سجاد حسین مدرس مدرسهٔ جامع مسجد فتح پوری دهلی

چاپ : دهلی - سب رنگ کتابفروشی

☆ رساله بهرام شاهیه

از میر سید علی همدانی معروف به شاه همدان (م ۷۸٦ھ) ، برای سلطان محمد بهرام شاه بن سلطان خان ، حاکم بلخ و بدخشان ، در عبادت و معاملات - به ظن قوی تاکنون چاپ نشده ، نسخه های خطی در کتاب خانه های معروف موجود اند.

نسخه های خطی : [احمد منزوی - فهرست نسخه های خطی فارسی ، جلد ۲]

۱۷- ترجمه

از دکتر محمد ریاض

چاپ : در مجله ''اسلامی تعلیم'' (لاهور) بابت مارس و آوریل ۱۹۷۳ میلادی ص ۲۲-۳۰

☆ رساله دانش مندی

از شاه ولی الله فرزند شاه عبدالرحیم نگارندهٔ ''انفاس العارفین'' و کتابهای دیگر

چاپ : مع الطاف القدس ، گوجرانواله (۱۳۸۴ ه)

۱۸- ترجمه

از پرفسور محمد سرور جامعی ، باحواشی در مجله «الرحیم» (حیدر آباد) بابت ربیع الاخری ۱۳۸۴ ه ، ص ۵-۱۱

☆ ریاض العارفین

۱۹- ترجمهٔ منظوم

از محمد اسحاق ، در یازده باب ، به سال ۱۲۰۶ ه سروده ، در بارهٔ ترجمه می گوید :

فارسی سے تھی نثر یہ آشکار   میں کیا اس کو نظم سے زیب دار
فارسی کی بحر کی سیپی اندر   تھے چھپے یہ بے بہا لعل و گہر
میں نہنگ قلزم اخلاص ہو   فارسی کے بحر کا غوّاص ہو
لایا باہر لعل و گوہر بحر سے   رکھ دیا دکھنی میں اسے

[رک : نصیر الدین هاشمی - مدراس میں اردو ، ص ۱۷۶-۱۷۷]

☆ سیاست نامه

از نظام الملک طوسی (م ۴۸۵ ه) ، برای سلطان سعید ابو الفتح ملک شاه (م ۴۸۵ ه) ، در ۴۸۴ ه ، در پنجاه باب نگاشته شده ، در سیاست و تدبیر منزل، یکی ازاهم متون است

چاپ : اله آباد - رام نرائن لال (۱۳۵۰ ه)

به تصحیح و تعلیقات محمد قزوینی ، تهران - چاپ خانه حیدری (۱۳۳۴ ه ش)

۲۰- ترجمه

از شاه حسن عطا

چاپ : کراچی - نفیس اکیدمی (س - ن)

۲۱- ترجمهٔ دیگر

از پرفسور محمد منوّر ، پیش گفتار از عابد علی عابد و با حواشی بر متن از طرف مترجم

چاپ : لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۱ھ)

۲۲- ترجمهٔ دیگر

بخشی از سیاست نامه

به قلم مولانا حشمت علی

چاپ : حیدر آباد سنده - الانتظار (۱۳۸۰ھ)

☆ **عقبات :** قدوسیه

از میر سید علی همدانی (م ۷۸۶ھ) برای حاکم کشمیر سلطان قطب الدین شاه میری (۷۷۵ھ-۷۹۶ھ) نگاشته شده، سلطان مرید مصنّف بوده ، در اخلاق و پند ، از روی تفکر سید علی همدانی اصل جمیع صفات رذیله و ذمیمه چهار چیز است و آن ها را در چهار ''عقبه'' گزارش می کند :

اول : بخل

دوم : کبر

سوم : ظلمت

چهارم : ریا

چاپ : تهران (۱۳۲۷ھ)

۲۳- ترجمه

از دکتر محمد ریاض

چاپ : در مجلّه ''الولی'' (حیدر آباد) بابت آوریل و مه ۱۹۷۳ میلادی ، ص ۶۰-۷۰

☆ **فتوت نامه :** رساله فتوت : کتاب الفتوة

از میر سید علی همدانی ، در مفهوم و مقصود «فتوت» ، نثر آمیخته با نظم است

چاپ : استانبول (۱۳۸۱ ه)

به کوشش دکتر محمد ریاض ، لاهور - محکمه اوقاف پنجاب (س - ن)

۲۴- ترجمه

از پرفسور محمد مسعود احمد ، فقط بخش اول بچاپ رسیده

چاپ : در مجلّه الفرقان (لکهنؤ) بابت شوال و ذی قعده ۱۳۸۲ ه ، ص ۷۹-۸۸

۲۵- ترجمه و تحشیه

از دکتر محمد ریاض

چاپ : در مجلّه «فکر و نظر» (اسلام آباد) بابت ماه محرم ۱۳۹۱ ه ، ص ۶۷۷-۶۹۷

☆ **قابوس نامه**

از امیر کیکاوس فرزند سکندر فرزند قابوس ، در سال ۴۷۵ ه ، برای زندگانی موفق فرزند خود ، در چهل و چهار باب است ، یکی از متن های متداول سیاسی مسلمانان ایران است

چاپ : بمبئی (۱۳۳۱ ه)

به کوشش سعید نفیسی، تهران (۱۳۰۴ ه ش)

به تصحیح و اهتمام دکتر غلام حسین یوسفی ، تهران - بنگاه ترجمه و نشر کتاب (۱۳۴۵ ه ش)

۲۶- ترجمه

از میان محمد افضل

چاپ : لاهور - شاهکار کتب (۱۳۹۶ ه)

☆ **قدوسیه :** عقبات

☆ **کریما :** پند نامه

از سعدی شیرازی (م ۶۹۱ھ) ، کتاب درسی بوده در شبه قاره ، باعنوان های : در ثنای پیامبر ، خطاب به نفس ، مدح کرم ، صفت سخاوت ، مذمت بخل ، بیان تواضع ، مذمت تکبر ، فضیلت علم ، امتناع از صحبت جاهلان ، صفت عدل ، مذمت ستمگری ، صفت قناعت ، مذمت حرص ، طاعت و عبادت ، مذمت شیطان ، شراب ، وفا ، شکر ، صبر ، راستی ، کذب ، صنعت پروردگار ، منع امید از مخلوق

چاپ : بار ها

۲۷- اردو کریما

ترجمهٔ منظوم از صبر رضوی مخدوم

چاپ : شیخ پوره مونگیر (۱۳۸۰ھ)

۲۸- ترجمه‌شیخ سعدی کے پند نامے کا (منظوم)

از مظهر علی خان ولا ، به سال ۱۲۱۷ھ/۱۸۰۲ع - چون در قطعه تاریخ آمده است :

کریما کا جب ترجمه کر چکا	تو مجھ سے میری طبع نے یه کہا
که تاریخ کہه یادگارانه طور	سن عیسوی کے موافق بغور
اس فکر میں تها که آئی ندا	ہوا ترجمه نظم میں به ولا

۱۸۰۲ع

چاپ : کلکته (۱۲۱۷ھ)

۲۹- فیض کریم

ترجمه و شرح کریما از مولوی فیض احمد ککروی ، در سال ۱۳۸۴ھ ، اول ترجمه و سپس حل لغات و شرح هر بیت آمده است

چاپ : ملتان - مکتبه امدادیه (س-ن)

۳۰- گلشن شرافت (منظوم)

از سعید قریشی ، به سال ۱۳۸۱ھ (= پند خدای سخن) باحواشی مفیده

و حل لغات ، در آغاز شرح حال سعدی شیرازی به اختصار نگاشته شده ـ
چاپ : گجرات ـ مکتبه رشیدیه (۱۳۸۱ھ)

۳۱- وعظ سعید

از احمد سعید دهلوی ، میان سطرهای متن ترجمه و بر کنارهای صفحات تشریح و توضیح مضامین است ـ در آغاز احوال و آثار شیخ سعدی شیرازی ـ
چاپ : دهلی ـ مطبع نعمانی (۱۳۴۸ھ)

۳۲- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس
چاپ : لاهور ـ ملک سراج الدین و پسران (س ـ ن)

۳۳- ترجمهٔ دیگر

از عبدالرحمن
چاپ : کانپور ـ مطبع نظامی (س ـ ن)

۳۴- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس
چاپ : بارها ، لکهنؤ ـ مطبع نولکشور

۳۵- ترجمهٔ دیگر

از قاضی سجاد حسین مترجم پند نامه عطار و مثنوی معنوی
چاپ : ملتان ـ مکتبهٔ امدادیه (س ـ ن)

☆ کیمیای سعادت

از امام محمد غزالی طوسی (م ۵۰۵ھ) ، ترجمه و گزیده ای ست از احیاء علوم الدین (عربی) میان سالهای ۴۹۰ھ و ۵۰۰ نگاشته شده ، در یک مقدمه و چهار رکن :

رکن اول : در عبادات
رکن دوم : در معاملات
رکن سوم : در عقبات که آن را مهلکات گویند
رکن چهارم : در منجیات

هر رکن به فصل ها تقسیم داده شده - یکی از اهم و متداول ترین متون اخلاق و دینی

چاپ : بار ها ، لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۲۷۹ﻫ)

۳۶- اکسیر هدایت

از فخر الدین فرنگی محلی فرزند ظفر احمد صدیقی

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۳۰۷ﻫ)

۳۷- خزینهٔ هدایت

ترجمه از عنایت حسین

[رک : قاموس جلد اول ، شماره ۵۵۸۲]

۳۸- گنجینهٔ معرفت

[رک : لباب جلد اول ، شماره ۹۲۹]

۳۹- هدایت العارفین

از عالم علی عظیم آبادی

چاپ : کلکته - مطبع مراة الاخبار (۱۲۷۶ﻫ)

۴۰- ترجمهٔ دیگر

از محمد مهدی واصف (م ۱۲۹۰ﻫ) شاگرد صبغة الله قاضی الملک به سال ۱۲۷۰ﻫ نگاشته

چاپ : بمبئی - مطبع کریمی و مطبع فتح الکریم (بار سوم : ۱۳۴۹ﻫ)

۴۱- ترجمهٔ دیگر

از عنایت الله

چاپ : لاهور - اشاعت منزل (۱۳۶۹ﻫ)

۴۲- ترجمهٔ دیگر

از محمد سعید احمد نقشبندی

چاپ : کراچی (س - ن)

۴۳- ترجمهٔ دیباچه کیمیای سعادت

از سید احمد خان (م ۱۳۱۵ﻫ)

چاپ : علی گره انسٹی ٹیوٹ گزٹ (۱۲۷۰ھ)

✡ گلدستهٔ باغ ارم

از شاه ابو المعالی قادری لاهور (م ۱۰۲۴ھ) ، در لطائف و نکات و حکم ، مشتمل بر چهار طراز به قرار زیر :

طراز اول : در بیان اخبار خواجه کائنات

طراز دوم : در لطائف انبیاء

طراز سوم : در اقوال حکماء به زبان بی زبانان

طراز چهارم : در نصائح

این گلدسته به سال ۹۹۰ھ به پایان رسیده ، چون نگارنده نوشته است :

المنة لله که شد از لطف کرام در نهصد و تسعین به شب عید تمام

«گلدسته باغ ارم» تا کنون چاپ نشده

۴۴- ترجمه

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

✡ لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق : اخلاق جلالی

از جلال الدین محمد بن احمد دوانی (م ۹۰۷ھ) ، در سیاست مدن و تدبیر منزل و اخلاق ، برای بهادر خان سلطان اوزن حسن بیگ آق قوینلو و سلطان جلیل پسرش ، در سه لامع بقرار زیر:

لامع اول : در تهذیب اخلاق

لامع دوم : در تدبیر منزل

لامع سوم : در تدبیر مدن

هر لامع در چند ''لمعه'' نگاشته شده

نگارندهٔ ''اخلاق جلالی'' می گوید که با کاستن و افزودن بر ''اخلاق ناصری'' کتاب مزبوررا نگاشته است. بخشی از ''اخلاق جلالی'' در ضمن نصاب ''منشی فاضل'' بوده

چاپ : بار ها ، لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۲۸۲ھ)

به تصحیح محمد کاظم شیرازی ، کلکته ـ مطبع حبل المتین (۱۳۲۹ھ)

۴۵- **جامع الاخلاق** یا اخلاق جلالی

از مولوی محمد امانت الله ، در ۱۲۲۰ھ ترجمه کرده

چاپ : کلکته ـ مطبع احمدی (۱۲٦٤ھ)

لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (بار هفتم : ۱۳۵۰ھ)

۴٦- **عین المعانی**

فقط ترجمه لامع اول باحل لغات ، از شریف علی

چاپ : لاهور ـ تاج بک دپو (س ـ ن)

۴۷- **اللآلی**

از سجاد رضوی و مسلم هاشمی

چاپ : لاهور ـ فرمان علی و پسران (س ـ ن)

۴۸- **معارج المعالی**

از سید اقبال کاظمی زنجانی مدرس دبیرستان دولتی جهلم

چاپ : لاهور ـ شیخ مبارک علی (۱۳۵۰ھ)

۴۹- **ترجمهٔ دیگر**

از محمد دین مختار مدرس دانشکده خاور شناسی لاهور

چاپ : لاهور ـ مطبع پنجابی (۱۳۳۷ھ)

۵۰- **ترجمهٔ دیگر**

فقط بخشی از «اخلاق جلالی» از محمد شعیب

چاپ : لاهور ـ مطبع اسلامیه (۱۳۱٤ھ)

۵۱- **ترجمه دیگر**

از بشیر الدین احمد

چاپ : لاهور ـ شیخ جان محمد و الله بخش (۱۳۵۰ھ)

☆ معراج السعادت

از آخوند ملا احمد نراقی، درچهار باب و هر باب درچند مقام و فصل تقسیم داده شده :

باب اول : در بیان شناختن نفس و مفاسد بیماریهای نفس و فواید صحت آن (چند فصل)

باب دوم : در سبب بدی اخلاق و بیان قوای نفس (هشت فصل)

باب سوم : در بیان محافظت اخلاق حسنه از انحراف و معالجات کلیه اخلاق رزیله (سه فصل)

باب چهارم : در تفصیل اخلاق حسنه و ذمیمه و فواید و مفاسد آنها (چند فصل)

چاپ : تبریز - دارالطباعت آقا میر فتاح (۱۲۷۳ھ)

بمبئی - مطبع حاجی شیخ عبدالوهاب (۱۲۹۶ھ)

۵۲- عروج السعادت

از محمد علی

[قاموس جلد اول ، شماره ۳۸۶۳]

۵۳- نجم السعادت

از محمد خان

چاپ : دهلی - عزیزیه کتب خانه

[قاموس جلد اول ، شماره ۳۸۵۹]

✡ مونس جان

منسوب به شاه ابو المعالی قادری لاهوری ، مشتمل بر حکایتهای بصیرت افروز و دلچسب ، در چهار مقاله بقرار زیر :

مقاله اول : در حقائق

مقاله دوم : در احادیث و کلمات مشائخ

مقاله سوم : در محبت

مقاله چهارم : در ذکر شاعران

۵٤- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ هفت گلشن

از ناصر علی خان واسطی بلگرامی ، در هفت گلشن (باب) :

گلشن اول : در بیان حکایت نصیحت آموز

گلشن دوم : در بیان تبدیلیٔ زمانه

گلشن سوم : در آداب گفتار

گلشن چهارم : در آداب مباحثه

گلشن پنجم : در آداب ملازمت

گلشن ششم : در نصائحِ حضرت امیر المؤمنین علی رض بن ابی طالب

گلشن هفتم : کلمات طیبات حضرت محمد صلی الله علیه وسلم

۵۵- ترجمه

از مظهر علی خان ولا خلف سلیمان علی خان ، شاگرد نظام الدین ممنون ، به فرمائش دکتر گل کرست ترجمه نموده است ، در سال ۱۲۱۶هـ

چاپ : به کوشش دکتر عبادت بریلوی، کراچی - اردو دنیا (۱۳۸٤هـ)

عرفان

☆ ابدالیه

از یعقوب بن عثمان بن محمود ، معروف به یعقوب چرخی (م ۸۵۱ ه) خلیفهٔ خواجه بهاء الدین نقشبند و نگارندهٔ تفسیر چند سوره از قرآن ، در مراتب و مناصب اولیاء الله ، که اخیار ، ابدال ، ابرار ، اوتاد و نقباء نامیده شده

چاپ : به کوشش دکتر غلام مصطفی خان در مجموعهٔ رسایل مشاهیر نقشبندیه ، حیدرآباد (۱۳۷۸ ه)

به کوشش محمد نذیر رانجها ، اسلام آباد - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۳۹۸ ه)

۱- ترجمه

ترجمه و تحشیه از محمد نذیر رانجها ، در آغاز شرح زندگانی نگارنده (یعقوب چرخی) را نوشته است

چاپ : لاهور - المعارف (۱۳۹۸ ه)

☆ ارشاد رحیمیه در سلوک نقشبندیه

از شاه عبدالرحیم دهلوی(م ۱۱۳۱ ه) مؤسس مدرسه رحیمیه دهلی و یکی از مؤلفان "فتاوی عالمگیری" ، در سلوک و عرفان نقشبندیه و اذکار و مصطلحات عرفا

چاپ : دهلی - مطبع دهلی (۱۳۲۱ ه)

۲- ترجمه

از ناشناس

چاپ : با متن اصلی ، باهتمام ظهیر الدین سید احمد ولی اللهی ، دهلی - مطبع روزانه اخبار (۱۳۱۷ه)

۳- ترجمهٔ دیگر

از دکتر غلام مصطفی خان ، در مقدمهٔ خود شرح زندگانی شاه عبدالرحیم را به اختصار بیان نموده است ، ابیات فارسی راهم در نظم اردو آورده است

چاپ : با متن اصلی ، حیدر آباد - مطبع افتخار (۱۳۷۹ه)

٤- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : در مجله ''الرحیم'' (حیدر آباد-سنده) بابت فوریه ۱۹۶۶ میلادی، ص ۵۹۷-۶۰۰ ، و بابت مارس ۱۹۶۶ میلادی ، ص ۶۸۱-۷۰٤

☆ ارشاد السالکین

از خیر الدین صورتی در تعلیمات و اذکار نقشبندیان

۵- ترجمه

از عبدالله شاه نقشبندی

نسخهٔ خطی : اردو مخطوطات ، ص ۱۵۰

آغاز : تعریف اور تعریف بهوت اوس کلیم کی که جس نے گویائی کو اوپر زبان انسان رکها

☆ ارشاد الطالبین

از قاضی محمد ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ه) ، در پنج مقام (باب) :

مقام اول در اثبات ولایت و آنچه بدان متعلق است

مقام دوم در آداب که ناقصان و مریدان را می باید

مقام سوم در آداب مرشدان

مقام چهارم در آداب ترقی و حصول ولایت

مقام پنجم در رسیدن و رسانیدن بمراتب قرب الهی

هر مقام را در چند فصل ها تقسیم کرده است

چاپ : چند بار ، لکهنؤ (۱۳۱۰ھ) ، به تصحیح و اهتمام حکیم عبدالمجید احمد سیفی ، لاهور - (۱۳۷۶ھ)

۶- امداد التائبین

از عبدالجلیل

چاپ : حیدر آباد دکن - مطبع فیض الکریم (۱۳۲۵ھ)

۷- تحفة السالکین

از ناشناس

چاپ : لاهور - شیخ جان محمد الله بخش تاجر کتب (س - ن)

☆ اسرار الاولیاء

ملفوظات فرید الدین مسعود گنج شکر اجودهنی (م ۶۷۰ھ) که ترتیب آن منسوب به خواجه بدر الدین اسحاق مرید گنج شکر است. در بیست و دو فصل بقرار زیر :

فصل اول : در ذکر اسرار عشق اولیاء

فصل دوم : در احوال معبدان درویشان

فصل سوم : در علم لدنی

فصل چهارم : در ذکر توبه و جزای آن

فصل پنجم : در ذکر خدمت بزرگان

فصل ششم : در ذکر توبه و تلاوت قرآن

فصل هفتم : در ذکر خرقهٔ فقر

فصل هشتم : در فضیلت سوره اخلاص

فصل نهم : در ذکر گلیم و صوف

فصل دهم : در ذکر محبت و جزای آن

فصل یازدهم : در ذکر خوف و توکل

فصل دوازدهم : در ذکر لاطیه
فصل سیزدهم : در ذکر درویشی
فصل چهادهم : در ذکر محبت و عداوت دنیا
فصل پانزدهم : در ذکر عقیدهٔ بزرگان
فصل شانزدهم : در ذکر رسیدن دست بزرگان
فصل هفدهم : در ذکر این طائفه که در ذکر حق مستغرق اند
فصل هجدهم : در ذکر علماء و مشائخ
فصل نوزدهم : در ذکر امساک باران
فصل بیستم : در کشف و کرامات
فصل بیست و یکم : در ذکر تعظیم پیر
فصل بیست و دوم : در ذکر رنج و مشقت

در طول دوازده سال، سخنان عارفانه ای که مؤلف از زبان فیض رسان گنج شکر شنیده ، آن را درین کتاب مرتب نموده

چاپ : کانپور ـ مطبع منشی نولکشور (۱۳۳۵ﻫ)

۸- ترجمه

از سید محمد عبدالاحد ، مندرج در مجموعهٔ ''ملفوظات خواجگان چشت اهل بهشت'' ، دهلی ـ مطبع مجتبائی (۱۳۳٤ﻫ)

۹- ترجمه دیگر

از ناشناس ، مندرج در مجموعه ''هشت بهشت''

چاپ : لاهور ـ الله والے کی قومی دکان (۱۳۷٤ﻫ)

☆ اسرار قاسمی

از سید محمد قاسم دانا پوری

۱۰- ترجمه

از مفتی انعام الله خان اکبر آبادی

[رک : داستان تاریخ اردو ، ص ۳۷۳-۳۷٤]

☆ **افضل الفواید : راحت المحبین**

ملفوظات خواجه نظام الدین اولیاء دهلوی (م ۷۲۵هـ) از امیر خسرو دهلوی مرید صاحب ملفوظات، در دو حصه و هر حصه به مجلس ها تقسیم شده، جمعاً هفده مجالس، حصهٔ دوم افضل الفواید به نام "راحت المحبین" هم معروف است.

چاپ : دهلی - مطبع رضوی (۱۳۰٤هـ)

۱۱- احسن الشواهد

از مولا بخش چشتی نظامی

چاپ : دهلی - مطبع رضوی (۱۳۱۳هـ)

۱۲- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (بارپنجم : ۱۳۷۵هـ)

۱۳- ترجمهٔ دیگر

ترجمه و تلخیص حصهٔ دوم افضل الفواید (راحت المحبین) در "پنج گنج ملفوظات خواجگان چشت اهل بهشت"

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (بار دوم : ۱۳۳٤هـ)

۱٤- ترجمهٔ دیگر

ترجمه و تلخیص از غلام احمد بریان

در ضمن «مجموعهٔ ملفوظات خواجگان چشت»

چاپ : دهلی - مطبع مسلم (س - ن)

۱۵- ترجمهٔ تازه

جدید ترین ترجمه از محمد لطیف ملک، که به سال ۱۳۸۰هـ به پایان رسانده.

چاپ : لاهور - سجاد کتاب فروش (۱۳۸۰هـ)

★ **الطاف القدس فی معرفت لطائف النفس**

از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷٦هـ)، در کشف اصطلاحات تصوف و

سلوک و تشریح رموز و اسرار آن علم ، در هفت فصل به قرار زیر :

فصل اول : شرف و فائده علم لطائف

فصل دوم : ماهیت این لطائف

فصل سوم : تهذیب لطائف ثلاثهٔ بارزه بوجهی که حکمت خلقی تقاضا می کند

فصل چهارم : تهذیب جوارح و لطائف ثلاثهٔ بارزه بوجهی که طب روحانی . . . تقاضا می کند و آن را باسم شریعت مخصوص می کنند

فصل پنجم : تهذیب لطائف خمس بروش سید الطائفه جنید قدس سره و آن بطریقت و معرفت مسمی می گردد

فصل ششم : تهذیب لطائف خفیّه و آن را بعلوم حقائق و اشارت کفایت کرده می شود

فصل هفتم : معرفت انواع خواطر و اسباب آنها

چاپ : با ترجمهٔ اردو ، گوجرانواله - مدرسه نصرت العلوم (۱۳۸٤ ه)

۱۶- ترجمه

از ظهیر الدین سید احمد ولی اللهی نبیرهٔ شاه رفیع الدین دهلوی (م ۱۲۳۳ ه) فرزند شاه ولی الله.

چاپ : دهلی - مطبع احمدی (۱۳۰۷ ه)

۱۷- ترجمهٔ دیگر

از عبدالحمید سواتی

چاپ : با متن فارسی ، گوجرانواله - مدرسه نصرت العلوم (۱۳۸٤ ه)

۱۸- ترجمهٔ دیگر

از سید محمد فاروق القادری ، با مقدمهٔ محمد موسی امرتسری

چاپ : لاهور - المعارف (۱۳۹۵ ه)

☆ امداد السلوک

''رسالۀ مکیه'' از شیخ قطب‌الدین دمشقی به عربی است، مولانا رشید احمد گنگوهی (م ۱۳۲۳ هـ) آنرا به فارسی منتقل کرده است

چاپ : مراد آباد (۱۳۱۶ هـ)

۱۹- ارشاد السلوک

از پرفسور عبدالغنی جیپوری

چاپ : کراچی (۱۳۸۹ هـ)

۲۰- معیار السلوک

از عاشق الهی میرتهی

چاپ : چند بار

۲۱- ترجمهٔ دیگر

از عطا الرشید اقبال

چاپ : شاه کوت ـ کتب خانه شرف الرشید (س ـ ن)

☆ انتباه فی سلاسل اولیاء الله

از شاه ولی الله دهلوی، در ذکر سلاسل تصوف که نگارنده به آنها متمسک و وابسته بوده

چاپ : با ترجمهٔ اردو، دهلی ـ مطبع احمدی (۱۳۱۱ هـ)

۲۲- ترجمه

از سید ظهیر الدین احمد ولی اللهی

چاپ : دهلی ـ مطبع احمدی (۱۳۱۱ هـ)

۲۳- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : فیصل آباد ـ کتب خانه علویه رضویه (س ـ ن)

☆ **انسیه** : رساله انسیه

از شیخ یعقوب چرخی (م ۸۵۱ھ) ، در سیرت و طریقت خواجه بهاء الدین نقشبند که مرشد نگارنده بود ، مسایل عرفان و فقه مثل فضیلت دوام وضو و ذکر و نماز های نافله بیان نموده شده

چاپ : در مجموعه «رسایل مشاهیر نقشبندیه» ، به کوشش دکتر غلام مصطفی خان ، حیدر آباد (۱۳۷۸ھ)

۲۴- ترجمه

از محمد نذیر رانجها

چاپ: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اسلام آباد و مکتبهٔ سراجیه - خانقاه احمدیه سعیدیه موسی زئی شریف بخش دیره اسماعیل خان (۱٤۰٤ھ)

☆ **انفاس رحیمیه** : مکتوبات رحیمیه

از شاه عبدالرحیم دهلوی، این مکاتیب به احباب و اقارب فرستاده شده ، شاه اهل الله فرزند نگارنده آنها راگرد آورده و پیش گفتار نگاشته است

چاپ : دهلی - مطبع احمدی

دهلی - مطبع مجتبائی

۲۵- ترجمه

از طالب حق

چاپ : لاهور - عالمی کتب خانه (س - ن)

☆ **انیس الارواح**

مجموعهٔ ملفوظات خواجه عثمان هارونی، گردآوری خواجه معین الدین سجزی چشتی (م ۶۳۳ھ) که در شبه قاره بانی و مؤسس سلسلهٔ چشتیه است ، در ۲۸ مجلس ، حاوی تعلیمات اسلامی و عرفانی

چاپ : لاهور

۲۶- ترجمه

از سید عبدالاحد

چاپ : در ضمن ''پنج گنج ملفوظات خواجگان چشت اهل بهشت'' دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۳٤ھ).

۲۷- ترجمه

از مفتی محمد غلام سرور قادری ، در آغاز شرح حال صاحب ملفوظات خواجه عثمان هارونی را افزوده

چاپ : ملتان - نورانی کتب خانه (س - ن)

ساهیوال - مکتبه فریدیه (س - ن)

۲۸- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ انیس الغرباء

از شاه نور قطب عالم

۲۹- مسلک السالکین

از شیخ احمد حسرت کرنولی ، به سال ۱۲۷۱ھ باردو در آورده شده

نسخهٔ خطی : انجمن جلد دوم ، ص ۲۲۰-۲۲۱

آغاز : کیا کروں حمد و ثنائے کرد گار

فضل و رحمت ہے اسی کو سزاوار

☆ اورنگ شاهی : رساله روحی

از سلطان باهو (م ۱۱۰۲ھ) فرزند با زید محمد اعوان ، شاعر فارسی و پنجابی بوده ، مزارش نزد شور کوت (جهنگ) زیارت گاه انام است ، دربارهٔ لفظ ''کن'' و تفسیر ''و نفخت فیه من روحی'' و آفرینش و پیان روز الست

۳۰- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ بحر الحقیقت

از خواجه احمد غزالی (م ۵۱۷ھ)، در عرفان و سلوک، در هفت ''بحر'' :

بحر اول : معرفت

بحر دوم : جلال

بحر سوم : وحدانیت

بحر چهارم : ربوبیت

بحر پنجم : الوهیت

بحر ششم : جمال

بحر هفتم : مشاهده

چاپ : به کوشش نصر الله پور جوادی ، تهران - انجمن شاهنشاهی فلسفهٔ ایران (۱۳۹۷)، به کوشش احمد مجاهد - در ''مجموعهٔ آثار فارسی احمد غزالی''- تهران (۱۳۵۸ ه ش).

۳۱- ترجمه

از محمد نذیر رانجها مبنی بر متن احمد مجاهد

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مترجم ، اسلام آباد

☆ تبرکات

مجموعهٔ نه مکتوبات حاجی امداد الله مهاجر مکی (۱۳۱۷ه) و رشید احمد گنگوهی (م ۱۳۲۳ ه) ، در احوال سفر حج و هدایت‌های عرفانی برای متوسلین و مریدان

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۳۲- ترجمه

از نور الحسن راشد

چاپ : کاندهله (۱۳۹۷ه)

☆ تحفهٔ ابراهیمیه

از حسین علی نقشبندی (م ۱۳۶۳ ه) فرزند محمد، مولد و مدفن وی روستای وان بچهران (پنجاب) ، عالم اجل بوده و از آثار وی ''بلغة الحیران فی ربط آیات القرآن'' است ، و تحفه ابراهیمیه در مسایل سلوک

چاپ : باهتمام ابو البرکات غلام نبی ، لاهور (۱۳۵٤ه)

با مقدمهٔ قاضی شمس الدین، گوجرانواله (س - ن)

با ترجمهٔ اردو از عبدالحمید سواتی ، گوجرانواله ـ مدرسهٔ نصرت العلوم (۱۳۸۷ھ).

۳۳- فیوضات حسینی المعروف به تحفهٔ ابراهیمیه

از عبدالحمید سواتی ، در ابتدا احوال و آثار نگارنده بیان نموده شده

چاپ : با متن فارسی ، گوجرانواله ـ مدرسه نصرت العلوم (۱۳۸۷ھ)

☆ تحفة القلوب و هدية الارواح : محبت باری

از شیخ عثمان جالندهری (م ۱۰۴۳ھ) در سلسلهٔ قادریه ، مرید شیخ جلال الدین تهانیسری که از مجلس خواجه باقی بالله نیز بهرهٔ وافر گرفت ، در مسایل عرفانی

نسخهٔ خطی : مملوکه محمد سلیمان کیلانی لاهور ، مکتوبه ۱۲۸۲ھ

۳٤- ترجمه

از محمد سلیمان کیلانی

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ علمیه (س ـ ن)

☆ تحقیق الحق فی کلمة الحق

از پیر سید مهر علی شاه (م ۱۳۵۶ھ) در مسئله وحدت الوجود در سال ۱۳۱۵ھ نگاشته

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۳۵- ترجمه

از عبدالرحمن بنگوی و فیض احمد

چاپ : بامتن اصلی ، گولره (۱۳۸۱ھ)

☆ ترغیب اهل السعادات علی تکثیر الصلوٰة علی سید الکائنات

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م۱۰۵۲ھ)، درفضایل درود شریف است.

نسخهٔ خطی : کتاب خانه خدا بخش بانکی پور پتنه

آغاز : بدانکه فواید صلوٰة نبویه علیه اکمل الصلوٰة و التحیه از حداحصاء متجاوز است

۳۶- خیابان فردوس (منظوم)

از کفایت علی کافی (م ۱۲۷٤ هـ) در ۱۲۶۷ هـ سروده شده :

بهار خیابان فردوس دیکهو

چاپ : کانپور - مطبع نظامی (۱۲۸۶ هـ)

☆ **تصفیه شرح تسویه :** شرح رسالة التسوية بين الافادة والقبول

متن عربی از شیخ محب الله اله آبادی (م ۱۰۵۸ هـ) ، در توضیح و تشریح مسئلهٔ وحدت الوجود ، گزارش از حافظ شاه علی نور قلندر بن شاه علی اکبر قلندر ، ترتیب گزارش ''قوله''' و ''اقول'' است- اول جمله ای از متن و سپس شرح آن را آورده است

۳۷- ترجمه

از محمد تقی حیدر

چاپ : لکهنؤ - مطبع اصح المطابع

☆ **تعلیم سالک :** رسالهٔ طریقت

از خواجه محمد باقی بالله (م ۱۰۱۲ هـ) مرشد شیخ احمد سرهندی ، سرگروه نقشبندیان در شبه قاره

۳۸- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ **تنبیه الضالین**

از حافظ حاجی سید عبدالقادر بادشاه قادری الحسینی

۳۹- مرصاد المشتاقین

از محمد تاج الدین به سال ۱۲۶۷ هـ ترجمه کرده

چاپ : (۱۲۶۸ هـ)

☆ **تیغ برهنه**

از سلطان باهو (م ۱۱۰۲ هـ)

۴۰- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

جام جهان نما

از محمد شیرین مغربی ، در توحید به روش تصوف و عرفان ، در دو دائره و هر یک در دو قوس و خطی که برزخ میان دو قوس است :

دائره اول : در احدیت و وحدت واعتبار وجود و علم وشهود و نور وتجلی

دائره دوم : در ظاهر وجود و ظاهر علم که امکان از لوازم است

چاپ : به طبع رسیده است اما هیچ نسخه نیافتم

۴۱- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : انجمن جلد دوم ، ص ۲۲۹ - ۲۳۰

آغاز : جان اے عزیز! دائره اول جهان نما کا یه ہے که

۴۲- فتوح المعین

از شاه معین الدین تجلی حیدر آبادی

[رک : انجمن جلد دوم ، ص ۲۲۹ - ۲۳۰]

جامع العلوم

مجموعهٔ ملفوظات حضرت مخدوم جهانیان جهان گشت (م ۷۸۵ھ) . صاحب ملفوظات به سال ۷۸۱ھ و ۷۸۲ھ تقریباً ده ماه در دهلی اقامت اختیار کرده و درین عرصه ابو عبدالله علاء الدین علی بن سعد بن اشرف دهلوی سخنان وی را (با قید وقت و تاریخ) در قید کتابت آورده ، به ظن قوی تا کنون بچاپ نرسیده است.

نسخه های خطی : مملوکه نو بهار شاه سجاده نشین اوچ بخاری (پاکستان) مکتوبه ۱۲۰۱ھ - کتب خانه رضا - رامپور شماره ۱۰۵۶ او ۱۰۵۷

۴۳- الدر المنظوم فی ترجمهٔ ملفوظ المخدوم

از مولوی ذوالفقار علی نقوی تونکی ، در دو جلد ، به فرمائش نواب نور الحسن خان بهوپالی (م ۱۳۳۶ھ) به سال ۱۳۰۹ھ ترجمه نموده

چاپ : دهلی - مطبع انصاری (۱۳۰۹ھ)

ملتان - حکیم غلام محبوب سبحانی (۱۳۷۷ھ)

☆ جواهر خمسه

از شیخ محمد غوث گوالیاری (م ۹۷۰ھ) به سال ۹۵۶ھ نگاشته شده ، در پنج جوهر :

جوهر اول : در عبادت عابدان و طریق آن

جوهر دوم : در زهد زاهدان و طریق آن

جوهر سوم : در دعوت داعیان و طریق آن

جوهر چهارم : در اذکار و اشغال مشرب شطّار و طریق آن

جوهر پنجم : در ورثت الحق عمل محققان و طریق آن

چاپ : بار ها

۴۴- احسن الاعمال

از میر حسن رضوی

چاپ : دهلی (۱۲۹۵ھ)

۴۵- ترجمهٔ دیگر

از انبا پرشاد

[رک : قاموس جلد اول ، شماره ۱۰۷۱۸]

۴۶- ترجمهٔ دیگر

از مرزا محمد بیگ فرزند مرزا محمد رحیم بیگ نقشبندی ، مترجم در بعضی جاها حواشی اضافه کرده است

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۴۸ھ)

کراچی - دارالاشاعت (۱۳۹۶ھ)

۴۷- ترجمهٔ دیگر

از محمد عبدالحکیم

[رک : قاموس جلد اول ، شماره ۱۰۷۷۹]

۴۸- ترجمهٔ دیگر

از ثناء الله قادری نوشاهی جالندهری

چاپ : لاهور - شیخ غلام حسین و پسران (۱۳۸۵ھ)

✡ جواهر علویه

از شاه رؤف احمد رافت مجدّدی ، در شرح زندگانی و مکاشفات و سخنان شاه غلام علی دهلوی (م ۱۲۴۰ھ) ، میان سالهای ۱۲۳۴ھ و ۱۲۴۰ھ ، در ده باب (جواهر) :

جوهر اول : در اسمای گرامی پیران سلسله . . .

جوهر دوم : در شرح زندگانی مشائخ نقشبندیه تا شاه غلام علی

جوهر سوم : در شرح زندگانی شاه غلام علی

جوهر چهارم : در سخنان شاه غلام علی

جوهر پنجم : در مکاشفات شاه غلام علی

جوهر ششم : در الهامات شاه غلام علی

جوهر هفتم : در کرامات شاه غلام علی

جوهر هشتم : در تحریرات شاه غلام علی

جوهر نهم : در بیان واقعه وفات

جوهر دهم : در احوال خلفای شاه غلام علی

چاپ : تاکنون به صورت کامل بچاپ نرسیده است

۴۹- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

✡ جواهر فریدی

چاپ : لاهور - مطبع وکتوریه (۱۰۳۱ھ)

۵۰- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳۲۷ھ)

☆ چهار بهار

مجموعهٔ سخنان سید حاجی محمد نوشه گنج بخش قادری (م ۱۰۶۴ھ) که در جواب شیخ محمد سچیار نوشهروی گفته شده، و به سال ۱۲۰۹ھ شیخ محمد هاشم تهرپالوی در چهار بخش (بهار) و خاتمه مرتب ساخته:

بهار اول : در شریعت

بهار دوم : در طریقت

بهار سوم : در حقیقت

بهار چهارم : در معرفت

نسخهٔ خطی : کتاب خانه شریف احمد شرافت نوشاهی، ساهن پال (بخش گجرات)

۵۱- جواهر مکنون

از عبدالروف نوشاهی، یک صد کلمات و نصائح بصورت سوال و جواب از خاتمه ''چهار بهار'' ترجمه کرده، به سال ۱۳۷۶ھ

چاپ : لاهور - نوری کتب خانه (س - ن)

همین ترجمه به عنوان ''اسرار و معارف'' در مجلهٔ ''شمس المشائخ'' (نارووال) به سال ۱۳۹۰ھ شائع شده است

۵۲- خزائن الاسرار

ترجمهٔ کامل متن ''چهار بهار'' از سید شریف احمد شرافت نوشاهی، به‌سال ۱۳۷۵ھ، تا اکنون چاپ نشده

نسخهٔ خطی: کتب خانهٔ مترجم، ساهن پال (بخش گجرات)

☆ چهارده مجالس کلیمی

از خواجه محمد کامگار خان اورنگ آبادی، در ارشادات شاه کلیم الله

جهان آبادی (م ۱۱٤۲ھ)، به سال ۱۱۳۲ھ نگاشته شده، و به چهارده مجالس تقسیم داده شده است

چاپ : هنوز بچاپ نرسیده است

۵۳- کلمات کلیمی

چاپ : اورنگ آباد - مطبع سری رام (۱۳٦۵ھ)

✡ چهار گلزار قادری

منسوب به ابو المعالی قادری لاهوری است اما سوانح نگاران خواجه ابو المعالی و تذکره نگاران این اثرش را ذکر نکرده اند

چاپ : هیچ نسخهٔ چاپی و خطی نیافتم

۵٤- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

✡ چهل مکتوب

از شیخ عثمان جالندهری (م ۱۰٤۳ھ) فرزند شیخ اله داد، مجموعه ای از مکاتیب ست که به رفیقان و ارادت مندان مولف فرستاده شده، نثر آمیخته به نظم است

[رک : دکتر ظهور الدین احمد - پاکستان میں فارسی ادب کی تاریخ]

۵۵- ترجمه

از مولانا محمد اله دین

چاپ : لاهور - ملک فضل دین (۱۳۲٦ھ)

✡ چیستان راز: شکار نامه

از سید محمد حسینی گیسو دراز معروف به خواجه بنده نواز (م۸۲۵ھ)

[رک : ''یازده رسائل'' در همین بخش]

۵٦- شکار نامه دکنی

چاپ : در مجلهٔ ''شهباز'' (گلبرگه) منتشره در فوریه ۱۹٦۲ میلادی

✡ حجت الاسرار

۵۷- ترجمه

از محمد عبدالستار تونکی

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

✡ حسنات الحرمین

ملفوظات و مکاشفات خواجه محمد معصوم سرهندی (م ۱۰۷۹ ه) فرزند مجدد الف ثانی است که محمد عبیدالله فرزند خواجه محمد معصوم به سال ۱۰٦۷ ه به زبان عربی گرد آورده، محمد شاکر بن بدر الدین سرهندی آن را به سال ۱۰۷۲ ه به فارسی منتقل کرده ، در سه فصل و خاتمه و هر فصل در چند "یاقوت" تقسیم داده شده :

فصل اول در ذکر بعض از مکاشفات و الهامات که تعلق به حرمین دارد و پیش از وصول آن حضرت به ظهور پیوسته

فصل دوم در بیان مکاشفات که در حرم به ظهور آمده

فصل سوم در بیان مکاشفات و ملهمات که در مدینه پیوسته و درمیان سفر از مدینه تا مکه معظمه

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۵۸- ترجمه

از محمد اقبال مجددی ، مترجم با تحقیق و جستجو مقدمه و حواشی اضافه کرده و احوال خواجه محمد معصوم سرهندی و خواجه محمد عبدالله و محمد شاکر را نگاشته

چاپ : بامتن اصلی ، موسی زئی - مکتبه سراجیه خانقاه احمدیه سعیدیه (۱٤۰۲ ه)

✡ حسنات العارفین

از شاهزاده دارا شکوه (م ۱۰٦۹ ه) فرزند شاهجهان ، که بدست برادرش به اتهام الحاد و زندقه کشته شده ، در توضیح عقاید خود ، میان سالهای

۱۰۶۲ھ و ۱۰۶٤ھ نگاشته، شطحیات و متشابهات متصوفین را آورده و اشعار خود و دیگران را بر آن افزوده

چاپ : دهلی (۱۳۰۹ھ)

۵۹- ترجمه

از محمد عمر خان حنفی

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

۶۰- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

نسخهٔ خطی : انجمن جلد دوم ، ص ۳۱۸-۳۱۹

آغاز : حدیث قدسی کنت کنزاً (الی آخره) یعنی او سلطان گنج مخفی کا اپنے میں مست و بے خود تھا

☆ حضرات القدس

از ملا بدر الدین سرهندی خلیفهٔ مجدد الف ثانی ، در احوال و آثار مرشد خود (مجدد الف ثانی)، در ۱۰۵۲ھ به پایان رسانده، در دوازده حضرت (باب) :

حضرت اول در احوال خلفای راشدین ، حضرت سلمان فارسی و اکابر سلسلهٔ نقشبندیه تا خواجه محمد باقی بالله

حضرت دوم تا حضرت دهم در شرح زندگانی مجدد الف ثانی و ملفوظات و مکاشفات و کرامات وی

حضرت یازدهم در بیان فرزندان گرامی و خلفاء آن

حضرت دوازدهم در بیان احوال بیست خلفاء.

چاپ : متن کامل تا کنون چاپ نشده اما با حذف حضرت (باب) اول با تحقیق و مقدمهٔ محبوب الهی بچاپ رسیده.

لاهور - محکمه اوقاف پنجاب (۱۳۹۱ھ)

۶۱- ترجمه

از احمد حسین امروهوی و عرفان احمد خان انصاری

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س ـ ن)

۶۲- ترجمه

از محمد اشرف نقشبندی

چاپ : سیالکوت - مکتبه نعمانیه

حق نما: رسالهٔ حق نما

الحکم الرفاعیه: کتاب الحکم

متن عربی از سید احمد کبیر رفاعی (م ۵۷۸ ه) به فارسی ترجمه شده

چاپ : استانبول

۶۳- **حکمت رفاعی** : الحکم الرفاعیه

از عبدالحلیم شرر (م ۱۳۴۵ ه) از روی ترجمهٔ فارسی ترجمه کرده

چاپ : لکهنو - مطبع دلگداز (۱۳۲۴ ه)، در مجله اقبال ریویو (IQBAL REVIEW) منتشره در ژولا ۱۹۶۷ میلادی

با مقدمهٔ محمد عبدالله قریشی، لاهور - آئینهٔ ادب (۱۳۸۷ ه)

خاتمهٔ ترجمهٔ آداب المریدین

آداب المریدین ، تالیف ضیاءالدین عبدالقاهر سهروردی (م ۵۶۳ ه) در حلقهٔ صوفیان متداول است ، خواجه بنده نواز گیسو دراز (م ۸۲۵ ه) آن را بفارسی ترجمه کرده و گزارش های عربی و فارسی هم بر آن نگاشته - چون ترجمهٔ ''آداب المریدین'' به سال ۸۰۷ ه به پایان رسانده، ''خاتمهٔ ترجمهٔ آداب المریدین'' را بطور تتمه و تکمله بر آن افزوده

چاپ : حیدر آباد دکن (۱۳۵۶ ه)

۶۴- ترجمه

از سید یسین علی نظامی

نگارنده متن اصلی کتاب خود را به ابواب و فصول تقسیم نکرده ، مترجم برای تسهیل و تفهیم، تبویب کرده است

چاپ : دهلی (۱۳۳۸ھ) ، لاهور - الکتاب (۱۳۹۷ھ)

۶۵- ترجمهٔ دیگر

از پرفسور معین الدین دردائی

مشتمل بر مقدمهٔ ناشر ، متن اصلی و مقدمهٔ مترجم متضمن احوال و آثار خواجه بنده نواز گیسو دراز

چاپ : کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۹۶ھ)

☆ خلاصة الاسرار (منظوم)

از خواجه ثنا الله خراباتی (م ۱۲۹۷ھ) که آرام گاهش در شهر جلالپور جتان (بخش گجرات) است ، به سال ۱۲۵۳ھ ، در جواب مثنوی بو علی قلندر پانی پتی سروده شده

چاپ : با تصحیح متن از محمد حسین تسبیحی با ترجمه، لاهور- مکتبهٔ نبویه (۱۳۹۲ھ)

۶۶- ترجمه

از پرفسور احمد حسین قلعداری ، به سال ۱۳۹۰ھ

چاپ : لاهور - مکتبهٔ نبویه (۱۳۹۲ھ)

☆ خلاصة العارفین

مجموعهٔ ملفوظات شیخ بهاءالدین زکریا ملتانی (م ۶۶۶ھ) که بصورت خلاصه از زبان سه عارف بزرگ (شیخ جلال الدین سهروردی ، خواجه فریدالدین گنج شکر و خواجه نظام الدین اولیاء) نقل شده است، درسه قسمت که هر قسمتی مخصوص سخنان یک عارف است

نام گرد آورندهٔ ''خلاصة العارفین'' در هیچ نسخهٔ خطی و چاپی نیامده است

چاپ : بارها، به تصحیح و کوشش دکتر شمیم محمود زیدی ، اسلام آباد - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۳۹٤ھ)

۶۷- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ خلاصة الفوائد

مجموعهٔ سخنان و فرمودات خواجه نور محمد مهاروی (م ۱۲۰۵ ھ) خلیفهٔ شاه فخر الدین اورنگ آبادی ، از حکیم محمد عمر ، به سال ۱۲۷۰ ھ گرد آورده است.

۶۸- ترجمه

از محمد بشیر اختر

چاپ: (۱۳۸۱ ھ)

☆ خیالات عشاق : رسالة العشق

☆ خیر المجالس

ملفوظات نصیرالدین محمود چراغ دهلی (م۷۵۷ھ)، گرد آوری حمید شاعر قلندر که در دیباچهٔ کتاب می گوید از هجرت تا به امروز (۷۵۴ھ) بکمال برآمده است ، در ۹۹ مجلس . به سال ۷۵۶ھ به انجام رسانده

چاپ : چند بار ، به ترتیب و تصحیح خلیق احمد نظامی علی‌گره - جامعه مسلم (۱۳۷۹ ھ)

۶۹- سراج المجالس

از احمد علی بن محمد علی

چاپ : کراچی - واحد بک ڈپو (۱۳۸۵ ھ)

☆ درالعجایب

از شاه مقیم محکم الدین قادری (م ۱۰۵۵ ھ) بن شاه ابو المعالی بن شاه نور

چاپ : حجره شاه مقیم ساهیوال (۱۳۸۴ ھ)

۷۰- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - نوری کتب خانه (۱۳۸۴ ھ)

☆ در المعارف

از شاه رؤف احمد رافت مجدّدی ، در سخنان شاه غلام علی دهلوی (م ۱۲٤۰ھ) که از ۱۲ ربیع الاول ۱۲۳۱ھ تا عیدالفطر ۱۲۳۱ھ گفته شده - این مجموعه به دستور شاه ابو سعید مجددی خلیفهٔ شاه غلام علی دهلوی گرد آورده شده

چاپ : چند بار ، دهلی - محبوب المطابع (۱۳٤٦ھ)، استانبول - مکتبهٔ ایشیق (۱۳۹٤ھ).

۷۱- ترجمهٔ درالمعارف

چاپ : گجرات - مکتبهٔ اسدیه

۷۲- شمس العرفان

از حافظ عبدالکریم کلاچوی ، ترجمهٔ فقط بیست و نه ملفوظات که در ماه رمضان گفته شده

چاپ : با متن اصلی ، کلاچی - مکتبهٔ نجم المعارف (۱۳۹۳ھ)

☆ دلیل العارفین

از خواجه قطب الدین بختیار کاکی اوشی (م ٦۳۳ھ) ، سخنان استاد و پیر او خواجه معین الدین سجزی چشتی (م ٦٤۳ھ) است - به سال ٦۳۳ھ نگاشته شده در چهار قسم :

قسم اول در فقر و صواب

قسم دوم در مکتوبات و تسبیح

قسم سوم در اوراد

قسم چهارم در سلوک و فواید آن

چاپ : چند بار ، لکهنؤ - مطبع حافظ محمود حسن ، کانپور - مطبع منشی نولکشور (۱۳۰٦ھ)

۷۳- ترجمه

از سید محمد عبدالاحد

چاپ : در ضمن مجموعه "پنج گنج ملفوظات خواجگان چشت اهل بهشت"
دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۳٤ھ)

۷٤- ترجمهٔ دیگر
از ناشناس
چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ راحت القلوب

از نظام الدین اولیاء (۷۲۵ھ)، ملفوظات فرید الدین گنج شکر (م ۶۷۰ھ) است، بابت سالهای ۶۵۵ھ و ۶۵۶ھ و باید پس از رحلت شیخ به انجام رسیده باشد.

چاپ : دهلی

۷۵- ترجمه
از ناشناس
چاپ : در ضمن "هشت بهشت"، لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳۷۵ھ)

۷۶- ترجمهٔ دیگر
از سید محمد عبدالاحد
چاپ: در ضمن "ملفوظات خواجگان چشت اهل بهشت" دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۳٤ھ)

☆ راحت المحبین : افضل الفواید

☆ رسالهٔ اشغال

از سید احمد شهید (۱۲۰۱ھ-۱۲٤۶ھ)، در اذکار و اشغال و شجره های قادریه و چشتیه و نقشبندیه، به سال ۱۲٤۲ھ نگاشته، در سه باب و هر باب در دو فصل تقسیم است :

باب اول : در اشغال طریقهٔ قادریه

باب دوم : در اشغال طریقهٔ چشتیه

باب سوم : در اشغال طریقهٔ نقشبندیه

نسخهٔ خطی : مملوکهٔ نفیس الحسینی ـ لاهور

۷۷- ترجمه

از نفیس الحسینی

در آغاز احوال نگارندهٔ متن از ''صراط مستقیم'' (تالیف شاه اسماعیل شهید و شاه عبدالحی) و مقاله ای از ابو الحسن علی ندوی آمده است

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ محمودیه (۱۳۹۸هـ)

☆ رسالهٔ اصول الطریقت

از حمیدالدین ناگوری (م ۶۷۷هـ) معروف به سلطان التارکین ، خلیفهٔ خواجه معین الدین چشتی ، در اسرار حقیقت و رموز طریقت ، به صورت سوال و جواب

۷۸- ترجمه

از پیرزاده احسان الحق فاروق

چاپ : در ضمن کتاب ''سلطان التارکین'' ص ۲۲۳-۲۶۰

کراچی : دائره معین المعارف (۱۳۸۳هـ)

☆ رسالة السلوک

از حمیدالدین ناگوری (م ۶۷۷هـ) در مسائل سلوک بشکل سوال و جواب

۷۹- ترجمه

از پیرزاده محمد احسان الحق فاروق

چاپ : درضمن کتاب ''سلطان التارکین'' ص ۱۶۹-۱۹۵ ، کراچی (۱۳۸۳هـ)

☆ رسالة السماع

از حمید الدین ناگوری (م ۶۷۷هـ) ، در اباحت سماع ''این رساله است در بیان سماع که شایقان رابکار آید و عاشقان را ذوق افزاید و منکران را جان کاهد'' عبارات به‌اشعار مزین شده

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۸۰- ترجمه

از پیرزاده احسان الحق فاروق

چاپ : در ضمن کتاب ''سلطان التارکین'' ص ۲۶۴-۲۸۰

☆ رسالة العشق : خیالات عشاق

از حمید الدین ناگوری (م ۶۷۷ھ) در تعریف عشق ، نثر آمیخته به نظم و روان و ساده

۸۱- ترجمه

از پیرزاده احسان الحق فاروق

چاپ : در ضمن کتاب ''سلطان التارکین'' ص ۱۶۲-۱۶۸، کراچی (۱۳۸۳ھ)

۸۲- ترجمهٔ دیگر

از منشی اله دین

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ رسالهٔ چهار منزل

از حمید الدین ناگوری ، در بیان چهار منزل سالکان راه و راهیان الی الله منزل اول عالم ناسوت، منزل دوم عالم‌ملکوت، منزل سوم عالم‌جبروت و منزل چهارم عالم لاهوت

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۸۳- ترجمه

از پیرزاده احسان الحق فاروق

چاپ : با متن اصلی ، در ضمن کتاب ''سلطان‌التارکین'' ص ۲۸۴-۲۹۸، کراچی (۱۳۸۳ھ)

☆ رسالهٔ حق نما : حق نما

از شاهزاده دارا شکوه (م ۱۰۶۹ھ) در سیر و سلوک ، از آدینه ۷ رجب ۱۰۵۵ھ بدان آغاز کرده و در ۱۰۵۶ھ به اتمام رسانده ، درشش فصل:

فصل اول : در بیان عالم ناسوت

فصل دوم : در بیان عالم ملکوت

فصل سوم : در بیان عالم جبروت

فصل چهارم : در بیان عالم لاهوت

فصل پنجم و ششم: در بیان حقیقت

چاپ : چند بار ، لکهنؤ (۱۳۱۸ هـ) ، به تصحیح رضا جلالی نائینی ، تهران (۱۳۳۵ هـ ش)

۸۴- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

۸۵- ترجمهٔ دیگر

از نور محمد سروری

چاپ : دیره اسماعیل خان - سروری کتب خانه

☆ **رسالهٔ روحی :** اورنگ شاهی

☆ **رسالهٔ وحدت الوجود :** بیان التوحید

از عبدالعلی محمد بحر العلوم (م ۱۲۲۵ هـ) فرزند ملا نظام الدین محمد سهالوی ، در اثبات وحدت الوجود نگاشته است

نسخهٔ خطی : دارالعلوم ، جلد ۲ ، ص ۳۸

۸۶- ترجمه

از زید ابو الحسن فاروق

چاپ : دهلی - ندوة المصنفین (۱۳۹۱ هـ)

☆ **رسالهٔ وجودیه**

از شاه ابو العلا

۸۷- ترجمه

از ناشناس

چاپ : آگره - مطبع اخبار آگره (س - ن)

☆ رمز العشق

۸۸- ترجمه

از شمس الدین قادری فاضلی

[رک : دیباچهٔ ترجمهٔ ''شرح گلشن راز ، ص ۲]

☆ روایح

از یعقوب صرفی کبروی (م ۱۰۰۳ ه) ، در عرفان و سلوک ، به پیروی لوایح جامی، به سال ۹۷۶ ه نگاشته است :

روایح از لوایح کم بمعنی نیامد بلکه بیش آمد روایح

چوجستم سال تاریخش خرد گفت **روایح شد بسی پیش از لوائح**

نثر آمیخته با نظم است

چاپ : لاهور - مطبع منشی نولکشور (۱۳۲۳ ه)

۸۹- ترجمه

از شمس الدین قادری فاضلی ، به سال ۱۳٤۹ ه ترجمه کرده

چاپ : در ضمن ''مجموعهٔ تصوف'' (ترجمهٔ لوایح جامی ، ترجمهٔ شرح رباعیات جامی ، ترجمهٔ روایح ، ترجمهٔ رساله بت پرستی) لاهور - مطبع امرت (س - ن)

☆ روضات

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی ، در متن می گوید :

''آن چه درین رساله درج نموده شد بی‌سندی از آیت یا حدیث یا قول مشائخ نیست و چون بر طالبان راه تحقیق هر نکته اش با غیست پر از ثمرات و هدایات بنابران مسمی به روضات شد'' (ص : ۲۰) ، در سیر و سلوک عارفان

چاپ : رک ترجمهٔ زیر

۹۰- ترجمه

از مولوی ثناء الله ندوی

مقدمه از طرف مفتی انتظام الله شهابی (م ۱۳۸۸ ه) است

چاپ : با متن اصلی ، کراچی - ادارهٔ تحقیق و تصنیف (۱۳۸٤ ه)

☆ **سر اکبر : سر الاسرار : جوگ بششت**

ترجمهٔ پنجاه او پانشد هندوان ، در ۱۰۶۶ ھ نگاشته شده برای داراشکوه (م ۱۰۶۹ ھ) پسر شاهجهان، در شش پر کرن (باب) :

اول : پیراک پر کرن

دوم : مموچه بیوهار پر کرن

سوم : اتست پر کرن

چهارم : استهب پر کرن

پنجم : آپشم پر کرن

ششم : نربان پر کرن

چاپ : بکوشش دکتر تارا چند و جلالی نائینی ، تهران (۱۳٤۰ ھ ش)

۹۱- منهاج السالکین

از ابو الحسن ، که در مجلس سید مظفر علی شاه تربیت یافته

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (س - ن)

☆ **سطعات**

از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷۶ ھ) ، در بیان ''طلسم الهی'' که رابطه است درمیان مجرّد محض و عالم شهادت و بعض خواص و آثار آن - تقسیمات آن بر اساس ''سطعه'' است - جمعاً چهل و شش ''سطعات'' اند

چاپ : دهلی - مطبع احمدی (۱۳۰۷)

به تصحیح و تحشیهٔ غلام مصطفیٰ قاسمی ، حیدر آباد سنده - شاه ولی الله اکادمی (۱۳۸٤ ھ)

۹۲- ترجمه

از سید محمد متین هاشمی ، با مقدمه ای متضمن سوانح شاه ولی اللهؒ و خدمات اسلامی وی ، حواشی و تعلیقات افزوده شده

چاپ : لاهور - ادارهٔ ثقافت اسلامیه (۱۳۹۶ ھ)

☆ **سلک السلوک**

از ضیاء الدین نخشبی بدایونی (م ۷۵۱ ھ) مرید و خلیفهٔ شیخ فرید الدین

است و شیخ فرید الدین نبیرهٔ حمید الدین ناگوری بوده ـ در ۱۵۱ ''سلک''، حاوی مطالب عشق و فریفتگی، سلک اول در بیان توبه و سلک دهم در بیان صحو و سکر است . . . با سربند های ''بشنو'' آمیخته به نظم

چاپ : دهلی ـ مطبع جتبائی (۱۳۲۹ه)

۹۳- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور ـ الله والے کی قومی دکان (س ـ ن)

☆ سیر محمدی

از شاه علی سامانی مرید خواجه بنده نواز گیسو دراز

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۹۴- ترجمه

چاپ : با متن اصلی، اله آباد (۱۳۴۷ه)

☆ شرح آداب المریدین

متن عربی ''آداب المریدین'' از شیخ ضیاء الدین عبدالقاهر سهروردی است، میان صوفیان هند مقبول و متداول بوده، به کثرت شروح و حواشی برآن نگاشته شده. یکی از آنها از شیخ شرف الدین احمد یحیی منیری (م ۷۸۲ه)، در ۷۶۶ نگاشته شده

۹۵- ترجمه

از شاه قسیم الدین احمد فردوسی که حاوی فقط چند ابواب است، با دیباچهٔ صباح الدین عبدالرحمن

چاپ : بهار شریف ـ بیت الشرف

☆ شرح رباعیات باقی بالله

از خواجه محمد باقی بالله نقشبندی (م ۱۰۱۲ه) در تشریح و توضیح دو رباعی خود نگاشته، رباعی ها درج می کنم :

گویند وجود کون، کون است و حصول
نوری بجز از کون نکرده است قبول
و الله که درین پرده لسان الغیب است
بر طبق قواعد ست و بر و فق وصول

و رباعی دیگر :

بشناس که کائنات رو در عدم اند
بل در عدم ایستاده ثابت قدم اند
وین کون معلق از خیال و وهم است
باقی همگی ظهور نور قدم اند

بر شرح رباعیات از خواجه باقی بالله، شیخ احمد سرهندی گزارش و تعلیقات نگاشته است.

رسالهٔ زیر نظر گزارشی ست بر ''شرح رباعیات''

چاپ : لاهور (۱۳۸۵ھ) و کراچی (۱۳۸۶ھ)

۹۶- ترجمه

از ثناء الحق صدیقی و با تجدید نظر از سید زوار حسین شاه، مترجم حواشی هم نگاشته است

چاپ : با متن اصلی، کراچی - ادارهٔ مجددیه (۱۳۸۶ھ)

☆ شرح رسالهٔ شکار نامه : برهان العاشقین

متن از خواجه بنده نواز گیسو دراز، گزارش از قاسم علی بیگ اخگر حیدر آبادی، به سال ۱۳۶۰ھ نگاشته

چاپ : رک : ''یازده رسایل'' در همین بخش

۹۷- ترجمه

ترجمۀ بخش های مهم از ''شرح رسالهٔ شکار نامه'' [برهان العاشقین] از محمد سخاوت مرزا

چاپ: در مجله ''اقبال ریویو'' (کراچی) منتشره در ژولا ۱۹۶۶ میلادی، ص ۷۴ - ۹۶

☆ **شرح فتوح الغیب :** مفتاح فتوح

☆ شرح فصوص الحکم

متن عربی از محی الدین ابن عربی (م ۶۳۸ ھ) گزارش از شیخ محب الله اله آبادی (م ۱۰۵۸ ھ) نگارندهٔ رسالهٔ تسویه ، در بارهٔ وی آمده است : ''تحقیقات و تدقیقاتش در علم تصوف به مرتبهٔ اجتهاد رسیده بلکه می سزد که شیخ محی الدین عربی را شیخ اکبر و وی را شیخ کبیر گویند'' [تذکره علماء هند]

چاپ : با ترجمهٔ اردو چاپ شده

۹۸- **افادات ابن عربی**

از شاه غلام مصطفی و شاه محمد باقر اله آبادی

چاپ : اله آباد - ادارهٔ انیس اردو

☆ شروط اربعین فی جلوس المعتکفین

از شیخ بهاء الدین زکریا ملتانی (۶۶۶ ھ) ، آمیخته با عربی ، در چهل ''شرط'' برای آنان که می خواهند معتکف بشوند ... هیچ نسخهٔ خطی در کتاب خانه های معروف به دست نیامد اما شرح شروط اربعین در دارالکتب محفوظ است

[فهرست نسخه های خطی فارسی جلد دوم]

۹۹- **ترجمه**

از مخدوم حسن بخش که ترجمهٔ آن را در کتاب خود ''انوار غوثیه'' نقل کرده است

چاپ : لاهور - مطبع عام (۱۳۲۷ ھ)

☆ شمایل الاتقیاء

از خواجه رکن الدین عماد کاشانی خلیفهٔ برهان الدین غریب ، در سال ۷۳۸ ھ نگاشته، در چهار قسم :

قسم اول : در بیان طریقت و افعال و مقامات این راه

قسم دوم : در شرح احوال ارباب حقیقت یعنی انبیاء و اولیاء

قسم سوم : در صفات و ذات الهی و متعلقات آن و فضایل خاتم الانبیاء حضرت محمد صلی الله علیه وسلم

قسم چهارم : در خلقت آدم و اوصاف وی و آدمیان

نگارنده به اقوال و آرای اکابر صوفیان استشهاد کرده است

چاپ : حیدر آباد دکن ـ ادارهٔ اشاعت العلوم(۱۳۴۷ھ)

۱۰۰- ترجمه

از میران یعقوب دکنی ، به سال ۱۰۷۸ھ به پایان رسانده

نسخه های خطی : انجمن جلد دوم ، ص ۲۶۶ و ۲۶۹

سالار جنگ ص ۲۰۵

آصفیه شماره ۶۶۳ و ۱۸۷۸

ادبیات شماره ۱۲۶۹

آغاز : فهرست شمایل الاتقیاء کتاب کا چهار قسم هورنو و یک بیان سون کتاب جمع کیا ہے

☆ صد میدان

از خواجه عبدالله انصاری هروی(م۴۸۱ھ) که به ''پیر هرات'' معروف است، در بیان ''صد میدان'' که میان بنده و خدا موجوداند

چاپ : به کوشش عبدالحی حبیبی ، افغانستان (۱۳۴۱ھ ش)

۱۰۱- ترجمه

از محمد افضل فقیر ، به سال ۱۳۹۷ھ نگاشته شده

چاپ : لاهور ـ اسلامک بک فاونڈیشن (۱۳۹۷ھ)

☆ صراط مستقیم

مجموعهٔ سخنان و ملفوظات سید احمد شهید بریلوی (م ۱۲۴۶ھ) که شاه اسماعیل شهید و مولانا عبدالحی بدهانوی در ۱۲۳۲ھ ضبط کرده‌اند، به مقدمه و چهار باب تقسیم داده شده است

چاپ : کلکته (۱۲۳۸ھ) و لاهور ـ مکتبهٔ سلفیه (۱۳۹۸ھ)

۱۰۲ ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور ـ عبدالعزیز تاجر کتب (بار دوم : س ـ ن)

همان ترجمه با تجدید نظر مجیب الرحمن صدیقی، کراچی (س - ن)

☆ صفا المرآة

۱۰۳- ترجمه

از شمس الدین قادری فاضلی

[رک : دیباچهٔ ترجمهٔ شرح گلشن راز ، ص ۲]

☆ ضیاء القلوب

از حاجی امداد الله مهاجر مکی (م ۱۳۱۷ هـ)، در اذکار و اشغال و مراقبات خانواده های چشتیه و قادریه و نقشبندیه، در سال ۱۲۸۲ هـ (= مرغوب دل) نگاشته ، برای حافظ محمد یوسف فرزند حاجی محمد ضامن ، در چهار باب :

باب اول : در اذکار و اشغال و مراقبات حضرات چشتیه

باب دوم : در اذکار و اشغال و مراقبات حضرات قادریه جیلانیه

باب سوم : در اذکار و اشغال و مراقبات حضرات عالیه نقشبندیه

باب چهارم : در بیان کیفیت تلاوت قرآن و اداء نماز وغیره

چاپ : دهلی (۱۳٤٦ هـ) ، لاهور (س - ن)

۱۰٤- انوار الغیوب

از صبغت الله شهید انصاری فرنگی محلی ، مترجم حواشی و تعلیقات اضافه کرده است

چاپ : دیو بند - کتب خانهٔ امدادیه (س - ن)

۱۰۵- تصفیة القلوب

از نظام الدین

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی

☆ طریقت الحقیقت

از دارا شکوه فرزند شاهجهان

۱۰٦- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ عقل بیدار

از سلطان باهو بن بازید ، در عرفان و تصوف و فناء فی الله ، نثر آمیخته به نظم است ، نامبوب است

۱۰۷- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور- الله والے کی قومی دکان (س- ن)

☆ عین الفقر

از همان سلطان باهو ، به نثر آمیخته به نظم ، در ده باب :

اول : شرح ذات

دوم : تجلیات که آن بر چهاده قسم است

سوم : ذکر مرشد و طالب راه

چهارم : مخالفت با نفس و کشتن آن

پنجم : ذکر علماء و فقراء

ششم : ذکر مراقبه و مشاهده و خواب

هفتم : ذکر الله به قلب و روح ، سر و جهر و خفی

هشتم : عشق ، وصال ، فنا

نهم : شراب و حقائق اولیاء

دهم : فناء فی الله و ذکر اولیاء و ترک ماسوا

۱۰۸- اسرار طریقت ترجمهٔ عین الفقر

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ فخر الطالبین

مجموعهٔ ملفوظات شاه فخر الدین دهلوی (م ۱۱۹۹ هـ) ، تدوین از سید نور الدین حسینی فخری

چاپ : دهلی (۱۳۱۵ هـ)

۱۰۹- ترجمه

از میر نذر علی درد کاکوروی

مترجم شرح حال فخر الدین دهلوی را افزوده است

چاپ : ترجمهٔ فخر الطالبین و مناقب فخریه یکجا بچاپ رسیده

کراچی - سلمان اکادمی (۱۳۸۱ھ)

☆ فقر نامه

از محمد هاشم نوشاهی تهرپالوی (م ۱۲۵۹ھ)

۱۱۰- گنج معانی

از غلام نبی نوشاهی ، یکی از متوسلین درگاه نوشاهیه ساهن پال

نسخهٔ خطی : مملوکهٔ مترجم

☆ فوایح العرفان

از میر محمد هاشم خلیفه و فرزند حضرت حسن رسول نما ، در مقدمه و پانزده فایحه (باب) و خاتمه - حاوی احوال و مکاشفات و شطحیات و ملفوظات وی

به ظن قوی متن فارسی بچاپ نرسیده

۱۱۱- مناقب حسن رسول نما یعنی ترجمهٔ فوایح العرفان

از عمر بخش لاهوری

چاپ : باهتمام سید شوکت علی، کراچی- مکتبهٔ رازی (س - ن)

☆ فواید السالکین

از خواجه فرید الدین گنج شکر (م ۶۶۵ھ) ، ملفوظات خواجه قطب‌الدین بختیار کاکی اوشی (م۶۴۳ھ) است-در سیر و سلوک مبنی بر سخنان‌وی در مجالس از ماه رمضان ۵۸۴ھ تا محرم ۵۸۵ھ

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۱۱ھ)

۱۱۲- ترجمه

از ناشناس

چاپ : در ضمن ''هشت بهشت''

[رک : ''راحت القلوب'' در همین بخش]

۱۱۳- مطلوب الطالبین

از ناشناس

چاپ : سیالکوت - محمد ضیاء الله (س - ن)

☆ فواید الفواد

از امیر حسن سجزی پسر علاءالدین سجزی ، معروف به خواجه حسن دهلوی ، ملفوظات استاد و پیروی نظام الدین اولیاء (م ۷۲۵ھ) است ، در پانزده سال به ترتیب تاریخی سخنان پیر را در مجالسی گرد می آورده است - در سه جلد ، از ۳ شعبان ۷۰۷ھ تا ۲۰ شعبان ۷۲۲ھ - در خاتمه قطعهٔ زیر آمده است :

چون بهفصد فزود بیست و دو سال
بیستم روز از مه شعبان
از اشارات خواجه جمع آمد
این بشارت ره فتوح جهان
شیخ ما چون محمد آمد نام
حسن اندر ثنای او حسان

چاپ : چند بار ، به تصحیح ملک عبداللطیف ، لاهور - محکمهٔ اوقاف پنجاب (۱۳۸۶ھ)

۱۱۴- ترجمه

از ناشناس

چاپ: در مجموعهٔ ''هشت بهشت''

لاهور - الله والے کی قومی دکان (بار پنجم : ۱۳۷۵ھ)

۱۱۵- ترجمهٔ دیگر

از غلام احمد خان بریان مرید الله بخش تونسوی

چاپ : دهلی - مطبع مسلم (۱۳۱۳ھ)

۱۱٦- ترجمهٔ دیگر

از محمد سرور

چاپ : لاهور - محکمهٔ اوقاف پنجاب (۱۳۹۳ه)

۱۱۷- ترجمهٔ دیگر

از سید محمد عبدالاحد

چاپ : در مجموعهٔ ''پنج گنج ملفوظات خواجگان چشت اهل بهشت''، دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۳٤ه)

☆ فواید رکنی

از شیخ شرف الدین احمد یحیی منیری (م ۷۸۲ه)، که به درخواست مریدش حاجی رکن الدین تالیف کرده، در یازده فواید (باب)، از روی موضوع، خلاصهٔ مکتوبات مولف است

۱۱۸- ترجمه

از سید شاه محمد شفیع فردوسی ، در مجلهٔ ''الامین'' (بهار شریف) چاپ شده اما ترجمه کامل نیست

[تاریخ فردوسیهٔ - محمد معین الدین دردائی]

۱۱۹- ترجمهٔ دیگر

از سید غلام صمدانی نقوی

مقدمه از طرف سید ابو صالح است

چاپ : کراچی (۱۳۹۵ه)

☆ فواید سعدیه

ملفوظات حضرت مخدوم شاه مینا (م ۸۸٤ه) ، مریدش شیخ سعدالدین خیر آبادی آن را به عربی زیر عنوان ''مجمع السلوک'' نگاشته، و مرتضی علی گوپاموی ازمتن عربی آن را ترجمه کرده

در آغاز ملفوظات ، شرح زندگانی مخدوم شاه مینا از کتب متداوله نقل شده است

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور دوم : ۱۳۱ ه)

۱۲۰- ترجمه

از ابو الحسن فرید آبادی

چاپ : لکهنو - مطبع نولکشور (۱۳۲۸ھ)

۱۲۱- تعلیمات حضرت شاه مینا

تلخیص و ترجمه از محمد خصلت حسین صابری، در پایان اقوال و سخنان مرشدان مخدوم شاه مینا و شجرهٔ چشتیه نظامیه مینائیه افزوده شده

چاپ : کراچی - آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس (۱۳۸۳ھ)

☆ فواید فریدیه

از خواجه غلام فرید (م ۱۳۱۹ھ)

۱۲۲- ترجمه

از غلام جهانیان

چاپ : دیره غازی خان

☆ فیصلهٔ شاه عبدالعزیز دهلوی

دو معاصر ، نور محمد و شاه محمد رمضان مهمی ، دربارهٔ مسئلهٔ وحدت الوجود اختلاف دارند ، شاه عبدالعزیز دهلوی دلایل و براهین هر دو را مطالعه کرد و محاکمه ای نگاشت

چاپ : چند بار ، در ضمن ''هادی هریانه'' (تالیف منظور الحق صدیقی) [لاهور - آئینهٔ ادب (۱۳۸۳ھ)] - ص ۹۲-۱۱۴

۱۲۳- ترجمه

از مشتاق احمد

چاپ : حیدر آباد (۱۳۳۱ھ)

☆ فیوضات حسنیه

مجموعهٔ سخنان و مکاشفات و آثار خواجه محمد حسن نقشبندی خلیفهٔ خواجه محمد سراج الدین ، از مولانا عبدالکریم ملتانی در ۱۳۷۰ھ نگاشته شده

چاپ : کهروړپکا (پنجاب) - خانقاه سراجیه حسنیه (۱۳۷۰ھ)

۱۲۴- ترجمه

از مولانا محمد حیات (ساکن دیره غازیخان) با افزودگی ها

چاپ: باهتمام و تصحیح مولوی احمد بخش قیصرانی بلوچ، لاهور- مطبع آصف (بار دوم: ۱۳۷۱ھ)

☆ فیه ما فیه

از بهاءالدین ولد فرزند مولوی رومی، در سخنان پدرش - در دیباچهٔ کتاب آمده است: "این رساله ای ست موسوم به فیه ما فیه از کلام مولانا جلال الدین محمد بلخی المشهور به مولانا رومی که سلطان بهاءالدین ولد در اثناء مجلس او نوشته" (ص: ۱) مطالب آن مانند مثنوی معنوی در سیر و سلوک است

چاپ: با کوشش و مقدمهٔ عبدالماجد دریا بادی - اعظم گره- مطبع معارف (۱۳۴۷ھ)

و به کوشش و تصحیح بدیع الزمان فروزانفر تهران - دانش گاه تهران (۱۳۳۰ھ ش)

۱۲۵- ملفوظات رومی

از عبدالرشید تبسم

چاپ: لاهور - ادارهٔ ثقافت اسلامیه (۱۳۷۶ھ)

☆ کرامت نامهٔ شاه دوله دریائی گنج بخش

رک: "بخش سیراولیاء الله و بزرگان"

☆ کشف الاسرار

رک: بخش سیر اولیاء الله و بزرگان

☆ کشف المحجوب

از ابو الحسن علی بن عثمان هجویری غزنوی (م ۴۶۵ھ) معروف به داتا گنج بخش، در عرفان و سلوک، در چهل باب: باب اول در اثبات علم و باب آخر در آداب سماع است - یکی از متون معروف و متد اول تصوف درشبه قارهٔ پاک و هند است

چاپ : بار ها ، به تحقیق محقق شوروی پرفسور والنتین ژوکوفسکی - لینن گراد (۱۳۴٤ھ)

۱۲۶- انوار القلوب

از عبدالحکیم نشتر جالندهری

چاپ : لاهور - شیخ غلام علی و پسران (۱۳۸۲ھ)

۱۲۷- بیان المطلوب

به مولوی فیروز الدین منسوب است اما این ترجمه یادگار است از رحمت علی خان سامی گجراتی

[رک : تذکره علمای پنجاب جلد اول]

چاپ : چند بار ، لاهور - کتب خانهٔ اسلامی (۱۳۱۱ھ)

۱۲۸- صحیفهٔ محبوب

از حکیم الله رکها قریشی

چاپ : لاهور - شیخ غلام حسین (س - ن)

۱۲۹- طریق المحبوب

از مفتی سید غلام معین الدین نعیمی

چاپ : چند بار ، لاهور - ادارهٔ نعیمیه رضویه سواد اعظم (۱۳۸۵ھ)

۱۳۰- ظهیر المطلوب

از ظهیر الدین احمد ظهیری سهسوانی

چاپ : لاهور - چراغ دین و سراج دین تاجران کتب (۱۳٤۳ھ)

۱۳۱- گنج مطلوب

از محمد عبدالمجید یزدانی ، ترجمه مبنی بر نسخهٔ ژوکوفسکی

چاپ : لاهور - ناشران قرآن (س - ن)

۱۳۲- مفتاح القلوب

از خیال امروهوی

چاپ : لاهور - شیخ غلام علی و پسران (س - ن)

۱۳۳- ترجمهٔ کشف المحجوب

از میان طفیل محمد

چاپ : چند بار ، لاهور - کتابفروشی اسلامی (۱۳۸۶ه)

۱۳۴- ترجمه

از محمد حسین مناظر

با شرح زندگانی نگارندۀ کشف المحجوب از غلام دستگیر نامی

چاپ : لاهور - ملک دین محمد و پسران (۱۳۷۴ه)

۱۳۵- ترجمهٔ دیگر

از صوفی شیخ محمد اقبال

چاپ : لاهور

۱۳۶- ترجمهٔ دیگر

از ابو الحسنات سید محمد احمد قادری (م ۱۳۸۰ه) فرزند سید محمد دیدار علی شاه الوری

چاپ : لاهور- المعارف (۱۳۹۳ه)

۱۳۷- ترجمهٔ دیگر

از عبدالرحمن طارق

چاپ : چند بار ، لاهور - مدنی کتب خانه (۱۳۷۴ه)

۱۳۸- ترجمهٔ دیگر

از ایف - دی - گوہر مبنی بر نسخۀ بهاءالدین زکریا ملتانی (م ۶۶۴ه)

چاپ : به سعی و اهتمام احمد ربانی، لاهور (۱۳۹۱ه)

۱۳۹- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور (۱۳۴۶ه)

☆ کشکول کلیمی

از شاه کلیم الله جهان آبادی (م ۱۱۴۲ه) ، در یک مقدمه و دو وصل و خاتمه ، با سربند های ''لقمه'':

وصل اول: در اذکار

وصل دوم: در مراقبات

چاپ: بار ها، به تصحیح ملک محمد اقبال، راولپنڈی۔ مجلس خادمان اصفیاء (۱۳۹۸ھ)

۱۴۰- کجکول

از غلام احمد بریان

چاپ : دهلی - مطبع مسلم (۱۳۲۹ھ)

۱۴۱- تلخیص و ترجمه

از ملک محمد اقبال

چاپ : به صورت دنبالهٔ متن اصلی ، راولپنڈی (۱۳۹۸ھ)

☆ گلشن ابرار

مجموعهٔ سخنان خواجه نور محمد مهاروی

۱۴۲- حدیقة الاخیار

از صالح محمد صالح ادیب تونسوی ، با ترتیب خواجه امام بخش

چاپ : ملتان - مطبع صدیقیه (۱۳۶۹ھ)

☆ گلشن راز (منظوم)

از سعد الدین محمود شبستری (م ۷۲۰ھ) فرزند عبدالکریم ، به سال ۷۱۷ھ ، امیر حسین بن عالم هروی هفده پرسش عرفانی نزد شبستری فرستاده است ، در جواب آن پرسش مثنوی ''گلشن راز'' سروده شده - دربارهٔ نام مثنوی آمده است :

ازان گلشن گرفتم شمه ای باز
نهادم نام او را گلشن راز

تراجم این مثنوی به زبانهای ترکی و انگلیسی و آلمانی هم موجود اند

چاپ : چند بار ، اسلام آباد - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۳۹۸ھ) ، با ترتیب و مقدمهٔ جواد نور بخش، تهران (س - ن)

۱۴۳- ترجمهٔ گلشن راز

از سرمد، به سال ۱۲۸۶ھ:

به هجرت یک هزار و دو صد الحال
که چهے اوپر تهے اسی سال فی الحال

نسخهٔ خطی: سالار جنگ، شماره ۳۲۷

آغاز: ہے اُس کو حمد جو کی جان کو تعلیم - چراغ دل کیا روشن به تعظیم

۱۴۴- ترجمهٔ دیگر (به نثر)

از احمد حسن سواتی

چاپ: دهلی - مطبع سلیمانی

☆ گنج اسرار

از سلطان باهو

۱۴۵- ترجمه

از عبدالستار تونکی

چاپ: لاهور - الله والے کی قومی دکان (بار چهارم: ۱۳۴۴ھ)

☆ گنج طلسم

از شاه نعیم الدین معروف به شاه نعمت الله ولی متوطن درگولکنده، در اسرار طریقت و معرفت و نکات اخلاقی

چاپ: با ترجمهٔ اُردو، حیدر آباد دکن

۱۴۶- ترجمه

از حفیظ سید، دیباچه از قلم دکتر محی‌الدین قادری زور است که مشتمل بر احوال خاندان شاه نعمت الله ولی است

چاپ: با متن اصلی، حیدر آباد دکن

☆ لطایف اشرفی در بیان طوائف صوفی

از نظام یمنی، در سخنان سید اشرف جهانگیر سمنانی (م پس از ۸۳۰ھ)، در شصت لطایف

چاپ : دهلی ـ نصرت المطابع (۱۲۹۵ه)

۱۴۷- ترجمه و تلخیص

از مشیر احمد کاکوروی

چاپ : کچھوچھا ـ خانقاه اشرفیه (۱۳۶۲ه)

کراچی ـ بزم قادری (۱۳۷۸ه)

☆ لطایف غوثیه

۱۴۸- ترجمه

از شمس الدین قادری فاضلی

[رک : ترجمهٔ شرح گلشن راز از همان ، ص ۲]

☆ لوایح

از نور الدین عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸ه) ، دربارهٔ مسایل عرفان و توحید ، در دیباچه و ۳۵ لایحه ـ به نثر آمیخته به نظم ـ اول لایحه سپس رباعی

چاپ : بار ها ، به کوشش محمد حسین تسبیحی ، تهران ـ کتابفروشی فروغی (۱۳۴۲ه ش)

با ترجمهٔ انگلیسی ، اسلام آباد ـ مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۳۹۸ه)

۱۴۹- تجلیات دل

از لقمان الدوله حیدر آبادی

چاپ : حیدر آباد دکن (۱۳۳۱ه)

۱۵۰- ترجمه

از شمس الدین قادری فاضلی متوطن درامرتسر ، به سال ۱۳۴۹ه ، در ضمن "مجموعهٔ تصوف" ـ حاوی رسائل زیر :

— ترجمهٔ لوائح جامی

— ترجمهٔ شرح رباعیات جامی

— ترجمهٔ روایح یعقوب صرفی

— رساله بت پرستی

چاپ : لاهور - مطبع امرت (س - ن)

۱۵۱- ترجمه

از سید فیض الحسن فیضی جالندهری

چاپ : لاهور - المعارف (۱۳۹۹ ه)

۱۵۲- ترجمه و شرح لوایح

از پرفسور محمد عبدالرشید فاضل

چاپ : کراچی- تنویرات علم و ادب (س - ن)

☆ مجالس الحسنة

از شیخ محمد چشتی ، در تعلیمات و سخنان مرشد روحانی نگارنده

۱۵۳- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳۲۶ ه)

☆ مجالسة النبی : لسان الفقراء

از سلطان باهو ، در دیباچه می گوید : هر که این کتاب را سیر کند معرفت اسرار الهی بروی رخ نماید و اگر مطالعه را ادامه دهد نیاز به مرشد ظاهر نماند - به نثر آمیخته به نظم ، در اسرار طریقت و عرفان

۱۵۴- ترجمه

از محمد عبدالستار تونکی

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳۴۳ ه)

☆ مجمع الاسرار

از خواجه پیر سید بهادر شاه

۱۵۵- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور۔ ملک فضل الدین چنن دین (۱۳۲۶ھ)

☆ مجمع البحرین

از محمد داراشکوه(م ۱۰۶۹ھ) ، یاد او در ''حسنات العارفین'' گذشته . در اصول مسئلهٔ آفرینش بیان نموده که این اصولی نزد اهل اسلام و هندوان مشترک است۔دردیباچه می گوید: با بعضی از کاملان ایشان که به نهایت ریاضت و ادراک رسیده بودند مکرر صحبت ها داشته گفتگو نمود ، جز اختلاف لفظی تفاوتی ندید ، بدین جهت سخنان فریقین را به هم تطبیق داد و مجمع البحرین نامید''

چاپ : با ترجمهٔ انگلیسی به کوشش محفوظ الحق ، کلکته ۔ انجمن آسیائی بنگال (۱۳۴۸ھ)

به کوشش سید محمد رضا جلالی نائینی ، تهران (۱۳۳۵ھش)

۱۵۶- ترجمه

از سجاد علی میکش

چاپ : حیدر آباد دکن (۱۳۱۳ھ)

۱۵۷- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : لاہور ۔ اللہ والے کی قومی دکان (س ۔ ن)

☆ محبت الاسرار

از سلطان باہو (م ۱۱۰۲ھ) ، دربارهٔ انسان کامل و معرفت الهی و قرب حق وغیره

۱۵۸- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور ۔ اللہ والے کی قومی دکان (۱۳۲۸ھ)

☆ محک الفقراء

از سلطان باهو ، در آداب و اخلاق و صفات فقیر، نثر آمیخته به نظم است

۱۵۹- هدایت الانسان الی سبیل العرفان

از تاج الدین ککی زئی

چاپ: لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ مخزن المعانی

از عبدالکریم فرزند اخوند درویزه

۱٦۰- اسرار ربانی

ترجمه و شرح از نیاز بهادر خان معروف به مسکین شاه

چاپ: گورکھپور - مطبع رفاه عام (۱۳۲۸ ه)

☆ مخزن الولایت

از منشی محمد ولایت علی عزیز (م ۱۳٤۷ ه)، در سخنان مرشد خود خادم صفی (م ۱۲۸۷ ه) که یکی از صوفیان خانوادهٔ چشتیه نظامیه است - به سال ۱۲۸٦ ه (=مخزن الولایت و الجمال) نگاشته است، در چهار باب و خاتمه به قرار زیر:

باب اول : در حالات متفرق

باب دوم : در ارشادات حضرت صفی

باب سوم : در کرامات او

باب چهارم: در احوال خلفای شاه خادم صفی

چاپ: لکھنؤ - مطبع انوار احمدی (۱۳۰۰ ه)

۱٦۱- ترجمه

از محمد خصلت حسین صابری

چاپ: کراچی - پاک اکادمی (۱۳۸۳ ه)

☆ مرآت السالکین

از امام الدین، در احوال و کرامات و سخنان خواجه شاه محمد سلیمان تونسوی (م ۱۲٦۷ ه)

۱٦۲- ترجمه

از ناشناس

چاپ : گوجرانواله ـ مطبع ٹیلی (س ـ ن)

☆ مرآت العاشقین

از سید محمد سعید ، که مجموعهٔ سخنان خواجه شمس الدین سیالوی (م ۱۳۰۰ هـ) است ، در چهل مجالس

چاپ : لاهور (۱۳۰۳ هـ)

۱۶۳- پرگوهر : مرآت العاشقین

از غلام نظام الدین مرولوی، به سال ۱۳۸۸ هـ ترجمه شده۔ و در خاتمه سخنان یک روز و شب خواجه قمر الدین سیالوی افزوده شده

چاپ : لاهور ـ المعارف (۱٤۰۱ هـ)

☆ مرج البحرین فی الجمع بین الطریقین: مرج البحرین و جامع الطریقین

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ هـ) ، در دیباچه می گوید : ''این رساله ای ست مسمیٰ به مرج البحرین و جامع الطریقین جامع طریقهٔ فقه و تصوف و شریعت و طریقت و ظاهر و باطن و صورت و معنی و قشر و لب و علم و حال و صحو و سکرو مذهب و مشرب و عقل و عشق''ـ باعنوان های ''وصل'' و در اختتام ١٤ قاعده ـ نثر آمیخته به نظم.

جمعاً سیزده ''وصل'' به قرار زیر :

وصل اول : محبت دنیا و مافیها

وصل دوم : اختلافات امت محمدیه

وصل سوم : اشتغال فلسفه و اجتناب از غلو در مباحث

وصل چهارم : عقل و علم و ذکر و فکر

وصل پنجم : صحت عقل

وصل ششم : مذمت عقل ظاهر

وصل هفتم : دیدار خداوندی از چشم بصیرت

وصل هشتم : عقل را نقل هیچ تعلق نیست

وصل نهم : تطابق شریعت و طریقت

وصل دهم : هفوات اولیاء

وصل یازدهم : حکایات صوفیهٔ صافیه

وصل دوازدهم : در بیان بی سرو سامانی فقراء

وصل سیزدهم : خلاصهٔ مضامین کتاب ''قواعد الطریقت فی الجمع بین الشریعت و الحقیقت'' (شیخ سید احمد مغربی)

چاپ : چند بار ، دهلی - مطبع عبدالرحمن (۱۲۶۵ھ) ، کلکته - مطبع محمدی (۱۲۷۴ھ) و لکهنؤ - مطبع نامی (۱۳۱۴ھ)

۱۶۴- وصال السعدین

از غوث محمد فرخ آبادی

چاپ : لکهنؤ - مطبع نامی (۱۳۱۴ھ)

۱۶۵- ترجمه

از ثناء الحق صدیقی

چاپ : با متن اصلی ، کراچی - از طرف محمد اعلی (۱۳۸۸ھ)

۱۶۶ ترجمه

از اقبال احمد فاروقی

در آغاز احوال شیخ عبدالحق محدث دهلوی بیان نموده

چاپ : لاهور - مکتبهٔ نبویه (س - ن)

☆ مرقع کلیمی

از شاه کلیم الله جهان آبادی (م ۱۱۴۲ھ) ، در اقسام صلوٰة و اوراد و آداب آنها - نگارنده می گوید : ''هر فایده که مسطور درین اوراق است به منزلهٔ رقعه ای ست از پیران خرقه پوش سراپا هوش باین گدا رسیده''

چاپ : چند بار ، لاهور - مطبع کلیمی (س - ن)

۱۶۷- ترجمه

از ناشناس

چاپ : با متن اصلی ، لاهور - مطبع کلیمی (س - ن)

۱۶۸- ترجمهٔ دیگر

از ریاض الدین احمد چاند پوری

چاپ : دهلی - مطبع رضوی (۱۳۰۱ھ)

۱۶۹- ترجمهٔ دیگر

از مفتی محمد راشد نظامی حسن آبادی

چاپ : با متن اصلی ، ملتان - مکتبهٔ تنویر ادب (۱۴۰۲ھ) و لاهور - گنج شکر اکادمی (س - ن)

☆ مرقومات امدادیه

مجموعهٔ مکتوبات امداد الله مهاجر مکی (م ۱۳۱۷ھ) مرتب کردهٔ وحید الدین رامپوری - شصت و یک مکتوبات از ''مرقومات امدادیه'' در مجموعهٔ دیگر ''امداد المشتاق'' نیز موجود اند

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۱۷۰- ترجمه

از پرفسور عبدالحیٔ ، جامعهٔ عثمانیه حیدر آباد

چاپ : حیدر آباد دکن

معارف لدنیه

از شیخ احمد سرهندی معروف به مجدد الف ثانی (م ۱۰۳۴ھ) ، در مسایل معرفت و اسرار و رموز عرفان و تصوف ، در ۱۰۱۵ھ و ۱۰۱۶ھ نگاشته ، با سربندهای معرفت ، جمعاً ''چهل و یک معرفت''

چاپ : به کوشش سید محمد احمد رضا بجنوری ، دابهیل - مجلس علمی (۱۳۵۱ھ)

رامپور - مطبع احمد (۱۳۱۶ھ)

لاهور - ادارهٔ سعدیه مجددیه (۱۳۷۶ھ)

۱۷۱- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

۱۷۲- ترجمهٔ دیگر

از سید زوار حسین شاه

چاپ : بامتن فارسی ، کراچی ، ادارهٔ مجددیه (۱۳۸۸ھ)

☆ معرفت السلوک

از شیخ محمود چشتی مرید حضرت شاه برهان معظم شاه میران جی ، در شرح قول منسوب به حضرت علی رضی الله عنه "من عرف نفسه فقد عرف ربه"

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۲۹۹ هـ)

۱۷۳- ترجمه

از ولی الله قادری حیدر آبادی (م ۱۱۵۷ هـ) فرزند شاه حبیب الله قادری ، به سال ۱۱٤۰ هـ ترجمه شده

نسخه های خطی : انجمن جلد دوم ، ص ۲۹٤-۲۹۷

ادبیات جلد سوم ، ص ۱۲۵

آغاز : صفت هور سراپا بی عیب
هور شکر کرنا بی نهایت

☆ مفاتیح الاعجاز : شرح گلشن راز

از شمس الدین محمد بن یحیی جیلانی لاهیجی (م ۸٤۰ هـ) متخلص به اسیری ، گزارشی است بر گلشن راز شبستری ، در ذی الحجه ۸۷۷ هـ بدان آغاز کرده است

چاپ : چند بار ، لاهور - الهی بخش جلال الدین تاجران کتب (۱۳۳۰ هـ) ، به تصحیح و مقدمهٔ کیوان سمیعی ، تهران - کتابفروشی محمودی (۱۳۳۷ هـ ش)

۱۷٤- بوستان اسرار

از محمد نور عالم حنفی چشتی مرید غلام حیدر علی شاه جلالپوری در سال ۱۳۳۲ هـ ترجمه کرده است

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳٤۷ هـ)

۱۷۵- ترجمهٔ دیگر

از شمس الدین قادری فاضلی امرتسری

چاپ : لاهور - شیخ الهی بخش و جلال الدین تاجران کتب (۱۳٤٤ هـ)

☆ مفتاح العاشقین

مجموعهٔ ملفوظات خواجه نصیر الدین محمود چراغ دهلی (م ۷۵۷ھ)، از محب الله، در ده مجلس:

مجلس اول: در بیان پیر و مرشد

مجلس دوم: در بیان توبه

مجلس سوم: در بیان اشغال

مجلس چهارم: در بیان فرض دائمی، ذکر جلی و ذکر خفی و ماهیت آن

مجلس پنجم: در بیان نماز

مجلس ششم: در بیان تلاوت قرآن و حفظ آن

مجلس هفتم: در بیان محبت

مجلس هشتم: در بیان سماع

مجلس نهم: در بیان فضیلت دعوت طعام

مجلس دهم: در بیان ترک دنیا

چاپ: دهلی - مطبع مجتبائی

۱۷۶- ترجمه

از ناشناس

چاپ: در مجموعهٔ "هشت بهشت"

لاهور - الله والے کی قومی دکان (بار پنجم: ۱۳۷۵ھ)

☆ مفتاح الفتوح: شرح فتوح الغیب

متن از شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱ھ)، شرح فارسی آن از شیخ عبدالحق محدث دهلوی به سال ۱۰۲۳ھ نگاشته شده:

این شرح که مفتاح فتوح الغیب است
از غیب است این ازان بری از عیب است
مفتاح فتوح نام و تاریخ افتاد
در خاطر آن که مظهر لاریب است

چاپ: لاهور (۱۲۸۳ھ) و لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۲۹۸ھ)

۱۷۷- ترجمه و تلخیص

از مفتی غلام معین الدین نعیمی

چاپ : لاهور - ادارهٔ رضویه نعیمیه (۱۳۸۱ھ)

☆ مفتاح اللطائف

از محمد اسلم

۱۷۸- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - ملک فضل الدین و چنن دین (۱۳۲۶ھ)

☆ مقامات احمدیه

۱۷۹- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ مقامات عثمانیه

از سید اکبر علی شاه ، در احوال و سخنان خواجه محمد عثمان دامانی

چاپ : ملتان - مکتبهٔ صدیقیه

۱۸۰- ترجمه

از محمد سعد سراجی

زیر چاپ ، از طرف مکتبهٔ سراجیه احمدیه سعیدیه - موسیٰ زئی

☆ مقامات مظهری : لطائف خمسه

از شاه غلام علی دهلوی (م ۱۲٤۰ھ) ، در احوال و سخنان و مکتوبات مرزا مظهر جان جانان ، در ۱۲۱۱ھ نگاشته ، و این کتاب تلخیصی است از ''معمولات مظهریه'' (نعیم الله برائچی) اما نگارنده بر آن اضافه کرده است ، در شانزده فصل

چاپ : دهلی - مطبع احمدی (۱۲٦۹ھ)

دهلی : مطبع مجتبائی (۱۳۰۹ھ)

۱۸۱- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاہور : اللہ والے کی قومی دکان (س ـ ن)

۱۸۲- ترجمهٔ دیگر

از محمد اقبال مجددی، در دست تسوید است

☆ **المکاتیب و الرسائل** : مکتوبات عبدالحق دهلوی

☆ مکاتیب مرزا مظهر

مکتوبات مرزا مظهر جان جانان (م۱۱۹۵ ه) که به پیروان وارادت مندان خود نوشته ، در کتابهای مختلفه منتشر بوده ، مثل در "مقامات مظهری" و "کلمات طیبات" ، مکتوبات وی محفوظ اند و از مراجع علمی و تاریخی.

مجموعهٔ کوچک "رقعات کرامت سعادت شمس الدین حبیب الله مرزا جان جانان مظهر شهید" در مطبع فتح الاخبار کول (علی گره) به سال ۱۲۷۱ ه چاپ شده.

گرد آوری جمله مکتوبات از عبدالرزاق قریشی

چاپ : بمبئی ـ علوی بک ڈپو (۱۳۸۶ه)

۱۸۳- مرزا مظهر جانجانان کے خطوط

ترجمهٔ مکتوبات و دیگر تحریرات نثریه از خلیق انجم، مترجم، شرح حال صاحب مکتوبات و نیز تعلیقات مفیده نگاشته است

چاپ : دهلی ـ مکتبهٔ برهان (۱۳۸۱ه)

☆ مکاشفات عینیه

از محمد هاشم کشمی (م ۱۰۵٤ه) ، در شجره های طریقت و اجازت نامه ها و مکاشفات شیخ احمد سرهندی ، در ۱۰۵۱ه مرتب شده

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۱۸٤- ترجمه

از دکتر غلام مصطفی خان

چاپ : کراچی - ادارهٔ مجددیه (۱۳۸٤ھ)

☆ **مکتوبات امام ربانی :** مکتوبات مجدد الف ثانی

از شیخ احمد سرهندی (م ۱۰۳٤ھ) معروف به مجدد الف ثانی ، در روزگار جلال الدین اکبر و نور الدین جهانگیر فریضهٔ تجدید دین را انجام داده و امور محدثهٔ اکبر را به استناد قرآن و سنت غلط شمرده ، در پاداش اعلای کلمهٔ حق جهانگیر او را حوالهٔ زندان کرد اما آخرکار جهانگیر پشیمان گشته و عقاید و اعمال خود را مطابق تعلیمات اسلام ساخته - شیخ احمد سرهندی به ارادت مندان نامه ها نوشته ، در سه دفتر :

دفتر اول (درالمعرفت)گرد آوری خواجه یار محمد بدخشی است، به سال ۱۰۲۵ھ ترتیب داده شده ، دارای ۳۱۳ نامه به شماره مکتوب الیه

دفتر دوم (انوار الخلائق) گرد آوری خواجه عبدالحی بن خواجه چاکر حصاری است ، به سال ۱۰۲۸ھ و دارای نودونه نامه

دفتر سوم (معرفت الحقائق) گرد آوری خواجه محمد هاشم است به سال ۱۰۳۱ھ ترتیب داده شده و دارای ۱۲٤ نامه به شمار پیامبران مرسل

چاپ : چند بار در لکهنؤ و دهلی و امرتسر بچاپ رسیده

به تصحیح و تحشیهٔ مولانا نور احمد امرتسری (۱۳٤۸ھ) ، امرتسر (۱۳۲۹ھ)

۱۸۵- ترجمهٔ سه دفتر مکتوبات

از قاضی عالم الدین خلیفهٔ خواجه حافظ محمد عبدالکریم

در آغاز فهرست مکتوبات را به ترتیب موضوعات آورده و شرح زندگانی صاحب مکتوبات را نوشته

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (بار دوم : ۱۳۷۷ھ)

۱۸۶- ترجمهٔ دیگر سه دفتر
از محمد سعید احمد
چاپ : کراچی (س - ن)

۱۸۷- ترجمهٔ فقط هفده مکتوب
از دفتر اول (مکتوب ۲۱ تا ۳۷) از عبدالرحیم کلاچوی
چاپ : لاهور - بیگم همایون وقف (۱۳۸۷ھ)

۱۸۸- در لاثانی
تلخیص و ترجمهٔ دفتر اول از محمد هدایت علی نقشبندی مجددی جیپوری
چاپ : اعظم گڑھ - مطبع معارف (۱۳۵۷ھ) و
لاهور - مکتبهٔ نبویه (۱۳۹۵ھ)

☆ مکتوبات خواجه باقی بالله

از خواجه باقی بالله (م ۱۰۱۲ھ) ، نامه هائی است عرفانی ، هشتاد و هفت نامه های او در "کلیات" وی چاپ شده
چاپ : چند بار ، لاهور (۱۳۸۷ھ)

۱۸۹- ترجمه
از عالم الدین
چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۲۹۶ھ)

☆ مکتوبات بنده نواز گیسو دراز

شصت و یک مکتوبات ، گرد آورده شیخ ابو الفتح علاء الدین
نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ انجمن آسیائی بنگال - کلکته
[رک : صباح الدین عبدالرحمن - بزم صوفیه ص ۵۸٦]

۱۹۰- فواید
ترجمه و تلخیص از نواب معشوق یار جنگ ، به سال ۱۳۶۵ھ ترتیب داده شده
چاپ : لاهور - سجاد پبلشرز (۱۳۷۹ھ)

☆ مکتوبات حمید الدین ناگوری

از حمید الدین ناگوری (م ۶۷۷ه) به معاصر خود بهاء الدین زکریا ملتانی نوشته ، دربارهٔ مسائل عرفانی

گرد آوری پیر زاده احسان الحق فاروق است

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۱۹۱- ترجمه

از همان گرد آورنده.

چاپ : در کتاب وی ''سلطان التارکین'' ص ۱۹۶-۲۲۱

[رک : رسالهٔ چهار منزل در همین بخش]

☆ مکتوبات سید احمد شهید : مکاتیب سید احمد شهید

مجموعهٔ مکاتیب از سید احمد شهید (م۱۲٤۶ه) به نام مریدان خویش و سرداران اقوام مختلفهٔ هزاره ، در اصلاح عقاید و دعوت به جهاد با سکهان

چند نسخهٔ خطی آن در کتاب خانه های جهان موجود است یکی از آنها به قلم مولانا عبیدالله غلام حسن است

چاپ : عکس نسخهٔ مرقومهٔ عبیدالله غلام حسن ، لاهور - سید احمد شهید اکادمی

۱۹۲- ترجمه

از سخاوت مرزا

چاپ : کراچی - نفیس اکیدمی (۱۳۸۸ه)

☆ مکتوبات صدی : مکتوبات منیری

☆ مکتوبات عبدالحق دهلوی

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ه) ، در دیباچه می گوید : ''جمله از رسائل و مکاتیب برد باقتضای وقت و مناسبت حال املا کرده بعضی به جهت احباب و اصحاب از اهل سلوک وارادت نوشته و برخی بجانب بعضی

امراء و ملوک از اهل سعادت فرستاده و پاره ای در نصیحت نفس خود''
(ص : ۳)

مجموعهٔ شصت و هشت نامه های است، در عرفان و تصوف و مسائل دینی
چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۲۹۷ھ)
بار دیگر بر هوامش ''اخبار الاخیار'' (۱۳۳۲ھ)

۱۹۳- ترجمه
از محمد فاضل مدرس دارالعلوم کراچی
چاپ : کراچی - مدینه پبلشنگ کمپنی (س - ن)

۱۹٤- ترجمه
ترجمهٔ بعضی مکاتیب از غلام حیدر قادری سلطانی‌سروری که پاره پاره چاپ شده مثل آداب الذکر ، حقیقت صبر ، فقر محمدی و ذکر و فکر
چاپ : لاهور - نوری کتب خانه (س- ن)

۱۹۵- ترجمهٔ بعضی مکتوبات
از مفتی اعجاز ولی خان رضوی
چاپ : نوری کتب خانه (۱۳۷۸ھ)

۱۹۶- حقیقت السماع
ترجمهٔ یکی از مکتوبات
چاپ : نوری کتب خانه (۱۳۸۲ھ)

۱۹۷- ترجمه
قاضی عبدالصمد فاروق
چاپ : کراچی - ادارهٔ معارف اسلامیه (۱۳۸۲ھ)

☆ مکتوبات سید علی همدانی : مکتوبات امیریه

از سید علی همدانی (م ۷۸٦ھ) معروف به شاه همدان ، مکتوبات که به احباب و ارادت مندان و حاکمان وقت فرستاده شد - جمعاً بیست و دو مکتوبات اند ، نسخه های خطی در کتابخانه های معروف موجود اند
چاپ : امرتسر - مطبع مجددی (۱۳۲۷ھ)

۱۹۸- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ مکتوبات محمد عثمان دامانی و خواجه محمد سراج الدین

مکتوبات خواجه محمد عثمان دامانی نقشبندی (م ۱۳۱۴ه) و خلیفهٔ وی خواجه محمد سراج الدین (م ۱۳۳۳ه) در مسائل مختلفه (خصوصاً عرفان و سلوک) که به ارادت مندان خود نگاشته اند

۱۹۹- تحفهٔ زاهدیه

از محمد احمد نقشبندی مجدّدی

در دیباچه، احوال و آثار مختصر مکتوب نگاران آمده‌است

چاپ : کراچی - زوار کتابفروشی (۱۳۸۸ه)

☆ مکتوبات محمد معصوم سرهندی

از خواجه محمد معصوم سرهندی (م ۱۰۷۹ه) فرزند مجدد الف ثانی ، در سه دفتر :

دفتر اول موسوم به درة التاج : گرد آوری خواجه محمد عبیدالله فرزند خواجه محمد معصوم است

دفتر دوم موسوم به وسیلة السعادات : گرد آوری میر شرف الدین حسین بن میر عماد الدین محمد الحسینی هروی است

دفتر سوم موسوم به مکتوبات معصومیه : گرد آوری خواجه محمد عاشور بخاری است

چاپ : کانپور - مطبع نظامی

(جلد دوم) لدهیانه

(جلد سوم) امرتسر

۲۰۰- ترجمه

ترجمه و تلخیص و پیش‌گفتار ازنسیم‌احمد فریدی، ترجمهٔ منتخباتی از نامه‌ها است

چاپ : لکهنؤ - مکتبهٔ الفرقان (۱۳۷۰هـ)
لاهور - المعارف (۱۳۹۷هـ)

✪ مکتوبات شاه ولی الله

شاه ولی الله فرزند شاه عبدالرحیم ، نامه ها به دوستان و ارادت مندان و اهل سیاست نوشته است ، در پند و نصیحت و مسایل سیاسی و دینی

مجموعهٔ مکتوبات گردآوری شاه عبدالرحمن فرزند شاه محمد عاشق پهلتی است - دارای ۳۵۸ مکتوبات ، تا اکنون چاپ نشده ، نسخهٔ خطی در کتاب خانهٔ مرتضی حسن چاند پوری بوده

مجموعهٔ دیگر "فی مناقب امام بخاری و ابن تیمیه" چاپ شده است .
چاپ : دهلی - مطبع فاروق (۱۳۴۹هـ)

۲۰۱- شاه ولی الله کے سیاسی مکتوبات
ترتیب و ترجمه و پیش گفتار از پروفسور خلیق احمد نظامی
چاپ : علی گره (۱۳۶۹هـ)
عکس چاپ علی گره در لاهور منتشر شده

۲۰۲- ترجمهٔ مکتوبات فی مناقب امام بخاریؒ و ابن تیمیهؒ
از مولوی عبدالرؤف مهتمم کتب خانهٔ نذیریه - دهلی
چاپ : با متن فارسی ، دهلی - مطبع فاروق

✪ مکتوبات منیری

از شرف الدین احمد بن یحیی منیری (م۷۸۲هـ). از وی سه مجموعه ها مکتوبات عرفانی موجود است :

ـ "مکتوبات صدی" که به قاضی شمس الدین حاکم چوسه (بهار) نوشته ، گرد آوری زین بدر عربی ، به سال ۷۴۷هـ مرتب ساخته - شمار مکتوبات یک صد است

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۰۳هـ)
و با هتمام محمد نعیم ندوی، حیدر آباد سنده (س - ن)

ـ''مکتوبات دو صدی''

مکتوبات در پند و اندرز و عرفان ، برخی از نامه ها با نام و بیشتر بی نام است، نیزگرد آوری زین بدرعربی است اما در نسخهٔ خطی موجود در کتاب خانهٔ خدا بخش پتنه‌گرد آوری آن به محمد بن محمد بن عیسی‌بلخی المدعو به اشرف بن رکن منسوب شده است

۲۰۳- ترجمهٔ مکتوبات صدی

از شاه الیاس یاس بهاری فردوسی

چاپ : حیدر آباد سنده (س ـ ن)

۲۰۴- ترجمهٔ دیگر

از ابوالحسن

[رک : قاموس الکتب جلد اول ، شماره ۱۶۷۵]

۲۰۵- ترجمهٔ مکتوبات صدی

از عزیز احمد ، در دو جلد

چاپ : دهاکه ـ مطبع حجاز

۲۰۶- سبیل الرشاد (ترجمهٔ مکتوبات دو صدی)

از شاه ابو صالح محمد یونس ، در دو جلد

چاپ : مهانند پوره بخش پتنه ـ دار الرشاد (۱۳۸۵ھ)

۲۰۷- سه صدی مکتوبات

ترجمهٔ مکتوبات صدی و ''مکتوبات دو صدی'' در یک جلد

چاپ : لاهور ـ کتب خانهٔ اسلامی پنجاب (۱۳۱۹ھ)

☆ ملفوظات شاه عبدالعزیز دهلوی

مجموعهٔ ملفوظات شاه عبدالعزیز دهلوی (م ۱۲۳۹ھ) فرزند شاه ولی الله ، گرد آورندهٔ آن معلوم نشد، سخنان و گفت و گو های شاه عبدالعزیز از ۱۷ رجب ۱۲۳۳ھ آغاز می شود ، در احکام شرعی و مسایل دینی و تاریخی

چاپ : میرته ـ مطبع مجتبائی (۱۳۱۴ھ)

۲۰۸- ترجمه

از مولوی عظمت الهی بن مولوی محمد هاشم

چاپ : به صورت دنبالهٔ ''کمالات عزیزی'' میرته-مطبع هاشمی (۱۳۱۵هـ)

۲۰۹- ترجمهٔ دیگر

از محمد علی لطفی و مفتی انتظام الله شهابی، پیش‌گفتار از قلم دکتر معین الحق و حواشی و تعلیقات از طرف مترجمان

چاپ : کراچی - پاکستان ایجوکیشنل پبلشرز (۱۳۸۰هـ)

☆ ملفوظات شریفه

از غلام محی الدین قصوری (م ۱۲۷۰هـ)، در ملفوظات شاه غلام علی دهلوی (م ۱۲٤۰هـ)، به سال ۱۲۳۳هـ نگاشته شده

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۲۱۰- ترجمه

از اقبال احمد فاروق است اما پیش گفتار و حواشی بر متن فارسی از قلم پروفسور محمد اقبال مجددی است

چاپ : لاهور - مکتبهٔ نبویه (۱۳۹۸هـ)

☆ ملفوظات مهریه

سخنان پیر مهر علی شاه گولروی (م ۱۳۵٦هـ)، در مسائل عرفان و سلوک، گرد آوری فقیر احمد پشاوری با همکاری عبدالحق سسرالوی

چاپ : با ترجمهٔ اردو، گولره شریف (۱۳۸۵هـ)

۲۱۱- مقالات مرضیه

از فیض احمد مدرس مدرسهٔ غوثیه، گولره شریف

چاپ : گولره شریف (۱۳۸۵هـ)

☆ مناقب الحسن : فوائح العرفان

☆ مناقب فخریه

از نواب غازی الدین نبیرهٔ آصف جاه اول دکنی، در احوال و آثار و

سخنان شاه فخر الدین دهلوی (م ۱۱۹۹ھ)

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۱۵ھ)

۲۱۲- ترجمه

از میر نذر علی درد کاکوروی

چاپ : کراچی - سلمان اکادمی (۱۳۸۱ھ)

☆ مونس المریدین

از صلاح مخلص داؤد خانی ، در سخنان شیخ شرف الدین احمد بن یحیی منیری ، میان تاریخ های ۲۱ شعبان ۷۷۴ھ و محرم ۷۷۵ھ نگاشته - محتویات آن مسایل سلوک و عرفان است - هنوز بچاپ نرسیده

۲۱۳- ترجمه

از قسیم الدین

چاپ : بهار شریف - بیت الشرف (س - ن)

☆ نافع السالکین

مجموعهٔ ملفوظات خواجه محمد سلیمان تونسوی چشتی (م ۱۲۶۷ھ) خلیفهٔ خواجه نور محمد مهاروی ، گرد آوری امام الدین خلیفهٔ صاحب ملفوظات است ، در سلوک و عرفان و اشغال چشتیه

چاپ : لاهور (۱۲۸۵ھ)

۲۱۴- تذکرهٔ حضرت سلیمان تونسوی

از صاحبزاده محمد حسین للهی با اضافهٔ پیش گفتار

چاپ : لاهور - شعاع ادب (۱۳۸۱ھ)

☆ نزهت السالکین در سلوک و سخنان میران بهیک

از شیخ سید علیم الله بن سید عتیق الله چشتی جالندهری ، در ملفوظات میران بهیک که متضمن مسایل عرفانی است

۲۱۵- تحفة الصالحین

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ **نشاط العشق :** شرح الهامات غوث اعظم

از ملوک شاه صدیقی گجراتی، گزارشی است بر ''رسالۀ غوث اعظم'' (تالیف شیخ عبدالقادر جیلانی که در میان عوام به غوث اعظم معروف است)

چاپ : با ترجمۀ اردو

۲۱۶- ترجمه

از قاضی احمد عبدالصمد فاروقی

چاپ : کراچی - ادارۀ معارف اسلامیه (۱۳۷۸ه)

☆ نکات الحق و الحقیقت من باب معارف الطریقت

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ه) ، در مسایل عرفانی

چاپ : مراد آباد - مطبع احتشامیه (۱۳۰۸ه)

۲۱۷- لطائف الحق

از ناشناس

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۲۳ه)

☆ نور وحدت

از ناشناس ، بعضی فهرست نگاران آن را از خواجه نصیر الدین محمود چراغ دهلی دانسته اند با سربندهای ''ای سید'' در مسایل سلوک و عرفان خصوصاً وحدت الوجود

۲۱۸- سرور وحدت

از نذر علی درد کاکوروی

چاپ : کراچی - دارالتصنیف (س - ن)

☆ نور الهدیٰ

از سلطان باهو (م ۱۱۰۲ه) در تصوف و سلوک

۲۱۹- ترجمه

ترجمه و توضیحات از نور محمد سروری

چاپ: کلاچی - سروری کتب خانه (۱۳۸۲ھ)

☆ نه بطون چشتیه

از سید اسدالله

[متن اصلی این کتاب به نظر نرسیده اما از بیانات فهرست نگارکتاب خانهٔ آصفیه بر می آید که در عرفان و تصوف است]

۲۲۰- ترجمه

از شاه میر

[رک: فهرست کتب خانهٔ آصفیه- تصوف شماره ۸۳۹]

☆ وصلت نامه

از سچل سرمست آشکار (م ۱۲۴۲ھ)، مثنوی عارفانه به ترتیب زیر: حمد و نعت و فضایل اهل بیت و صحابهٔ کرام، فضایل قرآن مجید و مثنوی عرفانی، جمعاً نه صد و پنج ابیات - دربارهٔ مثنوی آمده است:

یک زمانی ترک کن افسانه را گوش کن تو رمز وصلت نامه را

هر که این خواند بکام دل شود زود باشد کار دین و اصل شود

چاپ: با ترجمهٔ اردو

۲۲۱- ترجمه

از قاضی علی اکبر درازی

چاپ: خیرپور - سچل سرمست اکادمی (۱۳۸۵ھ)

☆ هدایة الاعمیٰ

از شیخ حسین خباز کشمیری (م ۱۰۵۲ھ) از مریدان خواجه اسحاق کشمیری، در دیباچه می گوید: گفتار خوش ازحسین کشمیر شنو- آثار هدایت است تقریر شنو، به نثر آمیخته با نظم، در مسایل سلوک و عرفان

نسخهٔ خطی: [رک: گنج بخش ج ۲: ص ۸۵۶]

۲۲۲- هدیهٔ اسنیٰ

از مولوی محمد نظام و مولوی قطب الدین ساکنان شاهجهانپور، به سال ۱۲۸۶ ه ترجمه شده

چاپ: بریلی - مطبع صدیقی (۱۲۸۹ ه)

☆ هدایت الطالبین

از شاه ابو سعید مجددی (م ۱۲٤۰ ه)، در سیرو سلوک نقشبندیان، در هشت فصل:

فصل اول : تکالیف عشره و مشغولی آن

فصل دوم : سیر و سلوک که در دایره ولایت صغریٰ میشود

فصل سوم : ولایت کبریٰ و فنا

فصل چهارم: ولایت علیا و سیر عناصر صوری و فنا

فصل پنجم : کمالات نبوت و اولوالعزم

فصل ششم : حقایق الهیه

فصل هفتم : بعضی مقامات

فصل هشتم : حقایق انبیاء

چاپ: چند بار، کراچی - اعلیٰ کتب خانه (۱۳۷۷ ه)

۲۲۳- سلوک نقشبندی

از دکتر غلام مصطفیٰ خان

چاپ: بامتن فارسی رو در رو، کراچی - ادارهٔ مجددیه (۱۳۷۵ ه)

۲۲٤- ترجمه

از نور احمد امرتسری (م ۱۳٤۸ ه)

چاپ: بامتن فارسی، امرتسر (۱۳٤٤ ه)

☆ هدیه کبریٰ

از سید غلام قادر شاه (م ۱۱۷٦ ه) فرزند ابوالفرج محمد فاضل الدین بتالوی (م ۱۱۵۱ ه)، در تصوف و تجربیات و مشاهدات صوفیان

چاپ: باترجمهٔ اردو

۲۲۵- ترجمه

از حکیم غلام حسین امرتسری فاضلی

چاپ: لاهور - مطبع هندوستانی (۱۳۴۲ه)

✡ هشت محفل

ملفوظات شاه ابو المعالی لاهوری (م ۱۰۲۴ه)، گرد آوری سید باقر فرزند صاحب ملفوظات، در هشت محفل (فصل) باقید تاریخ ملفوظات، به فارسی پاکستانی و روان

چاپ: با تحقیق و تنقیح دکتر ظهور الدین احمد، لاهور - المعارف (۱٤۰۰ه)

۲۲۶- ترجمه

از دکتر ظهور الدین احمد

چاپ: بامتن فارسی بچاپ رسیده است

✡ هفت مکتوب

در عرفان و سلوک، گرد آورنده معلوم نشد

۲۲۷- ترجمه

از ناشناس

چاپ: لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

✡ همعات

از شاه ولی الله دهلوی (م۱۱۷۶ه) فرزند شاه عبدالرحیم، در "رشحات الهام که برقلب وی نزول فرموده - در سلوک صراط مستقیم"، در بیست و دو "همعه"

چاپ: به کوشش نور الحق علوی لاهور - بیت الحکمت (۱۳۶۳ه)

به کوشش غلام مصطفی قاسمی، حیدر آباد سنده - شاه ولی الله اکادمی (۱۳۸٤ه)

۲۲۸- تصوف کی حقیقت اور اس کا فلسفه

از پروفسور محمد سرور

چاپ: لاهور - سنده ساگر اکادمی (۱۳۷۷ه)

۲۲۹- ترجمه

از مولوی فیض میران گجراتی

[رک: دیباچه ''تصوف کی حقیقت اور اس کا فلسفه'']

۲۳۰- ترجمه

از عبدالله شاه

چاپ: انباله (۱۳۰۲ه)

☆ یازده رسایل

از سید محمد حسینی بنده نواز گیسودراز (م ۸۲۵ه) خلیفهٔ نصیر الدین محمود چراغ دهلی، رساله های وی به تفصیل زیر:

– **تفسیر سورة فاتحه** حاوی مسایل عرفان و سلوک

– **استقامت فی الشریعت و بطریق الحقیقت**

در مسایل عرفان خصوصاً در مسئلهٔ جبر و قدر، به سال ۷۹۲ه نگاشته شده

– **رویت باری تعالیٰ و کرامات اولیاء الله**

در مسئلهٔ رویت باری و فضیلت پیغمبران برملائکهٔ مقربین، نیز در کرامات اولیاء و متشابهات قرآن گفتگو کرده است

– **حدائق الانس**

امالی خواجه گیسو دراز، گرد آوری ناشناس، در دوازده حدیقه (باب)...

حدیقهٔ اول در بیان قول اهل تصوف النهایة الرجوع الی البدایة

حدیقهٔ دوم در بیان ارتباط اعضا بادل و متاثر شدن وی به اعمال جوارح

حدیقهٔ سوم در تجلی حق تعالی بر عامهٔ مخلوقات و دوری و نا مقدوری ایشان ازو

حدیقهٔ چهارم در بیان شریعت و طریقت و حقیقت

حدیقهٔ پنجم در بیان مجاز که عالم مجاز و عالم حقیقت چه معنی دارد

حدیقهٔ ششم دربیان متخلق شدن باخلاق خدا و متصف شدن بصفات‌او تعالی و تقدس

حدیقهٔ هفتم در بیان نصب کردن حق منصب شیخوخت بیکی و در بیان وزن اعمال و چیزی از تمثلات

حدیقهٔ هشتم در معنی نماز بجماعت و در بیان اسرار ارکان الصلوة

حدیقهٔ نهم در بیان مراتب دل و اطوار او و چیزی از عدم خلقت قرآن

حدیقهٔ دهم در بیان کیفیت دل

حدیقهٔ یازدهم در بیان ازلیت و ابدیت محبت حق

حدیقهٔ دوازدهم دربیان اختیارکردن طالب راه ارادت و طلب تجلی درسلک این مجموعه منسلک‌گرداند

— وجود العاشقین : رسالهٔ عشقیه

در حقیقت، عشق الهی و مراتب آن

— توحید خاص

در توحید و مقام خاص

— رسالهٔ منظوم در اذکار که برای متوسلین سلسلهٔ چشتیه از صوفیان بیان نموده اند

— رسالهٔ مراقبه

در بیان مراقبه (به‌اصطلاح سلوک گردن نهادن بحضور دوست و دوست را در چشم داشتن)، در ۳۶ قسم مراقبه

— اذکار چشتیه

در اذکار و اوراد که خواجه بنده نواز (م۸۲۵ه) مریدان خود را تعلیم فرموده

— شرح بیت امیر خسرو

در شرح بیت زیر :

ز دریای شهادت چون نهنگ لابرآرد هو
تیمم فرض گد نوح را درعین طوفانش

ـ **برهان العاشقین** : شکار نامه

رساله ای غامض به‌طرز معما در بیان حقیقت انسانی از ابتدای زائش تا آخر کار دنیوی، شروح و حواشی برآن نوشته شده :

- **شرح برهان العاشقین** از ناشناس
- **شرح دیگر** از ناشناس
- **شرح** از شیخ ابو صالح محمد معروف به‌شیخ حسن محمد چشتی (م ۹۸۲ ه)
- **شرح** از میر سید عبدالواحد بلگرامی (م ۱۰۱۷ ه)
- **شرح** از میر سید محمد کالپوی (م ۱۰۱۷ ه)
- **شرح** از شاه رفیع الدین دهلوی (م ۱۲۴۲ ه)
- **شرح** از حکیم مرزا قاسم علی بیگ حیدرآبادی اخگر

چاپ : به کوشش سید عطا حسین ، حیدرآباد دکن (۱۳۶۰ ه)

بار دیگر به اضافهٔ ''رسالهٔ عشق'' از طرف قاضی غلام محی‌الدین غازی د کراچی (۱۳۸۶ ه)

ـ **''رسالهٔ عشق''** در بیان مفهوم و مقصد عشق

بعضی رساله های خواجه گیسو دراز هم جداگانه چاپ شده مثلاً : وجود العاشقین در مطبع گلزار ابراهیم مراد آباد در ۱۳۰۸ ه چاپ شده

رسالهٔ توحید در مطبع شرف بهار شریف (۱۳۰۶ ه) بچاپ رسیده است

۲۳۱ تا ۲۴۹- **ترجمهٔ یازده رساله و هشت شرح بر «برهان العاشقین»**

از قاضی احمد عبدالصمد فاروق چشتی قادری

چاپ : کراچی (۱۳۸۶ ه)

۲۵۰- **ترجمهٔ ''برهان العاشقین''** : شکار نامهٔ دکنی

در مجله ''شهباز'' (گلبرگه) منتشره در فوریه ۱۹۶۲ میلادی

دعا و اوراد

☆ اسرار الجلی فی ذکر الخفی

از مولانا جامی ، در فواید و اسرار ذکر الهی است ، هیچ سوانح نگار مولانا جامی این اثر را درفهرست تصانیف وی درج نکرده است. معلوم می گردد که این رساله مقتبس است از تصانیف وی و از خود او نیست

۱- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س. ن)

☆ بیاض محمدی

از شیخ محمد تهانوی (م ۱۲۹۶ھ) مرید میانجی نور محمد جهنجهانوی (م۱۲۵۹ھ)، یکی از بزرگان اهل دیو بند ، در دو جلد

چاپ : دهلی - مطبع مسلم

۲- ترجمه

چاپ : کراچی - دار الاشاعت (۱۳۸۵ھ)

☆ دعای سریانی

۳- ترجمه (منظوم)

از سید ابراهیم ، به سال ۱۱۴۵ھ سروده شده

نسخهٔ خطی : فهرست مخطوطات کتب خانهٔ کلیهٔ جامعهٔ عثمانیه ، حیدر آباد

دکن، ص ۷۰

آغاز: خدا کون سر بسر حمد و ثنا

سزا وار اسکون فضل و کبریا

☆ زاد المعاد

از ملا محمد باقر مجلسی

چاپ: چند بار، دہلی (۱۳٦۵ھ)

٤- ترجمه

از محمد حسین

چاپ: با متن فارسی، دهلی - مطبع یوسفی (۱۳٦۵ھ)

☆ شرح حزب البحر

حزب البحر منسوب به ابو الحسن شاذلی (م ٦۵٦ھ) است و آورده است که در راه حج کشتی وی دچار طوفان می گشت و این دعا موجب رفع خطر می گشت - گزارش ها برآن نگاشته شده- یکی از آنها "شرح حزب البحر" تالیف شاه ولی الله است

۵- ترجمه

از نا شناس

چاپ: دهلی - مطبع روزانه اخبار

[رک: قاموس جلد اول، شماره ۱۰۹۲۰]

☆ کسب نامه

از ناشناس، رساله ای کوچک در ادعیهٔ پارچه بافان

٦- رسالهٔ ادریسیه

از خواجه محمد

چاپ: اله آباد - مطبع انوار احمدی (۱۳۲۷ھ)

☆ مطلب الاعلیٰ فی شرح اسماء الله الحسنیٰ

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ھ)، در شرح اسماء الحسنیٰ و خواص آنها

شرفا کو دیکھا اور ان کی تمیز داریوں کو نگاہ رکھا ہوگا۔ اس پر وہ ایک ایسا قصہ بیان کر گئے! سکندر کو میں نہیں جانتا۔ مگر ضاحک کو پہچانتا اور اُن کے خاندان سے واقف اور اُن کے گھر کی شرافتوں سے آشنا ہوں۔ اس لیے میں کہوں گا کہ یہ حکایت از سرتاپا لغو ہے۔ اول تو میاں سکندر کا لکھنؤ جانا ہی ثابت نہیں۔ پھر یہ کہ ضاحک کے سے بزرگ کسی صحبت میں شریفوں سے یوں ہاتھاپائی کر بیٹھیں! اس پر مزید یہ کہ یہ واردات مرزا سلیمان شکوہ کے سے مہذب شہزادے کی ایک صحبت میں ہوتی ہے۔ میں نہیں کہہ سکتا کہ آزاد مرحوم کے وقت میں دلّی کے اُمرا کی صحبتوں کا کیا قرینہ ہو گیا تھا۔ اور ہمارے پروفسر صاحب نے اپنے زمانہ میں کیا دیکھا۔ مگر جس وقت کا قصہ اُنھوں نے چھیڑا ہے اس زمانہ کا ہمارا کوئی امیرزادہ اتنا بے قرینہ نہ تھا کہ اُس کی صحبت میں دو شریف یوں گتھی ہو جائیں!۔ ہمارے آزاد، اپنی قصہ گوئی میں اکثر بہت بڑھ جاتے اور اِدھر اُدھر نہیں دیکھتے ہیں۔ اِن ہی میر ضاحک اور سودا کے ذکر اور اِن کی ہجوؤں کے سلسلہ میں آپ تحریر فرماتے ہیں کہ۔

"میر حسن اِن (ضاحک) کے صاحبزادے، سودا کے شاگرد تھے"

جغرافیا و سفرنامه

☆ جذب القلوب الی دیار المحبوب

از شیخ عبدالحق محدّث دهلوی (م ۱۰۵۲ ه)، در تاریخ و جغرافیای مدینهٔ نبوی است و ذکر مقامات متبرکه، در ۹۹۸ ه بدان آغاز و دردهلی در ۱۰۰۱ ه به انجام رسانده است ، در هفده باب :

باب اول : در عدد اسمای این بلد
باب دوم : در فضایل آن از قرآن و حدیث
باب سوم : در اخبار سکّان این شهر از قدیم الزمان
باب چهارم : بعثت آن حضرت صلی الله علیه وسلم بدین بلد
باب پنجم : در هجرت
باب ششم : دربارهٔ عمارت مسجد نبوی و دیگر مقامات
باب هفتم : در تغیرات و اضافه ها در شهر
باب هشتم : در فضایل مسجد شریف
باب نهم : در عمارت مسجد قبا و دیگر عمارات
باب دهم : در بارهٔ چاه ها
باب یازهم : در اماکن میان مکهٔ معظمه و مدینهٔ منوره
باب دوازدهم : در بیان فضایل مقابر جنة البقیع
باب سیزدهم : در بیان کوه احد و شهیدان آن
باب چهاردهم : در فضیلت زیارت سید الانام و اثبات حیات پیغمبران

باب پانزدهم : در حکم زیارت قبر و توسل جستن
باب شانزدهم : در بارهٔ آداب زیارات
باب هفدهم : در آداب صلوٰة
چاپ : بارها ، اولین بار در کلکته- مطبع انڈیان سن (۱۲۶۳هـ) ، دهلی - مطبع ناصری (۱۲۸۲هـ)

۱- روضة المحبوب

از محمد احمد قادری ، میان تاریخ های جمادی الاولی ۱۳۸۷هـ و ۱۸ صفر ۱۳۸۸هـ ترجمه کرده
چاپ : لاهور - مطبع پیکو (۱۳۹۲هـ)

۲- مرغوب القلوب

از سید عبدالحق کانپوری

۳- ترجمه

از محمد صادق
چاپ : لاهور - نوری کتب خانه (س-ن)

۴- ترجمهٔ باب چهاردهم

از ''جذب القلوب'' که در فضایل زیارت سید الانام و اثبات حیات پیغمبران است ، از دکتر پیر محمد حسن
چاپ : در ضمن ''حیات جاودان'' ص ۲۰۴-۲۳۲ راولپنڈی، کتب خانهٔ سعیدیه (۱۳۷۹هـ)

☆ حیات القلوب

از محمد هاشم تتوی (م۱۱۷۴هـ) فرزند عبدالغفور سندهی ، در مسایل حج و تاریخ مسجد حرام ودیگر عمارت های تاریخی و مذهبی آن دیار ، در ۱۱۳۵هـ نگاشته است ، در یک مقدمه و چهارده باب تقسیم داده شده
چاپ : کراچی - ادارة المعارف (۱۳۹۱هـ)

۵- ذخیرة الدارین

از محمد حسین لکهنوی، به سال ۱۲۵۷ ه نگاشته ، در شرح چگونگی ساختمان و مساحت خانهٔ کعبه و مسجد نبوی - در مورد خانهٔ کعبه از ''حیات القلوب فی دیارالمحبوب'' استفاده کرده و بخش مربوط به مسجد نبوی ترجمهٔ بخشی از جذب القلوب شیخ عبد الحق است

نسخهٔ خطی : ادبیات

☆ سفر نامهٔ حکیم ناصر خسرو

از حکیم ابو معین حمید الدین ناصر بن خسرو علوی بلخی (م۴۸۱ه) در سال۴۳۸ هاز خراسان به مصر و حجاز می رود - دیدار ها و دیدنی های سفرخود گزارش کرده است

تراجم آن به عربی و فرانسوی هم موجودند

چاپ : چند بار ، به کوشش و مقدمهٔ خواجه الطاف حسین حالی ، دهلی (۱۳۰۰ه) ، به تصحیح محمد دبیر سیاق ، تهران - کتاب فروشی زوار (۱۳۳۵ ه ش)

۶- ترجمه

ترجمه و تعلیق از عبدالرزاق کانپوری

چاپ : دهلی - انجمن ترقی اردو (۱۳۶۰ ه)

☆ مقدمهٔ سفر نامهٔ حکیم ناصر خسرو

از خواجه الطاف حسین حالی(م۱۳۳۳ ه)، که در دهلی با متن سفرنامه چاپ شده ، در شرح حال حکیم ناصر بن خسرو و مقام سفر نامهٔ وی در ادبیات و تاریخ

۷- ترجمه

از نثار احمد فاروق

در مجله ''برهان'' (دهلی) منتشره نوامبر ۱۹۵۸ میلادی و فوریه، مارس و

آوریل ۱۹۵۹ میلادی بچاپ رسیده

۸- ترجمهٔ دیگر

از محمد صدیق طاهر شادانی

چاپ : با متن فارسی ، لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۹۳ھ)

☆ سفر نامهٔ جهانیان جهان گشت

کتابی در بارهٔ سیر وسیاحت مخدوم جهانیان جهان گشت (م ۷۸۵ھ) اما گرد آورندگان این‌سفرنامه آن را بسیار حک و اضافه کرده اند، و باین‌سبب قابل استناد به وی نیست

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ الله داد خان ساکن اوچ (بخش بهاولپور)

۹- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - ملک فضل الدین (۱۳۲۷ھ)

۱۰- ترجمهٔ دیگر

از محمد عباس فرزند غلام علی چشتی دهلوی

چاپ : دہلی - مطبع بهوانی پرشاد (۱۳۰۱ھ) و دهلی - مطبع احمدی (۱۳۱۷ھ)

☆ سفر نامهٔ یورپ(اروپا)

سفر نامهٔ شاه ایران است

۱۱- سفر نامهٔ یورپ اعلیٰ حضرت شاه ایران

از ابو الحمید فرخی ، به سال ۱۳۰۶ھ باردو در آورده شده

چاپ : مراد آباد (س-ن)

☆ مسیر طالبی فی بلاد الافرنجی

از ابو طالب (م ۱۲۲۱ھ) بن حاجی محمد بیگ تبریزی اصفهانی ، در

۱۲۱۵ ه نگارنده به سیر و سیاحت مشغول گشته ، دو سال در **پاریس** و **لندن** بسر برده و خاطرات همین سفر را نگاشته است

چاپ : کلکته (۱۲۲۹ ه)

۱۲- **ترجمهٔ مسیر طالبی** یعنی سفر نامهٔ میرزا ابو طالب خان **اصفهانی** از مرزا علی رضا محزون

چاپ : مراد آباد - مطبع برلاس (۱۳۲۲ ه)

تاریخ (۱)

(تاریخ پیامبران و تاریخ اسلام و سیر و شمایل چهار یار و امامان)

✫ ازالة الخفا عن خلافة الخلفاء

از شاه ولی الله دهلوی فرزند شاه عبد الرحیم، در اثبات خلافت خلفای اربعه، در دو مقصد:

مقصد اول: در معنی خلافت عامه و خاصه و شروط آن

مقصد دوم: در مآثر خلفای اربعه

هر مقصد به چند فصل تقسیم شده

چاپ: با ترتیب و تصحیح محمد احسن نانوتوی (م ۱۳۱۲ ه)، بریلی مطبع صدیقی (۱۲۶۸ ه)

به کوشش احمد حسین مراد آبادی

به کوشش نور الحسن کاندهلوی

۱- ترجمه

از محمد انشاء الله خان لاهوری (م۱۳٤٦ ه)

چاپ: لاهور - مطبع حمیدیه (۱۳۲٤ ه)

۲- کشف الغطا عن سنت البیضاء

از عبد الشکور لکهنوی (م ۱۳۸۱ ه)، فقط ترجمهٔ مقصد اول

چاپ: لکهنئو - عمدة المطابع (۱۳۲٤ ه)

۳- ترجمه

از عبد الشکور لکهنوی و اشتیاق احمد

چاپ : کراچی - نور محمد اصح المطابع (س-ن)

☆ تحفهٔ رسولیه

از غلام محی الدین قصوری (م۱۲۷۰ھ) ، به صورت مثنوی ، به پیروی ''مخزن الاسرار'' نظامی گنجوی سروده است، مثنوی در سیرت واحوال ومعجزات پیغمبر (ص)، به سال ۱۲۳٤ھ باتمام رسیده :

گشت پدید این گهر آب دار
در سن یک الف و دو صد سی و چهار

چاپ : لاهور - مطبع محمدی (۱۳۰۸ھ)

٤- مراة الجمال

از غلام رسول گوهر نقشبندی ، ترجمه و شرح اولین ابیات ۷۲گانهٔ ''تحفه رسولیه'' که در بارهٔ حلیهٔ نبی اکرم صلی الله علیه وسلم سروده شده

چاپ : قصور - انجمن مخدومیه حضوریه قادریه نقشبندیه (س-ن)

☆ جلاء العیون

از محمد باقر مجلسی دوم (م۱۱۱۰ھ) ، با عنوان های فصل : تاریخ حضرت سید الشهداء ، فضایل و مناقب ایشان ، مکارم اخلاق ایشان ، در نص برخلافت، ثواب گریستن بر آنحضرت ، خبر دادن پروردگار بر شهادت آنحضرت ، خبر دادن پیامبر و امیر المومنین بر آن ، در آن که مصیبت آنحضرت بزرگ ترین است ، فضیلت شهدای همراه ایشان ، کفر قاتلان ، جور و ستمی که بر شیعیان شد ، در توجه حضرت به مکه، فرستادن مسلم بن عقیل به کوفه . . .

چاپ : بار ها ، تهران (۱۳۳۳ھ ش)

۵- ترجمه

چاپ : لکهنئو - مطبع جعفری (۱۳۰۲ھ)

✫ حملهٔ حیدری

از باذل مشهدی (م ۱۱۲۳ھ یا ۱۱۲۴ھ)، سرگذشت پیغمبر صلی الله علیه وسلم و جانشینان وی تا شهادت عثمانؓ - در پیرامون بیست و هشت هزار بیت سروده است. سپس کسان دیگر کار او را دنبال کرده اند

چاپ: تهران- کتابفروشی برادران علمی (س-ن)

۶- حرب حیدری

ترجمه به نظم از محمد نوروز حسن بلگرامی، پس از ۱۲۵۲ھ سروده شده

نسخهٔ خطی: سالار جنگ شماره ۱۰۱۲

آغاز: رقم اوس کی توحید کراے قلم

عطا جس نے کی ہے عقل و دین و درم

✫ حیات القلوب

از ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، در سه جلد:

جلد اول: در احوال انبیاء از حضرت آدم علیه السلام تا حضرت عیسی علیه السلام

جلد دوم: در بیان سوانح حیات حضرت محمد صلی الله علیه وسلم (درشصت و پنج باب)

جلد سوم: در بیان امامت حضرت علیؓ بن ابی طالب

چاپ: به تصحیح مولوی سید تصدق حسین کاظمی، لکهنئو - مطبع منشی نولکشور

۷- ترجمه (به نظم)

از سعادت خان ناصر، در ۱۲۷۱ھ (= کشف حیات القلوب) سروده شده. اما هیچ نسخهٔ خطی و چاپی آن به دست نیامد.

[رک: دیباچهٔ خوش معرکهٔ زیبا- ص ۳۴]

✫ روضة الشهداء

از کمال الدین حسین واعظ کاشفی (م ۹۱۰ھ) در ده باب و یک خاتمه

باب اول : در ابتلای بعضی انبیاء
باب دوم : در جفای قریش به حضرت سید المرسلین
باب سوم : وفات سیّد المرسلین
باب چهارم : حالات حضرت فاطمه
باب پنجم : در اخبار علی المرتضیٰ
باب ششم : حالات حضرت حسن از زائش تا مرگ
باب هفتم : مناقب امام حسین
باب هشتم : مسلم بن عقیل و دو فرزندش
باب نهم : رسیدن حضرت حسین به کربلا و شهادت
باب دهم : وقایع بعد از حرب کربلا که اهل بیت را واقع شده و عقوبات مباشران حرب

خاتمه در ذکر اولاد سبطین و سلسلهٔ بعضی از ایشان

چاپ : بار ها ، لاهور (۱۲۸۷ ه) و تهران (۱۳۳۴ ه ش)

۸- ترجمهٔ منظوم

از میر ولی فیاض ولی ویلوری (م قرن ۱۲ ه) ، به سال ۱۱۳۰ ه سروده شده :

کیا هون ختم جب یو درد کا حال
گیارا سو اوپر تها تیسوان سال

مشتمل بر ده مجلس با حک و اضافه و تبویب نو

مجلس اول : وفات آنحضرت صلی الله علیه وسلم
مجلس دوم : وفات بی بی فاطمه
مجلس سوم : شهادت حضرت علی (رض)
مجلس چهارم : وفات امام حسن
مجلس پنجم : ذکر امام حسین و شهادت مسلم (بن عقیل)
مجلس ششم : شهادت فرزندان مسلم (رح)

مجلس هفتم : رفتن امام حسین سوی کربلا

مجلس هشتم : شهادت احباب حسین

مجلس نهم : شهادت فرزندان امام حسین

مجلس دهم : واقعات کربلا

چاپ : بار ها بچاپ رسیده

۹- ترجمهٔ منظوم

از سیوا ، به سال ۱۰۹۱ ه

اما این ترجمه نایاب است [دکنی ادب کی تاریخ ، ص ۵۸]

۱۰- ترجمه

از ولی احمد آبادی

[مقدمهٔ ''گل مغفرت'' نسخهٔ مجلس ترق ادب ، لاهور]

۱۱- ترجمه

از فتح محمد

[مقدمهٔ ''گل مغفرت'' نسخهٔ مجلس ترق ادب ، لاهور]

۱۲- ریاض الطاهرین : حادثات کربلا (منظوم)

از سید میر ولی خان مونس ، به سال ۱۱۹۰ ه ، در ده باب :

نسخهٔ خطی : سالار جنگ ، شماره ۶۹۳

آغاز : ابتدا کیتا هون اس نامه کتین

درد وغم کی شور و هنگامه کتین

۱۳- گلشن شهیدان

از حیدر بخش حیدری (م ۱۲۲۷ ه) دانشیار دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته ، به سال ۱۲۲۵ ه ترجمه شده اما نابود شده

۱٤- گل مغفرت

از حیدر بخش حیدری که خلاصهٔ ''گلشن شهیدان'' است. در شانزده مجالس :

چاپ : کلکته (۱۲۲۷ھ)

بمبئی - مطبع حیدری (۱۲۸۷ھ)

پیرس (۱۲۶۱ھ)

لاهور .. مجلس ترقی ادب (۱۳۸۵ھ)

۱۵- **گنج شهیدان (منظوم)**

از منشی علی احمد

چاپ : کانپور - مطبع منشی نولکشور (۱۲۹۲ھ)

۱۶- **وسیلهٔ النجات**

از حسن بیگ ، به سال ۱۱۱۵ھ تالیف شده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۶۸۳

آغاز : حق تعالی که نام پاک اس کا صبور هے

☆ خلاصهٔ روضة الشهداء

منقول است که مؤلف روضة الشهداءاین کتاب را تلخیص هم نموده است، ولی این قول محقق نیست - اما ''خلاصهٔ روضة الشهداء'' موجود است

۱۷- **کربل کتها : ده مجلس**

از فضل علی فضل، که در عهد محمد شاهی(۱۱۳۱ھ-۱۱۶۱ھ)میزیسته، به سال ۱۱۴۵ھ داستان کربلا (کربل کتها) را ساخته :

یه جو نسخه هوا هے اب تصنیف
بهر کسب ثواب و فیض بشر
چاها تاریخ اس کی بولے سروش
شیعیوں کی نجات کا ''مظهر''

۱۱۴۵ھ

چاپ : به تصحیح و تنقیح متن از گوپی چند نارنگ دهلی

به تصحیح و تعلیق از مالک رام و مختار الدین احمد آرزو، پتنه ـ ادارهٔ تحقیقات اردو

☆ ریاض السیر

از ذوق ، در بیان شرح زندگانی و شمایل نبی اکرم صلی الله علیه و سلم

۱۸- ترجمهٔ منظوم

از غلام محمود حسرت ویلوری مرید شاه ابو الحسن ثانی ، به سال ۱۲۴۷ه سروده است

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۹۷۷ و ۹۷۸

آغاز : خدایا سزا وار شاهی تجھے
تو صاحب ھے سب خدمان ھین تیرے

☆ سرور المحزون

از شاه ولی الله (م ۱۱۷۶ ه)، رسالهٔ کوچک در شرح زندگانی نبی اکرم صلی الله علیه و سلم۔ ترجمهٔ متن عربی ''نور العیون فی تلخیص سیر الامین والمامون'' به قلم ابن سید الناس اندلسی

چاپ : بارها ، کراچی ـ دار الاشاعت (۱۳۵۸ ه)

۱۹- ذکر حبیب : الذکر المیمون

از عاشق الهی میرتهی

چاپ : دهلی ـ مطبع فتح (س۔ن)

تدوین کننده منصور الزمان صدیقی، کراچی۔صدیقی وقف (س ن)

۲۰- سیّد المرسلین

از عزیز ملک

چاپ : لاهور ـ ادبستان (۱۳۹۶ه)

۲۱- سیرت الرسول : ظهور المخزون

از خلیفه محمد عاقل

چاپ : کراچی ـ دارالاشاعت (۱۳۵۸ه)

۲۲- کنز المکنون

از مولا بخش چشتی

چاپ : دهلی - مطبع ستارهٔ هند (۱۳۱۵ه)

☆ سفر السعادت

در بخش حدیث گذشت

☆ سلجوق نامه

رک : بخش تاریخ (۲)

☆ شواهد النبوة لتقویة یقین اهل الفتوة

از نور الدین عبدالرحمن جامی (م۸۹۸ه)، به سال ۸۸۵ه(= تتمّه) نگاشته است، در یک مقدمه و هفت رکن و یک خاتمه :

مقدمه در معنی پیغمبری ، ارکان به ترتیب زیر است:

رکن اول در شواهد و دلائلی که پیش از ولادت آن حضرت ظاهر شده

رکن دوم در آنچه از وقت ولادت تا بعثت دیده شده

رکن سوم در آنچه از بعثت تا هجرت ظاهر شده

رکن چهارم در آنچه از هجرت تا وفات ظاهر شده

رکن پنجم در آنچه خصوصیت به یکی ازین اوقات نداشته و یا پس از مرگ ظاهر شده

رکن ششم شواهدی که از صحابه (رض) و اهل بیت و صحابهٔ ایشان به ظهور رسیده

رکن هفتم شواهدی که از تابعین و تبع تابعین تا طبقهٔ صوفیه ظاهر شد

خاتمه در عقوبت اعداء

چاپ : لکهنئو - مطبع منشی نولکشور (۱۲۹۹ه)

۲۳- ترجمة

از بشیر حسین ناظم

چاپ : لاهور - مکتبهٔ نبویه

☆ صولت فاروقی (منظوم)

از مرزا محمد خان آشوب تورانی ، در ذکر غزوات نبی اکرم صلی الله علیه و سلم و فتوحات شام و عراق که در عهد عمر فاروق بعمل آمده

۲٤- ترجمه

از احمد علی بن سید محمد علی الواعظ

چاپ : کانپور - مطبع نظامی (۱۲۹۱ھ)

☆ قصص الانبیاء : قصص البیاء

به نام ''قصص انبیاء'' کتابی معروف است اما مؤلف و سال تالیف نیافتم، در آفرینش عالم و احوال انبیاء تاحضرت محمد(ص)و زندگی ایشان - عنوان تقسیمات آن مجلس است جمعاً شصت مجلس آراسته شده

چاپ : بارها ، لکهنؤ

۲۵- خلاصة الانبیاء

از غلام نبی فرزند عنایت الله فرزند محمد امیر ، متوطن در کمرلئی پرگنه گهندل، در پایان احوال امام ابو حنیفه (م ۱۵۰ھ) را از خزانة الروایات تالیف جگن هندی آورده است

چاپ : بارها چاپ شده - بمبئی : مطبع محمدی (۱۳۲۲ھ)

کراچی : امین برادران (۱۳۸۳ھ)

لاهور : شیخ غلام حسین (س-ن)

۲۶- روضة الاصفیاء

از شیخ ولی محمد فرزند حافظ شیخ میران

نسخهٔ خطی : انجمن جلد دوم ، ص ٤۷-٤۸

آغاز : شکر اور احسان خاص خدای جهان آفرین کون

چاپ شده است

۲۷- ریاض مسعود (منظوم) : قصص الانبیاء

از غوثی معروف به شاه غوث جامی (م ۱۲۲۵ھ) متوطن در آرکات، به سال

۱۱۹۱ هـ به اردو در آورده شده

نسخه های خطی : ۱- سالار جنگ ، ص ۵۱۵

۲-۳- انجمن جلد دوم ، ص ۴۹-۵۳

۴- ادبیات جلد ۱ ، ص ۴۹

آغاز : دفتر اول قصص الانبیاء احوال جمله پیغمبران - در آغاز آدم علیه السلام

کرون حمد خدا اول بیان مین
ثناء اور صفت کو اس کی عیان مین

۲۸- ترجمهٔ دیگر

از عبدالصمد نصرت جنگ فرزند عبدالوهاب خان. احوال بعضی انبیاء در ترجمه اضافه کرده شده که در متن اصلی موجود نیست

نسخه های خطی : ۱- سالار جنگ ، ص ۵۲۲

۲- انجمن جلد دوم ، ص ۴۶-۴۷

آغاز : الله تعالی ایک هے اور سب سے بڑا هے - کوئی اس کا شریک نهیں هے

☆ قصص قرآن

کتابی مثل ''قصص الانبیاء'' است

۲۹- عجائب القصص

از فخرالدین

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۲۶۵ هـ)

☆ قصهٔ شهادت حسین : وفات نامهٔ حسین

[دربارهٔ این متن تفصیل معلوم نشده]

۳۰- ترجمه

از خلیفه اسد متخلص به عاصی حسن پوری، به سال ۱۲۴۴ هـ سروده شده - در ابتدای کتاب آمده است :

که تهی فارسی میں لکھی یہ وفات سو پڑھتے تھیں سب عورتیں دن رات
زبان فارسی سے کیا ہندوی الهی نہ ہو مجھ کو شرمندگی
نسخۂ خطی: فهرست مخطوطات شفیع، ص ۵۵۷-۵۵۸
آغاز: کروں ہوں ادا پہلے حمد خدا
پھر اوس بعد نعت شفیع الوری

۳۱- ترجمهٔ قصیدهٔ برده

متن عربی از شرف الدین بوصیری (م ۶۹۴ ه)، به زبان فارسی در آورده شده و مترجم اردو (محمد بن رضا) ترجمهٔ فارسی را به مولانا جامی نسبت داده است

۳۱- ترجمه

از محمد بن رضا، به زبان دکهنی اردو، به سال ۱۱۲۰ ه سروده شده
نسخۂ خطی: سالار جنگ ص ۴۸۹
آغاز: اے محب کر یاد توں همسایه شهر سلم
جگ کے انجواسوں ملا چارے کھالھو دمبدم

☆ کتاب سوزی ایران و مصر

از استاد مرتضی مطهری شهید، در رد این نسبت که اهل اسلام در زمان فتح مصر و ایران کتاب خانه ها را سوخته اند
چاپ: قم - انتشارات صدرا (۱۳۹۸ ه)

۳۲- ایران اور مصر میں کتب سوزی

از سید عارف نوشاهی، مترجم حواشی و توضیحات اضافه کرده است
چاپ: راولپنڈی - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۴۰۱ ه)

☆ گلزار ماتم

از محمد صبغت الله عظیم نواز خان، در ذکر شهادت امام حسین

۳۳- ترجمه

از سید محمود حسین
چاپ: کلکته - مطبع مظهر العجائب (۱۲۸۵ ه)

☆ مدارج النبوت

از شیخ عبدالحق محدّث دهلوی (م ۱۰۵۲ ه) در دو جلد، در شرح زندگانی نبی اکرم صلی الله علیه وسلم، در پنج باب (قسم) :

قسم اول : در ذکر فضایل و کمالات و اخلاق و صفات

قسم دوم : در ذکر نسب و ولادت

قسم سوم : در ذکر وقایع سنوات از ابتداء تا وفات

قسم چهارم : در ذکر حدوث مرض و غسل و تکفین وغیره

قسم پنجم : در ذکر اولاد طاهره و ازواج مطهره

چاپ : دهلی - عمدة المطابع (۱۲۷۱ ه)

دهلی - مطبع ناصری (۱۲۸۱ ه)

لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (طبع سوم : ۱۳۳۲ ه)

۳۴- مناهج النبوة

از خواجه عبد المجید

چاپ : کانپور - مطبع نولکشور (۱۲۹۴ ه)

۳۵- ترجمهٔ دیگر

از مفتی غلام معین الدین نعیمی

چاپ : کراچی - مدینه کتابفروشی (۱۳۹۰ ه)

● معارج النبوة فی مدارج الفتوة

از معین مسکین هروی (م ۹۰۷ ه)، در یک مقدمه و چهار رکن و یک خاتمه

مقدمه در مناجات و نعت و مناقب است

رکن اول : در ایجاد نور محمدی و شمایل ایشان

رکن دوم : در واقعاتی که پیش از مولد آنحضرت بوده و از دلائل و شواهد نبوت است تا نزول وحی

رکن سوم : در وقایع از ولادت تاحین هجرت

رکن چهارم: در هجرت به مدینه تا وفات

هر رکن به فصل ها منقسم است - به سال ۸۹۱ھ تالیف شده

چاپ: چند بار، کانپور - مطبع نامی نولکشور (۱۳۰٤ھ)

۳۶- ترجمه

از بشیر حسین ناظم، در آغاز مقدمه ی از مترجم افزوده شده است

چاپ: لاهور - مکتبهٔ نبویه

☆ مکافات المحسنین : مختار نامه

در منقبت حضرت فاطمه(رض) دختر رسول (ص) و ائمهٔ اطهار

۳۷- ترجمهٔ منظوم

از صلاح الدین یکسو، به سال۱۲۱۹ھ، عنوان ها را بفارسی نگاشته‌است

نسخهٔ خطی: سالار جنگ، ص ۶۹۹- ۷۰۰

☆ نور نامه : آفرینش نامه

از ناشناس، دربارهٔ داستان چهار فرشته که به درخانهٔ حضرت آمنه آمدندو...

بدینگونه به آفرینش نور محمدی می پردازد، در نسخه های خطی و چاپی

اندکی اختلاف است

۳۸- ترجمهٔ منظوم

از عنایت شاه، به سال ۱۱۱۱ھ

نسخه های خطی: سالار جنگ، شماره ۹٤۸ و ۹٤۹

ادبیات شماره ۲۰ و ۲۱

آغاز: الهی کرن هار کرتار تون

سنواریا ہے قدرت تون سنسار تون

تاریخ (۲)

(تاریخ عمومی و ایران و شبهٔ قارهٔ پاک و هند)

☆ آئین اکبری

از ابوالفضل علامی (م ۱۰۱۱ھ) بن ملا مبارک ناگوری، جلد سوم این کتاب ''اکبر نامه'' است، دائرة المعارف تاریخی که در ۱۰۰۵ھ به انجام رسیده

چاپ : به تصحیح سرسید احمد خان، دهلی ـ مطبع اسماعیلی (۱۲۷۲ھ)

لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (۱۲۹۸ھ)

۱ـ ترجمه

از محمد فدا علی طالب رکن شعبهٔ تالیف و ترجمه ، جامعهٔ عثمانیه حیدر آباد (دکن)

چاپ : حیدرآباد ـ دارالطبع جامعهٔ عثمانیه (۱۳۵۷ھ)

☆ اقبال نامهٔ جهانگیری

از مرزا محمد شریف ملقب به معتمد خان (م ۱۰۵۰ھ) که در عهد جهانگیر (۱۰۱۴-۱۰۳۷ھ) به‌مناصب عالیه مامور بوده، به‌سال ۱۰۲۹ھ، در سه حصه نگاشته است :

حصهٔ اول : احوال و واقعات از عهد امیر تیمور تا همایون

حصهٔ دوم : مخصوص برای عهد جلال الدین محمد اکبر

حصهٔ سوم : وقایع عهد جهانگیر

دو حصهٔ اول الذکر نایاب اند ، ولی حصهٔ سوم چاپ شده است

چاپ: کلکته ـ انجمن آسیائی بنگال (١٢٨٢ هـ)
لکهنؤ ـ مطبع نولکشور (١٢٨٦ هـ)

٢ـ ترجمه

از ابو الولاء محمد زکریا مائل
چاپ: حیدرآباد دکن ـ شعبهٔ تصنیف و تالیف جامعهٔ عثمانیه (١٣٤٧ هـ)
کراچی ـ نفیس اکادمی (١٣٨٣ هـ)

☆ اکبر نامه

از ابوالفضل بن ملا مبارک ناگوری، در سه جلد:
جلد اول پیش از ولادت اکبر تا جلوس مقدس
جلد دوم جلوس اکبر پادشاه تا سال هفدهم
جلد سوم فهرست نامها و مواضع و قلعه جات. سال هفدهم تا بیست و نهم جلوس، شاه رخ بخدمت اکبر تا سال پنجاهم
دائرة المعارف تاریخی است دربارهٔ عهد جلال الدین محمد اکبر
چاپ: لکهنؤ ـ مطبع نولکشور (١٢٨٤ هـ)
به تصحیح احمد علی و عبدالرحیم، کلکته ـ انجمن آسیائی بنگال (١٢٩٤ هـ)

٣ـ واقعات اکبر

از خلیل علی خان اشک (در ١٢١٥ هـ میزیسته) مترجم دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته
این ترجمه به‌زیور طبع آراسته نشده
[رک: سید محمد ـ ارباب نثر اردو، ص ٢٠٤]

٤ـ مشاهیر اولیای هند و پاکستان

ترجمهٔ بخش متعلق به مشاهیر از مفتی انتظام الله شهابی (م ١٣٨٨ هـ) باحواشی مفیده
چاپ: کراچی ـ جناح اکادمی (س ـ ن)

☆ **امیر نامه**

از منشی بساون لال شادان، در زندگانیٔ نواب امیر خان و تفصیل محاربه های امیر خان باافواج انگلیسی در شبهٔ قاره، ترجمهٔ انگلیسی امیر نامه از هنری پرنسپ چاپ شده

نسخهٔ خطی: کتب خانهٔ سعیدیه تونک (راجهستان)

۵- افتخار التواریخ

از دیبی پرشاد کائستهه

چاپ: دهلی - مطبع رضوی (۱۳۲۷ھ)

☆ **انقلاب سفید**

منسوب به محمد رضا پهلوی، در ذکر طرح های که نظام سلطنتی و استعما غرب برای تغییر در جامعهٔ ایران داشتند

چاپ: تهران

۶- پرامن انقلاب

از عبدالله رازی

چاپ: راولپندی (۱۳۸۷ھ)

☆ **بابر نامه**: تزک بابری

☆ **تاریخ احمد**: تاریخ احمد شاهی

از منشی عبدالکریم، در احوال سلاطین درانیه - احمد شاه ابدالی وجانشینان او - در پایان کتاب تراجم امراء و رؤسایٔ عهد زمان شاه بیان نموده شده، به سال ۱۲۶۳ھ و ۱۲۶۴ھ تالیف شده

چاپ: به اهتمام محمد عبدالرحمن خان، کانپور (۱۲۶۶ھ)

۷- واقعات درانی

از میر وارث علی سیفی

چاپ: باهتمام محمد عبدالرحمن خان، کانپور (۱۲۹۲ھ)

باضافهٔ پیش‌گفتاری از دکتر محمد باقر، لاهور-پنجابی ادبی اکادمی (۱۳۸۳ھ)

☆ تاریخ ادبیات ایران

از رضا زاده شفق، تاریخ مفصل ادبیات ایران تا خاتمهٔ دوران قاچار

چاپ: تهران

۸- ترجمه

از مبارز الدین رفعت

چاپ: دهلی - ندوة المصنفین

☆ تاریخ ارادت خان: مقتل السلاطین

از میر مبارک الله واضح ملقب به ارادت خان عالمگیری (م ۱۰۵۹ ه)، در سی و هشت باب، به سال ۱۱۲۶ ه نوشته شده، حاوی احوال وی از دور آخر عالمگیر تا تخت نشینی فرخ سیر (۱۱۲۵ ه)

چاپ: با تصحیح و تنقیح و تعلیقات غلام رسول مهر لاهور - ادارهٔ تحقیقات پاکستان دانشگاه پنجاب

۹- سوانح عمری منشی ارادت خان واضح

از ابوالشرف سید اشرف شمسی حیدر آبادی

چاپ: حیدر آباد - مطبع فیض الکریم (۱۳۱۷ ه)

☆ تاریخ اعظمی: تاریخ کشمیر

از خواجه محمد اعظم دیده مری (م۱۱۷۹ ه) که در تاریخ شاهان کشمیر و احوال صوفیان و شعراء و علماء به تحقیق پرداخته است، به سال ۱۱۴۸ ه (=واقعات کشمیر) به پایان رسیده -

چاپ: به اهتمام مولوی فقیر الله تاجر کتب، لاهور (۱۳۰۳ ه)، به تصحیح و تحشیهٔ مفتی محمد سعادت، سری نگر (۱۳۵۵ ه)

۱۰- ترجمه

از منشی اشرف علی استاد دانشکدهٔ دهلی

چاپ: دهلی (۱۲۶۲ ه)

☆ تاریخ جهان گشای نادری : تاریخ نادری

از مرزا محمد مهدی خان استر آبادی فرزند محمد نصیر ، میر منشی نادر شاه افشار ، و ملقب به منشی الملک ، در واقعات تاریخی از عهد اقبال نادر شاه تا وفاتش (۱۱۶۰ھ)

چاپ : بمبئی - مطبع برادر ارجمند مرزا حسن (۱۲۶۵ھ)
با مقدمهٔ سید عبدالله انوار ، تهران (۱۳٤۱ھ ش)

۱۱- تاریخ نادری

از حیدر بخش حیدری (م ۱۲۳۸-۳۹ھ)، به سال ۱۲۲٤ھ باتمام رسیده
[حامد حسن قادری ـ داستان تاریخ اردو ، ص ۱۰٦]

۱۲- ترجمه

از محمد ابراهیم معروف به حسین یار خان
نسخهٔ خطی :
[ضمیمهٔ فهرست مخطوطات هندوستانی بلوم هارت ـ لندن (۱۹۷۸ میلادی) ص ۲٤]

۱۳- شیعه و سنی میں مصالحت

ترجمهٔ بخشی از تاریخ جهانگشا از پیر غلام دستگیر نامی (م ۱۳۸۱ھ)
چاپ : ملتان ـ دارالاشاعت علوم اسلامیه (۱۳۷۷ھ)

☆ تاریخ حزن الملل بخارا

از میر سید عالم جان شاه سابق بخارا ، در بیان کشاکش مابین حکومت بخارا و روسیه و آخرکار شکست حکومت بخارا

چاپ : پیرس (۱۳٤٤ھ)

٤ - بخارا کا جمهوری انقلاب

ترجمهٔ بخشی از "تاریخ حزن الملل بخارا" از قدوس صهبائی
چاپ : حیدر آباد دکن ـ ادارهٔ اشاعت اردو (۱۳٦۳ھ)

☆ تاریخ حسن

از پیر غلام حسن کاشمیری (م ۱۳۱۶ه) در چهار جلد، تاریخ مفصل کشمیر است، جلد سوم به سال ۱۳۰۵ه به پایان رسیده. جلد چهارم حاوی سوانح شعرای کشمیر است و به سال ۱۳۰۹ه تالیف شده

نسخهٔ خطی: کتب خانهٔ معلی سری نگر (هندوستان)

۱۵- ترجمه (چهار جلد)

از مولوی محمد ابراهیم استاد دانشکدهٔ دولتی پونچه، با مقدمهٔ صاحبزاده حسن شاه متضمن احوال و آثار مؤلف مرحوم پیر غلام حسن

چاپ: سری نگر-غلام محمد نور محمد تاجران کتب (۱۳۷۵ه تا ۱۳۸۰ه)

☆ تاریخ خان جهانی و مخزن افغانی

از خواجه نعمت الله هروی، در ۱۰۲۰ه و ۱۰۲۱ه نگاشته شده، و به نام خان جهان لودهی (م ۱۰۴۰ه) که مؤلف ملازم وی بوده یکی از متون مهم تاریخی که دربارهٔ تاریخ افغانان شبه قاره نگاشته شده

چاپ: با ترتیب و تصحیح از دکتر امام الدین، دهاکه - انجمن آسیائی پاکستان (۱۳۸۲ه)

۱۶- ترجمه

از دکتر بشیر حسین

مترجم در آغاز ”مقدمه“ای با تحقیق و امعان نظر نگاشته است

چاپ: لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۹۸ه)

☆ تاریخ رشید الدین خانی: تاریخ خورشید جاهی

از رشید الدین خان

۱۷- ترجمه

از غلام امام خان هجر

چاپ: حیدر آباد دکن- مطبع عالیهٔ خورشیدیه (۱۲۸۲ه)
علی گره - مطبع ریاض هند (۱۳۲۱ه)

☆ تاریخ شیر شاهی : تحفهٔ اکبر شاهی

از عباس خان شروانی به فرمایش جلال الدین محمد اکبر ، دربارهٔ عهد حکومت شیر شاه سوری (۹۴۶ھ - ۹۵۲ھ) نگاشته

۱۸- ترجمه

از مظهر علی خان ولا ، نسخهٔ بخط مؤلف در اندیا آفس (لندن) محفوظ است

چاپ : با حواشی و تعلیقات دکتر سید معین الحق ، کراچی - سلمان اکادمی (س - ن)

☆ تاریخ فرخ آباد

از مفتی ولی الله فرخ آبادی (م ۱۲۴۹ھ) ، میان سالهای ۱۲۴۳ھ و ۱۲۴۵ھ تالیف شده - در دو قسم :

قسم اول : احوال نوابان فرخ آباد

قسم دوم : در تراجم مشایخ و علماء و شعراء

''تاریخ فرخ آباد'' تا اکنون چاپ نشده

نسخه های خطی : رک - ترجمهٔ اردو ، ص ۱۸-۲۹

۱۹- **عهد بنگش کی سیاسی ، علمی اور ثقافتی تاریخ**

از حکیم شریف الزمان شریف اکبر آبادی

چاپ : با ترتیب و تدوین از محمد ایوب قادری ، کراچی - آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس (۱۳۸۵ھ)

☆ تاریخ فرشته : گلشن ابراهیمی

از محمد قاسم هندو شاه فرشته (م پس از ۱۰۳۳ھ) ، به نام ابراهیم عادل شاه ثانی (۹۸۸-۱۰۳۷ھ) مزین است، به سال ۱۰۲۲ھ تالیف شده، تاریخ عمومی شبه قاره پاک و هند از زمانهٔ قدیم تا سال ۱۰۲۳ھ - در مقدمه و خاتمه و دوازده مقاله

چاپ : بمبئی - چارج جرویس (۱۲۴۸ھ) در دو جلد ، کلکته (۱۳۴۷ھ)

۲۰- ترجمه

از محمد فدا علی طالب در چهار جلد

چاپ : حیدر آباد ـ دارالطبع سرکار عالی (۱۳۴۵ھ - ۱۳۵۰ھ)

۲۱- ترجمه

از عبدالحی خواجه در دو جلد

چاپ : لاهور ـ شیخ غلام علی و پسران (۱۳۸۰ھ)

۲۲- ترجمه

از کاظم علی جوان

تفصیلات دربارهٔ این ترجمه معلوم نشد به ظن غالب ترجمهٔ بخشی از متن است

[رک : حامد حسن قادری ـ داستان تاریخ اردو ، ص ۱۳۵]

۲۳- تاریخ گجرات

از سید نجم الدین احمد سندیلوی ، ترجمهٔ بخشی دربارهٔ شاهان گجرات

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع شوکت اسلام

۲۴- تذکرهٔ مشائخ کرام

ترجمهٔ مقالهٔ دوازدهم که در تذکرهٔ مشائخ کرام و کرامات ایشان است ، نام مترجم مذکور نیست

چاپ : لاهور ـ احسن برادران (۱۳۸۵ھ)

۲۵- ترجمهٔ تاریخ فرشته

در دو جلد

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع گرامی منشی نولکشور (۱۳۵۲ھ)

☆ تاریخ فیروز شاهی

از شمس سراج عفیف، تاریخ عهد فیروز شاه تغلق از تخت نشینی تا وفات او (۷۵۲ھ-۷۹۰ھ)، برای تکمیل اطلاعات از زندگانی فیروز شاه ، احوال پیش از تخت نشینی او هم اضافه کرده شده

چاپ : به تصحیح ولایت حسین کلکته ـ انجمن آسیائی بنگال (۱۳۰۸ھ)

۲۶- ترجمه

از محمد فدا علی طالب

چاپ : حیدر آباد - دارالطبع جامعهٔ عثمانیه (۱۳۵۷ھ)

کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۸۲ھ)

☆ تاریخ فیروز شاهی

از ضیاء الدین برنی (م ۷۸۵ھ) ، به سال ۷۵۸ھ نگاشته شده ، تاریخ هند از زمان حکومت غیاث الدین بلبن تا سال ششم جلوس فیروز شاه تغلق (۶۶۴ھ - ۷۵۸ھ)

چاپ : با ترتیب و تصحیح از سرسید احمد خان، کلکته-انجمن آسیائی بنگال (۱۲۷۹ھ)

به کوشش شیخ عبدالرشید - علی گره

۲۷- ترجمه

از دکتر سید معین الحق، با مقدمه ای جالب

چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۸۹ھ)

☆ تاریخ مبارک شاهی

از یحییٰ بن احمد سرهندی (م ۸۳۸ھ) ، تاریخ عمومی شبه قاره پاک و هند، مشتمل بروقایع تاریخی و سیاسی از عهد شهاب‌الدین محمد غوری(م ۶۰۲ھ) تا سلطان محمد بن فرید سید (م ۸۳۸ھ) ، مؤلف معاصر سید مبارک شاه بن سید خضر خان بوده و کتاب بنام او معنون است

کتاب مورد بحث در تاریخ عهد سادات بسیار معتبر و مستند است

چاپ : به تصحیح محمد هدایت حسین کلکته - انجمن آسیائی بنگال (۱۳۵۰ھ)

۲۸- ترجمه

از دکتر آفتاب اصغر دانشیار دانشکدهٔ شرق شناسی ، دانشگاه پنجاب لاهور

چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۸۷ھ)

☆ تاریخ معصومی

از میر محمد معصوم بهکری (م ۱۰۱۹ هـ)، بسال ۱۰۰۹ هـ تالیف شده، حاوی وقایع تاریخی مملکت سنده

چاپ: با تحقیق دکتر عمر بن محمد داؤد پوته بمبئی - مطبع قیمه (۱۳۵۷ هـ)

۲۹- ترجمه

از اختر رضوی

چاپ: حیدر آباد - سندهی ادبی بورد (۱۳۸۰ هـ)

۳۰- ترجمهٔ تاریخ سنده عرف تاریخ معصومی

از آغا سلطان مرزا فرزند آغا فدا علی بیگ، بسال ۱۳۲٤ هـ. تا اکنون چاپ نشده

نسخهٔ خطی: سالار جنگ، شماره ۱۰۲۲

آغاز: الحمدلله - آغا سلطان مرزا ابن آغا فدا علی بیگ مرحوم بن آغا افضل علی بیگ رسالدار برادر کوچک آغا مینڈو بیگ اجیٹن توپ خانه سلطنت اوده عرض کرتا هے

☆ تاریخ ملل قدیمه

از مرزا محمد علی خان ذکاء الملک که ترجمه ای است از متن فرانسوی به قلم سینویس

۳۱- ترجمه

سید محمود اعظم فهمی

چاپ: علی گره - مطبع مسلم یونیورسٹی انسٹی تیوت (۱۳۳۹ هـ)

☆ تاریخ وصّاف: تجزیة الامصار و تزجیة الاعصار

از عبدالله بن فضل الله (یکی از فضلای اوایل قرن هشتم هجری) ملقب به وصّاف، سمت محصل مالیاتی داشته، تاریخ ایران از ٦٠٦ هـ تا ۷۲۸ هـ، در پنج جلد، بسال ۷۲۸ هـ به تکمیل رسیده

بخشی از ''تاریخ وصاف'' در ''نصاب منشی فاضل'' دانش گاه پنجاب مندرج بوده

چاپ : بمبئی - (۱۲۶۹ھ)

بخشی که در ضمن نصاب دانش گاه پنجاب بوده، به تصحیح دکتر محمد اقبال، لاهور (س - ن)

۳۲- ترجمه

بخشی که درضمن نصاب دانش گاه پنجاب بوده از آغا محمد باقر

چاپ : لاهور - شیخ غلام علی و پسران (۱۳۶۸ھ)

☆ **تجزیة الامصار و تزجیة الاعصار** : تاریخ وصاف

☆ **تحفة الکرام** : تذکرۀ تحفة الکرام

از علی شیر قانع تتوی (م ۱۲۰۳ھ)، تاریخ عمومی در سه جلد:

جلد اول حاوی مقدمه و بلاد آفرینش و انبیاء و ملوک تا عهد عباسیان

جلد دوم در احوال و تاریخ مختصر بلاد جهان

جلد سوم در تاریخ سنده

این تاریخ به سال ۱۱۸۱ھ تالیف شده چنانکه از قطعه زیر بر می آید:

شکر خدا که تذکرۀ تحفة الکرام
اندر سه جلد یافته تزئین اختتام
سال تمامیت چو نمودم ز دل سوال
اینک چه منتخب ز دل آمد مرا پیام

۱۱۸۱ھ

سال تمامیت بنمودم ز دل سوال
هاتف زده ندا که نو آئین انتخاب

۱۱۸۱ھ

چاپ : لکهنؤ (۱۳۰۶ھ)

جلد سوم از طرف سندهی ادبی بورد کراچی بچاپ رسیده

۳۳- ترجمه

جلد سوم متعلق به تاریخ سنده از اختر رضوی باحواشی مخدوم امیر احمد و دکتر نبی بخش بلوچ

چاپ : کراچی - سندهی ادبی بورد (۱۳۷۹ھ)

☆ تزک امیری

از امیر عبدالرحمن خان والئی کابل (م ۱۳۱۹ھ) در زندگینامهٔ حودش

۳۴- ترجمه

نصف اول از مرزا حیرت دهلوی و نصف دیگر از سلطان محمد خان

چاپ : جلد اول، دهلی - مطبع کرزن گزت (۱۳۲۲ھ)

جلد دوم، آگره - مطبع مفید عام (۱۳۱۹ھ)

☆ تزک بابری : بابر نامه

از ظهیر الدین محمد بابر (م ۹۳۷ھ) پایه گزار دودمان تیموریان هند، در رویداد های زمانهٔ خود، به‌زبان ترکی چغتائی . به‌زمانهٔ حکومت جلال الدین محمد اکبر، عبدالرحیم خانخانان (م۱۰۳۶ھ) به‌فرمایش پادشاه‌آن‌را ترجمهٔ فارسی کرده چون ابوالفضل در ''اکبر نامه'' نوشته است :

''بموجب حکم جهان مطاع شهنشاهی بتاریخ سی و چهار الهی(۹۹۷ھ)... مرزا خانخانان به‌فارسی ترجمه نمود'' (رک: اکبر نامه جلد اول)

چاپ : به کوشش مرزا محمد ملک الکتاب شیرازی، بمبئی (۱۳۰۸ھ)

۳۵- بابر نامه

از مرزا نصیرالدین حیدر گورگانی متخلص به فانی، با حواشی عبیدالله قدسی

چاپ : کراچی - بک لیند (۱۳۸۱ھ)

۳۶- ترجمه

از محمد رحیم دهلوی

چاپ:در چند شمارۀ پیاپی از مجله ''برهان'' (دهلی) درسال ۱۳۷۵ھ و بعد آن

۳۷- ترجمه

از رشید اختر ندوی

چاپ : لاهور - مطبوعات سنگ میل (۱۳۸۵ھ)

☆ تزک (توزک) تیموری

منسوب به امیر تیمور گورگانی (م ۸۰۷ھ)، متن اصلی به زبان ترکی بوده، ابو طالب آن را با اختصار و انتخاب بفارسی در آورده، در زمان شاهجهان (۱۰۳۷ھ-۱۰۶۸ھ) محمد افضل بخاری بدستور پادشاه ترجمه را باردیگر نوشته و از ''ظفر نامه'' کمک گرفته

چاپ : لندن - مطبع کلاردن (۱۲۸۳ھ)

بمبئی - مطبع فتح الکریم (۱۳۰۷ھ)

۳۸- ترجمه

از ناشناس

نسخۀ خطی : انجمن جلد سوم، ص ۱۸

آغاز : حمد بےشمار درگاه اس بادشاه علی الاطلاق کی ہے

۳۹- ترجمهٔ دیگر

از محمد فضل الحق عرف احمد میان احمدآبادی

چاپ : بمبئی - مطبع کریمی (۱۳۲۶ھ)

۴۰- ترجمهٔ دیگر

از انشاء الله خان

چاپ : لاهور - مطبع جارج (۱۳۳۴ھ)

۴۱- ترجمهٔ جدید تر

از ابو الهاشم ندوی

چاپ : لاهور - مطبوعات سنگ میل (۱۳۸۵ه)

☆ تزک (توزک) جهانگیری

از نور الدین جهانگیر (م ۱۰۳۷ه) در رویداد های روزگار پادشاهی خود تا سال هفدهم، سپس واقعات دو سال دیگر را معتمد خان اضافه کرده- پس از مدتی در عهد محمد شاهی (۱۱۳۱ه-۱۱۶۱ه) محمد هادی این کتاب را به پایان رسانیده و دیباچهٔ کتاب نگاشته

چاپ : به کوشش سرسید احمد خان، علی گره (۱۲۸۱ه)

لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۳۲ه)

۴۲- ترجمه

از سید احمد علی رامپوری

چاپ : کانپور- مطبع نظامی (۱۲۹۱ه)

با تجدید نظر از جمیل الدین احمد، لاهور-مطبوعات سنگ میل (۱۳۸۵ه)

۴۳- ترجمهٔ دیگر

از سلیم واحد سلیم

چاپ : لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۰ه)

۴۴- ترجمهٔ دیگر

از اعجاز الحق قدوسی، باتجدید نظر پیر حسام الدین راشدی (م ۱۴۰۲ه)

چاپ : لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۸ه)

۴۵- جهانگیر نامه

از مظهر علی خان ولا

نسخهٔ خطی : موزهٔ برطانیه

(عبادت بریلوی - مقدمهٔ هفت گلشن ص ۱۶)

☆ تذکرة الواقعات: همایون نامه

از جوهر آفتابچی، تاریخ عهد نصیر الدین همایون (۹۳۷ه - ۹۶۳ه)، سی سال پس از وفات همایون به سال ۹۹۳ه تالیف شده - متن فارسی تا اکنون چاپ نشده است

نسخه های خطی : ذخیرهٔ عبدالسلام، جامعهٔ علی گره
ذخیرهٔ شیفته، جامعهٔ علی گره
کتاب خانهٔ دار الفلاح دهلی
مملوکهٔ مولوی ظفر حسن - دهلی

۴۶- ترجمه

از احمد الدین احمد

چاپ : کراچی - کاروان ادب (۱۳۷۰ه)

۴۷- ترجمهٔ دیگر

از دکتر سید معین الحق

چاپ : کراچی - انجمن تاریخ پاکستان (۱۳۷۵ه)

☆ تواریخ خورشید جهان

از شیر محمد خان گنڈا پور، تاریخ مبسوط اقوام افغان، معنون به نام نواب شاهجهان بیگم والیهٔ بهوپال- به‌مناسبت نام ''خورشید جهان'' باب و فصل را ''لمعه و جلوه'' نامیده است - به‌سال ۱۳۰۴ه به‌اتمام رسیده

چاپ : لاهور - مطبع اسلامیه (۱۳۱۲ه)

۴۸- تاریخ پشتون

از سراج احمد علوی به‌سال ۱۳۹۸ه به اردو در آورده، و معرفی نامهٔ آن به قلم دکتر جمیل جالبی است

چاپ : کراچی - شیخ شوکت علی و پسران (۱۳۹۹ه)

☆ **چچ نامه** : فتح نامهٔ سند

از علی بن حامد بن ابی بکر کوفی، تاریخ سند در عهد راجه داهر، بسال ۶۱۳ه تالیف شده

چاپ: با تصحیح و تحقیق عمر بن داؤد پوته ، حیدر آباد دکن - مجلس مخطوطات فارسیه (۱۳۵۸ه)

۴۹- ترجمه

از محمد حفیظ الرحمن بن محمد عزیزالرحمن بهاولپوری

چاپ : بهاولپور - مطبع عزیزالمطابع (۱۳۵۸ه)

☆ خلاصة التواریخ

از سجان رای بتالوی (م پس از ۱۱۰۷ه) ، تاریخ شبه قاره پاک و هند از عهد قدیم هنود تا چهلمین سال عالمگیری (۱۱۱۸ه) ، به سال ۱۱۰۷ه نگاشته در سه حصه :

حصهٔ اول در حالات اقوام هنود و ذکر سلطنت راجگان هند و حملهٔ سبکتکین تا عهد لودهی

حصهٔ دوم در حالات شاهان مغول تا زمانهٔ اورنگ زیب عالمگیر

حصهٔ سوم دربیان جنگ مابین اورنگ زیب عالمگیر و برادرانش

چاپ : با تصحیح ظفر حسن، دهلی (۱۳۳۶ه)

۵۰- آرائش محفل

از میر شیر علی افسوس (م ۱۲۲۴ه) منشی دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته، ترجمهٔ بخشی از ''خلاصة التواریخ'' باحک و اضافه، به سال ۱۲۲۰ه به انجام رسانده است

چاپ : چند بار بچاپ رسیده است

لاهور - مجلس ترق ادب (۱۳۸۲ه)

۵۱- ترجمهٔ دیگر

از پرفسور ناظر حسن زیدی استاد دانشکدهٔ خاورشناسی دانشگاه پنجاب لاهور

چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۸٦ھ)

✩ درهٔ نادره

از مرزا مهدی خان منشی نوری استرآبادی، منشی نادر شاه افشار ، تاریخ خاندان افشاریان تا سال ۱۱٦۲ھ ، یک سال پس از کشته شدن نادر شاه ، در یک مقدمه و چهل فقره و یک خاتمه

چاپ : با پیش گفتار دکتر جعفر شهیدی، تهران-
بمبئی (۱۲۸۰ھ) شیراز (۱۲۷۱ھ)

۵۲- ترجمه

از جان محمد

چاپ : لاهور - مطبع هندوستان (س - ن)

✩ دستنبو

از مرزا اسد الله خان غالب (م ۱۲۸۵ھ)، رویداد ها و احوال شهر دهلی در زمانهٔ جنگ آزادی (۱۲۷۳ - ۱۲۷٤ھ) مبتنی برمشاهدات مؤلف

چاپ : آگره - مطبع مفید الخلایق (۱۲۷۵ھ)
بریلی - مطبع انجمن ادبی (۱۲۸۲ھ)

با ترتیب و مقدمهٔ دکتر عبد الشکور احسن، لاهور- مجلس یادگار غالب دانش گاه پنجاب (۱۳۸۹ھ)

۵۳- ترجمه

از مخمور سعیدی

مترجم و تدوین کننده درآغاز کتاب احوال و آثار غالب و معرفی دستنبو را از قلم

مالک رام در کتاب گنجانده است، این ترجمه اولین بار در مجلهٔ ''تحریک''
(دهلی) بچاپ رسیده
چاپ: کراچی - الکتاب (۱۳۸۹ ھ)

۵۴- ترجمه
از دکتر خواجه احمد فاروقی
چاپ: در مجلهٔ ''افکار'' (کراچی) بیاد غالب (فوریه ۱۹۶۹ میلادی)

۵۵- ترجمهٔ دیگر
از ادارهٔ تحریریهٔ روزنامه ''حریت'' (کراچی) در شماره از تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۶۸ تا ۱۰ ژانویه ۱۹۶۹ میلادی

۵۶- غالب اور انقلاب سن ستاون
از دکتر معین الرحمن، در این کتاب ترجمهٔ ''دستنبو'' هم آمده است
چاپ: لاهور - مطبوعات سنگ میل

☆ روزنامهٔ عبداللطیف

از عبداللطیف که در زمان جنگ آزادی (۱۲۷۳ ھ) میزیسته، یا دداشتهای شخصی او است که دربارهٔ جنگ نگاشته
چاپ: متن اصلی با ترجمهٔ اردو

۵۷- ۱۸۵۷ء کا تاریخی روزنامچه
ترجمه و ترتیب و تدوین از پروفسور خلیق احمد نظامی، استاد دانش گاه علی گره
چاپ: دهلی - ندوة المصنفین

☆ سلجوق نامه: الاوامر العلائیه فی الامور العلائیه

از علامه یحیی بن محمد المعروف به ابن‌بی‌بی، تاریخ سلاجقهٔ روم، معنون به نام سلطان علاء الدین کیقباد (م ۶۸۶ ھ) - در زمان زندگانی مؤلف (ابن بی‌بی) به سال ۶۸۳ ھ مختصر و تلخیص ''سلجوق نامه'' تهیه شده و بنام ''مختصر سلجوق نامه'' مشهور است

چاپ : به کوشش هوتسما، لیدن (۱۳۲۰ھ)

۵۶- ترجمهٔ ''مختصر سلجوق نامه''

از محمد زکریا مائل (م ۱۳۹۴ھ) با مقدمهٔ پیر حسام الدین راشدی

چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۹۵ھ)

☆ سوانح دکن

از منعم خان همدانی اورنگ آبادی ، در تاریخ سلطنت آصفیه (۱۱۳۶ھ تا سال تالیف) و جغرافیای دکن ، به سال ۱۱۹۷ھ تالیف شده ، و مؤلف در دورهٔ نظام علی خان آصف جاه ثانی (۱۱۷۳ھ - ۱۲۱۸ھ)، قلعه دار بوده، متن هنوز چاپ نشده

۵۷- ترجمه

از نا شناس

نسخهٔ خطی : در کتاب خانهٔ مولوی عبد الحق که در انجمن ترق اردو پاکستان نگهداری می شود [مجله ''تاریخ و سیاسیات'' (کراچی) منتشره در نوامبر ۱۹۵۳ میلادی/ربیع الاول ۱۳۷۳ھ]

☆ سیر المتاخرین

از غلام حسین طباطبائی فرزند هدایت علی خان بهادر اسعد جنگ، در دیباچه و دو دفتر :

دفتر اول در وقایع سال ۱۱۱۸ھ تا ۱۱۹۵ھ

دفتر دوم در وقایعی که در بنگال از ۱۱۵۱ھ تا ۱۱۹۵ھ به ظهور آمده، در میان صفر ۱۱۹٤ھ و رمضان ۱۱۹۵ھ تالیف شده، بخشی از سیرالمتاخرین (احوال عهد بابر تا وفات جهانگیر) در نصاب ''منشی فاضل'' دانش گاه پنجاب مندرج بوده

چاپ : لکهنئو - مطبع نولکشور (۱۲۸۳ھ)

۵۸- ترجمهٔ سیر المتاخرین (بخش مربوط به انقراض سلطنت مغلیه)
چاپ : کراچی - نفیس اکادمی

۵۹- ترجمه
از چراغ دین ، ترجمهٔ بخشی مندرج در نصاب ''منشی فاضل''
چاپ : لاهور - حاجی فرمان علی کتب فروش

۶۰- آثار السلاطین
از مختار حسین ناظر القاسمی بجنوری ، ترجمهٔ بخشی که در نصاب مندرج بوده
چاپ : لاهور - حاجی فرمان علی و پسران (س-ن)

۶۱- اقبال السلاطین
از محمد محمود شادانی با همکاری مفتی محمد مظهر جلیل فاروق ، ترجمهٔ بخشی است که احوال ظهیر الدین بابر تا وفات جهانگیررا در بردارد
چاپ : لاهور - شیخ مبارک علی و پسران (س-ن)

۶۲- حبل المتین
از محبوب الهی ، تلخیص وقایع مربوط به جلال الدین محمد اکبر تا شاهجهان است از ''سیر المتاخرین''
چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س-ن)

۶۳- مرآة السلاطین
از گوکل پرشاد
چاپ : لکهنئو - مطبع نولکشور (۱۲۹۱ هـ)

☆ شاهنامه

از ابو القاسم فردوسی، در تاریخ ایران از کیومرث پادشاه تا عهد یزد جرد ثالث، سلطنت یزد جرد ثالث در سال ۲۰ هـ با دست سعدؓ بن ابی وقاص به انجام رسید، فردوسی در شصت هزار بیت این تاریخ را سروده است
چاپ : چند بار بچاپ رسیده - بمبئی و لکهنؤ و تهران
مرزا توکل بیگ فرزند تولک بیگ حسینی ، در روزگار شاهجهان پادشاه ،

خلاصهٔ ''شاهنامه'' را به نثر تحریر کرده، مرزا توکل بیگ در دیباچه می نویسد که این گزیده ای ست از بخش های شاهنامه و تاریخ انجام ۱۰۶۳ھ است ، این گزیده به نام شمشیر خان حاکم غزنین و کابل مزین است و تاریخ شمشیرخانی هم نامیده شده

۶۴- سراج التواریخ

از نذر علی ، به سال ۱۰۶۵ھ بنام نواب سراج الملک سروده شده ـ نواب سراج الملک یکی از امرای حیدر آباد دکن بوده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ ، شماره ۱۰ و ۱۱

آغاز : ستائش مسلم خدا هی کو هے

نیائش سزا وار شاهی کو هے

۶۵- شاهنامهٔ اردو باتصویر (منظوم)

از نا شناس

چاپ : لکهنئو ـ مطبع فیض احمدی (۱۳۱۸ھ)

۶۶- شاهنامهٔ اردو: قصهٔ خسروان عجم

۶۷- ترجمهٔ منتخبات شاهنامه

از دیوی سنگھ

چاپ : لاهور ـ رهنمائے تعلیم

۶۸- سرور سلطانی

ترجمهٔ ''تاریخ شمشیر خانی'' با اضافهٔ مطالبی از کتابهای دیگر ، از رجب علی بیگ سرور (م محرم ۱۲۸۶ھ) نگارندهٔ فسانهٔ عجایب، به فرمایش واجد علی شاه اختر والیٔ اوده ، به سال ۱۱۶۳ھ باتمام رسانده است

چاپ : لکهنئو ـ مطبع مسیحائی (۱۲۶۸ھ) و لکهنئو ـ مطبع سلطانی (۱۲۶۳ھ)

به تحقیق آغا سهیل ، لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۹۵ھ)

۶۹- قصهٔ خسروان عجم: شاهنامهٔ اردو

از منشی مول چند کائستهه دهلوی درگذشته به سال ۱۲٤۵ھ و شاگرد شاه نصیر ، به سال ۱۲۲۵ھ (= قصهٔ خسروان عجم) سروده شده

چاپ : چند بار ، بمبئی - مطبع کریمی (۱۳۳۱ھ)

دهلی - مطبع منشی جی نرائن (۱۳۶۲ھ)

☆ شاهجهان نامه : عمل صالح

از محمد صالح کنبوه (م ۱۱۲۰ھ) فرزند میر عبدالله مشکین رقم . تاریخ عهد شاهجهان ، از ولادت او تا رحلت ، احوال مشاعیر آن عهد هم بیان نموده شده - در سه جلد

چاپ : کلکته - انجمن آسیائی بنگال (۱۳٤۵ھ)

لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۷ھ)

۷۰- ترجمه

از ناظر حسن زیدی

چاپ : در سه جلد ، لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۹۱ھ - ۱۳۹٤ھ)

☆ طبقات ناصری

از ابو عمر منهاج السراج جوزجانی (م نیمهٔ دوم قرن هفتم هجری) ، تاریخ عمومی ، حاوی احوال انبیاء و پادشاهان سابق و خلفای اسلام و سلاطین عرب و عجم است - میان سالهای ۶۵۵ھ و ۶۵۸ھ تالیف شده - و با نام پادشاه معاصر ''ناصرالدین محمود'' معنون گردیده است - در بیست و سه طبقه ، طبقهٔ هفدهم و بیستم و بیست و یکم دربارهٔ سلاطین شبه قاره است

چاپ : به تصحیح و تحشیهٔ آقای عبدالحیّ حبیبی

جلد اول ، کابل - انجمن تاریخ افغانستان (۱۳٤۲ ش)

جلد دوم ، لاهور - جامعهٔ پنجاب (۱۳۷۳ھ)

۷۱- ترجمه
از مولانا غلام رسول مهر
چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۹٦ھ)

☆ **عمل صالح :** شاهجهان نامه

☆ **فتح نامهٔ سنده :** چچ نامه

☆ **فتحیه عبریه :** عبرتیه : تاریخ آسام

از شهاب الدین احمد بن ولی طالش ، در چگونگی پیشرفت میر جمله (میر محمد سعد اردستانی) ولشکرش در "کوچ بهار وآسام"، به‌سال ۱۰۷۲ھ و ۱۰۷۳ھ در عهد اورنگ زیب عالمگیر - مؤلف در رکاب میر جمله (سر لشکر) بوده - و آنچه را دیده بیان نموده

چاپ : کلکته -- مطبع آفتاب عالمتاب (۱۲٦۵ھ)

۷۲- تاریخ آسام
از میر بهادر علی حسینی . منشی دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته ، به سال ۱۳۲۰ھ آن را ترجمه کرده وتا کنون چاپ نشده است
نسخهٔ خطی : پیرس ، ۱۹

☆ **فتوحات فیروز شاهی**

از سلطان فیروز شاه تغلق (م۷۹۳ھ) در احکام وقوانین عهد فیروز شاه برای جلو گیری از منکرات و حالات عماراتی که در عهد خود ساخته

هنوز چاپ نشده

۷۳- ترجمه
از دکتر محمد عبدالله چغتائی
چاپ : لاهور - کتاب خانهٔ نورس (۱۳۷۱ھ)

۷٤- ترجمه
از پروفسور محمد اسلم ، استاد شعبهٔ تاریخ در دانش گاه پنجاب، در تالیف خود "تاریخی مقالات" مندرج کرده است
چاپ : لاهور - ندوة المصنفین (۱۳۹۰ھ)

☆ **کیگوهر نامه**

از رای زاده دنی چند ، تاریخ خاندان کیگوهر (گکهڑ) و فرمانروایان آنان است، به سال ۱۱۳۷ھ نگاشته است-خاندان کیگوهر دربخش‌های راولپندی وجهلم

پاکستان سکونت داشته است و در همین بخش ها عمارتهای تاریخی دارد

چاپ: بکوشش و تصحیح دکتر محمد باقر ، لاهور - پنجابی ادبی اکادمی (۱۳۸۵ھ)

۷۵- گکھڑوں کی تاریخ

☆ مآثر الامراء

از صمصام الدوله شاهنواز خان (م ۱۱۷۱ھ) ، درمیان سالهای ۱۱۵۵ھ و ۱۱۶۰ھ تالیف شده اما به پایان نرسیده شده - پس از رحلت مؤلف ، میر غلام علی آزاد بلگرامی (م ۱۲۰۰ھ)اوراق متفرقهٔ آن را ترتیب داده و شرح‌حال قطب الملک عبدالله خان و امیر الامراء حسن علی خان و نواب آصف جاه اول را از تالیف خود "سرو آزاد" درآن درج کرده و خطبه و تمهید در احوال مولف هم افزوده- میر عبد الحئی (م ۱۱۹۶ھ) پسر صمصام الدوله باتجدید نظر،درمیان سالهای ۱۱۸۲ھ و۱۱۹۴ھ آن را به اتمام رسانده. چون درقطعهٔ تاریخ آمده است:

دبیر عقل رقم کرد سال اتمامش

زهی ادیب مصاحب ماثر الامراء

۱۱۹۴ھ

تذکرهٔ امرای عهد مغول است به ترتیب حروف تهجی،ویکی ازمستندترین منابع و مصادر دربارهٔ عهد مغول ، در سه جلد

چاپ: به کوشش مولوی عبد الرحیم و مولوی مرزا اشرف علی (مدرسان مدرسهٔ عالیه کلکته) ، کلکته - انجمن آسیائی بنگال (۱۳۰۵ھ تا ۱۳۰۸ھ)

۷۶- ترجمه

از پرفسور محمد ایوب قادری

چاپ: در سه جلد ، لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۳۰۵ھ - ۱۳۰۹ھ)

☆ مآثر عالمگیری

از محمد ساقی مستعد خان وقایع نگار اورنگ زیب عالمگیر که بر این منصب تا چهل سال باقی بوده - در واقعات پنجاه سالهٔ حکومت عالمگیر ، واقعات

ده سالهٔ نخستین از ''عالمگیر نامه'' تالیف مرزا محمد کاظم ماخوذ است

چاپ : به تصحیح احمد علی ، کلکته - انجمن آسیائی بنگال (۱۲۸۸ھ)

۷۷- ترجمه

از محمد فدا علی طالب

چاپ : کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۸۲ھ)

حیدر آباد - دار الطبع جامعهٔ عثمانیه (۱۳۵۱ھ)

☆ مختصری در تاریخ تحول نظم و نثر فارسی

از دکتر ذبیح الله صفا ، استاد دانش گاه تهران ، تاریخ مختصر ادبیات فارسی ، در هفت باب ، به سال ۱۳۳۱ھش تالیف شده

چاپ : تهران - چاپ خانهٔ دانش گاه (بار دوم : ۱۳۳۳ھش)

۷۷- فارسی ادب کے ارتقاء کی مختصر تاریخ

از عندلیب زهرا کامون پوری با اضافهٔ ''عرض مترجم'' که حاوی احوال و آثار مؤلف است

چاپ : لکھنؤ - مطبع نامی (۱۳۹۵ھ)

☆ مرآة احمدی

از محمد حسن معروف به علی محمد خان ، در تاریخ گجرات کاٹھیاوار و حالات سلاطین آن دیار و مقابر بزرگان و تیرتهای هندوان و حالات جوگیان آن دیار و تاثیر نباتات و برگ اشجار ، در دو جلد

چاپ : بمبئی - مطبع فتح الکریم (۱۳۰۶ھ و ۱۳۰۷ھ)

۷۸- آئینهٔ گجرات

از رضی الحق عباسی

چاپ : بمبئی - مطبع علمی (۱۳۲٤ھ)

☆ مطلع السعدین و مجمع البحرین

از کمال الدین عبدالرزاق (م ۸۸۷ھ) فرزند جلال الدین اسحاق سمرقندی

تاریخ تیموریان از زائش سلطان ابو سعید ایلخانی تا پایان فرمانروائی ابو الغازی سلطان حسین (۷۰٦ھ - ۸۷۵ھ) ، در دو دفتر، یکم را به سال ۸۷۵ھ و دوم را در ۸۸۱ھ به انجام رسانده است

چاپ : چند بار بچاپ رسیده ، به کوشش دکتر محمد شفیع ، لاهور (۱۳٦۵ھ)

۷۹- ترجمه

ترجمۂ بخشی از ''مطلع السعدین و مجمع البحرین'' که در نصاب منشی فاضل دانش گاه پنجاب مندرج بوده - از غضنفر علی

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س - ن)

☆ ملخص التواریخ

از عبدالکریم ، انتخابی است از ''سیر المتاخرین'' غلام حسین طباطبائی

۸۰- وقایع تیموریه

از منشی محمد صدیق فرزند محمد ابراهیم فرزند صدیق عثمان ، در سه دفتر

نسخۂ خطی : انجمن، جلد سوم، ص ۵

آغاز : پهلا دفتر ذکر مین امیر تیمور گورگان صاحبقران کے

☆ منتخب التواریخ

از عبدالقادر بدایونی (م ۱۰۲٤ھ) ، تاریخ شبه قارۂ پاک و هند از سلطان سبکتکین تا عهد سلطنت اکبر ، به سال ۹۹۹ھ شروع کرده و به سال ۱۰۰٤ھ بپایان برده ، چون در قطعۂ تاریخ اختتام آمده است

شکر لله که با تمام رسید
منتخب از کرم ربانی
سال تاریخ ز دل جستم، گفت
انتخابی که ندارد ثانی

۱۰۰٤ھ

به طبقات ذیل تقسیم شده :

اول : از سلطان سبکتکین تا خسرو ملک

دوم : از شهاب الدین غوری تا ابراهیم لودهی

سوم : از بابر تا همایون

چهارم : از جلوس اکبر تا ۱۰۰۴ھ

در "خاتمه" احوال مشاهیر عهد را بیان نموده

چاپ : کلکته ـ انجمن آسیائی بنگال (۸۶-۱۲۸۲ھ)

۸۱- ترجمه

از احتشام الدین مراد آبادی

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع نولکشور (۱۲۹۶ھ)

۸۲- ترجمهٔ دیگر

از محمود احمد فاروق

چاپ : لاهور ـ شیخ غلام علی کتب فروش (۱۳۸۲ھ)

☆ منتخب اللباب

از هاشم علی خان معروف به خافی خان

تاریخ تیموریان هند از تاسیس سلطنت ایشان تا زمان تالیف کتاب ، به سال ۱۱۴۵ھ بپایان رسیده

چاپ : با تصحیح و ترتیب کبیر الدین احمد و غلام قادر ، کلکته ـ انجمن آسیائی بنگال (جلد اول : ۱۲۸۶ھ ، جلد دوم : ۱۲۹۱ھ)

۸۳- ترجمه

از محمود احمد فاروق ، در سه جلد به تفصیل زیر :

جلد اول : از تاسیس سلطنت بابر تا جهانگیر

جلد دوم : زمانهٔ شاهجهان

جلد سوم : عهد جهانگیر تا محمد شاه

چاپ : کراچی - نفیس اکادمی

☆ مهر نیمروز

از اسد الله خان غالب (م ۱۲۸۵ھ)، تاریخ خاندان تیموریه تا شاهنشاهی نصیر الدین همایون، به سال ۱۲۷۱ھ تألیف شده

چاپ : چند بار ، دهلی - فخر المطابع (۱۲۷۱ھ)

به تصحیح سید اولاد حسین شادان بلگرامی ، لاهور - شیخ مبارک علی (۱۳۴۳ھ)

به تصحیح و تحشیهٔ دکتر عبدالشکور احسن ، لاهور - مجلس یادگار غالب (۱۳۸۸ھ)

۸۴- ترجمه

از عبدالرشید فاضل

چاپ : کراچی - انجمن ترقی اردو پاکستان (۱۳۸۸ھ)

☆ واقعات اظفری

از مرزا علی بخت ظهیر الدین اظفری گورگانی (م ۱۲۳۴ھ) ، زندگینامهٔ مؤلف که متضمن احوال شبه قارهٔ پاک و هند از ۱۲۱۱ھ تا ۱۲۲۱ھ است

۸۵- ترجمه

از عبدالستار

چاپ : مدراس (۱۳۵۶ھ)

☆ واقعات عالمگیری

از عاقل خان رازی (م ۱۱۰۸ھ) نگارندهٔ مثنوی عرفانی "مرقع"، در احوال

...رنگ زیب عالمگیر از زائش تا سال ۱۰۷۳هـ، وقایع جنگ های پسران ...هجهان و بیماری و وفات شاهجهان، خصوصاً دربارهٔ "تاج محل" اطلاعات بسیار ...ید و جالب دارد.

چاپ: به کوشش دکتر عبدالله چغتائی، لاهور (۱۳۵۵هـ)

...۸- ترجمه

از دکتر عبدالله چغتائی

چاپ: لاهور - مطبع فیروز (۱۳۵۷هـ)

☆ وقایع عبدالقادر خانی و وقایع نصیر الدین خانی

یادداشت های عبدالقادر خان (در پایان قرن ۱۲هـ و در ابتداء قرن ۱۳هـ ...میزیسته) که در شمال شبه قارهٔ پاک و هند سیاحت کرده و مشاهیر وقت و عمارات تاریخی را دیدار کرده - در تاریخ پاک و هند این متن خیلی مهم است

مؤلف در اقتدا به جد امجد خود، نصیر الدین خان، همین طور یادداشتهائی تاریخی فراهم کرده است

هر دو متن چاپ نشده مانده

۸۷- علم و عمل

از معین الدین افضل گرهی کتابدار کتاب خانهٔ نواب صدر یار جنگ حبیب‌گنج (علی‌گره)، پس از رحلت مترجم پروفسور محمد ایوب قادری آن را مرتب و مدون کرده است

چاپ: کراچی - آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس (۱۳۶۷هـ)

☆ **وقایع نصیر خانی:** ضمیمهٔ وقایع عبدالقادر خانی

رک: وقایع عبدالقادر خانی

☆ همایون نامه

از گلبدن بیگم دختر ظهیر الدین محمد بابر بانی سلطنت تیموریان هند، د...

احوال و وقایع عهد نصیر الدین همایون

چاپ : به کوشش پروفسور محمد علم الدین سالک ، لاهور - شیخ مبارک علی تاجر کتب (س - ن)

۸۸- ترجمه

از رشید اختر ندوی

چاپ : لاهور - مطبوعات سنگ میل (۱۳۸۶ﻫ)

☆ **همایون نامه** : تذکرة الواقعات

تذکرهٔ شاعران

☆ اقبال لاهوری

از مجتبیٰ مینوی ، در معرفی احوال و آثار شاعر ملّی پاکستان علامه محمد اقبال (م ۱۳۵۷ ه)

چاپ : تهران (۱۳۲۷ ه ش)

۱- ترجمه

از محمد صدیق ، بصورت مقالهٔ فوق لیسانس

نسخهٔ ماشین شده : کتاب خانهٔ دانش گاه پنجاب ـ لاهور

۲- ترجمهٔ دیگر

از صوفی غلام مصطفیٰ تبسم یادگار ، به اضافهٔ مقدمه ای دربارهٔ کتاب مجتبیٰ مینوی

چاپ : لاهور ـ بزم اقبال (س ـ ن)

☆ اقبال مصلح قرن اخیر

از دکتر علی شریعتی (م ۱۳۹۷ ه) ، خطابهٔ وی در حسینیهٔ ارشاد تهران ''روبروی اجتماعی عظیم که ، به مناسبت مراسم سالگرد و روز وفات اقبال شاعر ملّی پاکستان منعقد شد که مطالب و مقالات مربوط به این مراسم در مجلهٔ ''کنگرهٔ بزرگداشت'' چاپ شده

چاپ : تهران (۱۳۵۲ ه ش)

۳- **علامه اقبال ـ اسلامی فکر کے عظیم معمار**

از دکتر محمد ریاض، با مقدمهٔ قاسم صافی

چاپ: راولپندی ـ رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۲ه)

☆ بزم سخن

از سید علی حسن خان سلیم (م ۱۳۵۵ه) فرزند نواب صدیق حسن خان، در تذکرهٔ شاعران، که به سال ۱۲۹۷ه تألیف کرده، و این هم قطعهٔ تاریخ:

ہے سزاوار ثنا طبع سلیم نامور
ریختہ میں تذکرہ کیا خوب برجستہ لکھا
بے تکلّف میں نے بھی تاریخ میں اس کی جمیل
جانفزا اشعار و دل آویز گلدستہ لکھا

۱۲۹۷ه

جمعاً شرح حال چهار صد و سی و چهار شاعر اردو به ترتیب الفبائی در آن آمده

چاپ: آگره ـ مطبع مفید عام (۱۲۹۸ه)

۴- **تذکرهٔ بزم سخن و طور کلیم**

ترجمه و تلخیص از عطا کاکوی

چاپ: پتنه ـ عظیم الشان بکدپو (۱۳۸۸ه)

☆ تذکرهٔ بی نظیر

از سید عبدالوهاب افتخار دولت آبادی (م ۱۱۹۰ه) شاگرد غلام علی آزاد بلگرامی، به سال ۱۱۷۲ه تالیف شده، در شرح احوال و اشعار شاعران فارسی

چاپ: با تحقیق و تصحیح سید منظور علی و مقدمه از دکتر عبدالستار صدیقی، اله آباد (۱۳۵۹ه)

۵- تلخیص و ترجمه

از عطا الرحمن عطا کاکوی

درمیان شاعران فارسی که شرح‌حال آنان در ''تذکرۂ بی‌نظیر'' نوشته شده، ۲۹ نفر شعر اردو هم سروده اند. مترجم احوال ریخته (اردو) گویان را باحذف اقوال آنان ترجمه نموده و تعلیقات مفیدی هم نوشته است

چاپ: پتنه - عظیم الشان بک دپو (۱۳۸۸ ه)

☆ تذکرۂ ریخته گویان

از سید فتح علی حسینی گردیزی (م ۱۲۲۴ ه)، در احوال و اشعار شاعران اردو، به سال ۱۱۶۶ ه باتمام رسیده

چاپ: با مقدمۂ مولوی عبدالحق، اورنگ آباد - انجمن ترقی اردو (۱۳۵۲ ه)

۶- ترجمه

با حذف اشعاری که در ذکر شاعران آورده شده - این ترجمه در کتاب ''تین تذکرے'' گنجانده شده و آن کتاب مشتمل است بر ترجمۂ سه تذکرۂ زیر:

— تذکرۂ ریخته گویان

— نکات الشعراء

— مخزن نکات

چاپ: پتنه (۱۳۸۸ ه)

☆ رومی عصر

از عبدالحمید عرفانی، در احوال و افکار علامه اقبال لاهوری (م ۱۳۵۷ ه)

چاپ: تهران - کانون معرفت (س - ن)

۷- ترجمه

از محمد سعید شیدا، به اضافۂ حل لغات

چاپ: لاهور - تاج بک دپو (۱۳۷۵ ه)

☆ ذکر میر

از میر تقی میر (م۱۲۲۵ ه)، سر آمد شاعران اردو زبان روزگار که به سال ۱۱۹۷ ه در شرح زندگانی خود نگاشته

چاپ : با دیباچهٔ مولوی عبدالحق ، اورنگ آباد - انجمن ترقی اردو (۱۳۴۷ ه)

۸- میر کی آپ بیتی

از نثار احمد فاروق، که حواشی و تعلیقاتی هم اضافه کرده

چاپ : دهلی - مکتبهٔ برهان

☆ ریاض الوفاق

از ذوالفقار علی مست ، در شرح حوال شاعران فارسی و اردو که معاصر مؤلف بوده اند، به سال ۱۲۲۹ ه (=ریاض الوفاق) به پایان رسیده، جمعاً شرح حال ۱۵۳ شاعر در آن آمده

چاپ : نسخهٔ کامل تا کنون چاپ نشده - به کوشش دکتر عبدالرسول خیامپور تلخیص آن ، از روی نسخهٔ خطی متعلق به کتاب خانهٔ عمومی برلن، در تبریز بچاپ رسیده (۱۳۸۵ ه)

و بخش مربوط به شرح احوال شاعران اردو نیز به کوشش سید حسن، در پتنه - دایرهٔ ادب در (۱۳۸۷ ه) چاپ شده است.

۹- ترجمه

از عطا کاکوی

مترجم اشعار شاعران را که دراحوال ایشان مندرج است، حذف کرده است. ترجمه فقط بخش که مربوط به احوال شاعران اردو را در بر می گیرد.

چاپ : پتنه - دائرهٔ ادب (۱۳۸۷ ه)

☆ صبح گلشن

از سید علی حسن خان سلیم بهوپالی فرزند نواب صدیق حسن خان، به سال ۱۲۹۴ ه به اتمام رسیده ، چون یکی از قطعات تاریخ اینگونه سروده شده :

کتاب نو طراز صبح گلشن
زهی خوش تر نگار تازه مرقوم
بدل اندیشهٔ تاریخ پیچید
ز هاتف یافتم ''گلزار منظوم''

در احوال شاعران فارسی که تقریبا ذکر دو هزار شاعر در آن آمده است
چاپ : بهوپال ـ مطبع شاهجهانی (۱۲۹۵ه)

۱۰- ترجمه

فقط احوال شاعرانی که به اردو شعر سروده اند ، ترجمه شده (یعنی ۱۲۲ شاعر)
چاپ : پتنه ـ عظیم الشان بکدپو (۱۳۸۷ه)

☆ طور کلیم

از سید نور الحسن متخلص به کلیم و نور (م ۱۳۳۶ه) فرزند نواب سیّد صدیق حسن خان ، در ذکر ۲۱۱ سرایندهٔ اردو و هندی، به سال ۱۲۹۷ه، در دو فروغ نگاشته شده :

فروغ اول : در شعرای اردو گو
فروغ دوم : در سرایندگان هندی
چاپ : آگره ـ مطبع مفید عام (۱۲۹۸ه)

۱۱. تذکرهٔ بزم سخن و طور کلیم
تلخیص و ترجمه از عطا کاکوی
چاپ : پتنه ـ عظیم الشان بکدپو (۱۳۸۸ه)

☆ عقد ثریا

ازشیخ غلام همدانی مصحفی(م. ۱۲٤۰ه) که شاعری‌بلند پایه و تذکره نگار است ، از او تذکره های دیگر ـ تذکرهٔ هندی گویان و ریاض الفصحا ـ نیز به یادگار مانده. این کتاب به سال ۱۱۹۹ه نگاشته شده :

تاریخ یافت خامـه زهی باغ باصفا

۱۱۹۹ع

و در ذکر ۱۳۷ سرایندهٔ اردو (ریخته) است (به ترتیب الفبائی) که از عهد محمد شاه(۱۱۳۱ه-۱۱۶۱ه)تازمان شاه عالم (۱۲۲۱ه-۱۲۳۷ه) می زیسته‌اند

چاپ : به کوشش مولوی عبدالحق ، اورنگ آباد - انجمن ترقی اردو (۱۳۵۳ه)

۱۲- تلخیص و ترجمه

از عطا کاکوی ، تلخیص و ترجمهٔ احوال ۴۵ سرایندهٔ اردو

چاپ : پتنه - عظیم الشان بک دپو (۱۳۸۷ه)

☆ گلزار ابراهیم

از علی ابراهیم خلیل (م ۱۲۰۵ه)، نگاشته شده به سال ۱۱۹۸ه، در معرف سرایندگان اردو به ترتیب الفبا از روی حرف اول تخلص یا اسم شاعر

چاپ : به کوشش محی الدین قادری زور ، علی‌گره- مطبع مسلم یونیورستی (۱۳۵۳ه)

۱۳- گلشن هند

از مرزا علی لطف (م ۱۲۳۸ه) به فرمایش دکتر گل کرائست به سال ۱۲۱۵ه، ترجمهٔ کامل نیست فقط شرح حال و اشعار ۶۹ شاعر را دارد - اضافاتی هم از طرف مترجم افزوده شده.

چاپ : به تصحیح علامه شبلی نعمانی و بامقدمهٔ مولوی عبدالحق، حیدرآباد (۱۳۲۴ه)

☆ گلشن بیخار

از محمد مصطفی خان شیفته و حسرتی (م ۱۲۸۶ه) ، به سال ۱۲۴۸ه آغاز کرده و به سال ۱۲۵۰ه با تمام رسانده، مشتمل بر احوال ۶۰۰ سرایندهٔ

اردو به ترتیب الفبا (از روی حرف اول تخلص یا اسم شاعر)

چاپ : چند بار ، دهلی - سطبع اردو اخبار (۱۲۵۳ھ)

۱۴- ترجمه

از محمد احسان الحق فاروق ، با پیش گفتار دکتر محمد احسن فاروق

چاپ : کراچی - آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس (۱۳۸۲ھ)

۱۵- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس (چون نسخهٔ چاپی نام مترجم ندارد)

چاپ : کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۸۳ھ)

☆ گلشن سخن

از مرزا کاظم ملقب به مردان علی خان مبتلا (م اواخر قرن دوازدهم) ، به سال ۱۱۹۴ھ :

آج پهولا ہے سخن کا گلشن

در احوال ۱۳۷ سرایندهٔ اردو به ترتیب حروف تهجی

چاپ : علی گره - انجمن ترقی اردو (۱۳۸۵ھ)

۱۶- گلشن و گلزار

ترجمه و تلخیص از عطا کاکوی ، مترجم دو تذکرهٔ ''گلشن سخن'' و ''گلزار ابراهیم'' که در ترجمهٔ اردو اشعار شاعران را حذف کرده و در مقدمه گلشن و گلزار را باهم سنجیده است

رک : ''گلزار ابراهیم'' در همین بخش

☆ گلشن گفتار

از حمید اورنگ آبادی ، به سال ۱۱۶۵ھ تالیف شده ، مختصر ترین تذکرهٔ سرایندگان ریخته (اردو) و فقط شرح حال سی سراینده است

چاپ : بکوشش سید محمد ، حیدر آباد - مکتبهٔ ابراهیمیه (۱۳۳۹ھ)

۱۷- ترجمه

از م - ک - فاطمی

چاپ : لکهنؤ - دانش محل (۱۳۸۳ه)

☆ مجمع الانتخاب

از شاه محمد اقبال فرزند قادر نواز خان ، در احوال ۲۷۶ سرایندهٔ اردو ، به سال ۱۲۱۸ه (=مجموعهٔ انتخاب) نگاشته شده ، چنان بر می آید که این ''انتخاب کلام شعرای اردو'' است چون شرح زندگانی سرایندگان خیلی مختصر در آن آمده است

متن اصلی هنوز چاپ نشده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ

۱۸- تلخیص و ترجمه

از نثار احمد فاروق

چاپ : در ضمن ''تین تذکرے'' ، دهلی - مکتبهٔ برهان (۱۳۸۸ه)

☆ مخزن نکات

از محمد قیام الدین قائم (م ۱۲۰۸ه) ، به سال ۱۱۶۸ه نگاشته شده ، در ذکر ۱۲۸ سرایندهٔ اردو و به سه طبقه تقسیم شده :

طبقهٔ اول در بیان شعرای متقدمین

طبقهٔ دوم در ذکر متوسطین

طبقهٔ سوم در احوال سخن طرازان متاخرین

چاپ : با مقدمهٔ مولوی عبدالحق ، اورنگ آباد - انجمن ترقی اردو (۱۳۴۸ه)

با دیباچهٔ دکتر اقتدا حسن ، لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۹ه)

۱۹- ترجمه

از محسن علی لکهنوی (م ۱۲۸۶ه) فرزند شاه حسین حقیقت و نگارندهٔ ''تذکرهٔ سراپا سخن'' ، ترجمهٔ طبقهٔ اول و دوم است ، به تاریخ ۲ ربیع الاول

۱۲۷۱ ھ به پایان رسیده ،مترجم درشرح احوال سرایندگان مطالبی هم اضافه کرده است
نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ رضا - رامپور
[مجلّه اردو (کراچی) منتشره در آوریل ۱۹۶۷ میلادی]

۲۰- تلخیص و ترجمه
از عطا الرحمن عطا کاکوی که درضمن کتاب ''تین تذکرے'' گنجانده شده است
چاپ : پتنه (۱۳۸۸ ھ)

✡ مسرت افزا

از ابوالحسن امیر الدین احمد عرف امر الله اله آبادی ، در شرح حال ۲۵۶ سرایندهٔ اردو ، به سال ۱۱۹۳ ھ نگاشته شده
چاپ: با تصحیح و تحشیهٔ قاضی عبدالودود در مجلّه ''معاصر'' (پتنه)

۲۱- ترجمه
از دکتر مجیب قریشی، مبنی بر متن تصحیح شده از قاضی عبدالودود
چاپ : دهلی - علم مجلسی کتب خانه (۱۳۸۸ ھ)

۲۲- ترجمه و تلخیص
از عطا الرحمن عطا کاکوی ، مترجم ابیات سرایندگان را حذف کرده و فقط نثر را ترجمه کرده است
چاپ : پتنه - عظیم الشان بک دپو (۱۳۸۸ ھ)

✡ نتایج الافکار

از قدرت الله خان گوپا موی متخلص به قدرت، به سال ۱۲۵۶ ھ شروع به آن کرده و به تاریخ ۲ شعبان ۱۲۵۷ ھ آن را بپایان رسانده - در پایان کتاب هشت قطعه آورده که سال اتمام کتاب از آن ها استخراج می شود، و از همان ها معلوم می شود که تذکره نگار این کتاب را به نام نواب کرناتک محمد غوث خان تألیف کرده است ، در احوال سرایندگان فارسی
چاپ : مدراس (۱۲۵۸ ھ)

۲۳- تلخیص و ترجمه
از عطا الرحمن عطا کاکوی، فقط ترجمهٔ بخشهائی که دربارهٔ سرایندگان اردو است در آن آمده

چاپ : پتنه (۱۳۸۷ه)

☆ نکات الشعراء

از میر تقی میر (م ۱۲۲۵ه) فرزند محمد علی ، میان سالهای ۱۱۶۱ه و ۱۱۶۵ه تالیف شده، در احوال و اشعار شاعران فارسی و اردو

چاپ : به تصحیح و مقدمهٔ عبدالحق ، اورنگ آباد ـ انجمن ترقی اردو (۱۳۵۴ه)

۲۵- ترجمه

از ایم ـ کے (.M. K) فاطمی

چاپ : لکھنؤ ـ دانش محل (۱۳۸۲ه)

۲۶- ترجمهٔ دیگر

از ایس ـ ایم ـ شاه (S. M. Shah) برای حصول درجهٔ فوق لیسانس

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ جامعهٔ کراچی

[دکتر فرمان فتح پوری ـ اردو شعراء کے تذکرے اور تذکره نگاری ص ۹۵]

۲۷- تین تذکرے

از عطا الرحمن عطا کاکوی

[رک : ''مخزن نکات'' در همین بخش]

سیر اولیاء الله و بزرگان

☆ آگاهی سیّد امیر کلال

از شهاب الدین ، در احوال و آثار سید امیر کلال (م ۷۷۲ھ) که مرشد بهاء الدین نقشبند (م ۷۹۱ھ) بوده

چاپ : به کوشش دکتر غلام مصطفیٰ خان ، کراچی - (۱۳۸۱ھ)

۱- تلخیص و ترجمه

از دکتر محمد ریاض

چاپ : راولپندی - سید شاهد حامد (س - ن)

☆ اخبار الاخیار فی اسرار الابرار

از شیخ عبد الحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ھ) ، در احوال علماء و مشائخ شبه قارهٔ پاک و هند ، به سال ۹۹۹ھ نگاشته شده چون در قطعهٔ تاریخ آمده است :

نام و تاریخ این کتاب عزیز
گر کنی ذکر الاولیاء احسن

در سه طبقه :

طبقهٔ اول : در ذکر خواجه معین الدین چشتی و خلفاء و مریدان او

طبقهٔ دوم : در ذکر فرید الدین گنج شکر و معاصران و مریدان او

طبقهٔ سوم : در ذکر مشاهیر از زمان شیخ نصیرالدین محمود اودهی تا سال تالیف کتاب

چاپ : چند بار، میرتهه - مطبع هاشمی (۱۲۷۸ه)

دهلی - مطبع محمدی (۱۲۸۳ه)

دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۰۹ه، طبع دوم ۱۳۲۲ه)

۲- انوار الصوفیه

از لطیف ملک، در بعضی جا ها به انتخاب و اختصار برداخته است

چاپ : لاهور - شعاع ادب (۱۳۷۸ه)

۳- ترجمه

از سید یسین علی نظامی

چاپ : دهلی - مطبع مسلم (۱۳۲۸ه)

۴- ترجمهٔ دیگر

از اقبال الدین احمد

چاپ : کراچی - دارالاشاعت (۱۳۸۳ه)

۵- ترجمهٔ جدید

از سبحان محمود و محمد فاضل، مدرسان دارالعلوم، کراچی

چاپ : کراچی - مدینه کتاب فروش، (س - ن)

☆ اذکار قلندری

از پیر فرح بخش ، در احوال و آثار قلندر شاه (۱۲۸۴)ه فرزند شیخ کرم شاه قریشی ساکن لاهور، در زمرهٔ صوفیان معروف سهروردیه است

۶- ترجمه

از پیر غلام دستگیر نامی (م ۱۳۸۱ه)

چاپ : لاهور - مطبع حمیدیه (۱۳۲۲ه)

☆ انفاس العارفین

از شاه ولی الله دهلوی، مجموعهٔ هفت رساله:

- بوارق الولایة
- شوارق المعرفة
- امداد فی مآثرالاجداد
- نبذة الابریزیه فی اللطیفة العزیزیه
- العطیة الصمدیه فی الانفاس المحمدیه
- انسان العین فی مشایخ الحرمین
- الجزء اللطیف فی ترجمة العبد الضعیف

در احوال و آثار خود و سلوک و عرفان است

چاپ: چندین بار، دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۳۵ه)

۷- ترجمه

از سید محمد فاروق القادری

چاپ: لاهور - المعارف (۱۳۹۳ه)

☆ انوار العیون

از شیخ عبدالقدوس گنگوهی (م ۹۴۵ه)، در احوال و ملفوظات شیخ احمد عبدالحق ردولوی (م ۸۳۷ه)

چاپ: لکهنؤ (۱۲۹۵ه)

۸- در مکنون

چاپ: دهلی

☆ باقیات الصالحات

از مولوی عبدالولی (م ۱۳۰۳ه) فرزند عبدالباقی بدایونی، در ذکر بزرگان و صوفیان

۹- مردان خدا

از مفتی شیخ شرف علی حمیدی (م ۱۳۳۰ه) فرزند شیخ ببر علی،

بعضی جا ها مترجم به تلخیص برداخته است

چاپ : بدایون (۱۳۹۶ ه)

☆ تحفة القادریه

از شاه ابو المعالی قادری لاهوری (م ۱۰۲۴ ه)، در شرح زندگانی و کرامات شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۲ ه)، در بیست و یک باب :

۱- ولادت آن حضرت، ۲- در صورت و هیأت ایشان، ۳- لباس و معاش انحضرت، ٤- خلق و عادات ایشان، ۵- لقب محی الدین، ٦- سیاحت و مجاهدت، ۷- عبادت، ۸- سماع، ۹- شرف ارادت، ۱۰- درویشان را وسیله ساختن، ۱۱- آنچه از احوال خود فرموده اند، ۱۲- دربارهٔ فرمایش قدمی هذه علی رقبة کل ولی الله، ۱۳- اینکه به گفتن آن مامور بود، ۱٤- گفته های پیشینیان دربارهٔ ایشان، ۱۵- ثنای متقدمین و متاخرین از ایشان، ۱٦- سلطنت آن حضرت، ۱۷- مجلس وعظ ایشان، ۱۸- تدریس ایشان، ۱۹- مرگ، ۲۰- شرف نسبت ایشان، ۲۱- فرزندان ایشان

نسخهٔ خطی : فهرست مخطوطات شیرانی، جلد اول، ص ٦۵، دارالعلوم ج ۰، ص ۹٤

چاپ : سیالکوت (۱۳۱۰ ه)

۱۰- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - ملک چنن دین تاجر کتب (س ـ ن)

☆ تذکرة الاولیاء

از شیخ فرید الدین عطار نیشابوری (م ٦۲۷ ه)، در احوال اولیاء الله، در ۷۲ باب، هر باب درسرگذشت یکی از ایشان، نخستین باب دراحوال حضرت امام جعفر صادق ع و آخرین آنها دربارهٔ حسین بن منصور حلاج است

چاپ: بارها به‌وسیلهٔ مراکز نشر کتاب ها درایران و شبه قاره بچاپ رسیده، بمبئی - مطبع محمدی (۱۲۸۳ ه)

۱۱- انوار الاتقیاء

از محمد برکت الله

چاپ : کانپور - مطبع قیومی (۱۳۳۰ﻫ)

۱۲- انوار الاذکیاء

از مرزا جان

چاپ : کانپور - محمد سعید کتاب فروش (۱۳۳۷ﻫ)

۱۳- ترجمه

از ملک محمد عنایت الله

چاپ : لاهور - ملک دین محمد و پسران (س - ن)

۱۴- ترجمهٔ دیگر

از حکیم محمد عبدالرشید صدیقی فرزند پیر محمد سعید صدیقی

چاپ : لاهور - شیخ غلام حسین و پسران (س - ن)

۱۵- ترجمهٔ دیگر

از زبیر افضل عثمانی

چاپ : کراچی - مدینه پبلشنگ کمپنی (س - ن)

☆ تذکرة الصلحاء فی بیان الاتقیاء

از خواجه محمد حسن جان سرهندی (م ۱۳۶۵ﻫ) بن خواجه عبد الرحمن سرهندی ، در سرگذشت بزرگان دین که معاصر مؤلف بودند و مؤلف ایشان را دیدار کرد

چاپ : کانپور - مطبع نظامی (۱۳۴۸ﻫ)

۱۶- ترجمه

چاپ شده است

[رک : ماهنامهٔ المعارف (لاهور) ، منتشره در ژانویه ۱۹۷۹ میلادی ص ۴۳]

☆ تذکرهٔ حمیدیه

از شیخ شهر الله فرزند رحمت الله لنگاه ، در سرگذشت سید حمید الدین (م ۷۳۷ﻫ) که ارادت مند شیخ رکن‌الدین ملتانی (م ۷۳۵ﻫ) بوده ، به روزگار سلطان سکندر لودهی (۸۹۴ﻫ - ۹۱۵ﻫ) نگاشته شده

نسخهٔ خطی : متعلق به پیر غلام دستگیر نامی ، لاهور

۱۷- ترجمه

از پیر غلام دستگیر نامی

مترجم حواشی و تعلیقات‌هم به ترجمه افزوده است

چاپ : باهتمام نامی، لاهور - مطبع گلزار عالم (بار دوم : ۱۳۷۹ﻫ)

☆ تذکرهٔ صابر کلیری

از سید علاء الدین علی احمد

۱۸- ترجمه

از سخاوت مرزا

چاپ : کراچی - اقبال پبلشرز (س - ن)

☆ تذکرهٔ علمای هند

از رحمان علی (م ۱۳۲۵ﻫ) ، در ذکر عالمان دینی شبه قارهٔ پاک و هند، میان سال های ۱۳۰۵ و ۱۳۰۸ﻫ نگاشته. در متن سرگذشت ۶٤۹ عالم دین آمده و در ''تکمله'' ٤۹۷ تن نام برده شد اما در ذیل نام های بعضی عالمان چیزی از شرح حال ایشان نیامده است

چاپ : چند بار ، لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۱۲ﻫ)

۱۹- ترجمه

از محمد ایوب قادری ، باپیش‌گفتار دکتر سید معین الحق، مترجم دربارهٔ سرگذشت علماء ماخذ های دیگر را هم نشان داده است

چاپ : کراچی - انجمن تاریخی پاکستان (۱۳۸۱ﻫ)

☆ تکملهٔ سیرالاولیاء

از خواجه گل محمد احمد پوری، در حدود ۱۲۳۰ھ نگاشته شده، دراحوال مشایخ چشتیه که بعد از تالیف ''سیر الاولیاء'' (تالیف سید محمد) تا زمانهٔ نگارنده در سلک این سلسله پیوسته اند

چاپ : دهلی - مطبع رضوی (۱۳۱۲ھ)

۲۰- ترجمه

از شهاب دهلوی

چاپ : بهاولپور - مکتبهٔ الهام (۱۳۹۸ھ)

☆ الجزء اللطیف فی ترجمة العبد الضعیف

از شاه ولی الله (م ۱۱۷۶ھ) فرزند شاه عبد الرحیم دهلوی ، در سرگذشت خود و مشایخ و بزرگان خانواده ، بخشی از ''انفاس العارفین'' است و ترجمهٔ آن به انگلیسی و عربی هم موجود است

چاپ : دهلی - مطبع احمدی (س - ن)

۲۱- ترجمه

از دکتر خلیق احمد نظامی در ضمن کتاب ''شاه‌ولی الله کےسیاسی‌مکتوبات'' ص ۱۹۱ - ۲۰۱ آمده

چاپ : دهلی - ندوة المصنفین

لاهور - ادارهٔ اسلامیات (۱۳۹۸ھ)

۲۲- ترجمهٔ دیگر با اضافات

از پرفسور محمد ایوب قادری

چاپ : درمجلهٔ ''الرحیم'' (حیدرآباد - پاکستان) منتشره در جمادی‌الاخری ۱۳۸٤ھ

☆ حیات باقی

از محمد صادق کابلی حنفی نقشبندی مجددی ، در احوال و آثار خواجه

باقی بالله (م ۱۰۱۲ هـ)، در پنج فصل :

فصل اول : در بیان نسب شریف عالی

فصل دوم : در بیان طریقهٔ ایشان

فصل سوم : در ذکر بعضی کلمات قدسیهٔ حضرت ایشان و اشارات غیبیه که در بعضی احیان برای زمرهٔ عقیدت کیشان بیان فرموده اند

فصل چهارم : در بیان بعض خوارق ایام حیات آن ملکی صفات

فصل پنجم : در خوارقات حین وفات و بعد ممات ایشان

چاپ : با ترجمهٔ اردو بچاپ رسیده

۲۳- ترجمه

از ابو الحسنات سیّد محمد تاجر دهلوی

چاپ : با متن اصلی، لاهور - ملک چنن دین (س - ن)

☆ حقیقت الفقراء

از شیخ محمود معروف به محمد پیر لاهوری، در سرگذشت و کرامات شاه حسین لاهوری (م ۱۰۰۸ هـ) که در زبان پنجابی سراینده ای معروف بوده

چاپ : لاهور - مجلس شاه حسین (۱۳۸۶ هـ)

۲٤- ترجمه

از مولانا سید احمد شاه حیدرآبادی

چاپ: به اهتمام سید مبارک علی سجاده نشین شاه حسین، لاهور (۱۳٤۱ هـ)

☆ خزینة الاصفیاء

از مفتی غلام سرور لاهوری (م ۱۳۰۷ هـ) فرزند مفتی غلام محمد بن مفتی رحمت الله، در سرگذشت صوفیان کرام، به سال ۱۲۸۰ هـ آغازبه تالیف کرده و به سال ۱۲۸۱ هـ آن به پایان برده، در هفت مخزن :

مخزن اول : در ذکر خاتم المرسلین صلی الله علیه وسلم

مخزن دوم : در ذکر مشایخ قادریه اعظمیه

مخزن سوم : در ذکر خانوادهٔ چشت

مخزن چهارم: در ذکر پیران سلسلهٔ عالیهٔ نقشبندیه مجددیه
مخزن پنجم : در ذکر بزرگان سهروردیه عالیه
مخزن ششم : در ذکر خانواده های متفرق
مخزن هفتم : در ذکر ازواج مطهرات و اولاد رسول و عارفات و مجانین و مجاذیب

چاپ : لاهور - (۱۲۸٤هـ)
لکهنؤ - مطبع ثمر هند (۱۲۹۰هـ)
کانپور - مطبع نولکشور (۱۳۱۲هـ)

۲۵- ترجمه

از مفتی محمود عالم هاشمی و اقبال احمد فاروقی، مشتمل بر ترجمهٔ مخزن اول و دوم

چاپ : لاهور - المعارف (۱۳۹۲هـ)

☆ رشحات عین الحیات

از علی بن حسین واعظ کاشفی (م ۹۱۰هـ)، سخنان خواجه عبید الله احرار (م۸۹٦هـ) است و مناقب او، در یک مقدمه و سه مقصد، هر مقصد به سه فصل تقسیم شده :

مقصد اول : در مناقب خواجه احرار
مقصد دوم : سخنان شنیده در محضرش
مقصد سوم : کرامات وی

به سال ۹۰۹هـ به تکمیل رسیده

چاپ : کانپور - مطبع نولکشور (۱۳۳۰هـ)

۲٦- ترجمه

از ابو الحسن فرید آبادی

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۱۱هـ)

روضة الأولياء

از علی غلام آزاد بلگرامی (م ۱۲۰۰ هـ) نگارندۀ ''مآثرالکرام'' و ''سبحة المرجان''، در ذکر صوفیان دولت آباد و خلد آباد (هند)

چاپ : اورنگ آباد (۱۳۰۰ هـ)

۲۷- ترجمه

از محمد عبد المجید

چاپ : حیدرآباد دکن - مطبع کریمی (۱۳٤٥ هـ)

۲۸- گلشن اصفیاء

از منشی محمد فضل حسین

چاپ : دهلی - مطبع هندوستان (س - ن)

☆ روضة القیومیه

از خواجه کمال الدین شیخ محمد احسان معصومی مخدومی، در احوال مجدد الف ثانی و اخلاف وی، در چهار رکن :

رکن اول : در احوال امام ربانی مجدّد الف ثانی

رکن دوم : در احوال خواجه محمد معصوم

رکن سوم : در احوال خواجه محمد نقشبند

رکن چهارم: در احوال خواجه محمد زبیر و فرزندان و خلفای او

۲۹- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

زبدة المقامات : برکات الاحمدیة الباقیه

از محمد هاشم کشمی مجددی (م ۱۰٥٤ هـ) خلیفۀ شیخ احمد سرهندی) مجدد الف ثانی)، در ذکر و مناقب خواجه محمد باقی بالله و شیخ احمد سرهندی و خلفاه و اولاد سرهندی، به سال ۱۰۷۳ هـ نگاشته شده :

بر خامه بنازم که اشارات نوشت
ز آغاز و توسط و نهایات نوشت
بنوشت کتاب را و تاریخ کتاب
بر دل هر زبدة المقامات نوشت

۱۰۳۷ هـ

چاپ : کانپور - مطبع نولکشور (۱۳۰۷هـ)
استانبول- مکتبهٔ ایشیق (۱۳۹۷هـ)

۳۰- تذکرهٔ مجددیه باقیه

از ناشناس

چاپ : لاهور- الله والے کی قومی دکان (س- ن)

☆ سفینة الاولیاء

از دارا شکوه (م ۱۰۶۹ هـ) فرزند شاهجهان، در ذکر صوفیان، بر حسب طریقه ها، قادریان، نقشبندیان، چشتیان، کبرویان و سهروردیان وغیره- در ۱۰۴۹ هـ به انجام رسانده

چاپ : بارها بچاپ رسیده، به تصحیح و پیشگفتار آقای سید محمد رضا جلالی نائینی، تهران

۳۱- ترجمه

محمد علی لطفی

چاپ : کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۷۹هـ)

۳۲- ترجمهٔ دیگر

از مولانا محمد وارث کامل

چاپ : لاهور - مدنی کتب خانه (۱۳۸۲هـ)

۳۳- ترجمهٔ دیگر

از پیر غلام دستگیر نامی

چاپ : لاهور ـ سٹار بکڈپو (۱۳۸۰هـ)

☆ سکینة الاولیاء

از دارا شکوه نگارندۀ ''سفینة الاولیاء''، در سرگذشت و مناقب حضرت میان میر لاهوری (۱۰٤۵)و مریدانش،میان سالهای۱۰۵۲هـ و ۱۰۵۸هـنگاشته شده

چاپ : به کوشش سید محمد رضا جلالی نائینی با همکاری دکتر تاراچند تهران (م ۱۳٤٤هـ. ش)

۳٤- ترجمه

از مقبول بیگ بدخشانی

در آغاز سرگذشت مختصر دارا شکوه افزوده شده است.

چاپ : لاهور ـ Packages (۱۳۹۱هـ)

☆ سوانح عمری مولوی عبدالله غزنوی

از عبدالجبار غزنوی (م ۱۳۳۱هـ)، در سرگزشت و کرامات محمد اعظم بن محمد، معروف به شیخ عبدالله غزنوی ثم امرتسری

۳۵- ترجمه

از صوفی احمد الدین حنیف

چاپ : منڈی بهاء الدین ـ محمدی اکیدمی (۱٤۰۱هـ)

☆ سیر الاولیاء

از سیّد محمد (م ۷۷۰هـ) فرزند مبارک علوی کرمانی معروف به میر خورد، در سرگذشت و سخنان صوفیان چشت، در ده باب :

باب اول : احوال مشایخ چشتیه (حضرت محمد صلی الله علیه و سلم تا نظام الدین اولیاء)

باب دوم : احوال خلفای معین الدین سجزی و قطب الدین بختیار کاکی و فرید الدین گنج شکر

باب سوم : احوال مریدان فرید الدین گنج شکر ، خویشاوندان نظام الدین اولیاء و سادات خانوادهٔ خود مؤلف

باب چهارم : احوال خلفای نظام الدین اولیاء

باب پنجم : احوال بعضی یاران اعلا که بشرف ارادت و قربت سلطان المشایخ نظام الدین مخصوص و مشرف بوده اند

باب ششم : فرایض مرشد و مرید

باب هفتم : ادعیهٔ حضرت فرید الدین و حضرت نظام الدین اولیاء

باب هشتم : عشق حقیقی و مشاهدهٔ حق

باب نهم : سماع و وجد و رقص

باب دهم : سخنان و نامه های حضرت نظام الدین اولیاء

چاپ : دهلی ـ مطبع محب هند (۱۳۰۲ھ)

اسلام آباد ـ مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۳۹۸ھ)

۳۶ـ ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور ـ الله والے کی قومی دکان (۱۳۳۲ھ)

☆ سیر الاقطاب

از الله دیا فرزند شیخ عبد الرحمن چشتی عثمانی ، در روزگار شاهجهان می زیسته ، میان سالهای ۱۰۳۶ھ و ۱۰۵۶ھ این تذکره را نگاشته ، در ذکر بیست و هفت نفر از سلسلهٔ چشتیه صابریه

چاپ : لکهنؤ (۱۳۳۱ھ)

۳۷ـ تذکرهٔ خاصان خدا

ترجمه و تلخیص از مصطفائی بیگم حیدر آبادی خواهر محمد مظهر الله خان حیدرآبادی ، پیش گفتار به قلم محمد حامد خان الهندی است

مترجم در دیباچهٔ خود نام‌متن اصلی‌را نیاورده اما نوشته است: ''این کتاب

ترجمه و تلخیصی است از تذکره‌ای مستند که در روزگار شاهجهان نگاشته شده»
چاپ : حیدر آباد - مطبع اعظم (س-ن)
لاهور - الکتاب (۱۳۹۷ھ)

۳۸- ترجمه

از محمد علی جویا
چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۳۰۵ھ)

۳۹- ترجمهٔ دیگر

از محمد معین الدین دردائی
چاپ : کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۸۲ھ)

☆ سیر العارفین

از حامد بن فضل الله، معروف به درویش جمالی یا شیخ جمالی کنبوه دهلوی (م ۹۴۲ھ) ، در زمان نصیر الدین همایون پادشاه (۹۳۷ھ - ۹۴۲ھ)، در سرگذشت و کرامات مشایخ چشت از خواجه معین الدین چشتی تا شیخ سماء الدین که مرشد جمالی بوده ، جمعاً سرگذشت سیزده تن‌ازمشایخ است ، بعضی‌ازایشان را جمالی دیده و از محضر ایشان کسب فیض کرده ، در بیست بخش (فصل)
چاپ : دهلی - مطبع رضوی (۱۳۱۱ھ)

۴۰- ترجمه

از شیخ غلام احمد (م ۱۳۶۲ھ) فرزند غلام محمد سنبهلی
چاپ : مراد آباد - شمس المطابع و عرش المطابع (۱۳۱۹ھ)

۴۱- ترجمهٔ جدید

از پرفسور محمد ایوب قادری ، به سال ۱۲۹۷ھ ترجمه شده، چون نام تاریخی ''سیر العارفین مترجم'' است ، بامقدمهٔ خیلی جالب و مفید به قلم پیر حسام الدین راشدی که متضمن شرح آثار و احوال جمالی است
چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورد (۱۲۹۶ھ)

☆ طبقات نوریه در احوال نور بخشیه

از صوفی محمد فرزند ملا محمد، بیک واسطه مرید میرشمس الدین محمد عراق
ت شکن ، در سرگذشت سید محمد نور بخش و اولاد و خلفای وی ، در زندگانی
میر شمس الدین محمد عراق این تذکره ترتیب داده شده

چاپ : با ترجمهٔ اردو متن هم بچاپ رسیده

۴۲- ترجمه

از محمد سلیمان کیلانی

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ قدوسیه (۱۳۸۸ ھ)

☆ غزالی نامه

از جلال همائی ، در شرح حال و آثار و افکار و عقاید امام ابو حامد غزالی
(م ۵۰۵ ھ)

چاپ : تهران ـ کتابفروشی فروغی (بار دوم : ۱۳۴۲ ھ.ش)

۴۳- ترجمه

از رئیس احمد جعفری

چاپ : لاهور ـ شیخ غلام علی و پسران (۱۳۸۲ ھ)

☆ فرحت الناظرین

از محمد اسلم انصاری فرزند محمد حفیظ پسروری ، در ۱۱۸۴ ھ نگاشته ، در
یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه :

مقدمه در بیان نخستین چیزی که خلعت خلقت پوشیده و احوال جان
و مبنی الجان و ریاست ابلیس

مقالهٔ اول : در بیان انبیاء علیهم السلام و غزوات سرور انبیاء و خلافت خلفاء
و آئمهٔ هدی

مقالهٔ دوم : در ذکر احوال سلاطین هند از بدو ریاست هند تا سلطنت
صاحب قران گورگان

مقالهٔ سوم : در ذکر احوال صاحب قران تا خلیفهٔ الزمان (شاه عالم ثانی)

خاتمه در ذکر احوال مشایخ کرام و علمای عظام و خاندان وزیر اعظم خلیفهٔ زمان

[خاتمه نگاشته نشده چون در هیچ یک از نسخه‌های خطی وجود ندارد]

در خاتمهٔ وقایع عهد عالمگیر شرح حال یک صد و سیزده نفر نوشته شده (۳۶ تن از مشایخ ، ۳۲ تن از علماء و ۴۵ تن از سرایندگان فارسی)

متن کامل هنوز چاپ نشده اما احوال مشاهیر مذکور به کوشش مولوی دکتر محمد شفیع چاپ شده

[رک :مقالات محمد شفیع ، جلد چهارم ، ص ۱۵۰-۲۰۹]لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۲ه)

۴۴- ترجمه

از محمد ایوب قادری ، ترجمهٔ بخشی که حاوی شرح احوال مشاهیر است

چاپ : کراچی - آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس (۱۳۹۲ه)

☆ قوس زندگی حسین بن منصور حلاج

از لوئی ماسینیون ، در سرگذشت و عقاید حسین (م ۳۰۹ه) بن منصور حلاج و احوال سیاسی و اقتصادی روزگار او

دکتر عبدالغفور روان فرهادی (افغانی) آن را از فرانسه به فارسی در آورده

چاپ : تهران - بنیاد فرهنگ ایران

۴۵- ترجمه

از دکتر صابر آفاقی

در مقدمه از فلسفهٔ وجودی گفتگو شده

چاپ : لاهور- المعارف (۱۳۹۴ه)

☆ کرامات شاه لطیف بری

از سید غلام حسین شاه بخاری، در هفت خارق عادت ازشاه عبداللطیف بری، زاده در ۱۰۲۶ ه، مدفن وی نزدیک اسلام آباد در روستای نور پور شاهان است

نسخهٔ خطی: مملوکهٔ سید محمد قاسم شاه راجوروی خطیب مسجد نور پور شاهان

آغاز: الحمد الله - می گوید قدوهٔ خاندان مصطفوی و زبدهٔ دودمان مرتضوی

۴۶- ترجمه

از سید محمد قاسم شاه راجوروی

نسخهٔ خطی: مملوکهٔ مترجم، راولپندی

☆ کرامت نامه: کرامت نامهٔ شاه دوله دریائی

از شیخ امان الله که هندو بوده و به‌دست شاه دوله دریای(گجراتی)گنج بخش سهروردی (م ۱۰۸۷ ه) در حلقهٔ اسلام آمده، و به سال ۱۱۳۲ ه، این اثررا در بیان کرامات و احوال شاه دوله‌گجراتی نوشته است.

نسخه های خطی: متعلق به ایم- ایس- نسیم، گجرات

کتاب خانهٔ پرفسور احمد حسین قریشی، گجرات

کتاب خانهٔ نوشاهیه - ساهن پال

۴۷- ترجمه

از پیر نجف شاه فرزند بهاون شاه (از اولاد شاه دوله دریائی‌گجراتی)، به‌سال ۱۲۱۶ ه ترجمه کرده

نسخه های خطی: کتب خانهٔ ایم - ایس - نسیم، گجرات

کتاب خانهٔ پرفسور احمد حسین قریشی، گجرات

آغاز: اب مین اس کرامت نامه کو بزبان اردو ترجمه کیا هے

۴۸- ترجمهٔ دیگر

از نسیم چوهدری مؤلف "تذکرهٔ شاه دوله" - این ترجمه در ضمن

تذکرهٔ مذکور (ص ۱۹۳ تا ۲۴۸ مندوج است)

چاپ : لاهور - سنده ساگر اکادمی (۱۳۹۰ھ)

☆ کشف الاسرار

رساله ای در سرگذشت علی بن عثمان هجویری (م پس از ۴۸۰ھ)، روایت است که این اثر از علی بن عثمان است اما به شهادت متن این نسبت درست نیست

چاپ : لاهور - مطبع محمدی

۴۹- بحر الاسرار

از منشی نور احمد

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س-ن)

۵۰- فقر نامه

از شمس الهند ایزدی

چاپ : لاهور - شیخ الهی بخش و محمد جلال الدین تاجران کتب (۱۳۴۶ھ)

☆ کشف المحجوب

در بخش تصوف گذشت

☆ گلزار ابرار

از محمد غوثی شطاری، در ذکر ۵۷۵ تن از صوفیان هند، میان سالهای ۱۰۲۰ھ و ۱۰۲۲ھ نگاشته شده ، در چهار چمن :

چمن اول : در احوال عالمان دین و بزرگان قرن هفتم هجری

چمن دوم : در احوال درویشان و سالکان طریقت و عالمان ذی وقار که در قرن هشتم زندگانی می کنند

چمن سوم : در احوال بزرگان قرن نهم هجری
چمن چهارم : در بزرگان قرن دهم هجری
متن ''گلزار ابرار'' هنوز بچاپ نه رسیده است

۵۱- اذکار الابرار
از فضل احمد جیوری ، در ۱۳۲۶ ه (= اذکار الابرار) نگاشته شده
چاپ : آگره - مطبع مفید عام (۱۳۲۶ ه)
لاهور - المعارف (۱۳۹۵ ه)

☆ گلزار جمالیه

از عبدالعزیز پرهاروی (م ۱۲۳۹ ه) به زبان عربی ، مولوی محمد عمر سوکری (م ۱۲۴۱ ه) آنرا بفارسی ترجمه نموده، در احوال ومناقب مولانا محمد جمال ملتانی (م ۱۲۳۶ ه) که سه روز بعد از وفات وی این رساله به رشتهٔ تحریر درآمده
چاپ : با ترجمهٔ اردو ، متن فارسی هم چاپ شده

۵۲- ترجمه
از قاضی برخوردار ملتانی (م ۱۳۵۱ ه)
چاپ : چک شماره ۱۱۴- مکتبهٔ جمال (س-ن)

☆ گل فردوس (منظوم)

از شاه امین احمد فردوسی متخلص به ثبات (م ۱۳۲۱ ه) فرزند شاه امیر الدین فردوسی بهاری، در ۱۲۹۱ ه در بحر رمل سروده شده، درشرح احوال مشایخ فردوسیه

۵۳- ترجمه
از سید قسیم الدین فردوسی
[محمد معین الدین دردائی - تاریخ سلسلهٔ فردوسیه ، ص ۴۴۶]

☆ لطایف سریه

از محمد جیون ، در سوانح خواجه محکم الدین سیرانی

۵۴- مصباح نورانی

از محمد باقر و محمد اعظم

چاپ : لاهور - ابو سعید محمد الدین (۱۳۳۱ھ)

☆ مجالس المومنین

از قاضی نور الله شوستری (۱۰۱۹ھ) بن شریف الدین حسینی مرعشی ، سرگذشت ناموران شیعه، از دانش‌مندان و پیران طریقت‌و غیرآنان است، در یک فاتحه و دوازده مجلس، در ۹۸۲ھ بدان آغاز کرده و تا ۱۰۱۰ھ بپایان رسانده ،

فاتحه در تعریف شیعه

مجلس اول : اماکن مختص بائمهٔ شیعه

مجلس دوم : طوایف شیعی

مجلس سوم : بزرگان شیعه از صحابه

مجلس چهارم : بزرگان از تابعین

مجلس پنجم : بزرگان متکلمان و مفسران و محدثان و فقیهان و قراء و لغویین

مجلس ششم : صوفیان

مجلس هفتم : حکیمان

مجلس هشتم : پادشاهان

مجلس نهم : امیران

مجلس دهم : وزیران و کاتبان

مجلس یازدهم: سرایندگان عرب

مجلس دوازدهم: سرایندگان فارس

چاپ : چند بار ، به تصحیح سید احمد عبد منافی ، تهران - کتاب‌فروشی اسلامیه (۱۳۷۵ھ)

۵۵- مواقف المومنین

از سید محمد بشیر

چاپ : اله آباد ـ مطبع شمسی (۱۳۴۲ ه)

۵۶ـ ترجمهٔ دیگر

چاپ : آگره (۱۳۳۳ ه)

[قاموس ـ جلد اول ، شماره ۹۷۷۴]

✡ مناقب الاصفیاء

از شاه شعیب فردوسی ، در احوال و زندگینامهٔ مشایخ فردوسیه خصوصاً در ذکر شاه شرف الدین یحیٰی منیری

۵۷ـ تذکرهٔ مصابیح رشاد

از سید شاه ابو صالح محمد یونس ، در پایان احوال نگارندهٔ متن اصلی بیان شده

چاپ : مهانند پوره ، پتنه ـ دارالرشاد (۱۳۸۴ ه)

✡ مناقب العارفین

از شمس‌الدین احمد فرزنداخی ناطور قونوی، مشهور به افلاکی (م۷۴۵ ه)، در احوال مولوی جلال الدین رومی و فرزندان و جانشینان وی و مشایخ طریقهٔ مولویه که منسوب به مولوی است ، در مقدمه و ده فصل

چاپ : آگره ـ مطبع ستارهٔ هند (۱۳۱۵ ه)

به تصحیح و حواشی تحسین یازیجی (جلد اول حاوی سه فصل) ـ انقره ـ چاپ خانهٔ انجمن ترک (۱۳۷۹ ه)

۵۸ـ مقامات مولانا روم

از حافظ احمد علی خان رامپوری

چاپ : رامپور ـ مطبع احمدی (۱۳۱۹ ه)

✡ مناقب المحبوبین

از حاجی نجم الدین سلیمانی (م ۱۲۸۷ ه) خلیفهٔ خواجه محمد سلیمان تونسوی، به سال ۱۲۷۸ ه تألیف شده در زندگینامهٔ بزرگان سلسلهٔ چشتیه نظامیه اما

مقصود اصلی از تالیف ذکر خواجه نور محمد مهاروی و خواجه محمد سلیمان تونسوی است، در چهار حصه:

حصهٔ اول: در ذکر آن‌حضرت (پیامبر) صلی الله علیه وسلم تا خواجه عثمان هارونی

حصهٔ دوم: در ذکر خواجه معین الدین چشتی تا مولانا فخرالدین دهلوی

حصهٔ سوم: در ذکر خواجه نور محمد مهاروی

حصهٔ چهارم: در ذکر خواجه محمد سلیمان تونسوی

چاپ: لاهور - مطبع دین محمدی (۱۳۱۲ھ)

۵۹- ترجمه و تلخیص

از افتخار احمد چشتی

مترجم از طرف خود تذکرهٔ جانشینان محمد سلیمان تونسوی را افزوده است

چاپ: لاهور - المعارف (۱۳۹۷ھ)

☆ مناقب حافظیه

از محمد هادی علی خان، در احوال و کرامات و سخنان حافظ شاه محمد علی خیرآبادی (م ۱۲۶۶ھ) که خلیفهٔ شاه محمد سلیمان تونسوی بوده

چاپ: کانپور - مطبع احمدی (م ۱۳۰۵ھ)

۶۰- مشاهدهٔ حافظی

از منشی نذر محمد

چاپ: لکهنؤ - مطبع نظامی (۱۳۵۴ھ)

☆ مناقب رزاقیه

از ملا نظام الدین محمد سهالوی (م ۱۱۶۱ھ) فرزند ملا قطب الدین، درعهد عالمگیر می‌زیسته، ونصاب علوم دینیه موسوم به درس نظامی را مرتب می‌نموده، این کتاب را در زندگینامهٔ مرشد خودشاه عبدالرزاق بانسوی (م۱۱۳۶ھ) نوشته

چاپ: لکهنؤ - شاهی پریس (دوم: ۱۳۳۹ھ)

۶۱- ترجمه

موجود است اما به دست نیامده

✡ مناقب غوثیه

از شیخ محمد صادق شهابی ، در اوائل قرن یازدهم هجری ، در مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی معروف به غوث اعظم (م ۵۶۱ھ) ، به حکم مرشد خود عبدالقادر بن عبدالجلیل حسنی حسینی در احمد آباد نوشته،دریک مقدمه و نودو یک منقبت

چاپ : بمبئی

۶۲- ریاض غوثیه (منظوم)

از غوثی دکنی (م۱۲۲۵ھ)، در ۱۱۶۹ھ سروده شده و در آن آمده است

باغ یو باغاں کوں سارے باغ ہے
اس کی تاریخ "عندلیب باغ" ہے

۱۱۶۹ھ

در یازده چمن و هر چمن در یازده گلدسته

نسخه های خطی :

انجمن جلد اول ، دو نسخه

سالار جنگ ، شماره ۹۹۰

۶۳- گلدستهٔ کرامت

از مفتی غلام سرور لاهوری(م۱۳۰۷ھ) که‌در۱۲۷۷ باردو در آورده است

چاپ : لاهور ـ منشی گلاب سنگھ (۱۳۲۴ھ)

۶۴- محامد قطبیه

از عبدالسبحان

چاپ : لکھنؤ ـ مطبع نامی (۱۳۲۵ھ)

☆ مناقب موسوی

از شاه جمال الله فرزند شاه جیون، در زندگینامهٔ شیخ موسیٰ آهنگر لاهوری سهروردی (م ۹۶۲ ه) خلیفهٔ شیخ عبدالجلیل چوهر بندگی، مؤلف کتاب از اخلاف شیخ موسیٰ بوده

۶۵- ترجمه

از محمد علی

چاپ : لاهور - دارالعلوم انجمن حزب الاحناف (۱۳۸۱ ه)

☆ مونس الارواح

از جهان آرا بیگم (م ۱۰۹۲ ه) دختر شاهجهان پادشاه، و خواهر کوچک شاهزاده داراشکوه، در احوال خواجه معین الدین چشتی و بعضی از خلفای ایشان، این تذکره با استفاده از ''سفینة الاولیاء'' بتاریخ ۲۷ رمضان ۱۰۴۹ ه باتمام رسیده

نسخه های خطی آن در کتاب خانه های معروف موجود است

۶۶- انیس الاشباح

از ابو سراج

چاپ : لکهنؤ - مطبع نامی (۱۳۱۵ ه)

۶۷- ترجمهٔ دیگر

از ظهیر احمد ظهیری

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳۲۶ ه)

۶۸- ترجمهٔ دیگر

از ضیاء الدین برنی

بخشی از کتاب مترجم است به نام ''جهان آرا بیگم'' در شرح حال مؤلف

چاپ : کراچی - تعلیمی مرکز (بار دوم : ۱۳۷۵ ه)

☆ نفحات الانس من حضرات القدس

از عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸هـ)، در ۸۸۱هـ بدان آغاز کرده و در ۸۸۳هـ بپایان رسانده، در شرح حال و کرامات ۶۱۴ نفر از مشایخ و صوفیان.

''نفحات الانس'' تکمیل شدهٔ ''احوال مشایخ صوفیه'' تالیف خواجه عبدالله انصاری هروی (م ۴۸۱هـ) است که خواجه عبدالله انصاری هم مطالب کتاب خود را از ''طبقات الصوفیه'' ابوعبدالرحمن محمد سلمی گرفته و به فارسی در آورده

چاپ : چند بار، لکهنؤ ـ مطبع نولکشور (۱۳۱۷هـ)

۶۹ـ حیات صوفیه

از محمد ادریس، مترجم به تلخیص هم پرداخته است

چاپ : رحیم یار خان ـ ادارهٔ تبلیغ اسلام

۷۰ـ ترجمهٔ دیگر

از حافظ سید احمد علی چشتی (م ۱۳۴۱هـ) خطیب مسجد شاهی لاهور بوده، احوال عبدالرحمن جامی هم به قلم غلام دستگیر نامی افزوده شده

چاپ : لاهور ـ الله والے کی قومی دکان (س ـ ن)

☆ وصال احمدی

از خواجه بدر الدین سرهندی خلیفهٔ شیخ احمد سرهندی (مجدد الف ثانی)، در تذکار آخرین ایام حضرت مجدد

چاپ : مراد آباد (۱۳۱۶هـ)، کراچی (۱۳۸۸هـ)

۷۱ـ ترجمه

از محمد اعزاز الدین احمد صدیقی

چاپ : سیالکوت ـ مکتبهٔ نعمانیه (۱۳۹۶هـ)

۷۲- ترجمهٔ دیگر

از دکتر غلام مصطفیٰ خان

چاپ : با متن اصلی ، کراچی (۱۳۸۸ه)

۷۳- ترجمهٔ جدید

از محمد سعد سراجی

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سراجیه - موسیٰ زئی شریف- دیره اسماعیل خان

دستور زبان

☆ دریای لطافت

از سید انشاء الله خان انشا (م ۱۲۳۳ھ) با همکاری مرزا محمد احسن قتیل (م ۱۲۳۲ھ) ، در دو حصه :

حصهٔ اول : در بیان صرف و نحو اردو که به قلم سید انشا است

حصهٔ دوم : در بیان منطق و عروض و قافیه و معانی به قلم مرزا محمد احسن قتیل

در سال ۱۲۲۳ھ با تمام رسیده

چاپ : مرشد آباد - مطبع آفتاب عالمتاب (۱۲۶۶ھ)

اورنگ آباد - انجمن ترق اردو (۱۳۳٤ھ) دربن نسخه ابواب متعلق به منطق و عروض حذف شده است

۱- ترجمه

از برج موهن دتاتریه کیفی

ابواب متعلق به منطق و عروض حذف شده ، در متن به مناسبت نام ''دریای لطافت'' کتاب به ''جزیره ها'' و ''شهرها'' تقسیم شده اما مترجم آنها را به الفاظ باب و فصل مبدل کرده است

چاپ : اورنگ آباد - انجمن ترق اردو (۱۳۵٤ھ)

☆ علم الصیغه

از مفتی عنایت احمد کاکوروی (م ۱۲۷۹ ه) ، در صرف زبان عربی ، در مقدمه و چهار باب و خاتمه :

باب اول : در بیان صیغه ها

باب دوم : در بیان ابواب

باب سوم : در بیان مهموز و معتل و مضاعف

باب چهارم: در افادات نافعه

چاپ : بارها ، کراچی و دهلی وغیره

۲- امین الصیغه

از ابو عبیده

چاپ : بنارس - امین بک دپو (س - ن)

۳- ترجمهٔ دیگر

از محمد رفیع عثمانی فرزند مفتی محمد شفیع ، استاد دارالعلوم کراچی ، در آغاز احوال مصنف و نیز مقدمه ای افزوده شده که مشتمل بر بحث از تدوین علم صرف است، مترجم توضیحات و حواشی هم اضافه کرده است

چاپ : کراچی - دارالعلوم (س - ن)

☆ میزان الصرف

در متن از نگارنده نام برده نشده است ، گفته می شود که اثر از صفی بن نصیر یا سراج الدین اودهی است ، با عنوان های "فصل"

چاپ : بارها بچاپ رسیده ، کراچی و لاهور و لکهنؤ

٤- عزیز المبتدی

چاپ : کراچی - محمد سعید تاجر کتب

☆ نحو میر

از سید شریف جرجانی (م ۸۱۶ ه) ، در تعریف کلمه و کلام ، اسم ، مبنی

و معرب ، معرفه و نکره ، اقسام اعراب و عوامل نحو ، در چند باب و هر باب در چند فصل تقسیم شده ـ کتاب درسی است در مدارس عربیهٔ شبهٔ قارهٔ پاک و هند

چاپ : بارها بچاپ رسیده ـ کراچی و لاهور و لکهنؤ

۵- بدر منیر

ترجمه و شرح نحو میر

چاپ : کراچی ـ محمد سعید تاجر کتب (س ـ ن)

۶- عزیز النحاة

ترجمهٔ دیگر "نحو میر" است

چاپ : کراچی ـ محمد سعید تاجر کتب

نامه نگاری

☆ **انشای ابوالفضل :** مکاتبات علامی

☆ **انشای خلیفه :** جامع القوانین

ازخلیفه‌شاه‌محمد قنوجی. به‌سال ۱۰۸۵ ه (= مجموعهٔ فضایل) تألیف‌شده (به خواهش دوستان) نامه‌ها و منشآتی است که نوشته، در یک مقدمه و چهار فصل و خاتمه:

فصل اول : مکتوبات (نامه های واقعی) که برای دوستان نوشته شده

فصل دوم : رقعات

فصل سوم : مراسلات، در دو قسمت : تهنیت آمیز، تعزیت آمیز

فصل چهارم: در آداب و القاب

خاتمه : در چندین قوانین وغیره

چاپ : چند بار ، لکهنؤ

۱- ترجمه

از قمر الدین خان

چاپ : اله آباد - مطبع سرکاری (۱۲۷۷ ه)

☆ **انشای صفدری**

از مفتی غلام سرور لاهوری (م ۱۳۰۷ ه)، به سال ۱۲۸۷ ه نگاشته ، چون قطعهٔ تاریخ اختتام اینگونه است :

صفدری انشا ، یہ کیا انشا ہے واہ

جس سے ہے اہل جہان کو رہبری

سـرور لکھ اس کا سال اختتام
تحفـهٔ محبـوب انشاء صفـدری

برای فرزندان خود غلام صفدر و غلام حیدر نوشته بود ، در چهار باب:

باب اول : به جانب اعلیٰ
باب دوم : به جانب اوسط
باب سوم : به جانب ادنیٰ
باب چهارم : در متفرقات

با ترجمه، متن اصلی هم بچاپ رسیده

۲- ترجمه

از غلام صفدر فرزند مفتی غلام سرور لاهوری

چاپ : با متن اصلی ، لاهور ـ ملک سراج الدین تاجر کتب

☆ انشای هرکرن

از منشی هرکرن فرزند متهرا داس کنبوه ملتانی، پیش اعتبار خان جهانگیری منشی بوده ، میان سالهای ۱۰۳۱ ه و ۱۰۳۲ ه ، این کتاب را در هفت باب تألیف کرده:

باب اول : نامه ها که سلاطین به سلاطین بنویسند
باب دوم : در اصدار فرامین
باب سوم : در شرح پروانجات
باب چهارم : در نوشتن عرایض
باب پنجم : در مکتوبات که ابنای روزگار به یکدیگر نویسند
باب ششم : در نوشتن خط و قبالهٔ شرعی
باب هفتم : در نوشتن دستک و سرنامه

چاپ : بارها ، با ترجمهٔ انگلیسی ، کلکته (۱۲۹۸ ه)

۳- ترجمه

از عبدالرحیم گورکهپوری

نسخهٔ خطی : فهرست مخطوطات اردو خدا بخش اورینٹل پبلک لائبریری بانکی پور ، پتنه ، جلد اول ، ص ۱۷

☆ پنج آهنگ

از مرزا اسد الله خان غالب (م ۱۲۸۵ ه) ، سرایندهٔ فارسی و اردو ، کلیات نثری او است ، در پنج بخش (آهنگ) به قرار زیر :

آهنگ اول : در آداب و القابات

آهنگ دوم : در مصطلحات و مصادر لغت فارسی

آهنگ سوم : در انتخاب دیوان غالب

آهنگ چهارم : در تقریظات و تحریرات مختلفه

آهنگ پنجم : در مکاتیب فارسی

چاپ : دهلی ـ مطبع سلطانی (۱۲۶۸ ه)، دهلی ـ مطبع دارالسلام (۱۲۶۹ ه)، با تصحیح و ترتیب سید وزیر الحسن عابدی ، لاهور ـ مجلس یادگار غالب (۱۳۸۹ ه)

٤- ترجمه (آهنگ پنجم)

از محمد عمر مهاجر

چاپ : کراچی ـ کتاب خانهٔ ادارهٔ یادگار غالب (۱۳۸۹ ه)

۵- قند مکرر

از اکبر علی خان، ترجمه ای است از مکاتیب (فارسی) غالب

چاپ : علی گره ـ انجمن ترقی اردو، هند (۱۳۸۹ ه)

☆ جامع القوانین : انشای خلیفه

☆ دستور الصبیان

از منشی نونده رای، در روزگار عالمگیر (۱۰۶۸ ه - ۱۱۱۸ ه) می زیسته، دستور انشا برای کودکان و مبتدیان نگاشته است ، نمونهٔ نامه هائی است برای آموزش نامه نگاری، در سه فصل :

فصل اول : به جانب اعلیٰ مانند به خدمت استاد، حاکم، آقا، پدر و مادر
فصل دوم : به طرف ادنیٰ مانند فرزند، شاگرد، برادر خورد
فصل سوم : به جانب همسران مساوی مانند دوستان و همکاران
چاپ : بار ها ، در لکهنؤ و کانپور و لاهور

۶- **ترجمهٔ منتخبات دستورالصبیان**
از قمر الدین خان
چاپ : اله آباد - مطبع سرکاری (۱۲۷۶ه)

☆ **رقعات ابو الفضل :** مکاتبات علامی

☆ **رقعات عالمگیری :** کلمات طیبات

از اورنگ زیب عالمگیر (م۱۱۱۸ه)، به فرزندان و کسان خود، گردآورنده پس از خطبهٔ معموله، القابی را که در سرآغاز نامه ها آمده است توضیح داده مانند "برادر نامهربان" که عبارت است از شاهزاده دارا شکوه

چاپ : کانپور - مطبع منشی نولکشور (بار چهارم : ۱۲۹۳ه)، با تنظیم و تصحیح شیخ عطا الله ، در مجله البصیر (چنیوت)، شمارهٔ مخصوص به عالمگیر (۱۳۸۲ه)

نسخهٔ کامل تر "رقعات عالمگیر" با تنظیم و تصحیح پرفسور سید نجیب اشرف ندوی، از طرف دارالمصنفین (شبلی اکادمی)، اعظم گره بچاپ رسیده است

۷- **منتخبات رقعات عالمگیری**
از قمر الدین خان
چاپ : بامتن اصلی ، اله آباد - مطبع سرکاری (۱۲۷۸ه)

۸- **اورنگ زیب - خطوط کے آئینے میں**
از شمس بریلوی، ترجمهٔ نسخهٔ نجیب اشرف ندوی است
چاپ : کراچی - مدینه پبلشنگ کمپنی (۱۳۹۰ه)

☆ رقعات قطب الملک

از سید عبدالله خان الملقب به قطب الملک (م ۱۱۳۵ھ) ، در عهد فرخ سیر (۱۱۲٤ھ - ۱۱۳۱ھ) وزیر اعظم بوده.

۹- ترجمه

از دکتر سید صفدر حسین

چاپ : لاهور - مطبوعات سنگ میل

☆ کلمات طیبات : رقعات عالمگیری

☆ مکاتبات علامی : رقعات ابوالفضل ؛ انشای ابوالفضل

از ابوالفضل علامی (م ۱۰۱۱ھ) بن ملا مبارک ناگوری، در سه دفتر :

دفتر اول : در نامه ها و فرامین که از زبان اکبر پادشاه به بزرگان دنیا نوشته شده

دفتر دوم : نامه ها که خود به بزرگان جهان نوشته است

دفتر سوم : منشات او از بیاض ها و ماده تاریخها وغیره که پس از مرگ ابوالفضل، خواهرزادهٔ وی به سال ۱۰۱۵ھ، آن را گرد آورده است

۱۰- ترجمه

از قمر الدین خان اکبرآبادی

چاپ : اله آباد (۱۲۷۷ھ)

۱۱- ترجمهٔ دفتر دوم

از محمد فاروق

چاپ : لاهور - حاجی فرمان علی و پسران (س - ن)

۱۲- کشف الابهام

ترجمهٔ دفتر اول است ، از شیخ وجاهت حسین عندلیب شادانی ، در پایان حل لغات هم آمده است

چاپ : لاهور - شیخ مبارک علی و پسران (س ـ ن)

۱۳- ترجمهٔ دفتر اول و سوم

از نسیم امروهوی

چاپ : لاهور - شیخ جان محمد الله بخش تاجران کتب

بلاغت و عروض

☆ حدایق البلاغت

از شمس الدین فقیر دهلوی (م ۱۱۸۳ ه) سرایندهٔ "در مکنون" و "واله و سلطان" به سال ۱۱۶۸ ه، در پنج حدیقه (باب) و خاتمه :

حدیقهٔ اول : علم بیان

حدیقهٔ دوم : علم بدیع

حدیقهٔ سوم : علم عروض

حدیقهٔ چهارم : قافیه

حدیقهٔ پنجم : معما

خاتمه در سرقات شعریه

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۰۴ ه)

۱- ترجمهٔ حدائق البلاغه

از امام بخش صهبائی (م ۱۲۷۳ ه) به سال ۱۲۵۸ ه به اردو در آورده، برای مثال ها نیز بجای ابیات فارسی و عربی ابیات اردو آورده

چاپ : بامتن اصلی، کانپور - مطبع نولکشور (۱۳۰۵ ه)

۲- ترجمهٔ سهل حدایق البلاغه

از خدیجه شجاعت علی، ترجمهٔ صهبائی به زبان ساده و سلیس و با تجدید نظر

چاپ : لاهور (۱۳۷۳ ه)

متن های ادبی

☆ باغ دو در

مجموعهٔ نظم و نثر از اسد الله خان غالب (م ۱۲۸۵ ھ) ، در ۱۲۸۳ ھ
(= باغ دو در) نگاشته شده، تقسیمات آن بر دو ''در'' است :

اولین در حاوی منظومه های زیر است :

قطعات (۴۵) ، ترکیب بند (۱) ، ترجیع بند (۱) ، مثنوی ها (۲) ،
قصاید (۷) ، غزل ها (۱۱) ، فردیات (۱۶) ، رباعی ها (۲۰) ، و تخمیس
غزل قدسی مشهدی

دومین در حاوی شصت نامهٔ غالب و هفت تقریظ او است بر کتب مختلفه

چاپ : با تحقیق و تعلیق سید وزیر الحسن عابدی در ''مجلهٔ دانش کدهٔ
خاور شناسی'' (لاهور) ، منتشره در اوت ۱۹۶۰ میلادی و اوت ۱۹۶۱
میلادی

بار دیگر : لاهور - یادگار جشن صدمین سال تاسیس دانشکدهٔ خاور شناسی
دانش گاه پنجاب (۱۳۸۸ ھ)

۱- ترجمه

از سید وزیر الحسن عابدی، شصت نامهٔ غالب که در دومین در ''باغ
دو در'' وارد شده

چاپ : بامتن فارسی ''باغ دو در'' بعنوان ''تحقیق نامهٔ باغ دو در''
صفحه ۱ - ۱۲۲

☆ پری چهر

از محمد حجازی، داستانی و افسانه ای است، دربارهٔ این حقیقت که "عش
آتش است، اگر نباشد خانه سرد و تاریک است، اما اگر بیجا افتد خانه و خانما
را میسوزاند"

چاپ : بار اول (۱۳۰۸ھ)، تهران - کتابفروشی ابن سینا، (بار سوم
۱۳۳۰ھ)

۲- ترجمه

از محمد حیات خان سیال (م ۱٤۰۰ھ)، پروفسور دانشکدهٔ دولتی جهنگ

چاپ : جهنگ

☆ جوامع الحکایات و لوامع الروایات

از سدید الدین محمد بن یحیی بن طاهر بن عثمان عوفی (در قرن هفتم در
گذشته)، در چهار قسم :

قسم اول : در معرفت آفریدگار تعالی

قسم دوم : در بیان اخلاق حمیده

قسم سوم : در بیان اخلاق مذموم

قسم چهارم: در بیان احوال عباد و بلاد وغیره

هر قسم بیست و پنج باب دارد

چاپ : متن کامل تا کنون چاپ نشده - قسمتی از آن را پرفسور نظام -
الدین در لندن چاپ کرده

باب اول از قسم اول به کوشش دکتر محمد معین - تهران (۱۳۳۵ھ)،
منتخبی ازین کتاب به کوشش مرحوم ملک‌الشعراء بهار، تهران (۱۳۲٤ھ ش)،
بخش مربوط به تاریخ ایران، تهران (۱۳۵۰ھ)

۳- جامع الحکایات هندی : سیر عشرت

از شیخ محمد صالح عثمانی، حکایت های منتخب‌است‌از اولین ده باب(قسم
اول)، به سال ۱۲٤۰ھ (=سیر عشرت) ترجمه شده

چاپ : لاهور ـ مجلس ترق ادب (۱۳۸۳ھ)

۴ـ ترجمه و انتخاب

از اختر شیرانی (م ۱۳۶۷ھ) فرزند محمود شیرانی، در دو جلد

چاپ : دهلی ـ انجمن ترق اردو (۱۳۶۲ھ)

☆ چهار مقاله

از نجم الدین احمد بن عمر بن علی نظامی عروضی سمرقندی ، (م در حدود ۵۵۰ھ)، در مقدمه و چهار مقاله :

مقالۀ اول : در ماهیت دبیری و کیفیت دبیر کامل و آنچه تعلق بدین دارد

مقالۀ دوم : در ماهیت علم شعر و صلاحیت شاعر

مقالۀ سوم : در علم نجوم و غزارت منجم در آن علم

مقالۀ چهارم: در علم طب و هدایت طبیب

چاپ : بارها، باهتمام محمد قزوینی، قاهره (۱۳۲۷ھ)

۵ـ ترجمه و تعلیق

از ابو المجاهد

چاپ : راولپندی ـ میر برادران (س ـ ن)

۶ـ ترجمه

از حافظ نذر احمد

در آغاز احوال مصنف و در پایان حل لغات

چاپ : لاهور (۱۳۷۴ھ)

☆ دربار ملی

داستان زندگی ملی مسلمانان شبه قارۀ پاک و هند به زبان معاصرین، انتخابی ست از کتب فارسی از شیخ محمد اکرام باهمکاری دکتر وحید قریشی

منتخب خوش رنگ که مرقع تاریخ ادبی و سیاسی است، مشتمل بر انتخاب ز آثار نویسندگان از علی کوفی (نگارندۀ چچ نامه) تا سید احمد خان(م ۱۳۱۵ھ)،

تنظیم کنندگان ، شرح حال نگارندگان و توصیف کتابهارا به اردو نوشته اند

چاپ : لاهور ـ مجلس ترقی ادب (۱۳۸۱ھ)

۷ـ ترجمه

از عبد المجید یزدانی

چاپ : لاهور ـ مجلس ترقی ادب (۱۳۸۷ھ)

☆ ریاض رضوان : شرح گلستان

متن از سعدی شیرازی، گزارش از مولوی ریاض علی

۸ـ ترجمه

از محمد ابوالحسن فرید آبادی

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (۱۳۰۲ھ)

☆ سرگذشت وزیر خان لنکران

افسانه ای معروف، در جزء کتاب های فارسی معروف به نصاب مندرج است

چاپ : بارها ـ لاهور

۹ـ ترجمه

از شمس العلماء محمد یوسف جعفری ، باهمکاری استاد کمبریج ـ فلات (D. C. Flat)

چاپ : کلکته ـ مطبع بپتست مشن (بار دوم : ۱۳۳۲ھ)

۱۰ـ ترجمهٔ دیگر

از عبد القوی فانی

در آغاز مقدمه ای از طرف مترجم و در پایان حل لغات افزوده شده

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع آسی (س ـ ن)

☆ سفینهٔ دانش

از دکتر پروفسور فیروز الدین رازی (م ۱۳۸۶ھ)، مجموعهٔ مقالات برای دانشجویان زبان فارسی است، در نصاب ''منشی فاضل'' (دانشگاه پنجاب) مندرج بوده

چاپ : لاهور - ایم - آر - برادرز (M. R. Bros.)

۱۱- ترجمه

از محمد سعید شیدا ، برای دانش جویان

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س - ن)

☆ سگ ولگرد

از صادق هدایت

مجموعهٔ چند افسانه است

چاپ : چند بار، تهران

۱۲- سگ آواره

از بذل حق محمود

پیش‌گفتار از قلم مرزا ادیب است

چاپ : لاهور - اسلامک بک سروس (۱۳۹۸ھ)

☆ شرح شبستان

متن منسوب به ملا فتح الله شیرازی (م ۹۹۷ھ) ، که به پیروی گلستان سعدی نگاشته شده، گزارش از حاجی محمد بهرام

[رک : سالار جنگ - شماره ۳۴۸]

۱۳- ترجمه

از خیالی رام، به سال ۱۲۸۶ھ

نسخهٔ خطی : سالار جنگ - شماره ۳۴۸

آغاز : حمد اس محمود کو واجب ہے کہ جس نے محمدؐ کو برسالت مبعوث کیا

☆ فیض میر

از میر تقی میر (م ۱۲۲۵ھ)، برای فرزند خود میر فیض علی فیض نگاشته، مشتمل بر حکایت های درویشان و اولیاء الله

چاپ : با ترجمهٔ اردو

۱۴- ترجمه

از پروفسور سید مسعود حسن رضوی ادیب

چاپ : لکهنؤ - انجمن اردو

☆ قول فیصل

از امام بخش صهبائی (م ۱۲۷۳ه) به سال ۱۲۶۷ه (= می کنم آغاز کلام ادب) نگاشته شده - در رد ''تنبیه الغافلین'' تالیف سراج الدین علی خان آرزو است که در آن کتاب اعتراضاتی بر کلام حزین شده است

چاپ : در ضمن ''کلیات صهبائی'' جلد دوم، لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۲۹۶ه)

۱۵- مولانا امام بخش صهبائی کے معرکے

از پروفسور سید وزیر الحسن عابدی، پروفسور مزبور این کار مهم را در اواخر حیات خود آغاز نموده و به پایان نه رسانده بود که اجل وی فرا رسید

چاپ : در مجلهٔ نقوش (لاهور) شمارهٔ مخصوص معرکه های ادبی، جلد دوم، ص ۴۶۷-۵۱۰

☆ گلستان

از شیخ سعدی شیرازی (م ۶۹۱ه)، به سال ۶۵۶ه نگاشته است :

در آن مدت که ما را وقت خوش بود

ز هجرت شش صد و پنجاه و شش بود

در هشت باب :

باب اول : در سیرت پادشاهان

باب دوم : در اخلاق درویشان

باب سوم : در فضیلت قناعت

باب چهارم : در فواید خاموشی

باب پنجم : درعشق و جوانی

باب ششم : در ضعف و پیری

باب هفتم : در تاثیر تربیت

باب هشتم : در آداب صحبت

چاپ : بارها ، به تصحیح محمد علی فروغی ، تهران (۱۳۵٤هـ.ش)

۱۶- باغ اردو

از میر شیر علی افسوس (م ۱۲۲٤هـ) که یکی از مؤلفین دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته بوده - میان سالهای ۱۲۱٤هـ و ۱۲۱۶هـ به اردو ترجمه شده - به تقلید از گلستان، ترجمه هم آمیخته با نظم است

چاپ : کلکته و دهلی و لاهور

با مقدمهٔ کاب علی خان فایق ، لاهور - مجلس ترق ادب (۱۳۸۳هـ)

۱۷- گلدستهٔ جنان : شرح گلستان

ترجمه و شرح از رزاق بخش

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۱۷هـ)

۱۸- گلاب ارمغان : شرح گلستان

از محمد منیر لکهنوی فرزند میان جان لکهنوی، درشرح گلستان، به سال ۱۳٤۵هـ به پایان رسانده - ترتیب اینگونه است - ترجمه ، حل لغات و شرح حکایت

چاپ : کانپور - مطبع مجیدی (بار دوم : ۱۳۶۰هـ)

۱۹- گلستان امجد

از امجد حیدر آبادی که سرایندهٔ معروف حیدر آباد دکن بوده

چاپ : حیدر آباد دکن-مطبع عماد (۱۳۵۵هـ، بار دوم: ۱۳۶٤هـ)، در مجلهٔ ''سب رس'' (کراچی) نیز در سال ۱۳۹۸هـ بچاپ رسیده

۲۰- گلدستهٔ سعدی

از حکیم محمد حسین علوی، برای قطعات عنوان هائی به تناسب مضمون به زبان اردو اضافه شده - بعضی اشعار که مبتذل و رکیک می نموده حذف شده - به تقلید ''گلستان'' ترجمه آمیخته با نظم است

چاپ : لاهور - مکتبهٔ عقیل (۱۳۷۷ﻫ)

۲۱- **گلستان سعدی : اردو گلستان**

از محمد خلیل الرحمن خلیل مدیر اخبار ''الخلیل'' (بجنور) ، بعضی حکایت های مبتذل را حذف کرده

چاپ : بجنور - مطبع اخبار مدینه (۱۳۵۰ﻫ)

۲۲- **گلستان اردو** (منظوم)

از فرید الدین آفاق دهلوی ، به سال ۱۲۳۳ﻫ در چهار هزار بیت سروده شده

نسخهٔ خطی : انجمن جلد اول ، ص ۹۹-۱۰٤

آغاز : هے احسان خاص اس خدا کے تئیں
که جو هے بزرگ اور بطاعت قریں

۲۳- **گلستان کا آٹھواں باب در آداب صحبت**

از منشی قمر الدین خان ، حسب ارشاد عامل (گورنر) ممالک غربی

چاپ : اله آباد - مطبع دولتی (۱۲۷۶ﻫ)

۲٤- **گلستان کی حکایات اردو میں**

از شاه حسن عطا مهدوی ، فقط ترجمهٔ چند حکایت است

چاپ : کراچی - مکتبهٔ جامعهٔ تعلیم ملی

۲۵- **ترجمه**

از عبدالباری آسی

ترجمه در میان سطرها و توضیح بر کناره های صفحات آمده است

چاپ : حیدرآباد دکن (۱۳۵۵ﻫ)

۲۶- **ترجمهٔ دیگر**

از عبدالملک

چاپ : بمبئی - مطبع محمدی (۱۳۶۷ﻫ)

۲۷- **ترجمهٔ دیگر**

از سید محمد حسین

مترجم برای دانش جویان ''حل ترکیب'' راگلستان نگاشته امامیان سطر های متن، ترجمه هم آمده است

چاپ : دهلی - مطبع یوسفی (س-ن)

۲۸- **ترجمهٔ دیگر**

از شمس الحسن شمس بریلوی

به سال ۱۹۶۱ میلادی (=حاشیہ کے ساتھ شرح مرغوب ہے) نگاشته شده

چاپ : کراچی (س-ن)

۲۹- **ترجمه**

از ناشناس

نسخهٔ خطی : مکتوبه ۱۲۵۸ ه لباب ، جلد اول ، ص ۳۷۷

۳۰- **ترجمهٔ** دیگر

از ناشناس

نسخهٔ خطی : پیرس ، ص ۸

آغاز : شکر ہے پاک و بزرگ خدا کی بارگاہ ---

۳۱- **ترجمهٔ دیگر**

از ناشناس

چاپ : آگره - مطبع مفید الخلایق (۱۲۸۷ ه)

۳۲- **ترجمهٔ دیگر**

از ناشناس

چاپ : کانپور - مطبع رزاق

۳۳- **ترجمهٔ دیگر**

از ناشناس

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (بار سی و یکم : ۱۳۰۱ھ)

۳۴- منتخب اردو گلستان

برای کودکان و دانش جویان، ترجمه‌ای است از منتخب حکایت‌ها به زبان سلیس با تصویر ها، در پایان احوال سعدی شیرازی بیان شده

چاپ : لاهور - پسران فیروز (بار ششم : ۱۳۶۶ھ)

۳۵- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

نسخهٔ خطی : اندیا آفس - ضمیمه ، ص ۶۰

آغاز : شکرانهٔ تحقیق خدا بزرگ کا که بندگی اوسکا سبب نزدیکی کا هے

۳۶- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ جامعهٔ سنده حیدرآباد

[رک : ضیا نرگس جعفری - ''سنده یونیورسٹی میں اردو مخطوطات'' در مجلهٔ بصائر (کراچی) جلد ششم ، شماره ۳-۴ ، ص ۴۹]

۳۷- نگار راضی

از رای بهادر جانی بهاری لال متخلص به راضی

[رک : راهنمای کتاب (تهران) جلد هفتم ، ص ۲۹۰]

☆ مقامات حمیدی

از قاضی حمید الدین بلخی (م ۵۵۹ھ) که به منصب قاضی القضاتی فایز بوده ، به تقلید از ''مقامات بدیع‌الزمان همدانی'' و ''مقات حریری'' نگاشته، در بیست و چهار مقاله - به سال ۵۵۱ھ به انجام رسانده است

۳۸- ترجمه

از شادان بلگرامی ، بخشی که جزء برنامهٔ نصاب منشی فاضل (دانش گاه

پنجاب) بود

چاپ : لاهور - شیخ مبارک علی (بار سوم : ۱۳۴۹ھ)

☆ مینا بازار

از نور الدین محمد ظهوری ترشیزی (م ۱۰۲۵ھ یا ۱۰۲۶ھ) اما بعضی فهرست نگاران این اثر معروف را تالیف ارادت خان واضح (م۱۱۲۸ھ) می دانند [رک : محمد حسین آزاد - سخندان فارس]، کتاب به نثر مصنوع و منشیانه است در وصف میوه و پارچه و شیرینی و دیگر خوردنیهای بازاری که نگارنده دیده است

چاپ : چند بار در مراکز علمی شبه قاره

۳۹- ترجمه

از دکتر محمد احمد صدیقی استاد دانشگاه اله آباد- مترجم با تحقیق و تنقیح، متن خوبی تهیه کرده و سپس به ترجمهٔ اردو پرداخته است

چاپ : اله آباد - مطبع اسرار کریمی

☆ نثر فارسی معاصر

ترتیب و تالیف از محمد حسین شوق ، مقالات و داستان های کوتاهی است از نویسندگان معاصر به این شرح :

تطور نثر فارسی در شصت سال اخیر	— ایرج افشار
شیرین کلا	— محمد حجازی
لاهور	— غلام حسین صدیقی
رستم پهلوان جهان	— سعید نفیسی
کباب غاز	— سید محمد علی جمال زاده
میرزا ملکم خان	— محمد محیط طباطبائی
اصفهان	— محمد حجازی

هنر های‌زیبا در دنیای اسلام و نفوذ آن در هنرهای اروپا
کتاب درسی بوده برای امتحان منشی فاضل

۴۰- ترجمه

از محبوب الهی و پروفسور شریف علی، در پایان حل لغات متن آمده است
چاپ : لاهور - تاج بک ڈپو (۱۳۷۳ ه)

داستان

☆ **اسکندر نامه** : سکندر نامه

☆ **انوار سهیلی**

از ملا کمال الدین حسین واعظ کاشفی بیهقی (م ۹۱۰ ه) ترجمه ای ست از ''کلیله و دمنه''ی ابن المقفع و تحریری ست از ''کلیله و دمنه''ی نصرالله بهرامشاهی با اضافات، بنام نظام الدین احمد سهیلی چغتائی (م ۹۱۸ ه) از امیران سلطان حسین بایقرا، در چهارده باب :

باب اول : در اجتناب نمودن از استماع قول ساعی

باب دوم : در سزا یافتن بدکاران و شئامت عاقبت ایشان

باب سوم : در موافقت دوستان و فواید معاضدت ایشان

باب چهارم : در ملاحظه کردن دشمنان و ایمن بودن از مکر ایشان

باب پنجم : در مضرت غافل بودن و از دست دادن مطلوب

باب ششم : در آفت تعجیل و شتاب زدگی

باب هفتم : در حزم و تدبیرو بحیله خلاص یافتن از بلای اعداء

باب هشتم : در احتراز کردن از ارباب حقد و حسد

باب نهم : در فضیلت عفو

باب دهم : در جزای اعمال

باب یازدهم : در زیان افزون خواهی

باب دوازدهم : در فضیلت حلم و وقار

باب سیزدهم : در اجتناب از اقوال اهل غدر و خیانت

باب چهاردهم : در عدم التفات به انقلاب زمان

چاپ : چندین بار در مراکز علمی شبه قاره و تهران چاپ شده ـ لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (س.ن)

۱- **ارژنگ راضی (منظوم)**

از رای بهادر جانی بهاری لال متخلص به راضی

چاپ شده است

۲- **بستان حکمت**

از فقیر محمد خان گویا (م ۱۲۶۶ه) شاگرد امام بخش ناسخ که آن را در ۱۲۵۱ه نگاشته است

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (۱۳۰۴ه)

۳- **حکایات بیدپای**

از مرزا محمد رشید ، ترجمه و تلخیص است ، و در آغاز آن ، مطالبی در چند صفحه دربارهٔ متن اصلی آمده است

چاپ : لاهور ـ کتاب منزل (۱۳۸۳ه)

۴- **ستارهٔ هند : ضیای حکمت**

از نواب محمد علی خانه ، در ۱۲۸۹ه (=ضیای حکمت) نگاشته شده

چاپ : میرته ـ مطبع گلزار محمدی (س.ن)

۵- **کلیله و دمنه**

از معین الدین دردائی

چاپ : لاهور ـ پسران فیروز

۶- **مثنوی دانش افروز**

از فرید الدین آفاق دهلوی (م ۱۲۵۲ه) باهمکاری امیر بخش شهرت ، به

سال ۱۲۲۱ھ سروده شده ، تعداد ابیات بیش از پانزده هزار است - تا اکنون به زیور طبع مزین نشده

نسخهٔ خطی : انجمن ، جلد اول، ص ۲۴۱-۲۴۲

آغاز : الهی وه منزه هے تیری ذات
که جس سے کل کی بر آئی هے حاجات

۷- ترجمه

از منشی محمد ابراهیم بیجا پوری، در ۱۲۳۷ھ به‌اردو (دکنی) درآورده شده

چاپ : مدراس (۱۲۴۰ھ)

۸- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس ، دربارهٔ سال ترجمه اطلاعی در دست نیست اما از عبارات آن معلوم می شود که در قرن ۱۲ھ.ق نوشته شده

نسخهٔ خطی : [رک : یورپ میں دکھنی مخطوطات ، ص ۵۸۰]

۹- ترجمهٔ باب هشتم تا یازدهم

از ناشناس

چاپ : اکبر آباد - مطبع اسد الاخبار (۱۲۶۹ھ)

۱۰- ترجمهٔ دیگر

منتخبی از ''انوار سهیلی'' است

چاپ : لاهور (۱۲۷۷ھ)

☆ بوستان خیال

از میر محمد تقی خیال احمد آبادی (م ۱۱۷۳ھ)، در ۱۱۵۵ھ (=فرمائش به نگارش این کتاب رشیدی) با شارهٔ نواب رشید خان بهادر آغاز به نگارش این داستان نموده و به سال ۱۱۷۰ھ آن را بانجام رسانده، در خاتمه آمده است:

در هزار و یک صد و هفتاد هجری ختم شد
یا رب از سیرش بود خرم دل هر شیخ و شاب

در پانزده بخش (جلد) ، بخش پانزدهم حاوی دو فصل و خاتمهٔ کتاب است

[رک : گیان چند ـ اردو کی نثری داستانیں کراچی ، انجمن ترقی اردو]

۱۱- پرستان خیال

از سید فرزند احمد صفیر بلگرامی(م۱۳۰۷ھ)، درده ''پرده(جلد)'' به قرار زیر :

پردهٔ اول : صبح خندان

پردهٔ دوم : چمنستان

پردهٔ سوم : صبح بهار

پردهٔ چهارم : چشمهٔ خضر

پردهٔ پنجم : حباب رعنا

پردهٔ ششم : طلسم اعظم

پردهٔ هفتم : فروغ نظر

پردهٔ هشتم : ساغر لبریز

پردهٔ نهم : شام وصال

پردهٔ دهم : افق الخیال

فقط جلد اول ''صبح خندان'' و جلد دوم ''چمنستان'' بچاپ رسیده

چاپ : عظیم آباد ـ مطبع عظیم المطابع (۱۲۸۱ھ)

در کتاب خانهٔ صفیر بلگرامی مسوده های جلد پنجم و ششم محفوظ است

[رک : مشفق خواجه ـ غالب اور صفیر بلگرامی ، ص ۳۶]

۱۲- خورشید نامه

از مرزا کاظم حسین عرف مرزا حسنو رامپوری (م ۱۲۸۲ھ)

۱۳- زرین نامه

از حیدر مرزا تصور

۱۴- زبدة الخیال

از عالم علی عظیم آبادی به سال ۱۲۵۷ ه نگاشته شده
چاپ : بهاگلپور (۱۲۶۰ ه)

۱۵- ترجمه

از مهدی علی خان زکی مراد آبادی ، چند بخش آن چاپ شده به شرح زیر:
طلسم سعید، طلسم حیرت کدهٔ آصفی، طلسم حکیم قسطاس، طلسم سبع سباع
چاپ : لکهنؤ (۱۲۵۸ ه تا ۱۲۶۱ ه)

۱۶- ترجمهٔ دیگر

از شیخ علی بخش بیمار بریلوی (م ۱۲۷۱ ه)، فقط ترجمهٔ یک بخش است

۱۷- ترجمهٔ دیگر

از بدر الدین خان معروف به خواجه امان دهلوی ، (م ۱۲۹۶ ه) به نام مهاراجه شیودان سنگه والئی ریاست الور ، به سال ۱۲۷۵ ه بانجام رسانده ـ فقط ترجمه دو بخش (جلد) از متن فارسی است به نامهای ''حدایق الانظار'' و ''ریاض الابصار''

چاپ : دهلی ـ اکمل المطابع (۱۲۸۲ ه)

✯ بهار دانش

از عنایت الله کنبوه لاهوری (م ۱۰۸۲ ه) برادر بزرگ محمد صالح کنبوه نگارندهٔ ''شاهجهان نامه'' ، در ۱۰۶۱ ه به اتمام رسانیده ـ داستان های برهمنان و معاشقهٔ جهان دارو مهر بانو وغیره و متضمن نکات دقیق و پند آموز

این کتاب در شبه قاره کتاب درسی بوده (مثل گلستان و بوستان سعدی و یوسف و زلیخای جامی) بارها چاپ شده است

۱۸- ترجمهٔ منظوم

از محمد اسمعیل معروف به مرزا جان طپش، به سال ۱۲۱۷ ه (= باغ و بهار)

سروده شده ، تعداد ابیات آن جمعاً بیش از چهار هزار است

چاپ : چند بار ، با مقدمهٔ خلیل الرحمن داؤدی، لاهور : مجلس ترقی ادب (۱۳۸۳ھ)

۱۹- ترجمهٔ منظوم

از تنها

چاپ : لکهنؤ- مطبع نولکشور (۱۲۸۹ھ)

۲۰- ترجمهٔ منظوم

از حسین ، به سال ۱۲۱۳ھ، در هفت هزار بیت سروده شده - نسخهٔ خطی آن در کتاب خانهٔ انجمن ترقی اردو-دهلی قبل از تقسیم شبه قاره دیده شده [رک : گیان چند - اردو کی نثری داستانیں ، ص ۷۱۱]

۲۱- گلزار دانش

از حیدر بخش حیدری (م۱۲۳۸ھیا ۱۲۳۹ھ)نگارندهٔ "توتا کهانی" و منشی دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته ، به سال ۱۲۱۷ھ نگاشته - اما هیچ نسخهٔ خطی و چاپی آن بدست نیامده

۲۲- گلزار دانش

از فرید الدین آفاق دهلوی، در ۱۲۳۵ھ به اردو برگردانده شده

۲۳- همیشه بهار دانش

از ولایت علی فرزند شیخ محمد بخش ، در روزگار واجد علی شاه اختر (۱۲۶۳ھ - ۱۲۷۳ھ) می زیسته ، به سال ۱۲۶۸ھ نگاشته است.

چاپ : آگره - مطبع ابو العلائی (س - ن) ، لکهنؤ - مطبع فخر المطابع (۱۳۲۸ھ)

۲۴- ترجمهٔ حکایتهای منتخب

از میر محمد اسمعیل

دو نسخهٔ خطی آن در اندیا آفس لندن موجود است - نسخهٔ خطی اول

فقط مشتمل بر دو حکایت و نسخهٔ دوم متضمن چهار حکایت است

[رک : گیان چند - اردو کی نثری داستانیں ، ص ۱۳۳]

☆ پدماوت

داستان عشق رتن و پدم ، از ملا عبدالشکور بزمی (م ۱۰۷۳ھ) ، در سال ۱۰۲۸ھ تالیف شده

در سال هزار و بیست و هشت
این سلک خیال منتظم گشت

۲۵- مثنوی رتن و پدم

از ولی ویلوری در حدود سال ۱۱۶۰ھ سروده شده

☆ پدماوت : پدم و رتن : شمع و پروانه

از عاقل خان رازی (م ۱۱۰۸ھ) که یاد وی در ضمن سخن از ''واقعات عالمگیری'' گذشت

۲۶- شمع و پروانه (منظوم)

از میر ضیاء الدین عبرت و غلام علی عشرت ، میان سالهای ۱۲۰۳ھ و ۱۲۱۱ھ سروده شده

چاپ : کانپور - مطبع مصطفائی (۱۲۷۶ھ)

☆ چهار درویش

منسوب به امیر خسرو دهلوی (م ۷۲۵ھ) ولی این انتساب درست نیست ، بنابر تحقیق حافظ محمود خان شیرانی (م ۱۳۶۵ھ) این اثر از حکیم محمد علی معصوم خان است که در روزگار محمد شاه (۱۱۳۱ھ - ۱۱۶۱ھ) میزیسته

نسخه های خطی :

[رک : احمد منزوی - فهرست نسخه های خطی فارسی جلد پنجم ،

ص ۳٦۷۲ - ۳٦۷۳]

۲۷- چار گلشن (منظوم)

از عنایت الله خان سرشار که شاعر دربار عمدة الامراء (۱۲۱۰هـ- ۱۲۱٦هـ) بوده، به سال ۱۲۱۵هـ این مثنوی را آغاز کرده و در ۱۲۱٦هـ با تمام رسانده ، و چنین آورده است :

شروع کر هوا سال یک در حساب
بفضل خدا هوئی مرتب کتاب
شب بدر رجب کی تهی دل فروز
تها شاه نجف کے تولد کا روز
جو چاها میں تاریخ یا بو تراب
وه هاتف دیا ، چار گلشن خطاب

۱۲۱٦هـ

تمام ابیات آن ۵۲۷۰ به شمار آمده است

نسخه های خطی : یورپ میں دکهنی مخطوطات انجمن جلد اول، ص ۳۲٤- ۳۳۰

آغاز : سخن کا جو ہے انجمن دلکشا
ہے اس بزم کا شمع، حمد خدا

۲۸- چهار درویش (منظوم): یادگار زمانه

از محمد علی خان شوق، به سال ۱۲۱۲هـ آغازه نموده و در ۱۲۱٤هـ به انجام رسانده

غرض مثنوی جب کیا ابتداء
اسے سال تاریخ صوری کہا
تهے اثنا عشر کے تصدق سے بس
احاد اور مات بارا هی بس

وهیں ہو ، رہ معنوی کے قریب
لکھا سال تالیف لفظ غریب

۱۲۱۲ھ

ہوئی الغرض مثنوی جو تمام
رکھا یادگار زمانہ تو نام
لقب اس کا دل نے کہا بے مثال
ہوا سال تاریخ کا پھر خیال
دو قطعے لکھا ھندی اور فارسی
ہر اک سال اتمام کی آرسی
چو شوق این گھرهای شهوارسفت
کدورت ز دلهای بیتاب رفت
بدل سال اتمام این مثنوی
خرد ، هشتم ماه شعبان گفت

۱۲۱٤ھ

نسخه های خطی :

انجمن جلد اول ، ص ۳۲۵-۳٤۱

آغاز :

الهی تری حمد ہے بے قیاس
بشر کو کہاں ایسا ہوش و حواس

۲۹- چهار درویش (منظوم)

ترجمه و تلخیص از شیخ محمد جان شاد، به عهد واجد علی شاه اختر سروده شده

چاپ : کانپور - مطبع نامی (۱۳۱۰ھ)

۳۰- مراد المحبین(منظوم)

ترجمهٔ قسمتی از ''چهار درویش'' است

از مراد شاه. به سال ۱۲۱۲ھ سروده شده

۳۱- نوطرز مرصع

از میر محمد حسین عطا خان تحسین میان سالهای ۱۱۸۹ھ و ۱۱۹۵ھ، به نثر منشیانه به اردو در آمده ، متن "باغ و بهار" (میر امن دهلوی) مبنی بر همین ترجمه است

چاپ : با تحقیق و تعلیق دکتر نور الحسن هاشمی ، اله آباد - هندوستانی اکادمی

☆ چهار درویش

از غلام غوث زرین بجنوری شاگرد مرزا فاخر مکین ، به سال ۱۱۹۸ھ پس از حک و اضافهٔ مطالب به نثر منشیانه آن را نگاشته

نسخهٔ خطی : آگره - کتب خانهٔ انجمن شعیب محمدیه

۳۲- ترجمه

از همان مؤلف ، در سال ۱۲۱۷ھ باتمام رسیده

[رک : گیان چند - اردو کی نثری داستانیں ، ص ۱۷۲]

☆ حاتم طائی : قصهٔ حاتم طائی

☆ حمزه نامه : داستان امیر حمزه

منسوب به شاه ناصر الدین محمد ، در بخش ها و داستان هائی بنام اسهار ، اصل آن "مغازی حمزه" است که در قرن لهم هجری دربارهٔ محاربات و سیاحت حمزه بن عبدالله الشاری الخارجی تألیف شده

چاپ: بارها، نسخه‌ای‌ازآن بنام "قصهٔ حمزه" بکوشش جعفر شعارمنتشر شده

۳۳- داستان امیر حمزه

از خلیل علی خان اشک در ۱۲۱۵ھ ترجمه شده . مترجم در متن حک و اضافه هم کرده است

چاپ : بارها ، کلکته (۱۲۱۵ھ)

با تجدید نظر از مبین الرحمن ، کراچی (۱۳۹۵ھ)

۳۴- قصهٔ امیر حمزه

از نواب مرزا امان علی خان بهادر غالب لکهنوی

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور

در ۱۲۸۸ ه باتجدید نظر از مولوی عبدالله بلگرامی منتشر شده و نام مترجم اصلی غالب لکهنوی در آن نیامده است. باردیگر باتجدید نظراز سید تصدق حسین به زبان منشیانه و پراز تکلف چاپ شده و باردیگر در همین مطبعه‌این اثر به زبان ساده و بااضافات عبدالباری آسی بچاپ رسیده

دکتر گیان چند پس از مطالعه و مقابلهٔ چاپ ها باین نتیجه رسیده است :

''مؤلف این اثر با این تصحیحات و تجدید نظر ها و افزونیها همین غالب لکهنوی است نه عبدالله بلگرامی یا تصدق حسین یا عبدالباری آسی''

[رک : اردو کی نثری داستانیں ، ص ۴۷۲]

۳۵- قصهٔ جنگ امیر حمزه

از ناشناس ، حاوی بیست و دو داستان از ''حمزه نامه''

نسخهٔ خطی : پیرس ، ص ۱۰

آغاز : داستان اول ابراهیم خلیل الله

☆ حیات القلوب

۳۶- ریاض القلوب

از واجد علی شاه اختر ، در ۱۲۹۸ ه نگاشته شده، نثر آمیخته با نظم است

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۶۷۲ ، ص ۵۲۷ - ۵۲۸

آغاز : به نام خداوند انس و جان
بیان میں کروں گا ئی داستان

☆ خاور نامه

از ابن حسام (یا حسام الدین یا محمد حسام) قهستانی (م ۸۷۵ه)، در زمان عمر مرزا فرزند تیمور گورکان، به سال ۸۳۰ه به روش شاهنامهٔ فردوسی سروده

شده ، دربارهٔ محاربات حضرت علی (رض) و رفیقان وی - اما این سرگذشت ها بنیاد تاریخی ندارد و بروش قصهٔ امیر حمزه نگاشته شده

نسخه های خطی در موزهٔ بریطانیا موجود است

۳۷- ترجمهٔ منظوم

از کمال خان رستمی بیجاپوری در زمان محمد عادل شاه بیجاپوری (۱۰۳۷ هـ - ۱۰۶۷ هـ) با سال ۱۰۵۹ هـ سروده شده

چاپ : با ترتیب و تصحیح شیخ چاند ، کراچی - ترقی اردو بورد (۱۳۸۸ هـ)

☆ خسرو و شرین

از نظامی گنجوی (م ۵۹۸ هـ) ، دومین مثنوی از "پنج گنج" است که بنام سلطان طغرل ارسلان سلجوق به سال ۵۷۶ هـ سروده است:

گذشته پانصد و هفتاد و شش سال
نزد بر خط خوبان کس چنین خال

چاپ : بار ها در هند و ایران چاپ شده است

۳۸- گلزار فضا : شیرین و خسرو

از گوبند پرشاد فضا ، در ۱۲۶۲ هـ سروده است

۳۹- نوبهار عشق: قصهٔ شیرین خسرو (منظوم)

از غلام اعزاز الدین مستقیم جنگ، نامی (م ۱۲٤۰ هـ)، در ۱۲۱۱ هـ سروده است

نسخهٔ خطی : سالار جنگ ، شماره ۸٤۵

آغاز : ہے آس کی حمد شیرین سے زبان تر
گدا ہیں خسروان سب جس کے در پر

٤۰- ترجمهٔ دیگر (منظوم)

از سید عبدالواحد خان مسکین خیر آبادی، به سال ۱۲۳۵ هـ سروده شده

☆ دزد و قاضی

از داستان های نقالان است، از قاضی محی‌الدین‌ابن شرح الدین که به روزگار هارون الرشید می زیسته

چاپ : چند بار ، لاهور - شیخ الهی بخش و محمد جلال الدین تاجران کتب (۱۳۳۴ھ)

۴۱- قصه قاضی و چور کا

از نور الله دکنی، در پانصد و هفتاد و هشت بیت، در ۱۱۸۲ھ سروده شده:

رجب کی دهم کو هوا اب ختم
اٹهاره برس باره سو میں سے تهے کم

چاپ : بارها ، در ضمن ''اردو کی قدیم منظوم داستانیں'' لاهور ، مجلس ترقی ادب (۱۳۸۷ھ)

☆ سکندر نامه : اسکندر نامه

از نظامی گنجوی (م ۵۹۸ھ)، در دو بخش:

بخش اول : به ''سکندر نامهٔ بری'' یا ''شرف نامه'' موسوم است ومشتمل بر داستان اسکندر مقدونی و رفتن او در جستجوی چشمهٔ آب حیات

بخش دوم : به ''سکندر نامهٔ بحری'' یا ''اقبالنامه'' موسوم است - و مشتمل بر سیاحت بحری وی

نظامی سکندر نامهٔ بری را به سال ۵۹۷ھ بپایان رسانید :

بتاریخ پانصد نود هفت سال
که خواننده را زو نگیرد ملال
بگفتم من این نامه را در جهان
که تا روز آخر بود جاودان

اما ''سکندر نامهٔ بحری'' میان سالهای ۶۰۷ھ و ۶۱۵ھ سروده شده، ''سکندر نامه'' کتاب درسی در شبه قاره بوده

چاپ: بارها در مراکز علمی شبه قاره چاپ شده

۴۲- گلدستهٔ شجاعت معروف به اردو سکندر نامه (منظوم)

از مولوی غلام حیدر معروف به حیدر گوپاموی، در بحر ''سکندر نامه'' سروده شده

چاپ : چند بار ، لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۲۹۵ﻫ)

۴۳- ترجمه

از بالک رام گوهر

چاپ : با متن فارسی ، کانپور - مطبع قیومی (۱۳۱۳ﻫ)

۴۴- ترجمهٔ دیگر

از سید اعظم علی اکبر آبادی مدرس دانشکدهٔ اکبر آباد

[رک : حامد حسن قادری - داستان تاریخ اردو ، ص ۱۸۱]

۴۵- ترجمهٔ ''انتخاب سکندر نامه''

از دیوی سنگه شاکر ، مدرس فارسی دبیرستان فیروز پور، احوال رجال سکندر نامه مثل دارا و سکندر و کیخسرو و جمشید و بهمن را به فارسی بیان نموده - حل لغات و توضیحات را به اردو نوشته است، ترجمه به نثرساده میان سطرها آمده است

چاپ : لاهور - مطبع حمیدیه (۱۳۳۲ﻫ)

۴۶- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

ترجمه میان سطرها چاپ شده است

چاپ : کانپور- مطبع مجیدیه (۱۳۴۹ﻫ)

☆ سنگهاسن بتیسی : شاهنامه

متن به زبان سنسکریت به‌نام ''سنهاسند اترن‌ستی'' است، چتر بهج‌داس فرزند مهر چند کائستهه ساکن در شهر سونی پت، در روزگار جلال‌الدین اکبر (۹۶۳-۱۰۱٤ ه)آن را بفارسی در آورده است، مشتمل برسی و دو داستان دربارهٔ جود و سخا و همت و شجاعت راجه بکرماجیت.-

نسخه های خطی :

[رک : احمد منزوی -فهرست نسخه های خطی فارسی جلدپنجم، ص۳۷۲۳]

٤۷- ترجمه

از ناشناس که پیش از ۱۲۰۰ ه نگاشته شده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۹۰۱

آغاز : شکر الله تعالیٰ کا، ایسا الله تعالیٰ که بزرگ ہے

☆ طوطی نامه

متن به زبان سنسکریت، دانش مندی ناشناخته ۵۹ داستان آن را به فارسی در آورده ولی زبان وی بسیار مغلق بوده - بزرگی از ضیاء الدین نخشبی بدایونی (م ۷۵۱ه)خواسته که آن را به زبان ساده نویسد، و او با افزو ینهائی ۵۲ داستان را درسال ۷۳۰ه ازسرنو نگاشته است

چاپ : امرتسر - مطبع وکیل (۱۳۱۳ ه)

٤۸- ترجمه

ترجمهٔ منظوم ٤۵داستان از ''طوطی‌نامه''ازغواصی دکنی، به‌سال۱۰٤۹ ه سروده شده اما سراینده‌بر حسب ضرورت چیزی می کاسته و چیزی‌می افزوده است

چاپ : حیدر آباد دکن

٤۹- ترجمهٔ منظوم

از ابن نشاطی، چنان که محقق فرانسوی گارسان دتاسی ذکر کرده، ولی بنابر

تحقیق گیان چند ''هیچ مثنوی طوطی نامه از این نشاطی برجای‌نیست''

[رک : گیان چند - اردو کی نثری داستانیں ، ص ۳۱۷]

☆ طوطی نامه

متن همان افسانهٔ هندی ، تحریر از سید محمد قادری ، فقط حاوی سی و پنج داستان ، زبان وی روان تر از نخشبی‌است و سروده های نخشبی را نیز ندارد

چاپ : بمبئی (۱۲۸٤ﻫ)

۵۰- توتا کهانی

از حیدر بخش حیدری(م۱۲۳۸ﻫیا۱۲۳۹ﻫ)،به سال۱۲۱۵ﻫبه اردو در آمده است - و یکی از کتابهای درسی دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته بوده

چاپ : بارها ، بامقدمهٔ محمداسماعیل پانی‌پتی، لاهور-مجلس ترقی ادب (۱۳۸۳ﻫ)

۵۱- ترجمه

از ناشناس ، در حدود سال ۱۲۲۰ﻫ نگاشته شده

نسخهٔ خطی : ادبیات جلد اول ، ص ۳۳۳

۵۲- توتا کهانی

از جیون رام نارنولی، درسال ۱۲۹۰ﻫ/۱۸۷۳ میلادی‌به نثر اردوترجمه‌شده

[رک مقدمهٔ توتا کهانی ، نسخهٔ مجلس ترقی ادب]

۵۳- حکایات سخن سنج

از انبا پرشاد رسا داستان گو شاگرد میر احمد علی داستان گو در ۱۲۶۲ﻫ کار خود را با تمام رسانده است

چاپ : دهلی (۱۲۶۱ﻫ)

☆ طوطی نامه

متن همان ، تحریر از ابوالفضل (م ۱۰۱۱ﻫ) فرزند ملا مبارک ناگوری

۵۳- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : بلوم هارت شماره ۸۵

☆ عیار دانش

از ابو الفضل (م ۱۰۱۱ھ) نگارندهٔ ''مکاتبات علامی'' و ''آئین اکبری'' - بحکم جلال الدین اکبر (۹٦۳ھ - ۱۰۱٤ھ) مامور به نگارش آن شده - داستان های ماخوذ از ''کلیله و دمنه'' و ''انوار سهیلی''، در شانزده باب تقسیم داده است

چاپ : لکهنؤ - مطبع نوالکشور

۵٤- خرد افروز

از حفیظ الدین احمد منشی دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته به سال ۱۲۱۸ھ نگاشته شده ، ترجمه فقط پنج باب است

چاپ : به مقدمهٔ عابد علی عابد، لاهور - مجلس ترق ادب (۱۳۸۳ھ)

☆ قصهٔ ابو شحمه

از نعمت الله نامی ، در داستان ابو شحمه که شیطان او را شراب خورانده و بروی حد شرعی جاری شده

نسخهٔ خطی : گنج بخش جلد سوم ، ص ۱٦۱۳

۵۵- ترجمهٔ منظوم

اثر یکی از صوفیان دکنی که در روزگار قطب شاه می زیسته ، در ۱۰۹۰ھ سروده شده. قبل از قصه حمد خدا و نعت رسول و مدح خواجه بنده نوازگیسودراز و پادشاهٔ وقت آمده است

نسخه های خطی : سالار جنگ شماره ۷٦۲

یورپ میں دکھنی مخطوطات ، ص ۱۰۰

آغاز : الهی میرے دل میں توں گیان دے
همیشه جو منج میں تیرا دھیان دے

☆ قصهٔ اگر و گل

از ناشناس ، در داستان عشق شاهزاده خانم اگر و شاهزاده گل
نسخهٔ خطی : شیرانی جلد سوم ، ص ۴۲۷

۵۶- ترجمه

از سعادت خان ناصر (م مابین ۱۲۷۳ه - ۱۲۸۸ه)
چاپ : لکھنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۴۷ه) ، با پیش گفتار خلیل الرحمٰن داودی ، لاهور ـ مجلس ترقی ادب (۱۳۸۶ه)

☆ قصهٔ حاتم طائی : حاتم نامه

از ناشناس ، داستانی است از جوانمردی و سخاوت و جنگها و آشتی های حاتم طائی با تحریر های گوناگون. نثر آمیخته به نظم است ، در دو بخش :
بخش اول به نام ''هفت سیر حاتم'' و بخش دوم به ''هفت انصاف حاتم طائی'' معروف است
چاپ : بمبئی

۵۷- آرائش محفل : قصهٔ حاتم طائی

از حیدر بخش حیدری ، که آن را به اشارهٔ جان گلکرست به سال ۱۲۱۶ه به اردو در آورده است
چاپ : چند بار ، با پیش گفتار دکتر محمد اسلم قریشی ، لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۴ه)

۵۸- ترجمهٔ منظوم

از مهان در ۱۲۱۵ه سروده شده
نسخهٔ خطی : انجمن جلد اول ، ص ۴۳۰

۵۹- مثنوی گلشن احسان

از سید علی احسان نبیرهٔ سید محمد عشرتی ، در ۱۱۶۹ھ سروده است

۶۰- ترجمهٔ منظوم دیگر

از منشی تن شکر رای

✩ قصهٔ حسن و دل

از یحیی بن سیبک فتاحی نیشاپوری (م ۸۵۲ھ) ، داستانی به نثر دربارهٔ پادشاهی عقل و پسرش دل

نسخه های خطی : رک ــ فهرست نسخه های خطی جلد پنجم ، ص ۳۶۷۶

۶۱- گلشن حسن و دل (منظوم)

از شاه ببر الله

۶۲- وصال العاشقین (منظوم)

از شاه حسین ذوق در ۱۱۰۹ھ سروده شده

۶۳- ترجمهٔ دیگر

از محمد اسحاق

چاپ : دهلی - مطبع تاج المطابع (۱۲۸۵ھ)

✩ قصهٔ حسن و عشق

از شاه حسن ضبط (م پس از ۱۲۵۰ھ) برادر بزرگ شاه حسین حقیقت (م ۱۲۴۹ھ) ، در ۱۲۰۵ھ نگاشته است.[دیباچهٔ ترجمهٔ اردوی ''نشتر''- نسخهٔ مجلس ترقی ادب]

۶۴- نشتر

از منشی سجاد حسین کسمندوی، مترجم در بعضی موارد اضافات و اصلاحاتی کرده است

چاپ : چند بار ، با تدوین و تصحیح عشرت رحمانی ، لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۸۵ هـ)

☆ قصهٔ رضوان شاه و روح افزا

۶۵- مثنوی نوبهار عشق

از مولانا محمد باقر آگاه (م ۱۲۲۰ هـ) به سال ۱۲۱۱ هـ سروده است

☆ قصهٔ سیاه پوش

۶۶- ترجمه

از محمد عنایت الله خان

چاپ : کلکته - محمد عبدالقیوم (۱۳۲۷ هـ)

☆ قصهٔ فیروز شاه : داستان فیروز شاه

۶۷- ترجمهٔ منظوم

از سید محمود خلیفهٔ سید خوند میر شاه ، به سال ۱۱۰۰ هـ سروده شده - بعضی فهرست نگاران این ترجمه را به محمد علی عاجز منسوب کرده اند

نسخه های خطی : سالار جنگ ۷۶۸ و ۷۶۹

☆ قصهٔ کامروپ وکلا کام : دستور همت

از سید محمد مراد لائق ، داستان کامروپ وکلاکام ، در ۱۰۹۶ هـ سروده است :

چو کردم سال تاریخ انتخابش به **همت خان** موافق بود حسابش
در آن ساعت که می کردم تمامش خرد **دستور همت** کرد نامش

نسخهٔ خطی : گنج بخش جلد سوم ، ص ۱۶۱۹ - ۱۶۲۰

۶۸- ترجمه

از تحسین الدین ، به سال ۱۱۷۰ هـ ترجمهٔ آن را به نظم اردو در آورده است

۶۹- ترجمهٔ دیگر

از کندن لال ، فقط باب اول از ''دستور همت'' را ترجمه کرده

نسخهٔ خطی : موزهٔ بریطانیا

☆ **قصهٔ بئرالالم :** قصهٔ چاه غم (منظوم)

نسخهٔ خطی : فهرست نسخه های خطی فارسی جلد پنجم ، ص ۳۶۸۸

۷۰- قصه لڑائی بئرالالم (منظوم)

از عظیم الدین دکنی به سال ۱۲۱۴ه سروده شده و در آن آمده است

رساله فارسی تها اس کا مذکور کیا دکهنی زبان میں اس کو مذکور

چاپ : چند بار، از جمله در ضمن ''اردو کی قدیم منظوم داستانیں'' تدوین

از خلیل الرحمن داودی [لاہور - مجلس ترقی ادب]

☆ **گل باصنوبر :** قصه گل باصنوبر

از ناشناس ، در داستان عشق شاهزاده خانم صنوبر و شاهزاده گل

نسخهٔ خطی : فهرست نسخه های خطی فارسی جلد پنجم ، ص ۳۷۳۵

آغاز : حکایت - گل با صنوبر چه کرد و صنوبر با گل چه کرد

۷۱- ترجمهٔ منظوم

از محمد علی عاجز ، پس از سال ۱۲۰۰ه سروده شده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ شماره ۸۷۴

آغاز : کروں نامه شروع میں حمد رب سوں
کروں اتمام میں زودی سے اس کوں

۷۲- ترجمه (به نثر)

از نیم چند کهتری در ۱۲۵۲ه به انجام آمده است

چاپ : لکهنؤ (۱۲۵۲ه)

۷۳- گلشن هند : گل باصنوبر

از باسط خان در سال ۱۲۱۸ه به انجام آمده است

۷٤- نوبهار یعنی گل صنوبر

از بینی نرائن جهان به سال ۱۲٤۰ ه به انجام آمده است

نسخهٔ خطی : متعلق به سید محمد تقی بلخی مقیم پتنه

[مقالهٔ قاضی عبدالودود ـ مجله ''نیا دور'' (لکهنؤ) منتشره در جولای ۱۹۵۹ میلادی]

☆ گل بکاؤلی

از شیخ عزت الله بنگالی ، پس از ۱۱۳٤ ه ، در داستان عشق راجه گل و رانی بکاولی نگاشته شده

نسخه های خطی : فهرست نسخه های خطی فارسی جلد پنجم، ص۳۷۳۸

آغاز : زینت دیباچهٔ سخن بنام سخن آفرین که قفل گنجینهٔ دلها بمفتاح...

۷۵- مثنوی گلگشت

از ریحان در ۱۲۱۲ ه سروده شده

۷۶- مذهب عشق

از نهال چند لاهوری ، در ۱۲۲۷ ه (=مذهب عشق) به نثر ترجمه کرده است

چاپ : چند بار ، لاهور ـ مجلس ترقی ادب

☆ گل و هرمز

منسوب به فرید الدین عطار

۷۷- مثنوی تحفهٔ عاشقان (منظوم)

از وجیه الدین وجدی به سال ۱۱۵۳ ه سروده شده

☆ لعل و گوهر

۷۸- ترجمهٔ منظوم

از عارف الدین خان عاجز (م۱۱۷۸ ه) در اواخر قرن دوازدهم سروده شده

☆ **لیلیٰ و مجنون : مجنون و لیلیٰ**

از امیر خسرو (م ۷۲۵ھ)

☆ **لیلیٰ و مجنون**

از نظامی گنجوی (م میان ۶۰۷ھ- ۶۱۵ھ)، سومین مثنوی از "پنج گنج" اوست و به سال ۵۸٤ھ سروده :

تاریخ عیان که داشت باخود هشتاد و چهار بعد پانصد

در عشق لیلیٰ و مجنون دارای ٤۵۰۰ بیت در بحر هزج مسدس

چاپ : بارها در مراکز مطبوعاتی شبه قاره و ایران بچاپ رسیده

۷۹- بهارستان عشق

از غلام اعزاز الدین مستقیم جنگ (م ۱۲٤۰ھ) ، به سال ۱۲۱۳ھ (= بهارستان عشق) سروده شده

نسخه های خطی : سالار جنگ شماره ۸۵۶ و ۸۵۷

آغاز : کون کر سکتا ہے حمد کردگار

عقل ہے مجنون جهاں لیل و نهار

۸۰- مثنوی لیلیٰ و مجنون

از مرزا محمد تقی خان هوس شاگرد میر حسن و مصحفی ، در ۱۱۹۸ھ سروده شده

چاپ : لکهنؤ - مطبع مصطفائی (۱۲۷۹ھ)

☆ **لیلیٰ و مجنون**

از هاتفی خبوشانی جامی (م ۹۲۷ھ) ، خواهرزادهٔ عبدالرحمن جامی ، به پیروی نظامی گنجوی به نام علی شیر نوائی سروده شده - و به چاپ هم رسیده است

۸۱- ترجمهٔ منظوم

از عاجز ، در ۱۰٤۰ھ سروده شده :

هزار اور چهل تھے بو هجرت کے سال هوئے تب کیا مجنون لیلیٰ کا حال

دربارهٔ ترجمه می گوید :

کہتے هاتفی فارسی سون کیا دکھنی قصه اس رزم سون

نسخه های خطی : سالار جنگ شماره ۷۴۱

کتاب خانهٔ جامع مسجد بمبئی

آغاز : کیا ابتداء میں بنام خـدا
هر ایک اسم اوپر کرون جیوفدا

☆ مجنون و لیلیٰ

از امیر خسرو (م ۷۲۵ه) ، یکی از مثنوی های خمسهٔ او است ، دربارهٔ نامش گفته :

نامش که ز غیب شد مسلسل مجنون لیلی به عکس اول

چاپ : چند بار ، کلکته (۱۲۴۴ه) و لکھنؤ (۱۲۸۶ه) ، با تصحیح و پیش گفتار حبیب الرحمٰن خان شروانی علی‌گره (۱۳۳۵ه) ، با تصحیح و کوشش محقق روسی طاهر احمد اوغلی محرم اوف مسکو (۱۳۸۵ه)

۸۲- قصهٔ لیلیٰ و مجنون

از حیدر بخش حیدری ، به سال ۱۲۱۴ه به نثر ترجمه شده اما هیچ نسخهٔ خطی و چاپی از آن شناخته نشد

[رک : حامد حسن قادری - داستان تاریخ اردو ، ص ۱۰۶]

☆ مفرح القلوب : گیتک دمنک

از تاج الدین مفتی الملکی، ترجمهٔ داستان سنسکریت ''کلیله و دمنه'' است. دربارهٔ ترجمه آورده است :

''چون این کتاب لاجواب پیش ملک ملوک الشرق و الغرب نصیر الدین شاه احسن الله مآله، رسید - دید که درین کتاب حکایات خوب و پندهای مرغوب ، فرمود که این کتاب را فارسی کنند . . . بنا بر آن . . . در فارسی آورده بنام مفرح القلوب عرف گیتک دمنک موسوم ساختم''

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (۱۳۰۰ھ)

۸۳- اخلاق هندی

از میر بهادر علی حسینی منشی دانشکدهٔ فورت ولیم کلکته، در ۱۲۱۷ھ آن را به اردو ترجمه کرده

چاپ : چند بار، کلکته (۱۲۱۸ھ)، لندن (۱۲۸۵ھ) و لاهور

۸۴- ترجمه

از شیخ محمد یحیی‌ا بیدری به سال ۱۱۷۶ھ به انجام آمده است

[رک : گیان چند ـ اردو کی نثری داستانیں، ص ۲۶۴]

۸۵- ترجمهٔ منظوم

از پتامبر پرشاد در ۱۳۲۰ھ سروده شده

چاپ : دهلی

[رک : گیان چند ـ اردو کی نثری داستانیں، ص ۷۰۶]

☆ نگار دانش

متن از ابوالفضل، تلخیص ''عیار دانش'' است

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع نولکشور (س ـ ن)

۸۶- گلزار دانش

از راجا راجیشور راؤ اصغر

چاپ : حیدر آباد دکن (۱۳۲۹ھ)، لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور (۱۳۳۲ھ)

☆ نل دمن : نل و دمن

از ابوالفیض فیضی (م ۱۰۰۴ھ) فرزند ملا مبارک ناگوری، سومین مثنوی از ''پنج گنج'' وی است که به تقلید نظامی گنجوی سروده شده، دارای ۴۲۰۰ بیت. این مثنوی در عشق و دلباختگی شهزاده نل و شهزاده خانم دمینتی است ـ سراینده در سال ۹۹۲ھ آنرا آغاز کرده و در صفر ۱۰۰۳ھ به انجام رسانیده :

دید آن بت کارگاه آذر پیراستگی بماه آذر
سی و نهم از جلوس شاهی تاریخ مجدد الهی
چون سال عرب شمار کردم الف و سه الف نگار کردم

چاپ : کلکته (۱۲۴۷ھ) ، کانپور - مطبع نولکشور (بار پنجم : ۱۳۲۳ھ)

۸۷- ترجمه به نثر

از الهی بخش شوق اکبر آبادی (م ۱۲۴۱ھ) ، ملازم میرزا مظهر بخت فرزند میرزا جوان بخت بوده ، به سال ۱۲۱۷ھ به پایان رسانده

نسخهٔ خطی : موزه بریطانیا ، شماره ۹۷

۸۸- مثنوی نل دمن (اردو)

از بهگونت رای راحت به سال ۱۲۳۳ھ سروده شده

۸۹- ترجمهٔ دیگر

از کالی پرشاد

چاپ : چند بار ، لکهنؤ (۱۲۸۶ھ)

☆ نیرنگ عشق

از غنیمت کنجاهی (م ۱۱۲۵ھ)، داستان بزمی در دلباختگی عزیز ، به سال ۱۰۹۶ھ سروده است ، در پایان آن آمده :

نمایان گشت تاریخ نو آیین ز گلزار بهار فکر رنگین
— — — — — — — — — — —
چون ابیاتش پس از گفتن شمردم به اعداد **غنیمت** راه بردم
سزد کین نامهٔ نیکو سرانجام بود نیرنگ عشقش در جهان نام

چاپ : چند بار ، با تصحیح پرفسور غلام ربانی عزیز ، لاهور - پنجابی ادبی اکادمی (۱۳۸۲ھ)

۹۰- بهارستان ناز (منظوم)

از منشی کامتا پرشاد المتخلص به نادان

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۲۹۶ھ)

۹۱- نگارستان راحت (منظوم)

از بهگونت رای راحت کاکوروی فرزند دین دیال، در قرن سیزدهم می زیسته، شاگرد آغا حسن امانت لکهنوی بوده.

چاپ: لکهنؤ- مطبع گلزار اوده (۱۳۱۷ه)

☆ وامق و عذرا (منظوم)

از شیخ یعقوب صرفی کشمیری (م ۱۰۰۳ه)، سومین مثنوی از خمسهٔ صرفی است که به تقلید نظامی گنجوی و امیر خسرو سروده و در ۹۹۳ه با تمام رسیده:

که تاریخش بود معشوق و عاشق

۹۹۳ه

[دربارهٔ داستان وامق و عذرا، رک: فهرست نسخه های خطی فارسی جلد پنجم، ص ۳۷۵۲]

چاپ: لکهنؤ- مطبع منشی نولکشور (۱۳۱۸ه)

۹۲- ترانهٔ وحشی (منظوم)

از محمد احسن وحشی

☆ وکرم اروسی

۹۳- ترجمه

از شریف علی

چاپ: لاهور- تاج بک دپو (س- ن)

☆ هشت بهشت

از امیر خسرو (۷۲۵ه)، پنجمین مثنوی از خمسهٔ وی است، در داستان بهرام گور و به سال ۷۰۱ه بپایان رسیده- شمار ابیات ۳۳۵۰ است

چاپ: لکهنؤ- مطبع منشی نولکشور، با تصحیح و تنقیح پرفسور محمد سلیمان اشرف، علیگره (۱۳۳۵ه)

۹۴- جنت سنگار

از ملک خوشنود ، به حکم محمد عادل شاه بهمنی (۱۰۳۷ھ - ۱۰۶۷ھ) به سال ۱۰۵۰ھ در ۳۲۲۵ بیت سروده شده

کهیا یون بیت کا نادر شمار ہے - جو ہے دو سو پچیس هور تین هزار ہے

نسخه های خطی : انجمن جلد اول، ص ۴۲۹

موزهٔ بریطانیا

۹۵- حضرت امیر خسرو دهلوی کی بیٹی کے نام نصیحت

از شجاع منعمی، ترجمهٔ منثور بخشی از آن است باعنوان ''خطاب به دختر'' که در شصت بیت است - ترجمهٔ زیر نظر مشتمل برمقدمه و سه باب :

باب اول در احوال امیر خسرو، باب دوم متن (خطاب به دختر) و ترجمه به نثر، باب سوم در فلسفهٔ نصیحت

چاپ : بهاولپور - عزیز المطابع (۱۳۵۸ھ)

۹۶- هشت گلزار (منظوم)

از شاه حسین حقیقت (م ۱۲۴۹ھ) به سال ۱۲۲۵ھ سروده شده :

مثنوی یه جو گل سے ہے رنگین ہے گل نو بهار خلد برین

۱۲۲۵ھ

این مثنوی معنون به نام نواب عبدالقادر خان والئی کرناتک است

چاپ : لکهنؤ - مطبع مصطفائی (۱۲۶۷ھ)

۹۷- ترجمه

از غلام احمد دهلوی در سال ۱۲۱۷ھ به انجام آمده

☆ یوسف و زلیخا

از نورالدین عبدالرحمن جامی (م۸۹۸ھ)، پنجمین مثنوی از ''هفت اورنگ'' او است ، در ۸۸۹ھ سروده شده :

نهم سال از نهم عشر از نهم صد

در شبه قاره کتاب درسی بوده ، شروح و حواشی بسیار برآن نگاشته شده

چاپ : بار ها در لاهور و دهلی و لکهنؤ وغیره

۹۸- عشق نامه (منظوم)

از قادر علی فکار عظیم آبادی، به سال ۱۲۰۸ ه سروده شده

آغاز : الهی بخشش سی اپنی تو کر شاد مرا دل کر تو اپنا عشق آباد

[رک : اختر اورینوی - بهار میں اردو زبان و ادب کا ارتقاء، ص ۳۱۹ - ۳۲۱]

۹۹- ترجمهٔ منثور

از ابوالحسن فریدآبادی

چاپ : لکهنؤ - مطبع اوده اخبار (۱۳۱۰ ه)

۱۰۰- ترجمهٔ منظوم

از امین مقیم گودهره (گجرات کاتهیاوار) در روزگار اورنگ زیب عالمگیر به سال ۱۱۰۹ ه باتمام رسانده است، زبان خود را ''گوجری'' قرار داده است :

زمانے شاہ اورنگ زیب کے میں لکهی یوسف زلیخا کوں امین نیں

الهی تو ایسا عادل شهنشاه رکهیں چپ لگ رہے قائم مهر ماه

- - - - - - - - - - - - - - - -

الهی تیں منجهے توفیق جو دی تومیں بهی فارسی سیں گوجری کی

نسخهٔ خطی : انجمن جلد اول، ص ٤٠

۱۰۱- ترجمهٔ دیگر (منظوم)

از مجیب الله به سال ۱۲۳۰ ه سروده شده

۱۰۲- ترجمهٔ منظوم

از نند کشور به سال ۱۲۸۸ ه سروده شده

۱۰۳- ترجمهٔ دیگر (منظوم)

از احمد علی

۱۰٤- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس، میان سطرهای متن چاپ شده

چاپ : کانپور - مطبع مجیدی (س - ن)

۱۰۵- ترجمه (به نثر)

از مولوی سعید احمد

چاپ : بامتن فارسی، کانپور - مطبع فخرالمطابع (۱۳۲۴ھ)

۱۰۶- ترجمهٔ دیگر

از فقر

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۲۷ھ)

منظومه ها

☆ **ابر گهربار :** مثنوی ابر گهربار

از اسدالله خان غالب (م ۱۲۸۵ ه) در معجزات نبوی، سراینده آنرا به پایان نرسانده و فقط تمهید و مقدمه دارد

چاپ : در ضمن ''کلیات غالب'' [لاهور-مجلس ترقی ادب(۱۳۸۹ ه)]، نیز لکهنؤ - مطبع اکمل المطابع (۱۲۸۰ ه)

۱- ترجمهٔ منظوم

از محمد رفیق خاور، در ۱۳۷۵ ه سروده شده

[رک : سید معین الرحمن - اشاریهٔ غالب ، لاهور - مجلس یادگار غالب (۱۳۸۹ ه)] ص ۲۸۲

۲- ترجمهٔ دیگر

ترجمهٔ بخشی از آن به قلم ظ - انصاری باشرح و توضیح ها

چاپ : در مجله ''غالب شناسی'' (بمبئی) منتشره دردسامبر ۱۹۶۵ میلادی ص ۱۰۳ - ۱٦٤

☆ **ارمغان حجاز**

آخرین مجموعهٔ کلام علامه اقبال شاعر ملّی پاکستان که پس از در گذشت وی در نوامبر ۱۹۳۸ میلادی / ۱۳۵۷ ه منتشره شده ، در دو قسمت - فارسی و

اردو ، قسمت فارسی دو بیتی هائی در چهار بخش است باعنوان حضور حق ، حضور رسالت، حضور ملت، حضور عالم انسانی

چاپ : بارها، لاهور ـ شیخ غلام علی و پسران (۱۳۹۳ه) نیز قسمت فارسی در ضمن ''کلیات اقبال'' به کوشش احمد سروش در ۱۳۵۲ه ش در تهران چاپ شده

۳ـ ترجمهٔ منظوم

ترجمهٔ قسمت فارسی از گل بادشاه

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ عالیه (۱۳۹۷ه)

٤ـ رموز فطرت (منظوم)

از عبدالرحمن طارق

چاپ : لاهور ـ ملک دین محمد و پسران (۱۳۶۹ه)

۵ـ سوز اقبال (منظوم)

از منور لکهنوی

چاپ : دهلی ـ کتب خانهٔ انجمن ترق اردو (۱۳۹۰ه)

۶ـ نغمهٔ راز (منظوم)

از محمد صبغت الله قریشی صبغت جالندهری

چاپ : راولپندی ـ قریشی برادران (۱۳۸۱ه)

☆ اسرار خودی

اولین مثنوی علامه اقبال ، در فلسفهٔ خودی و مدارج تکمیل خودی ، نیز در اثبات این امر که سر تا سر کائنات تابع فرمان ''خودی'' می باشد

چاپ : بارها، لاهور ـ شیخ غلام علی و پسران (۱۳۹۳ه) نیز در ضمن ''کلیات اقبال'' چاپ تهران

۷ـ ترجمهٔ منظوم

از محمد عبدالرشید فاضل استاد دانشکده اردو کراچی

چاپ : کراچی ـ ادارهٔ تنویرات علم و ادب (۱۳۶۶ھ) نیز در ضمن ''اسرار و رموز'' چاپ ـ اقبال اکادمی پاکستان لاهور (۱۳۷۵ھ)

۹ـ اسرار اقبال (منظوم)

از حسین مهدی رضوی

چاپ : مراد آباد ـ مطبوعات عاصم بهاری (۱۳۹۵ھ)

۱۰ـ ترجمان اسرار (منظوم)

از شیخ عبدالرحمن

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ کاروان (۱۳۸۷ھ)

☆ بهگوت گیتا

''مهابهارت'' یک‌داستان رزمی‌است به‌سنسکریت[؟] از سراینده‌ای به نام‌بیاس در چند بخش ، بخش ششم از ''مهابهارت'' معروف به ''گیتا'' یا ''بهگوت‌گیتا'' است ، مسیحی پانی پتی آن را به نظم فارسی آورده اما این اثر به ابوالفیض فیضی (م ۱۰۰۴ھ) منسوب شده است

[رک : بهگوت گیتا ترجمهٔ محمد اجمل خان ، علی گره (بار دوم : ۱۹۵۹ میلادی) ص ۱۳]

چاپ : به کوشش محمد شفیع کمبوه ، لاهور (۱۳۶۰ھ)

۱۰ـ اسرار معرفت (منظوم)

از قاضی محمد منیر لاهوری

۱۱ـ بهگوت گیتا (منظوم)

از دکتر خلیفه عبدالحکیم (م ۱۳۷۸ھ) سراینده اکثر پابند متن فارسی نبوده و خلاصهٔ هر بابی را ترجمه کرده است

چاپ : لاهور ـ اتحاد پریس

۱۲ـ دل کی گیتا

از خواجه دل محمد لاهوری (م ۱۳۸۰ھ) ، به نظم ترجمه شده ـ مترجم حل لغات (هندی) و توضیحات را در حواشی درج کرده است

چاپ : لاهور - خواجه بک دپو (بار دوم : ۱۳٦٤ هـ)

۱۳- **زیور هند**

از سید حبیب

۱٤- **نسیم عرفان** (منظوم)

از بشیشور منور لکهنوی ، به سال ۱۳٥٤ هـ سروده شده

۱٥- **نغمهٔ جاوید**

ترجمهٔ منظوم از مرزا جعفر علی خان اثر لکهنوی

☆ بوستان

از مصلح الدین سعدی شیرازی (م ٦٩١ هـ)، مثنوی است در ده باب بقرار زیر :

باب اول در عدل و رای و تدبیر جهان داری ، باب دوم در احسان ، باب سوم در عشق، باب چهارم در تواضع ، باب پنجم در رضا ، باب ششم در قناعت، باب هفتم در تربیت ، باب هشتم در شکر ، باب نهم در توبه ، باب دهم در مناجات

به سال ٦٥٥ هـ سروده شده :

بروز همایون و سال سعید　　بتاریخ فرّخ میان دو عید

زشش صد فزون بود پنجاه و پنج　　که پر در شد این نام بردار گنج

در شبه قاره کتاب درسی بوده و شروح و حواشی بسیار برآن نگاشته شده

چاپ : بارها از مراکز مطبوعاتی ایران و شبه قاره منتشر شده

۱٦- **ترجمه**

از ملک عنایت الله

چاپ : بامتن فارسی، ترجمه میان سطرها چاپ شده، لاهور - ملک دین محمد و پسران (س - ن)

۱۷- **ترجمه و حواشی**

از قاضی سجاد حسین مدرس مدرسهٔ عالیه فتح پوری دهلی که در ۱۳۸۱ هـ/ ۱۹٦۱ میلادی ترجمه شده :

یہ معجزہ سعدی کا ، یہ شان خدا کی ہے
انیس سو اکسٹھ میں ہے ہر گل بہار افزا
چاپ : دهلی ـ کتاب خانه سب رنگ (۱۳۸۱ھ)

۱۸- ترجمهٔ باب اول از بوستان
از عبدالکریم سعدی
چاپ : حیدر آباد سنده ـ آزاد بک دپو (۱۳۷۶ھ)

۱۹- ترجمهٔ منتخبی از بوستان
از سید شاه محمد نعیم ندوی فردوسی
چاپ : حیدرآباد سنده (۱۳۷۶ھ)

۲۰- حکایات سعدی
ترتیب و ترجمه از طالب هاشمی
چاپ : لاهور ـ شعاع ادب (س ـ ن)

۲۱- مثنوی دلارام راضی
از جانی بهاری لال متخلص به راضی
[رک : دکتر محمد بشیر حسین ـ مجله راهنمای کتاب (تهران) منتشره در شهریور ۱۳۴۲، ص ۴۰۳]

☆ پس چه باید کرد ای اقوام شرق

از علامه اقبال لاهوری (شاعر ملی پاکستان)، به سال ۱۳۵۵ھ اولین بار منتشر شده، سراینده اقوام شرق را درس اتحاد داده و بعد از تجزیه و تحلیل سیاستهای عصر حاضر تلقین بیداری کرده است

چاپ : بارها، لاهور ـ شیخ غلام علی و پسران (۱۳۹۳ھ)

۲۲- حکمت کلیمی
ترجمه به نظم از ظفر احمد صدیقی
چاپ : علی گره (۱۳۷۴ھ)، لکهنؤ ـ دانش کده (۱۳۸۴ھ)

۲۳- ترجمهٔ دیگر (به نظم)

از رفیق خاور

چاپ : لاهور - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۹۷هـ)

۲٤- ترجمه و شرح (به نثر)

از الهی بخش اعوان، در آغاز مقاله ای در ذکر احوال و آثار اقبال نوشته و ترجمهٔ ''مثنوی مسافر'' را هم افزوده است

چاپ : پیشاور - یونیورستی بک ایجنسی (۱۳۸۰هـ)

۲۵- ترجمهٔ منظوم

از ملک عبدالحمید معروف به حمید لاهوری ، یکی از فیض یافتگان اقبال ، ترجمهٔ کامل بچاپ نرسیده اما بخشی از آن در مجله ''مهک'' (دانشکدهٔ دولتی-گوجرانواله) بیاد اقبال چاپ شده - ص ۱٦٤ - ۱۷٦

✡ پند نامهٔ عطار

در بخش ''اخلاق و فلسفهٔ عملی''گذشت

✡ پیام مشرق

از علامه اقبال لاهوری، به سال ۱۳٤۱هـ در پاسخ دیوان غربی سخنور معروف آلمان گوته سروده شده

چاپ : بارها، لاهور - شیخ غلام علی و پسران (۱۳۹۳هـ)

۲٦- جام مشرق

ترجمه و تلخیص از شیر علی سرخوش

چاپ : لاهور - ظریف بکڈپو (۱۳٤۱هـ)

۲۷- روح مشرق

ترجمه به نظم از عبدالرحمن طارق

چاپ : لاهور - ملک دین محمد و پسران (۱۳۷۲هـ)

۲۸- ترجمهٔ دیگر

از پرفسور حضور احمد سلیم

چاپ : لاهور ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۹۷ه)

۲۹- **ترجمهٔ منتخبی از پیام مشرق (به نظم)**

از فیض احمد فیض

چاپ : لاهور ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۹۷ه)

☆ تحفة النصایح

در بخش ''اخلاق و فلسفهٔ عملی'' گذشت

☆ جاوید نامه

از علامه اقبال لاهوری، در پاسخ کمدی الهی (Divine Comedy) سخنور معروف ایتالیائی دانته سروده شده ـ درین اثر اقبال (زنده رود) براهنمائی پیر رومی بسیر افلاک پرداخته و در آسمان های مختلف و در ماورای افلاک با شخصیت های برگزیده مبادلهٔ افکار کرده و بزبان ایشان مسایل را حل کرده است ـ در پایان کتاب ضمن نصیحت بفرزند خویش جاوید جمله جوانان ملت را پیام داده است

چاپ : بارها، رک : ''ارمغان حجاز'' در همین بخش

۳۰- **ترجمهٔ منظوم**

از انعام الله خان ناصر و اصغر حسین خان نظیر

چاپ : لاهور ـ مکتبهٔ کاروان (۱۳۸۶ه)

۳۱- **ترجمهٔ دیگر** (به نظم)

از رفیق خاور

چاپ : لاهور ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۹۶ه)

۳۲- **سرا پردهٔ افلاک**

از صوفی غلام مصطفیٰ تبسم (م ۱۳۹۸ه) که یکی از فیض یافتگان اقبال بوده

چاپ : لاهور ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۹۷ه)

☆ خسرو و شیرین

از نظامی گنجوی [در بخش ''داستان'' گذشت]

☆ در ثمین

از مرزا غلام احمد قادیانی(م۱۳۲۶ھ)، وی در زبان فارسی هم‌مشق سخن کرده است و این اثر با کلام اردوی وی یک جا تنظیم شده و به چاپ هم رسیده است

۳۳- ترجمه (به نثر)

از شیخ محمد اسماعیل پانی پتی

چاپ : لاهور - محمد احمد اکادمی (۱۳۸۷ھ) ، نیز در مجله الفرقان (ربوه) منتشره در دسامبر ۱۹۷۵ میلادی/ذوالحجه ۱۳۹۵ھ- ص ۸-۴۱

☆ دستور همت : کامروپ

در بخش ''داستان'' گذشت

☆ دو بیتی های بابا طاهر عریان

از طاهر عریان همدانی (م میان ۴۴۸ و ۴۵۰ھ) ، در بحر هزج مسدس محذوف (مفاعیلن - مفاعیلن - فعولن) سروده شده که وزن مخصوص دو بیتی است

چاپ : بارها - تهران (۱۲۷٤ھ)

۳٤- دو بیتی نامه بابا طاهر همدانی

از حضور احمد سلیم ، در مقدمهٔ مترجم شرح حال بابا طاهر آمده و در خاتمه نیز ''لغت نامه'' پیوست است - ترجمهٔ یکی از دو بیتی ها :

میرے پیارے یہ آنکھیں ہیں تیرا گھر
جو تیری خاک پا سے ہیں منور
میں ڈرتا ہوں جو بھولے سے تو آیا
یہ پلکیں چبھ نہ جائیں خار بن کر

چاپ : حیدر آباد (۱۳۹۲ھ)

۳۵- رباعیات بابا طاهر مع ترجمه و شرح

ترجمه و شرح شصت و دو ، دو بیتی ، از وجاهت حسین عندلیب شادانی ، با یک مقدمه در آغاز از مترجم

چاپ : لاهور - شیخ مبارک علی (۱۳۴۳ هـ)

۳۶- **ترجمهٔ منتخبی از ''رباعیات طاهر'' (منظوم)**

از پرفسور آغا صادق حسین نقوی ، پیش گفتار از طرف محمد رضا میرزائی و پرفسور کرار حسین است ، چند تصویر هم در آن آمده که به قلم اسد الله درزگانی است

چاپ : کویته- مطبع مشرق (۱۳۹۶ هـ)

۳۷- **ترجمه**

از ناشناس

چاپ : لاهور - تاج بک ڈپو (س - ن)

۳۸- **ترجمهٔ دیگر**

از سید محمد عبدالله

چاپ : لاهور (س - ن)

☆ دیوان آشکار

از حافظ عبدالوهاب معروف به‌سچل سرمست و متخلص به‌آشکار(م ۱۲۴۲ هـ)، سرایندهٔ فارسی و سرائیکی و عارف و سالک بوده

چاپ : چند بار ، لاهور - سچل ادبی اکادمی (س - ن) در آغاز سوانح آشکار به قلم امیر احمد آمده است

۳۹- **ترجمه**

از علی اکبر درازی

چاپ : کراچی - (۱۴۰۰ هـ)

☆ دیوان باهو

از سلطان باهو ، عارف معروف پنجاب

چاپ : بارها ، لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

۴۰- **تبرکات سلطانیه** (به نظم)

از عبدالغفور قیس چشتی قادری

اولین بیت از دیوان :

یقیں دانم درین عالم که لا معبود الا هو
ولا موجود فی الکونین ولا مقصود الا هو

ترجمهٔ اردو اینگونه است :

نہیں مخلوق میں معبود کوئی ، ہے مگر اللہ
نہیں موجود اور مقصود کوئی ، ہے مگر اللہ

چاپ : لاهور- اللہ والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ دیوان حافظ

از خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی (م ۷۹۱ھ یا ۷۹۲ھ) ، در دیباجه از محمد گل اندام آمده است، ''خواجه بگرد آوری دیوان خود نپرداخته است و پس از مرگ او دیگران آنراگرد آوری کرده اند''

چاپ : بارها بچاپ رسیده است

۴۱- آئینهٔ معرفت

ترجمهٔ منظوم چهل و دو غزل حافظ ، از غلام حیدر ، اول بیتی از غزل به فارسی آمده سپس ترجمهٔ آن به اردو و پنجابی ذکر شده است.

ترجمهٔ اولین بیت دیوان حافظ :

چلاؤ دور اے ساقی مجھے بھر کر پیالہ دو
کہ پہلے عشق آسان ہے مگر مشکل نبھے پھر تو

چاپ : لاهور - کتاب خانهٔ محمدی (۱۳۲۹ھ)

۴۲- بادهٔ حافظ

از بیدار بخت ، ترجمه و شرح غزلهای حافظ که قافیه یا ردیف ''م'' دارد ، چون این بخش از ''دیوان حافظ'' جزء مواد امتحانی ''منشی فاضل'' (دانش گاه پنجاب ، لاهور) بوده - برای کمک به دانش جویان ، این ترجمه و شرح نوشته شده

۴۳- تحفهٔ دلکش

ترجمهٔ منتخبی از ''دیوان حافظ'' به نظم، از غلام حیدر فرزند محمدعبدالله خان عبدی

چاپ : گوجرانواله - مطبع میکی (۱۳۱۴هـ)

۴۵- ترجمان الغیب

ترجمهٔ منظوم اشعار حافظ را با همان بحر و قافیه ای که خود او به کار گرفته ، از محمد احتشام الدین حقی دهلوی(م۱۳۶۵هـ)، ترجمهٔ اولین شعر دیوان اینگونه است :

سن اے ساقی ، چلا ساغر ، دے آنا سہل تھا دل کا
مگر اب عشق میں ہے سامنا مشکل پہ مشکل کا

چاپ : حیدر آباد دکن - شمس المطابع (۱۳۵۷هـ)

۴۵- دیوان حافظ (مترجم)

از محمد عنایت الله استاد دانشکده‌گوردن راولپندی،ترجمه به نثر میان‌سطرها و حواشی در پائین متن آمده است ، در آغاز گفتار مختصری دربارهٔ شعر فارسی و احوال حافظ شیرازی و خصائص کلامش بیان شده است ، به سال ۱۳۴۳هـ کار ترجمه به پایان رسیده

چاپ : لاهور - ملک غلام محمد و پسران (۱۳۴۳هـ)

۴۶- ترجمهٔ دیگر (به نثر)

از مرزا جان دهلوی

چاپ : با متن فارسی ، کانپور - مطبع مجیدی (س - ن)

۴۷- ترجمه (به نثر)

از قاضی سجاد حسین مدرس مدرسهٔ عالیه فتح پوری دهلی ، حواشی هم دارد

چاپ : دهلی - کتاب خانه سب رس (۱۳۸۲هـ)

۴۸- ترجمهٔ منظوم

از حافظ محمد عبدالله فیصل آبادی

چاپ : لاهور-مکتبهٔ دارالفرقان [رک : مجله ''دارالفرقان'' منتشره در اکتبر ۱۹۶۲ میلادی]

۴۹- ترجمهٔ دیوان حافظ

از خواجه عباد الله اختر امرتسری ، در ابتدا شرح حال و زندگانی سراینده بیان شده است، میان سطرها ترجمه و در ذیل شرح ابیات آمده است

چاپ : لاهور - مطبع اسلامیه (س - ن) ، اسلام آباد - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان باهمکاری ''الکتاب'' لاهور (۱۳۹۹ هـ)

۵۰- ترجمه

از ابو نعیم عبدالحکیم خان نشتر جالندهری ، مترجم حواشی هم افزوده است

چاپ : لاهور - شیخ غلام علی و پسران (۱۳۸۸ هـ)

۵۱- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : با متن اصلی ، لکهنؤ - محمد سعید (۱۳۲۵ هـ)

۵۲- عرفان حافظ

از محمد اشرف علی تهانوی (م ۱۳۶۲ هـ) ، شرح ابیات عارفانهٔ وی (تا حرف ''د'') که متضمن نکات و لطایف است، به سال ۱۳۲۷ هـ باتمام رسیده

چاپ : چند بار ، کراچی - نفیس اکادمی (۱۳۹۶ هـ)

۵۳- عرفان حافظ

از شیاما چرن داس ، از دیوان عنوانهای گوناگونی مثل ضرورت عشق و بندگی و اعتماد و توکل و لطف دایم و دعا و تسلیم وغیره را در نظر گرفته و در رابطه با هر یک اشعاری انتخاب کرده و ترتیب ترجمه و به شرح آنهارا آورده است

چاپ : دهلی

۵٤- عرفانیات

فقط ترجمه و شرح اشعاری که قافیه و ردیف ''م'' دارند ، از مسلم هاشمی

چاپ : لاهور (۱۳۷۶ هـ)

۵۵- **لسان الغیب**

ترجمه و شرح از میر ولی الله (م۱۳۸٤ھ) ، در چهار جلد ، یکی از خوب ترین تراجم و شروح دیوان حافظ است

چاپ : لاهور - شیخ مبارک علی (س - ن)

۵٦- **شرح و منظوم ترجمۀ دیوان حافظ**

از عبدالله خان عسکری

چاپ : لدهیانه

۵۷- **ترجمۀ منتخبی از دیوان حافظ شیرازی**

از محمد یاسین

چاپ : حیدر آباد سنده - آزاد بک ڈپو (س - ن)

☆ دیوان حضوری

از غلام محی‌الدین قصوری متخلص به حضوری (م۱۲۷۰ھ) که یاد او در ''تحفۀ رسولیه'' گذشت

نسخه های خطی : کتاب خانۀ حکیم سید ارشاد حسین ، قصور

کتاب خانۀ سید شبیر احمد شاه ، موضع دهولری کهالیه

۵۸- **احسن الکلام گوهر نظام**

ترجمۀ منتخبی از ''دیوان حضوری'' به نثر، از غلام رسول‌گوهر نقشبندی

چاپ : قصور - انجمن مخدومیه حضوریه (س - ن)

☆ دیوان شمس تبریزی : کلیات شمس

از مولوی رومی(م٦۷۲ھ) که دیوان خود را به‌نام مرشد خود شمس تبریزی (کشته شده در ٦٤۵ھ) سروده است

چاپ : چند بار و از همه بهتر به کوشش بدیع الزمان فروزانفر ، تهران

۵۹- **معارف شمس تبریز**

از حکیم محمد اختر خلیفۀ شاه ابرارالحق ، ترجمه و شرح هفت صد و هشتاد بیت از ''دیوان شمس'' است ، به سال ۱۳۹۵ھ به تکمیل رسیده

چاپ : کراچی - کتب خانهٔ مظهریه (س - ن)

✿ دیوان غنیمت

از محمد اکرم غنیمت کنجاهی (م۱۱۱۸ ه)سرایندهٔ مثنوی ''نیرنگ عشق''

چاپ : به تصحیح پرفسور غلام ربانی عزیز ، لاهور - پنجابی ادبی اکاڈمی (۱۳۷۸ ه)

۶۰- ترجمه و تشریح

از ممتاز حسین ناظر القاسمی در تشریح غزلهای غنیمت که حروف الف و تاء و دال ختم می شود ، در آغاز احوال غنیمت آمده است

چاپ : لاهور - حاجی فرمان علی و پسران (۱۳۸۰ ه)

۶۱- فیضان غنیمت شرح دیوان غنیمت

از سید محمد خلیل الرحمن نگینوی و محمد سعید شیدا، فقط ترجمهٔ غزلهائی است که با حروف تاء و دال و میم ختم می شود

چاپ : لاهور تاج بک دپو (س - ن)

✿ دیوان نظیری

از ملا محمد حسین نظیری نیشاپوری ، زاده در نیشاپور و رحلت کرده در احمد آباد گجرات (۱۰۲۱ ه)

چاپ : بارها ، لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور

۶۲- شرح غزلهای نظیری

از محبوب الهی (استاد دانشکدهٔ خاور شناسی دهلی) ، حل لغات و توضیح مطالب هم در آن آمده است با پیش گفتار سعید احمد اکبر آبادی متضمن احوال و نقد کلام نظیری

چاپ : دهلی مکتبهٔ الهیه (س - ن)

۶۳- کیفیات

ترجمه و تشریح غزلهائی که با حروف ''م'' ختم می شود از پرفسور مسلم هاشمی

چاپ : لاهور (۱۳۶۸ھ)

✩ دیوان هاشم

از محمد هاشم نوشاهی تهرپالوی ، یکی از وابستگان سلسلهٔ نوشاهیه قادریه ، در قرن سیزدهم در گذشته ، دیوان هاشم تاکنون بچاپ نرسیده است

۶۴- گنج مخفی

از غلام نبی

نسخهٔ خطی: متعلق به مترجم، وسن پوره لاهور

✩ رباعیات ابو سعید ابوالخیر

از ابو سعید ابوالخیر (م ۴۴۰ھ) مرید ابو عبدالرحمان سلمی(م ۴۱۲ھ) ، در عرفان و سلوک رباعیاتی سروده

چاپ : بارها ، دهلی - مطبع شاهجهانی (۱۳۴۹ھ)

۶۵- ترجمه (به نثر) و شرح

از محمد اسلم رازی جالندهری ، در مقدمهٔ مترجم سخنی چند دربارهٔ تصوف و رباعیات ابوسعید ابو الخیر آمده است ، اول رباعی و سپس ترجمه و شرح

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (۱۳۵۷ھ)

۶۶- ترجمه و شرح

از محمود الحسن کانپوری ، ۴۵۳ رباعی را جمع کرده و به نثر روان ترجمه نموده است

چاپ : لاهور - شیخ محمد جان اله بخش (۱۳۵۴ھ)

۶۷- ترجمهٔ دیگر

از اولاد حسین شادان بلگرامی

۶۸- ترجمهو شرح رباعیات ابو سعید ابو الخیر

از عباد الله اختر، مترجم''دیوان حافظ''

چاپ : لاهور (س - ن)

۶۹- ترجمهٔ نودوهشت رباعی (به‌نظم)

از دکتر حامد حسن قادری (۱۳۸٤ﻫ)، به سال ۱۳٤۸ﻫ(=السعی منی و الاتمام من الله المعین القدوس) سروده است ، اولین رباعی و ترجمهٔ آن اینگونه است :

باز آ باز آ هر آنچه هستی باز آ
گر کافر و گبر و بت پرستی باز آ
این در گه ما در گه نومیدی نیست
صد بار اگر توبه شکستی باز آ

ترجمه :

باز آ باز آ ، جو کچھ ہے باز آ ، باز آ
کافر ہے کہ بت پرست و ترسا باز آ
نومید نہ ہو ہماری در گہ سے تو
سو بار بھی توڑ دی جو توبہ باز آ

چاپ : مجله ''اردو نامه،' (کراچی) شماره ۱۹، ص ٦۱-۷۷

۷۹- حقیقت کی سیر یعنی منظوم ترجمه مع رباعیات سلطان ابو سعید ابو الخیر

از مولوی مقصود احمد مجددی رامپوری ، ترجمه ٤۱٦ رباعی به نظم ، اولین رباعی و ترجمهٔ آن :

باز آ ، باز آ ، هر آنچه هستی باز آ
گر کافر و گبر و بت پرستی باز آ
این در گه ما در گه نومیدی نیست
صد بار اگر توبه شکستی باز آ

ترجمه :

جو کچھ بھی ہے جو حال ہے تیرا ، آجا
کافر ہے کہ بت پرست و ترسا ، آ جا
درگاہ ہماری نہیں جائے حرمان
سو مرتبہ گو توڑی ہو توبہ ، آ جا

چاپ: باهتمام منشی سید قربان علی بسمل، دهلی-مطبع شاهجهانی (۱۳٤۹ﻫ)

☆ رباعیات جامی

از عبدالرحمان جامی (م۸۹۸ھ) ، در وحدت وجود و عرفان ، گویند که سراینده خود شرحی بر رباعی های خویش نگاشته است

۷۱- ترجمه و شرح

از شمس الدین قادری فاضلی

[رک : دیباجهٔ ترجمهٔ ''مفاتیح الاعجاز'']

☆ رباعیات حافظ

از حافظ شیرازی ، مقتبس از ''دیوان حافظ'' .

چاپ : بارها از مراکز مطبوعاتی ایران و شبه قاره منشتر شده است

۷۲- ترجمه (به نظم)

از شاغل جیپوری (م۱۳۹۰ھ) نگارندهٔ ''صحیفهٔ خوش نویسان'' و تذکرهٔ شعرای جیپور''، ترجمهٔ رباعیات چاپ نشده

[رک : مجلّه العلم (کراچی) منتشره در اکتبر ۱۹۷۸ میلادی]

۷۳- ترجمه و شرح رباعیات حافظ

از حکیم مظفر حسین اظهردهلوی ، در آغاز شرح حال حافظ شیرازی و فهرست چاپ های دیوان حافظ و فهرست شروح آن آمده است

چاپ : لاهور - از طرف مدیر مجله ''طریقت'' (س-ن)

☆ رباعیات خیام

از ابو الفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشا پوری (م ۵۱۵ھ یا ۵۱۷ھ یا ۵۲۵ھ) ، قریب یک هزار رباعی باونسبت داده شده اما درین نسبت گفتگو ها ست - رباعیات خیام به اکثر زبانهای علمی و زنده ترجمه شده است

چاپ : بار ها ، به وسیلهٔ مؤسسات مطبوعاتی اروپا و ایران و شبه قاره

۷۴- بادهٔ گلفام

ترجمه به نثر از محمد سعید شیدا ، در آغاز احوال و آثار خیام آمده است

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س - ن)

۷۵- تاج الکلام

ترجمهٔ ۷۶٤ رباعی خیام به نظم ، از لایق حسین قوی امروهوی

چاپ : دهلی - مطبع شاهجهانی (۱۳٤۳ ه)

۷۶- خم خانهٔ خیام

ترجمهٔ هر رباعی فارسی به یک رباعی اردو از افسرالشعراء آغاشاعرقزلباش (م ۱۳۶۰ ه) ، جمعاً ترجمهٔ دویست رباعی است

چاپ : دهلی (۱۳٤۶ ه)

۷۷- خم خانهٔ خیام

ترجمه و شرح رباعیات خیام با شرح احوال شاعر و یادداشتی پیرامون شعروی از سید احمد علی حسینی نشتر شادانی رامپوری

چاپ : لاهور - شیخ جان محمد اله بخش تاجران کتب (۱۳۵۶ ه)

۷۸- خم کدهٔ خیام

منتخبی از رباعیات خیام و ترجمهٔ آنها به نظم از ناز والئی خیرپور سنده

چاپ : خیرپور سنده (س - ن)

۷۹- خیمے کے آس پاس (منظوم)

ترجمه از میراجی - ادوارد فیتز جرالد (Edward Fitz Gerald) ۷۵ رباعی خیام را به انگلیسی در آورده که در سال ۱۸۵۹ میلادی/۷۶-۱۲۷۵ ه و نیز در سال ۱۲۸۹ ه بچاپ رسیده - میراجی از روی ترجمهٔ الگلیسی رباعیات را به اردو در آورده است - دیباجه به قلم پرفسور جیلانی کامران است

چاپ : لاهزر (۱۳۸٤ ه)

۸۰- دوجام (منظوم)

ترجمهٔ یک صد و شصت رباعی خیام از عبدالحمید عدم (م ۱۳۹۸ ه) به قطعات و دو بیتی ها

چاپ : کراچی - مکتبه ماحول (۱۳۸۰ ه)

۸۱- رباعیات عمر خیام

از محشر نقوی، از روی ترجمهٔ انگلیسی به آردو در آمده است و با ترجمهٔ انگلیسی فیتز جرالد بچاپ رسیده

چاپ : حیدر آباد دکن - مطبع اعظم (۱۳۶۵ھ)

۸۲- رباعیات حکیم عمر خیام

ترجمه و شرح با شرح حال عمر خیام و یادداشتی در نقد سخن وی ، از جلال الدین احمد جعفری زینبی اله آبادی

چاپ : لاهور - تاج بکدپو (س - ن)

۸۳- مئے دو آتشه

ترجمهٔ شصت و سه رباعی وی به همین وزن ، از سید کاظم علی شوکت بلگرامی (م ۱۳۴۲ھ) شاگرد امیر مینائی ، ترجمه روبروی ترجمهٔ انگلیسی وینفیلڈ (Whinfield) چاپ شده

شرح احوال عمر خیام از نظم طباطبائی (م ۱۳۵۲ھ) و احوال مترجم به قلم پسرش سید محمد علی بلگرامی نیز افزوده شده است - همچنین تقریظهائی از مشاهیر

چاپ : حیدر آباد دکن - مکتبه ابراهیمه (س - ن)

۸۴- میکدهٔ خیام

ترجمه و شرح رباعیات خیام از محمد محمود شادان رامپوری و مفتی محمد مظهر جلیل شادانی ، به سال ۱۳۵۳ھ بانجام رسانده است و باتجدید نظر سید اولاد حسین شادان بلگرامی چاپ شده

چاپ : لاهور - شیخ مبارک علی (۱۳۵۴ھ)

۸۵- میکدهٔ خیام یعنی رباعیات خیام

ترجمه و شرح از قلم نسیم

چاپ : لاهور (۱۳۸۸ھ)

۸۶- مقام خیام

ترجمهٔ رباعیات به نظم از عبدالرحمان طارق

چاپ: لاهور-مکتبهٔ ادب نواز (۱۳۷۱ ه)

۸۷- نذر خیام

ترجمه به نظم از راجا مکهن لال به سال ۱۲۶۰ ه سروده است، اولین ترجمه از رباعیات خیام بزبان اردو است، شمار رباعیات ۳۲۳ است

چاپ: با پیش گفتار از دکتر محمد تقی الدین احمد، حیدر آباد- کتاب خانهٔ عابد (۱۳۷۰ ه)

۸۸- ترجمه و شرح

از امام الدین

چاپ: لاهور (س- ن)

۸۹- ترجمه و توضیح

از محمد نذیر

چاپ: پیشاور (۱۳۸٤ ه)

۹۰- ترجمه (به نظم)

از واقف امروهوی

چاپ: دهلی (۱۳۸۰ ه)

۹۱- ترجمهٔ دیگر (به نظم)

از سید شاه محمد، در اوایل قرن چهار دهم هجری سروده شده

☆ رباعیات سرمد

از سرمد (مقتول در ۱۰۷۰ ه) به جرم عقاید خاصه و شطحیاتی که داشته

چاپ: با ترجمهٔ اردو، لاهور- ادبستان (۱۳۸۹ ه)

۹۲- جواهر منظوم (ترجمهٔ اردو رباعیات سرمد مرحوم)

از سید نواب علی صولت لکهنوی، به سال ۱۳٤۰ ه سروده شده، یکی از

رباعیات و ترجمۀ آن به قرار زیر است :

از جرم ، فزون یافته ام فضل ترا
این شد سبب معصیت بیشترا
هر چند گنه بیش، کرم بیشتر است
دیدم همه جا و آزمودم همه را

ترجمه :

ہر جرم سے پایا ہے سوا فضل ترا
باعث یہ فزونی معاصی کا ہوا
افزوں ہیں اگر گنہ ، کرم افزوں تر
دیکھا ہر طرح خوب سب کو جانچا

چاپ : دهلی ـ مطبع شاهجهانی ، با کوشش و مقدمۀ دکتر آغا یمین خان ، لاهور ـ ادبستان (۱۳۸۹ ه)

☆ رباعیات قلندر

از شرف الدین بو علی قلندر پانی پتی (م ۷۲٤ ه) ، چهارده رباعی صوفیانه است

چاپ : [رک ـ ترجمۀ رباعیات قلندر]

۹۳- نعرۀ قلندر

ترجمه به نظم از عبدالغفور قادری نقشبندی ، با احوال و آثار شاه بو علی قلندر

چاپ : با متن فارسی و ترجمۀ پنجابی و اردو ، لاهور (س ـ ن)

☆ رموز بیخودی

از علامه اقبال لاهوری، بخش دوم مثنوی ''اسرار خودی'' است که بطور جداگانه منتشرگشته ، درین مثنوی سراینده ثابت کرده که تعلیمات اسلامی برای حیات ملی بهترین ضابطه میباشد

چاپ : رک ـ ارمغان حجاز در همین بخش

۹٤- ترجمان بیخودی (منظوم)

از مهر نقوی

۹۵- ترجمهٔ دیگر

از کوکب شادانی

چاپ : در ضمن ''اسرار و رموز''، لاهور-اقبال اکادمی پاکستان (١٣٩٦ه)

☆ زبور عجم

از علامه اقبال لاهوری ، این کتاب مجموعه ایست مشتمل بر غزلیات و قطعات و مثنوی گلشن راز جدید و بندگی نامه - در مثنوی گلشن راز جدید مسئله وحدت الوجود با روشنی تازه ای حل شده است - در بندگی نامه پیرامون هنر های محکوم اظهار نظر گردیده است

چاپ : ر ک ارمغان حجاز در همین بخش

۹٦- ترجمان زبور (به نظم)

از شیخ عبدالرحمان

چاپ : لاهور- اقبال اکادمی پاکستان (١٣٩٧ه)

۹۷- حدیقهٔ ارم

از عبدالرحمن طارق

چاپ : لاهور - اشاعت منزل (س - ن)

☆ سکندر نامه

از نظامی گنجوی

در بخش ''داستان'' گذشت

☆ شاهنامهٔ فردوسی

در بخش ''تاریخ (٢)'' گذشت

☆ شمع دل افروز

مثنویست در عرفان و اخلاق

۹۸- ترجمهٔ منظوم

از علم الله

[رک : نصیر الدین هاشمی - جامعهٔ نظامیه کے اردو مخطوطات کا ایک جائزہ، نوائے ادب (بمبئی) منتشره در ژانویه ۱۹۶۴ میلادی ، ص ۵۹]

☆ **شیرین و خسرو** : خسرو و شیرین

از خسرو دهلوی

در بخش ''داستان'' گذشت

☆ **عقاید جامی**

در بخش ''عقاید'' گذشت

☆ **قصاید خاقانی شروانی**

از افضل‌الدین بدیل بن علی خاقانی (م ۵۸۲ ھ یا ۵۹۰ ھ یا ۵۹۵ ھ) قصایدوی جزء مواد درسي فارسی در شبه قاره است

چاپ : در ضمن ''کلیات خاقانی'' حیدر آباد دکن (۱۳۱۹ ھ)

۹۹- تحفهٔ شروان

از اصغر علی روحی (م ۱۳۷۳ ھ) ، شرح قصیده ای ست با این مطلع :

دل من پیر تعلیم است و من طفل زباندانش
دم تسلیم سر عشر و سر زانو دبستانش

چاپ : لاهور - مطبع رفاه عام (۱۳۷۷ ھ)

۱۰۰- حل قصاید خاقانی

از احمد حسن شوکت میرتهی

چاپ : با متن فارسی ، میرته - مطبع صادق المطابع (۱۳۲۹ ھ)

☆ **قصاید عرفی**

از جمال الدین محمد عرفی شیرازی (م ۹۹۹ ھ) ، زاده در شیراز و در گذشته در لاهور - از و دیوانی مشتمل بر غزلیات و قطعات و مثنوی ها و قصاید

به یادگار مانده

چاپ : چند بار ، لاهور - شیخ مبارک علی (س - ن) ، کانپور - مطبع نولکشور (۱۲۹۵ھ)

۱۰۱- عجیب و غریب : شرح قصاید عرفی

از عبدالمجید خان پیلی بهیتی ، در ۱۳۰۳ھ نگاشته است

چاپ : لکهنؤ- مطبع منشی نولکشور (۱۳۴۹ھ)

☆ قصاید فرخی

از ابو الحسن فرزند جولوغ فرخی (م ۴۲۹ھ) ، به درگاه سلطان محمود غزنوی وابسته بوده، در قصیده گوئی مقامی بلند دارد

چاپ : بارها ، لکهنؤ و لاهور

۱۰۲- ترجمه

ترجمهٔ چهل و یک قصاید فرخی که با حرف الف ختم می شود ، از عبدالباق عباسی

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س - ن)

☆ قصاید قاآنی

از میرزا حبیب الله فرزند محمد علی گلشن (م ۱۲۷۲ھ یا ۱۲۷۳ھ)، به دربار تهران وابسته بوده و قصاید متعدده سروده

چاپ : چند بار در تهران و شبه قاره

۱۰۳- ترجمه و شرح

از محمد افضل خان (منشی فاضل) ، در پایان معانی لغات آمده است

چاپ : لاهور - کتاب خانه اعظم (س - ن)

۱۰۴- روح المعانی

از خان نیاز ، در آغاز احوال قاآنی به اختصار مذکور است

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (س - ن)

✪ قصاید شاه نعمت الله ولی

سه قصیده که منسوب به شاه نعمت الله ولی (م ۸۳٤ ھ) است ، آغاز سه قصیده اینگونه است:

قصیدهٔ اول : راست گویم پادشاهی در جهان پیدا شود

قصیدهٔ دوم : چون آخرین زمانه آید بعد ازین زمانه

قصیدهٔ سوم : پارینه قصه شویم از تازه بند گویم

سراینده درین قصاید وقایع آینده را پیش گوئی نموده است

چاپ : چند بار با ترجمهٔ اردو

۱۰۵- ترجمه و شرح

از فقیر حبیب الله (امیر دیندار انجمن حزب الله پاکستان)

چاپ : در کتاب "حقیقت قیام پاکستان بتوثیق بشارات" ، کراچی - دیندار انجمن حزب الله (۱۳۹۱ ھ)

۱۰۶- الهامی پیش گوئیاں

ترجمه و تشریح بعضی اشعار از قصیده :

چون آخرین زمانه آید بعد ازین زمانه

از سعید بن وحید

چاپ : کراچی - دیندار انجمن (۱۳۸۸ ھ)

۱۰۷- ترجمهٔ قصیده ای که منسوب به شاه نعمت الله ولی است

قدرت کردگار می بینم حالت روزگاری بینم

چاپ : در کتاب "حضرت نعمت الله ولی اور آن کا قصیده" ، لاهور - مکتبه پاکستان (۱۳۸۹ ھ)

۱۰۸- پیش گوئی حضرت نعمت الله شاه ولی

از سرور نظامی

چاپ : فیصل آباد - دارالعلوم درویشیه (س . ن)

☆ گلشن راز

از محمود شبستری ، در بخش عرفان و سلوک گذشت

☆ گلشن راز جدید

از محمد اقبال لاهوری ، این مثنوی در پاسخ مثنوی شبستری سروده شده و در ضمن ''زبور عجم'' مندرج گردیده است

چاپ : رک - ارمغان حجاز در همین بخش

۱۱۶- ترجمه (به نظم)

از چوهدری نبی احمد باجوه

چاپ : در مجله «اسلامی تعلیم» (لاهور) بیاد بود اقبال در ۱۹۷۴ میلادی، ص ۱۵۱ - ۲۰۳

☆ و ۱۱۷- گلشن هند

جنگ اشعار فارسی با ترجمهٔ اردو ، گرد آورنده سید یوسف علی خان یوسف ساکن ریواری که در روزگار جلال الدین شاه عالم ثانی (۱۱۷۳ھ - ۱۲۲۱ھ) می زیسته - از جمله سرایندگانی که اشعار ایشان در جنگ آمده : حافظ شیرازی و ناصر علی سرهندی و امیر خسرو و نظیری نیشاپوری و کلیم همدانی

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ دکتر ابواللیث صدیقی ، کراچی [رک : دکتر محمد باقر - اردوئے قدیم ص ۶۹ - ۷۰]

☆ لیلیٰ و مجنون

از عبدالرحمن جامی ، در بخش داستان گذشت

☆ لیلیٰ و مجنون

از هاتفی ، در بخش داستان گذشت

☆ مثنوی بو علی قلندر : مثنوی گل و بلبل

از شرف الدین بو علی قلندر (م ۷۲۴ھ) ، مثنوی عرفانی است و به تقلید مثنوی مولوروده شده

چاپ : چند بار ، باتحقیق و تعلیق ساجد الله تفهیمی ، لاهور - مقبول

اکادمی (۱۳۹۹ھ)

۱۱۸- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - شیخ غلام علی و پسران (۱۳۵٤ھ)

۱۱۹- ترجمهٔ دیگر

از منشی ظهور احمد خان

چاپ : بامتن فارسی ، لکهنؤ - مطبع نامی (۱۳۲٦ھ)

۱۲۰- ترجمه (به نظم)

از عبدالحمید ملیح آبادی متخلص به حمید ، به ظن قوی بچاپ نرسیده است

[رک : لاله سری رام - خم خانهٔ جاوید جلد دوم ، ص ۵۰۹]

۱۲۱- کنز الاسرار

ترجمهٔ منظوم در بحر مثنوی بو علی قلندر ، از سید غلام حیدر خان

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (س - ن)

۱۲۲- ترجمهٔ دیگر (به نظم)

از منشی عبدالغفور خان قیس چشتی

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ **مثنوی مولانا روم :** مثنوی معنوی

از جلال الدین محمد فرزند بهاء الدین معروف به مولوی رومی و مولوی بلخی ، در شش دفتر ، یکی از معروف ترین متن ها که درمیان مسلمانان شبه قاره متداول بوده ، شرح ها و حواشی زیادی بر آن نگاشته شده

[رک : اختر راهی - برصغیر پاک و هند میں مثنوی معنوی سے اعتناء ، در مجله فکر و نظر (اسلام آباد) منتشره ژولائی ۱۹۷۸ میلادی ، ص ۳۷ - ٤۷]

چاپ: بارها ، لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور

۱۲۳- الهام منظوم

ترجمهٔ شش دفتر به نظم ، از عاشق حسین سیاب صدیقی اکبر آبادی (م ۱۳۷۰ھ) ، در ۱۳٤۷ھ بپایان رسیده :

فی الحقیقت مثنوی کا ترجمه
ترجمه ہے وحی اور الهام کا

با تجدید نظر مولوی فیروز الدین بچاپ رسیده

چاپ : لاهور - مطبع فیروز (۱۳۴۷ھ تا ۱۳۵۰ھ)

۱۲۴- باغ ارم

از منشی مستعان علی، به سال ۱۲۴۴ھ آن را به نظم اردو برگردانده است.
ترجمهٔ منتخبی از مثنوی معنوی است

چاپ : بمبئی - مطبع کریمی (۱۲۶۹ھ)

۱۲۵- بحر العلوم

از رازی ، ترجمه و گزارش دفتر پنجم مثنوی معنوی است

چاپ : لاهور - اوریئنٹل بک سوسائٹی (۱۳۷۴ھ)

۱۲۶- بوستان معرفت

از عبدالمجید خان فرزند عبدالرحیم خان ساکن حافظ آباد (پیلی بهیت) ، به سال ۱۳۰۹ھ کار ترجمه را آغاز نموده و به سال ۱۳۱۰ھ باتمام رسانده

بوستان معرفت ہے نام اور تاریخ بھی

۱۳۰۹ھ

ابتدا تحریر کی اس کے بلا شک و گمان
ختم کی تاریخ جانو چشمهٔ نہر بهشت

۱۳۱۰ھ

مختصر مرغوب از بس دلپذیر و دلستان

چاپ : لکھنؤ - مطبع نولکشور (۱۳۲۶ھ تا ۱۳۳۲ھ)

۱۲۷- پیراهن یوسفی (منظوم)

از محمد یوسف علی شاه چشتی نظامی فرزند محمد جلال الدین خان ملقب به بانکے میاں ، به سال ۱۱۹۳ھ نگاشته، ترجمهٔ اولین شعر مثنوی اینگونه است:

سن لو نے سے ، کیا حکایت کرتی ہے
اور جدائی سے شکایت کرتی ہے

چاپ : کانپور - مطبع نولکشور (بار چهارم : ۱۳۱۵ھ)

۱۲۸- ریاض العلوم

ترجمهٔ منثور دفتر اول است از شفیقی عهدی پوری

چاپ: لاهور

۱۲۹- شجرهٔ معرفت

ترجمهٔ منظوم منتخبی از مثنوی معنوی، از غلام حیدرگوپا مئوی متخلص به حیدر، به سال ۱۲۹۸ ه سروده است

بفضل خدای جهان آفرین شد این ترجمه ختم بالعافیت
پی نام تاریخی آن شدم بگفتا خرد، شجرهٔ معرفت

۱۲۹۸ ه

چاپ: لکهنؤ - مطبع نولکشور (بار هفتم: ۱۳۴۳ ه)

۱۳۰- عقد گوهر موسوم به "موتیون کا هار"

ترجمهٔ منظوم یکصد حکایت مثنوی معنوی در بحر مثنوی، از پیر زاده محمد حسین عارف مهمی (م ۱۳۴۶ ه) فرزند سیف الرحمن مهمی

چاپ: لاهور- مطبع رفاه‌عام (۱۳۱۸ ه) و دهلی-مطبع مجتبائی (۱۳۲۳ ه)

۱۳۱- فیض العلوم

ترجمهٔ دفتر اول از مثنوی معنوی، از الهی بخش کاندهلوی با همکاری ابوالحسن کاندهلوی

[رک: قاموس الکتب جلد اول، شماره ۱۰۵۲۶]

۱۳۲- قصیدهٔ معجزه

ترجمهٔ منظوم قسمتی از دفتر اول، در بیان معجزهٔ پیامبر صلی‌الله علیه‌وسلم در سخن آوردن سنگریزه ها در دست ابوجهل، به سال ۱۱۰۲ ه سروده است

۱۳۳- کتاب مرقوم شرح اردو مثنوی مولانا روم

از عبدالرحمن راسخ دهلوی (م ۱۳۲۷ ه) فرزند محمد حسین فقیر دهلوی

چاپ: دهلی (۱۳۱۵ ه)

۱۳٤- کشف العلوم

ترجمه و شرح مثنوی است

چاپ : مراد آباد

۱۳۵- کلید مثنوی

از اشرف علی تهانوی (م ۱۳٦۲ هـ) ، ترجمه و شرح ابیات مهمه از مثنوی معنوی است

چاپ : دیوبند - اشرف العلوم (۱۳٦۰ هـ)

۱۳٦- مشرح و منظوم ترجمهٔ مثنوی مولانا روم

ترجمهٔ منظوم و شرح منثور قسمتی از دفتر اول ، از عبدالله عسکری ، ترتیب اینگونه است : متن مثنوی ، ترجمه به نثر ، حل نکات و شرح ، ترجمه به نظم ، ترجمه اولین بیت مثنوی :

بانسری سے سن که کیسی کهه رهی هے داستان
اور اپنی فرقتوں سے کر رهی هے کیا بیان

چاپ : لاهور - چاپ خانه حمایت اسلام (۱۳٦۸ هـ)

۱۳۷- مفتاح العلوم

ترجمه و گزارش مبسوط از محمد نذیر عرشی نقشبندی مجددی ، به سال ۱۳٤٤ هـ باتمام رسیده است ، شارح در شرح خود ، حل لغات و چگونگی ترکیب نحوی و صنایع لفظی و عروضی و نکات عرفانی و مسایل فقهی مربوط را آورده ، ترجمه به نثر روان و سلیس است

چاپ : چند بار ، لاهور (بار ششم : ۱۳۷۹ هـ)

۱۳۸- نالهٔ مضطر (موسوم به تحفهٔ مظفر)

ترجمهٔ منظوم یک قسمت از مثنوی، از مظفر نبی

چاپ : دهلی - مطبع رضوی (۱۳۲۳ هـ)

۱۳۹- ترجمهٔ مثنوی معنوی

از عبدالحمید خان حمید ملیح آبادی ، بچاپ نرسیده است

[رک : لاله سری رام - خم خانهٔ جاوید جلد دوم ، ص ۵۰۹]

۱۴۰- خلاصهٔ مثنوی

ترجمهٔ خلاصهٔ مثنوی (همان بخش از مثنوی که جزء مواد درسی منشی فاضل دانش گاه پنجاب بوده) از برکت علی معلم دبیرستان مسلم لاهور، حل لغات است و گزارشی برای دانش جویان

چاپ : باتجدید نظر سید محمد خلیل الرحمن نگینوی، لاهور (۱۳۸۰ھ)

☆ مثنوی هاشم

از محمد هاشم نوشاهی تهرپالوی

۱۴۱- منبع اسرار

از غلام نبی

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مترجم (غلام نبی)، وسن پوره لاهور

☆ مجنون و لیلیٰ

از امیر خسرو دهلوی، در بخش داستان گذشت

☆ مطلع الانوار

از خواجو کرمانی (م ۷۵۳ھ) مرید سید علاء الدوله سمنانی، عارف و سالک بوده، از و دیوان و مثنوی ها به یادگار مانده

۱۴۲- روضة العقبیٰ

ترجمهٔ قسمت دوم مثنوی ''مطلع الانوار'' به نظم از میر ولی فیاض ویلوری، به سال ۱۱۶۲ھ سروده شده

[رک : دکتر بشیر حسین - ترجمهٔ منظوم آثار فارسی بزبان اردو، مجله راهنمای کتاب (تهران) جلد ششم]

☆ منطق الطیر : مقامات طیور

از خواجه فرید الدین عطار نیشاپوری (م ۶۲۷ھ)، در سال ۵۸۳ھ این مثنوی عرفانی را سروده، این مثنوی به اسم ''مقامات طیور'' هم معروف است و در آن آمده :

ختم شد برتو چو برخورشید نور منطق الطیر و مقامات طیور

منطق الطیر به زبان های اروپائی هم ترجمه شده است

چاپ: بارها، به تصحیح دکتر محمد جواد مشکور، تبریز (۱۳۳۷ هش) و به تصحیح دکتر سید صادق گوهرین، تهران (۱۳۴۲ ه ش)

۱۴۳- پنچهی باچها (منظوم)

از وجیه الدین وجدی (م در نیمهٔ آخر قرن دوازدهم هجری)، در ۱۱۵۵ ه سروده شده

جب کیا تاریخ کا دل میں حساب تب هوا میزان میں کیا خاصی کتاب

۱۱۵۵ ه

به زبان اردوی قدیم (دکهنی) است

چاپ: بارها، بمبئی (۱۲۴۵ ه) و مدراس (۱۲۷۴ ه)

۱۴۴- ترجمهٔ منطق الطیر (منظوم)

از فرید الدین آفاق دهلوی باهمکاری امیر بخش شهرت در سال ۱۲۲۷ ه میان ۱۶ ذی قعده و ۱۶ ذی الحجه، در چهار هزار بیت سروده شده

سولویں تاریخ ذی قعده کی تهی جب یه تصنیف اس کی میں آغاز کی

سولویں ذی الحجه کو پهر تووقت شام ایک مهینے میں هوئی یعنی تمام

سال هجری پهر گنے جو میں نے سب سن تهے باره سو په ستائیس جب

نسخه هی خطی: انجمن، جلد اول، ص ۳۱۶ - ۳۱۹

آغاز: اهل تقوی عارف شب زنده دار
شیخ وقت و صوفی و پرهیزگار

☆ نام حق

از شرف الدین بخارایی [در بخش فقه گذشت]

☆ نیرنگ عشق

از غنیمت کنجاهی (م ۱۱۲۵ ه) [در بخش داستان گذشت]

☆ یوسف و زلیخا

از عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸ ه) [در بخش داستان گذشت]

ریاضی و ستاره شناسی

☆ فواید الافکار فی اعمال الفرجار

از نواب دبیر الدوله امین الملک خواجه فرید الدین احمد خان بهادر (م ۱۲۴۴ھ)، جد مادری سید احمد خان، به سال ۱۲۱۲ھ تصنیف کرده و در دیباچه می نویسد : «پرکار متناسبه . . . که سابق در عرب و عجم مروج باشد و حالا این کسی نمی داند و مختص در صاحبان انگریز و فرانس مروج است . . . برای یادگار و فایدهٔ شایقان این علم رساله درست نمودم و نام این رساله فواید الافکار فی اعمال الفرجار نهادم»

نسخهٔ خطی : آصفیه جلد اول، شماره ۱۶۶

۱- ترجمه

از سید احمد خان، به سال ۱۲۶۲ھ/۱۸۴۶ میلادی ترجمه کرده

☆ مجموعهٔ شمسی

کتابی در علم هیئت با استفاده از نظریات کوپرنیک، در هفت فصل : فصل اول در اثبات کرویت زمین، فصل دوم در بیان مقدار ارض، فصل سوم در حرکت زمین، فصل چهارم در حالات کواکب و سیارگان، فصل پنجم در سیارات متابع (قمرها)، فصل ششم در جواهرات (اجسام کثیف)، فصل هفتم در فوایدی چند مختص به کواکب

۲- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : اردو مخطوطات، ص ۲۴

آغاز : پهلی فصل زمین کی گولائی ثابت کرتی هے

کیمیا

✡ تجارب خوشحالی

از حاجی بدیع الدین محمد خوشحال قادری معروف به خوشحال ولی قادری در شش باب، تاکنون طبع نشده

نسخهٔ خطی : متعلق به محمد ضیاء الرحمن ـ گجرات

۱- ترجمه

از حکیم محمد ضیاء الرحمن، با اضافات سودمند

چاپ : گجرات ـ ادارهٔ طبیب حاذق (۱۳۹۸ھ)

✡ ذخیرهٔ اسکندر خانی : ذخیرهٔ سکندری

از محمد باقر منجم ثانی ، به روزگار نصیرالدین همایون (۹۳۷ھ - ۹۶۳ھ) به نسخه ای از ''ذخیرهٔ اسکندری'' دست یافته. چون عبارات و بیان کتاب مغلق و پیچیده بوده، مؤلف خواسته است آنرا ساده کند

روایت است که متن اصلی به زبان یونانی بوده و در روزگار معتصم بالله عباسی (۲۱۸ھ - ۲۲۷ھ) به عربی در آمده و اصل آن منسوب به اسکندر بن فیلقوس است و به همین جهت ''ذخیرهٔ اسکندری'' نامیده شده ، کتاب به دیباچه و ده فن منقسم گردیده ــ اصول و مقدمات این علم، اصول صنعت و تدبیر اکسیر، ترکیبات سیماب ، تریاق ، صنعت طلسم که امراض را نافع باشد ، صور خواتیم کواکب ، فنون مختلفه از طلسمات ، بخورات کواکب و ابواب عطف قلوب ، خواص نباتات ، خواص اعضای حیوان

چاپ : رامپور، به کوشش محمد عثمان

۲- ترجمه

از محمد غضنفر علی فرزند محمد نجف علی خان ، به سال ۱۲۰۸ه به اردو در آورده

نسخهٔ خطی : سالار جنگ، ص ۱۹۷ - ۲۹۸

آغاز : حمد خداوند کردگار مبدع ثوابت و سیار (متن اصلی)

☆ هفت احباب

مجموعهٔ هفت رساله است، در تجربه های کیمیا گری که هفت دوست به‌سال ۶۲۱ه در هفت بخش (رساله) تنظیم نموده اند و تقسیمات آن به قرار زیر است :

بخش اول هفت احباب (از حمید الدین ناگوری)، بخش دوم هفت کوکب (از شیخ سلیمان مندوی)، بخش سوم سپت ساگر (از نومسلم سعادت مند - گیان ناتهـ جوگی) ، بخش چهارم هفت طبق (از میر سید هاشم بخاری) ، بخش پنجم هفت جوهر (از سید طیب اودهی)، بخش ششم هفت ایام (از شیخ نصیرالدین نارنولی)، بخش هفتم هفت دوزخ (از شیخ محمد صادق ملتانی) .

۳-۹ الکیمیا

از حصین الدین جونپوری فرزند شاه نظام الدین ، به تاریخ ۱۱ آوریل ۱۹۰۲ میلادی/ ۱۳۲۰ه به اتمام رسیده - ترجمهٔ هر بخش نام جداگانه دارد

بخش اول عقد سیماب (ترجمهٔ هفت احباب)، بخش دوم اعمال ذهب (ترجمهٔ هفت کوکب) ، بخش سوم کبریت احمر (ترجمهٔ سپت ساگر) ، بخش چهارم حل زیبق (ترجمهٔ هفت طبق)، بخش پنجم اکسیر اصفر (ترجمهٔ هفت جوهر)، بخش ششم کیمیای اجسام (ترجمهٔ هفت ایام)، بخش هفتم سنگ راسخ (ترجمهٔ هفت دوزخ)

چاپ : جونپور - بکوشش مترجم (۱۳۲۳ه) ، لاهور - دارالکتب رفیق الاطباء (۱۳۴۸)

پزشکی

☆ تشریح الابدان : تشریح منصوری

از منصور فرزند محمد فرزند احمد فرزند یوسف فرزند الیاس شیرازی، در یک مقدمه و پنج مقاله و یک خاتمه - مقدمه در تعریف و تقسیم است - تفصیل مقاله ها بقرار زیر است

۱- استخوانها ۲- پی ها ۳- عضله ها ٤- ورید ها ۵- شریانها

خاتمه در اعضای مرکب و تولد جنین - مؤلف باتصاویری از اعضای انسانی کتاب را مزین کرده است

چاپ : در دهلی و لاهور و کانپور بارها بچاپ رسیده

۱- ترجمه

از ناشناس که نامش در نسخهٔ چاپی نیامده است

چاپ : دهلی - الیکٹرک پرنٹنگ ورکس (۱۲۹۵ ﻫ)

۲- ترجمهٔ دیگر

از حکیم غلام حیدر

چاپ : لاهور - چراغ دین (۱۳۲۸ ﻫ)

☆ خوان نعمت

در پختن طعام و شیرینی وغیره

۳- الوان نعمت

از حمیدالدین بهاری بحکم گل کرائسٹ رئیس دانشکده فورت ولیم کالکته

نسخهٔ خطی : انجمن جلد سوم، ص ۲۰

آغاز : کروڑاں شکر اور احسان اس خالق کے کہ جس کے خوان احسان سے ہر ایک خاص و عام کو لاکھوں طرح کی نعمتیں بے کھٹکے پہنچتی ہیں

☆ خیرالتجارب

از حکیم خیراندیش خان اتاوی، معاصر اورنگ زیب عالمگیر بوده، او در وطن خود اتاوه (هندوستان) بیمارستانی تاسیس کرده بود، کتاب را به بیست و سه باب تقسیم کرده

۴- ترجمه

از خواجه عبدالسلام فروغی

چاپ : لاهور - دارالبلاغ (س - ن)

☆ شفاء البدنی

از محمد هاشم فرزند محمد هادی که معروف به حکیم علوی خان شیرازی است، در عهد اورنگ زیب عالمگیر از شیراز به هند آمده و سپس همراه نادر شاه به ایران برگشته و پس از زیارت حرمین به دهلی باز آمده و در همانجا به سال ۱۱۶۲ ه در گذشته، دربارهٔ اعضای بدن و امراض آنها و علاج آنها

۵- گنج حکمت

از حکیم دیوان کاهن چند

چاپ : لاهور - به اهتمام حکیم رام کشن (۱۳۳۰ ه)

☆ طب اکبری : جامع الفواید

از حکیم محمد اکبر بن حاجی مقیم، معروف به شاه محمد ارزانی، ترجمه و گزارشی است باحذف و اضافات از ''الاسباب والعلامات'' (ابوحامد محمد فرزند علی سمرقندی) و ''شرح الاسباب والعلامات'' (نفیس بن عوض کرمانی)، در بیست و هشت فصل و یک خاتمه، در درمان بیماری ها از سر تاپا، به سال ۱۱۱۲ ه بانجام رسانده است

چاپ : چند بار، لکهنؤ و کانپور

۶- ترجمه

از محمد صدیقی نانوتوی
چاپ شده است

☆ طب شهابی: شفاء المریض

از شهاب الدین بن عبدالکریم قوام ناگوری، به روزگار مظفر شاه یکم پادشاه گجرات، در یک مقدمه و یک صد و شصت باب سروده شده است، مقدمه در بیان ابتدای علم طب است - در خاتمه مؤلف (سراینده) از زندگی خود سخن گفته و حکایت می کند که از مردم ناگور و نومسلمان است - دربارهٔ تالیف کتاب اینگونه سروده است:

من از گفتن ادویه در جهان / بخلق خدا وقف کردم زبان
نه از دوست دارم نه از دشمنان / نه فرق آورم از گدا بر شهان
گدا را دوا بهتر از شهه کنم / نراندم بجز نفع مردم قلم
بگفتند یاران مرا ای شهاب / بنام شهنشاه کن این کتاب
بگفتم که‌چون‌شاه‌شاهان‌خدااست / بدرگاه او بندگی جمله راست
ز هفت صد زیاده نود سال بود / دهم روز از ماه شوال بود

۷- طب شهابی (منظومهٔ هندی) مع دفتر حکمت
چاپ: بمبئی - مطبع حیدری (۱۲۹۳ھ)-

☆ طب یوسفی: علاج الامراض

از یوسف بن محمد بن یوسف، معروف به یوسفی هروی (م ۹۵۰ھ)، در علایم و درمان بیماریها - وی ۲۸۹ رباعی نیز در طب سروده و سپس شرحی بر آن رباعی ها به نام "شرح علاج الامراض" یا "جامع الفواید" نگاشته است

۸- ترجمهٔ طب یوسفی
چاپ: لاهور - (س ـ ن)

☆ علاج الغرباء

از حکیم غلام امام

۹- ترجمه

از اصغر علی

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (بار سیزدهم : ۱۳۱۰ ه)

☆ فیض عام فی شفاء الاسقام

از شیخ قادر بخش

۱۰- ترجمه

از مولوی محمد حسین

چاپ : امرتسر - مطبع روز بازار (۱۳۳۱ ه)

☆ قرابادین اعظم

از حکیم محمد اعظم خان

۱۱- مخزن المجربات

از حکیم عظمت علی خان

چاپ : لکهنؤ - مطبع نولکشور (۱۳٤۸ ه)

☆ قرابادین شفائی

از مظفر فرزند محمد حسینی معروف به شفائی اصفهانی ، پزشک عهد شاه عباس اول (۹۹۵ ه - ۱۰۳۷ ه) ، در یک دیباچه و سپس باب هائی به ترتیب حروف تهجی از الف تا یاء در ذکر ادویه و مورد بکار بستن آنها

چاپ : (در هامش قرابا دین ذکائی) - دهلی (۱۳۰۲ ه)

۱۲- ترجمه

از محمد هادی حسین خان

چاپ : لکهنؤ

☆ قرابادین قادری

از شاه ارزانی (م ۱۱۳۰ ه)، به سال ۱۱۲٦ ه آن را آغاز و به سال ۱۱۳۰ ه بپایان رسانده و به خاطر ارادت به شیخ عبدالقادر جیلانی آنرا ''قرابا دین قادری'' نامیده ، در مقدمه و دوازده (در بعضی نسخه ها بیست و دو) باب و خاتمه . در هر باب نام داروها به ترتیب حروف تهجی آمده است

چاپ : در مراکز مطبوعاتی شبه قاره بارها به طبع رسیده

۱۳- کیمیای عناصری

از حکیم مولوی محمد نور کریم دریابادی، در ۱۲۸۶ ه ترجمه شده

چاپ : چند بار، لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۳۴۳ ه)

۱٤- کیمیای نذیری

از نذیر احمد سیماب

چاپ : لاهور - علمی پرنٹنگ پریس (۱۳۵۷ ه)

✡ کفایهٔ منصوری

از منصور فرزند محمد فرزند احمد فرزند یوسف، بروزگار سلطان زین العابدین (۸۲۶ ه - ۸۷۷ ه) از سلسلهٔ آل مظفر، در دو فن:

فن اول در دو قسمت :

۱- طب نظری، در چهار مقاله (اسباب مادی صحت، اسباب صوری صحت، اسباب فاعلی، احوال و اعراض و علامت) ، هر مقاله به چند باب و فصل تقسیم شده است

۲- طب عملی، در پنج مقاله (حفظ صحت، معالجات کلی، حمیات، امراض که به ظاهر بدن حادث شود، گزیدگی ها)

فن دوم در داروها، در دو مقاله (ادویهٔ مفرده و مرکبه)

چاپ : لاهور - مطبع دامن گیر (۱۲۸۲ ه)

۱۵- ترجمه

از حکیم محمد هادی حسین لکهنوی

چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (۱۳۰۶ ه)

✡ لذت الوصل

از حکیم غلام محمود خان فرزند حکیم صادق علی خان، به سال ۱۲۸۷ ه (= لذت الوصل) تالیف شده، دربارهٔ آمیزش با زنان

۱۶- کارنامهٔ عشرت

از قربان علی بیگ سالک (م ۱۲۹۷ ه) فرزند نواب عالم بیگ خان، شاگرد مرزا اسدالله خان غالب، هنوز چاپ نشده

حرارت، برودت، رطوبت، یبوست ،مقالهٔ دوم در ادویه مفرده و مرکبه و اغذیه، مقالهٔ سوم در بیان امراض و درمان آنها

چاپ : بارها در لکهنؤ و دهلی و کانپور چاپ شده

۲۳- ترجمه

از حکیم محمد کبیر الدین

چاپ : دهلی (۱۳۵۹هـ) ، لاهور ـ ملک دین محمد و پسران (۱۳۸۶هـ)

۲۴- ترجمهٔ دیگر

از محمد عبدالحکیم

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع نامی نولکشور (چهارم : ۱۳۲۶هـ)

۲۵- معالجات احسانی

از حکیم احسان الحق مهتمم اجمل دانشکده طبیه راولپندی

چاپ : راولپندی ـ دواخانهٔ حکیم ابو تراب خان (۱۳۷۱هـ)

☆ نسخهٔ خلاصة العیش (؟ خلاصة العیش)

چنین بر می آید که دربارهٔ آمیزش با زنان است ، از سنسکریت به فارسی ترجمه شده

۲۶- ترجمه

از منشی رگهوناتهه سنگهه هاجر دهلوی

نسخهٔ خطی : بخط مترجم ، هارڈنگ پبلک لائبریری ـ دهلی

آغاز : اول حمد و سپاس بے قیاس واجب اوس قادر مطلق اور ایزد بر حق کو که . . .

☆ یادگار رضائی : تذکرة الهند

از حکیم رضا علی خان فرزند حکیم محمود علی خان حیدر آبادی ، که این اثر را بروزگار میر اکبر علی خان بهادر سکندر جاه (۱۲۱۷هـ-۱۲۴۴هـ)، به سال ۱۲۳۵هـ، از روی یادداشت های پدرش که پراگنده و بعربی بوده، در سه تذکره و یک خاتمه به فارسی نگاشته است

چاپ : حیدر آباد دکن (۱۲۸۳هـ)

۲۷- مختار الحکماء

از ابو المحاسن که به سال ۱۳۵۱ ه (=مختار الحکماء) آن را به اردو ترجمه کرده است

نسخهٔ خطی : انجمن جلد سوم ، ص ۲۵ - ۲۶

آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم بعد ترجمه تاریخی نام اس کا مختار الحکماء رکھا گیا

۲۸- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : سالار جنگ ، ص ۳۳۲

آغاز : آنب چونکه میم اور نون قریب المخرج ہیں ۔ اس کتاب میں ادویه . . .

چند دانشی

✪ چهار مقاله

از نظامی عروضی سمرقندی [در بخش متن های ادبی گذشت]

✪ مطلع العلوم و مجمع الفنون

از واجد علی ، که در قرن ۱۸ میلادی می زیسته ، در دو دفتر :
دفتر اول : مطلع العلوم ، در توضیح سی و هفت رشته از علوم متداوله و مشهوره
دفتر دوم : مجمع الفنون ، مشتمل بر فنون رایج در هند
چاپ : لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور

۱- ترجمه

چاپ شده است [رک : لباب جلد اول ، ص ۳۸۱]

علوم غریبه

☆ **تحقیق رویا** : رسالهٔ تحقیق رویا

از شاه عبدالعزیز محدث دهلوی (م ۱۲۳۹ه)

۱- **ترجمه**

از ناشناس

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی [قاموس الکتب جلد اول ، شماره ۱۰۵۹۶]

☆ **شمس الضحیٰ**

از ناشناس

۲- **آثار الجفر**

از محمد عبدالله

چاپ : لکهنؤ (۱۳۱۱ه)

☆ **کامل التعبیر** : خواب نامه

از ابوالفضل حبیش بن ابراهیم محمد تفلیسی، در خواب ها و تعبیر آنها ، به ترتیب حروف تهجی آنچه را به خواب دیده شود آورده

چاپ : چند بار ، بمبئی - مطبع فتح الکریم (۱۲۹۸ه)

۳- **گزارش نامه**

از بدر الدین احرار براق عباسی در ۱۳۲۴ه باتمام رسانده است

نسخهٔ خطی : انجمن جلد سوم ، ص ۹۰ - ۹۱

۴- مجموعهٔ خواب نامه بی نظیر

از ناشناس

چاپ : لاهور

☆ کنز الحسین

۵- ترجمه

از غلام حسین رمال

چاپ : لاهور. آدم جی عبدالله (س - ن)

☆ مفتاح الجفر

۶- ترجمه

از کاشف البرنی

[قاموس الکتب جلد اول ، شماره ۱۰۶۴۵]

قسمت دوم

(ترجمه های پنجابی و پشتو و سندی و براهوی)

بخش یکم —— پنجابی

بخش دوم —— پشتو

بخش سوم —— سندی

بخش چهارم —— براهوی

بخش یکم

☆ ارمغان حجاز

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱- **ترجمهٔ منظوم بخش فارسی آن**

از عبدالغفور اطهر

چاپ : لاهور - مطبوعات سنگ میل (۱۳۹۳ه، بار دوم - ۱۳۹۶ه)

☆ اسرار خودی

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۲- **ترجمهٔ منظوم**

از خلیل آتش ، در ضمن ''اسرار و رموز''

چاپ : لاهور - مطبوعات سنگ میل (۱۳۹۵ه)

۳- **ترجمه به نظم**

از احمد حسین احمد قریشی قلعداری

چاپ : لاهور - مکتبه میری لائبریری (۱۳۹۶ه)

☆ بدایع

از علی رضا هندی ثم بغدادی [رک : قسمت یکم ، بخش فقه]

۴- ترجمهٔ منظوم

از سراج الدین و باتجدید نظر از دلپذیر بهیروی مولف ''انشای دلپذیر'' نشر شده

چاپ : لاهور (۱۳۵۷ھ)

☆ **بوستان**

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۵- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ احمد حسین احمد قریشی قلعداری ، گجرات

آغاز : شروع کرنا هاں میں نال نام جهان رکھنے والے اتے جان پیدا کرنے والے دے

۶- ترجمهٔ دیگر

از سید غلام مصطفیٰ نوشاهی (م ۱۳۸۴ھ)

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی ، ساهن پال گجرات

☆ **بیسر نامه**

از فرید الدین عطار نیشاپوری (م ۶۲۷ھ)، مثنوی عرفانی با این ترجیع بند:

من خدایم ، من خدایم ، من خدا فارغم از کبر و کینه و ز هوا

سر ''بی سر نامه'' را پیدا کنم عاشقان را در جهان شیدا کنم

چاپ : چند بار ، باهتمام میر کمالی خوانساری ، تهران (۱۳۵۲ھق)

۷- ترجمهٔ منظوم

از محمد شاه دین قادری سروری

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ **پند نامه**

از فرید الدین عطار نیشاپوری [رک : قسمت یکم ، بخش فلسفهٔ عملی]

۸- **فضل الستار**

ترجمهٔ منظوم از حکیم فضل الهی مقیم در محمدی (گجرات)

چاپ : به وسیلهٔ چودهری محمد افضل خان مرتب و مدون گردیده و در لاهور مؤسسهٔ میان مولا بخش کشته و پسران بچاپ رسیده (س ـ ن)

۹- **هدیهٔ مشتاق**

ترجمهٔ منظوم از مشتاق احمد بڈها

چاپ : لاهور ـ مطبع پنجهٔ فولاد (۱۳۲۰ھ)

۱۰- **ترجمهٔ دیگر** (نثر)

از سید غلام مصطفیٰ نوشاهی (م ۱۳۸٤ھ)

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی ، ساهن پال ، گجرات

☆ پس چه باید کرد و مثنوی مسافر

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۱- **ترجمهٔ منظوم**

از عبدالغفور اطهر

چاپ : لاهور ـ مطبوعات سنگ میل

۱۲- **ترجمهٔ منظوم مثنوی مسافر**

از احمد حسین احمد قریشی

چاپ : لاهور ـ مکتبه میری لائبریری (۱۳۹۶ھ)

☆ پیام مشرق

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۳- **ترجمهٔ منظوم**

از محمد رمضان تبسم فرزند محمد عبدالکریم قلعداری [رک : احمد حسین احمد قریشی ـ پنجابی ادب کی مختصر تاریخ]

☆ جاوید نامه

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱٤- ترجمه به نظم پنجابی (گویش سرائیکی) از مهر عبدالحق
چاپ : ملتان - سرائیکی ادبی بورڈ (۱۳۹٤ه)

۱۵- ترجمهٔ منظوم
از پروفسور شریف کنجاهی
چاپ : لاهور - مجلس ترقی ادب (۱۳۹۷ه)

☆ چهار درویش

[رک : قسمت یکم ، بخش داستان]

۱۶- باغ و بهار (جلد اول)
از مفتی عبدالواحد عاجز
چاپ : امرتسر - سٹیم پریس روز بازار (۱۳۳۰ه)

☆ حلیة النبی

از ناشناس ، در حلیهٔ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم
چاپ : متن فارسی و ترجمهٔ پنجابی ، بهاولپور - مطبع صادق الانوار (س-ن)

۱۷- ترجمه به نظم
از محمد اعظم بهاولپوری
چاپ : بهاولپور - مطبع صادق الانوار (س - ن)

☆ دیوان باهو

از سلطان باهو [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۸- ترجمه (به نظم)
از محمد شاه دین قادری سروری سیالکوتی ، اولین بیت دیوان و ترجمهٔ آن اینگونه است :

یقین دانم درین عالم که لا معبود الا هو
و لا موجود فی الکونین و لا مقصود الا هو

ترجمه :

نال یقین کمال مکمل ایہ کل ثابت ہوئی
دوہیں جہانیں حاضر ناظر اللہ باہجھ نہ کوئی

چاپ : همراه با متن اصلی ، لاهور - الله والے کی قومی دکان (۱۳۳۲ه)

۱۹- ترجمهٔ دیگر

از حافظ محمد اختر قادری سروری ، ترجمهٔ اولین بیت دیوان اینگونه آمده است :

یک یقین خدا بن دوجا ہور الٰہ نہ کوئی
کل دنیا تے اس دے دربن ہوجا گاہ نہ کوئی

چاپ : دربار حضرت سلطان باهو (شورکوت) - مکتبه سلطانیه (س - ن)

☆ دیوان بوعلی قلندر

از بو علی قلندر پانی پتی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۲۰- ترجمهٔ منظوم

از محمد شاه دین قادری سروری ، جمعاً هشتاد و هفت غزل را به نظم پنجابی ترجمه کرده است

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ دیوان حافظ

از حافظ شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۲۱- آئینهٔ معرفت

از شیخ غلام حیدر ، ترجمهٔ منظوم چهل و دو غزل از دیوان حافظ است ، اول بیت فارسی و سپس ترجمهٔ آن به اردو و پنجابی ذکر شده است ، ترجمهٔ اولین بیت دیوان :

اٹھ کے دور چلا ہن ساقی ساغر بخشیں بھر کے
عشق سکھالا جاپے پہلاں اوڑک نبھدا مر کے

چاپ : لاهور - کتب خانه محمدی (۱۳۲۹ه)

۲۲- تحفهٔ بی نظیر جدید یعنی خلاصهٔ دیوان حافظ

ترجمهٔ منظوم از دلپذیر بهیروی شاگرد محمد حسین احمد آبادی ، جمعاً پنجاه و شش غزل را به نظم پنجابی ترجمه کرده است.

چاپ : لاهور - مطبع مصطفائی (۱۳۱۹ھ) ، لاهور ، حاجی چراغ دین و سراج دین تاجر کتب (۱۳۴۳ھ)

۲۳- خلاصهٔ دیوان حافظ

ترجمهٔ نوزده غزل حافظ ، از منشی محمد رمضان کهوکهر وزیر آبادی

چاپ : لاهور - منشی عزیز الدین نجم الدین تاجر کتب (س - ن)

۲۴- دیوان حافظ

از محمد شاه دین قادری سیالکوتی فرزند قطب دین ، ترجمهٔ اولین بیت دیوان :

آ اے ساقی اولٹ صراحی بهر دیه اک پیاله
بیئوں سوکهالا جاتا سی ہر ہویا سخت کساله

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

۲۵- دیوان حافظ

ترجمه از سه تن ، در سه بخش :

بخش اول : منهاج العارفین از عبدالله عبدی ، حاوی ترجمهٔ سی غزل حافظ

بخش دوم : مذاق العاشقین از شیخ حسین احمد آبادی که ترجمهٔ بیست و چهار غزل حافظ است

بخش سوم : سراج العارفین از پارس علی لاهوری که ترجمهٔ هفت غزل حافظ است

در خاتمه لغاتی اصطلاحات حافظ از حافظ عبدالعزیز محمد عبدالرشید آمده است

ترجمهٔ اولین بیت دیوان حافظ از عبدالله عبدی و شیخ حسین احمد آبادی

بقرار زیر است :

عبدی : اوٹھ ساق کر مھراساں ول پر کر بخشو کاسه
پہلاں عشق سو کھالا ڈٹھا پچھوں مشکل خاصه

حسین : ساق سرت سمھال اساں ول بھر کے ورت پیالے
پہلوں عشق سو کھالا آھا مگروں پئے کشالے

چاپ : لاهور - باهتمام منشی گلزار محمد ، مطبع گلزار محمدی (۱۳۰۸ھ)

۲۶- غزلیات حافظ

ترجمهٔ منتخبی از دیوان حافظ که مشتمل بر پنجاه غزل وی می شود ، از عبدالله عبدی - این ترجمه به وسیلهٔ دکتر محمد باقر مرتب و مدون گردیده است و پیش گفتار از دکتر وحید قریشی

چاپ : لاہور - پنجابی ادبی اکادمی (۱۳۸۶ھ)

۲۷- غزلیات حافظ

از مفتی محمد باقر بهیروی ، بنا بر تحقیق دکتر شهباز ملک ، این ترجمه قدیم ترین ترجمه از حافظ است اما هیچ نسخهٔ خطی یا چاپی از آن شناخته نشده است

☆ دیوان حیدری

از سید محمد غلام شاه

چاپ : با ترجمهٔ اردو ، راولپندی - مطبع لکشمی (۱۳۴۲ھ)

۲۸ گلزار صفدری

از نور عالم صوفی

چاپ : با متن فارسی ، راولپندی - مطبع لکشمی (۱۳۴۲ھ)

☆ دیوان محمود شبستری

از محمود شبستری سرایندهٔ گلشن راز [رک : گلشن راز در قسمت یکم ، بخش عرفان]

۲۹ ترجمهٔ منظوم

از محمد شاه دین قادری سیالکوتی ، ترجمهٔ سی و یک غزل محمود شبستری

چاپ : با متن فارسی ، لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ رباعیات خیام

از خیام نیشاپوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳۰- خیام خماری

ترجمهٔ منظوم یکصد و پنجاه و هفت رباعی خیام ، از سردار اوتار سنگه آزاد ، دیباچه از مترجم حاوی شرح حال خیام ، پیش گفتار از پریتم سنگه سفیر و عبدالحمید خان پنجابی

چاپ : لاهور - تاج بک دپو (۱۳۶۱ھ)

۳۱- شهکار (خیام دی رباعیاں)

ترجمه به نظم از عبدالعزیز نشتر غوری ساکن بهاولپور

چاپ : بهاولپور - سرائیکی ادبی مجلس (س - ن)

۳۲- مئی گلفام

از دکتر مهر عبدالحق ، ترجمه سیصد و دوازده رباعی به نظم پنجابی (گویش سرائیکی) ، در ۱۳۹۲ھ سروده شده

چاپ : ملتان - مطبوعات پریت مهار (۱۳۹۳ھ)

۳۳- ترجمهٔ دیگر

از درشن سنگه آواره

☆ رباعیات قلندر

از بو علی قلندر پانی پتی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳۴- نعرهٔ قلندر : رباعیات قلندر

ترجمهٔ چهارده دو بیتی بو علی قلندر به نظم از محمد شاه دین قادری سیالکوتی ، اولین رباعی و ترجمهٔ آن :

متن : ای آنکه ز نور تو دو عالم روشن
پنهان تو بعالمی چو جان اندر تن
ما منتظر جمال وحدت باشیم
پس پردهٔ کثرت از رخ خویش فکن

ترجمه : اے او دلبر تیرے نوروں دو جگ روشن انور
خود پوشیدہ جگ وچہ جیوں کر جان جسم دے اندر
وحدت دے جمال تیریدے منتظر ھاں برتر
پردہ کثرت مکھڑے اتوں دور ھٹا اے دلبر

در آغاز کتاب ذکر احوال و آثار بو علی قلندر به غایت اختصار آمده است
چاپ : همراه متن و ترجمهٔ اردو ، لاهور. الله والے کی قومی دکان (س-ن)

☆ روضة الشهداء

از کمال الدین حسین واعظ کاشفی (م ۹۱۰ ه) [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۱)]

۳۵- ترجمه به نظم

از رکن الدین ، در ۱۱۳۶ ه سروده است و مشتمل است بر وقایع تاریخ اسلام از ولادت نبی اکرم صلی الله علیه و آله وسلم تا ماجرای کربلا
چاپ : لاهور - منشی الله بخش خادم (۱۳۲۳ ه)

☆ سرور المحزون

از شاه ولی الله دهلوی [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۱)]

۳۰- ترجمه

از عبدالعزیز و حواشی به اردو به قلم مفتی یوسف [رک : افتخار حسین شاه - ارمغان حق جلد اول ، ص ۲۲۷]

☆ صرف بهائی

از بهاء الدین عاملی ، در قواعد زبان عربی

چاپ: بارها، لاهور و کراچی و مراکز مطبوعاتی شبه قاره

۳۷- ترجمهٔ منظوم

از مولوی فرید به سال ۱۳۵۸ ه سروده شده

☆ ظفر نامه گورو گوبند سنگه

۳۸- سپاهی زاده (منظوم)

از خوشی رام عارف مقیم دیره اسماعیل خان

چاپ: لاهور - مطبع قومی پنجاب (۱۳۳۲ ه)

☆ کریما

از سعدی شیرازی [رک: قسمت یکم، بخش فلسفهٔ عملی]

۳۹- ترجمه

از بهائی کشن سنگه

چاپ: امرتسر - مطبع چشمهٔ نور (۱۳۰۵ ه)

۴۰- ترجمهٔ دیگر

از سید غلام مصطفی نوشاهی (م ۱۳۸۴ ه)

نسخهٔ خطی: کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی، ساهن پال گجرات

☆ کلیات اقبال

از علامه اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها]

۴۱- نقش اقبال

از صوفی غلام مصطفی تبسم، ترجمهٔ منتخبی از کلیات، در سه بخش: بخش اول مثنوی ها، بخش دوم - غزلیات، بخش سوم - قطعات

چاپ: لاهور - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۹۷ ه)

☆ کنز الرحمت

از محمد اشرف نوشاهی، در احوال و کرامات و سخنان حاجی محمد نوشه گنج بخش (م ۱۰۶۴ ه) و خلفای وی، به سال ۱۲۲۰ ه سروده شده

چاپ : لاهور

۴۲- ترجمه

از محمد حبیب الله حنفی نقشبندی قادری

چاپ : لاهور - امام بخش تاجر کتب (۱۳۳۲ه)

☆ گلستان

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش متن های ادبی]

۴۳- سعدی آکهیا

از محمد بشیر احمد ظامی بهاولپوری ، ترجمه یک صد و یک حکایت از گلستان به پنجابی (گویش سرائیکی) ، منقسم بر هفت گلدسته

چاپ : بهاولپور - مرکز سرائیکی زبان تے ادب (۱۳۹۶ه)

۴۴- ترجمهٔ منظوم

از حکیم فضل الهی

چاپ : لاهور - چراغ دین و سراج دین تاجران کتب (۱۳۵۷ه)

۴۵- ترجمهٔ دیگر

از سید غلام مصطفیٰ نوشاهی (م ۱۳۸۴ه)

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی ، ساهن پال گجرات

☆ مثنوی بو علی قلندر : مثنوی گل و بلبل

☆ مثنوی شمس تبریز

از مولوی روم ، مثنوی عرفانی در ده فصل :

فصل اول در بیان توبه ، فصل دوم در بیان تعلیم سلوک ، فصل سوم در بیان وضو ، فصل چهارم در ترک دنیا ، فصل پنجم در طلب مرشد ، فصل ششم در بیان تفرید و تجرید ، فصل هفتم در بیان معرفت ، فصل هشتم در بیان عشق ، فصل نهم در بیان فنا و بقا ، فصل دهم در بیان سفر - به سال ۷۵۷ه سروده شده است

چاپ : گورکهپور

٤٦- ترجمهٔ منظوم

از محمد شاه دین قادری سیالکوتی که سرایندهٔ "ترجمهٔ مثنوی پیسر نامه" نیز هست

چاپ : با متن فارسی ، لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

☆ مثنوی گل و بلبل

از بو علی قلندر پانی پتی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

٤٧- ترجمهٔ منظوم

از محمد شاه دین قادری سیالکوتی

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (بار پنجم : ۱۳۷۷ ه)

٤٨- مخزن قلندری

ترجمه به نظم از دائم اقبال دائم

چاپ : با متن فارسی ، لاهور - اشاعت منزل (۱۳۷۷ ه)

☆ مثنوی معنوی

از مولوی روم [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

٤٩- ترجمهٔ منظوم

از محمد شاه دین قادری سیالکوتی ، به سال ۱۳۵۷ ه سروده است

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س - ن)

۵۰- ترجمهٔ دیگر (منظوم)

از سید امام علی شاه

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید محمد حسین شاه بخاری ، اجنیانواله بخش شیخوپوره ، نسخه بخط مولف است

آغاز : نے تهیں سنو مراد دلے دی جیویں بیان کریندی
یعنی هجر وچهوڑے والا گله عیان کریندی

[قسمتی از ترجمهٔ منظوم به نام ''تفسیر پنجابی منظوم یعنی مثنوی'' بچاپ رسیده است]

۵۱- ترجمهٔ مثنوی مولانا روم

از چوهدری محمد افضل خان، فقط ترجمهٔ دفتر اول است، به نثر روان و ساده

چاپ: لاهور - مولا بخش کشته و پسران (س - ن)

☆ محک الفقراء

از سلطان باهو، به نثر آمیخته به نظم، در آداب و اخلاق و اوصاف فقیر

۵۲- ترجمهٔ منظوم

از مولوی احمد یار مرالوی (م ۱۲۶۱ هـ) که به فارسی و پنجابی اشعاری سرائیده است. از نگارشات وی ''تاریخ سکهاں'' موسوم به فتوحات خالصه (به نظم فارسی) معروف است. ترجمهٔ محک الفقراء تاکنون چاپ نشده است

[رک: عبدالغفور قریشی - پنجابی ادب دی کهانی، ص ۳۲۹]

☆ محمود نامه

از محمود لاهوری، تا ۱۰۰۷ هـ در قید حیات بوده، به سال ۹۸۲ هـ سروده شده، جزو کتابهای درسی بوده در شبه قاره

چاپ: بارها، لاهور

۵۳- ترجمه و شرح (به نظم)

از غلام محمد مقیم بهاولپور، اول متن و سپس ترجمهٔ منظوم و شرح آن را آورده است

چاپ: کاجرگوله (وزیر آباد): چوهدری نذیر حسین (۱۳۶۸ هـ)

☆ معارج النبوة

از معین مسکین هروی [رک: قسمت یکم، بخش تاریخ (۱)]

۵۴- اظهار کمال محمدی

از غلام نبی کلانوری ، به نثر در سه بخش چاپ شده است

چاپ : امرتسر (بخش دوم : ۱۳۱۷ھ و بخش سوم ۱۳۳۱ھ)

۵۵- معراج نامه

از احمد یار مرالوی (م۱۲۶۱ھ) ترجمهٔ رکن چهارم از "معارج النبوة" است - [رک : حافظ محمود شیرانی - پنجاب میں اردو ، ص ۳۹۵]

☆ نام حق

از شرف الدین بخارایی [رک : قسمت یکم ، بخش فقه]

۵۶- ترجمه

از سید غلام مصطفیٰ نوشاهی (م۱۳۸۴ھ)

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی ، ساهن پال گجرات

☆ نیرنگ عشق

از محمد اکرم غنیمت کنجاهی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۵۷- ترجمهٔ منظوم

از میان محمد بخش (م۱۳۲۴ھ) که مدفون در کهڑی شریف است و سرایندهٔ قصه سیف الملوک به پنجابی ، در ۱۲۷۵ھ سروده است

چاپ : جهلم - ملک غلام محمد و پسران (۱۳۸۳ھ)

☆ وصیت نامه

از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷۶ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش عقاید]

۵۸- راه نجات

از حافظ گوهر دین

چاپ : لاهور - مکتبه سلفیه (س - ن)

بخش دوم

☆ اخلاق محسنی

از ملا حسین واعظ کاشفی (م۹۱۰ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش فلسفهٔ عملی]

۱- **عنوان النصائح : نصائح عنوان لتربیت افغان**

از عنوان الدین احمد کاکا خیل

چاپ : سیالکوت ـ مطبع مفید عام

☆ ارشاد الطالبین

۲- **جنگ نامه دا امامانو** (منظوم)

ترجمهٔ بخشی از ''ارشاد الطالبین'' ، در بیان سانحهٔ کربلا از سید حسین

نسخهٔ خطی: پشتو ، شماره ۱۳۹

☆ ارمغان حجاز

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳- **ترجمه**

از امیر حمزه شنواری

چاپ : کراچی ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸٤ھ)

☆ اسرار خودی

از محمد اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۴- ترجمه

از سمندر خان سمندر

چاپ : کراچی - مطبوعات پاکستان (۱۳۷۳ه)

☆ انوار سهیلی

ازملا حسین واعظ کاشفی (م ۹۱۰ه) [رک : قسمت یکم ، بخش داستان]

۵- ترجمه

از میان عبدالغفور والئی سوات

چاپ : سوات (۱۳۶۶ه)

☆ بوستان

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۶- ترجمه

از زوغونه دختر ملا دین محمد کاکڑ

☆ پس چه باید کرد ای اقوام شرق

از علامه اقبال لاهوری

[رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۷- ترجمهٔ منظوم

از سید محمد تقویم الحق کاکا خیل

چاپ : کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸۹ه)

☆ پنج گنج

در اخلاق و پند که کتاب درسی بوده برای تدریس زبان فارسی در مدارس شبه قاره .

چاپ : بار ها ، از لاهور و دیگر مراکز مطبوعاتی شبه قاره

۸- ترجمه

از ناشناش

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ دارالعلوم اسلامیه پیشاور [رک : لباب جلد دوم ، ص ٦٤]

☆ پیام مشرق

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومهٔ ها]

۹- ترجمه

از شیر محمد مینوش

چاپ : کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸۳ھ)

☆ تاریخ خان جهانی و مخزن افغانی

از خواجه نعمت الله فرزند حبیب الله هروی [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۲)]

۱۰- تاریخ مرصع

از افضل خان ختک فرزند اشرف خان ختک فرزند خوشحال خان ختک ، در قرن دوازده هجری میزیسته، مترجم بر ترجمهٔ ''تاریخ خان جهانی''احوال قبیلهٔ یوسف زئی را افزوده و خصوصاً در شرح حال خوشحال خان ختک (شاعر معروف پشتو) تفصیل داده است ، در سه باب و هفت دفتر و یک خاتمه

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۵

منظور احسن عباسی - فهرست مخطوطات متفرقه پنجاب پبلک لائبریری لاهور ، ص ۹٤-۹۵

☆ تاریخ شیر شاهی

از عباس خان شروانی [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۲)]

۱۰- ترجمه

از دکتر دولت محمد

چاپ : کابل - پشتو ټولنه (۱۳۵٤ ه)

☆ تاریخ فرشته

از محمد قاسم هندو شاه فرشته [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۲)]

۱۲- د هندوستان تاریخ

ترجمهٔ بخشهای مربوط به محمود غزنوی و شیر شاه سوری است

چاپ : پیشاور - ادارهٔ اشاعت سرحد

☆ تحفة النصایح

از یوسف گدا [رک : قسمت یکم ، بخش فلسفهٔ عملی]

۱۳- ترجمه

از ناشناس

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ دارالعلوم اسلامیه ، پیشاور [رک : لباب جلد دوم ، ص ۵۶]

☆ ۱٤- تولد نامه

ترجمهٔ منظوم از سید حسین که در ۱۲۱۰ ه سروده شده ، در بیان معجزات ولادت پیامبر ما حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ، از فارسی به پشتو ترجمه شده و در آن آمده است

پفارسی و انشا شوی - سید حسین به پښتو وو

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۱۳۹

☆ جاوید نامه

از محمد اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۵- ترجمه (به نظم)

از امیر حمزه شنواری ، پیش گفتار ار عبدالقادر است

چاپ : کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸۷ ه)

☆ چهار مقاله
از نظامی عروضی سمرقندی [رک : قسمت یکم ، بخش متن های ادبی]

۱۶- ترجمه

از محمد عباس

چاپ : پیشاور - یونیورسٹی بک ایجنسی (۱۳۸٤هـ)

☆ خسرو و شیرین
از نظامی گنجوی (م ۵۹۸هـ) [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۷- ترجمه

از صدر خان ختک فرزند خوشحال خان ختک

☆ داستان امیر حمزه : حمزه نامه
[رک : قسمت یکم ، بخش داستان]

۱۸- ترجمه (به نظم)

از احمد اکبر پوری ، ترجمهٔ پنجاه و هفت داستان متن فارسی

☆ در مجالس
از سیف ظفر نوبهاری ، در فضایل انبیاء از آدم تا نبی اکرم صلی الله علیه و آله وسلم و حکایتهای مذهبی ، در ۳۳ باب

چاپ : بارها ، لاهور - مطبع مصطفائی (۱۳۲۷هـ) ، شیخ الهی بخش جلال الدین تاجران کتب (۱۳۳٦هـ)

۱۹- تولد نامه

ترجمهٔ منظوم بخشی از در مجالس ، دربارهٔ ولادت نبی اکرم صلی الله علیه و آله وسلم ، از غلام محمد قادری فرزند شیر خان (دوابه پیشاور)

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۱۳۸

☆ رباعیات خیام
از خیام نیشابوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۲۰- دا دنیا

از احسان الله خان ختک

چاپ: پیشاور - ادارهٔ اشاعت سرحد (۱۳۸۴ هـ)

✡ رموز بیخودی

از علامه اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها]

۲۱- ترجمه

از سمندر خان سمندر

چاپ: کراچی - مطبوعات پاکستان (۱۳۷۳ هـ)

✡ زبور عجم

از علامه اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها]

۲۲- ترجمه

از سید محمد تقویم الحق کاکا خیل

چاپ: کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸۶ هـ)

✡ سرورالمحزون

از شاه ولی الله محدث دهلوی (م۱۱۷۶ هـ) [رک: قسمت یکم، بخش تاریخ (۱)]

۲۳- ترجمه

از مولوی عبدالرحیم

چاپ: دهلی - مطبع فاروق (۱۳۲۲ هـ)

✡ سیف الملوک: سیف الملوک و بدیع الجمال

داستان سیف الملوک پسر پادشاهٔ مصر که در ۱۴ سالگی دیوانه می شود - داستان معروف و متداول به زبانهای پنجابی و اردو

۲۴- ترجمهٔ منظوم

از غلام محمد قادری

نسخه های خطی : پشتو ، شماره ۱۳۶، ۱۳۷

☆ **شاه و گدا :** قصه شاه و گدا : شاه و درویش

از هلالی چغتائی استرآبادی (م۹۳۶ه) ، مثنوی ست که به نام بدیع الزمان میرزا پیشکش کرده شده

چاپ : چند بار ، تبریز (۱۳۲۱ه) ، به کوشش کوهی کرمانی در ۱۳۲۵ بچاپ رسیده

۲۵- ترجمهٔ منظوم

از عبدالحمید مهمند ، در ۱۱۳۷ ه سروده است

چاپ : پیشاور

☆ عیار دانش

از ابو الفضل (م۱۰۱۱ه) [رک : قسمت یکم ، بخش داستان]

۲۶- علم خانه د دانش

از افضل خان ختک فرزند اشرف خان هجری ختک فرزند خوشحال خان ختک، در ۱۱۲۹ ه نگاشته است

نسخه های خطی : پشتو ، شماره ۱۵۷ ، ۱۵۸ ، ۱۵۹

☆ کتاب زقوم

از ناشناس ، در بیان جنگ های حضرت محمد صلی الله علیه وسلم و یاران وی با پادشاهی افسانه ای به نام ''شاه زقوم'' و پسران وی- شاه زقوم پادشاه عراق فرض شده و آمده است که وی در جنگ شکست خورده و باهمراهان خود به مسلمین پیوسته

۲۷- ترجمه

از ابراهیم

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۱۶۶

☆ گلستان

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش متن های ادبی]

۲۸- گلدسته

از عبدالقادر خان ختک فرزند خوشحال خان ختک در ۱۱۲۴ھ سروده است ، نظم آمیخته به نثر است

چاپ : پیشاور - پشتو اکادمی (۱۳۸۱ھ)

۲۹- **ترجمه** (به نثر)

از امیر محمد فرزند میر محمد انصاری

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۱۶۲

۳۰- **ترجمهٔ دیگر** (نثر)

از راحت الله زاخیلی

چاپ : پیشاور - کتب خانه رحمانیه (س - ن)

☆ لیلیٰ و مجنون

از نظامی گنجوی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳۱- **ترجمه**

از رحمت قندهاری (م ۱۲۱۰ھ) در عهد زمان شاه (۱۲۰۷ھ-۱۲۱۴ھ)

☆ مثنوی معنوی

از مولوی روم [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳۲- **اسرار العلوم**

از عبدالجبار بنگش (مقیم هنگو) ، در شرح دفتر اول و دوم از مثنوی معنوی

نسخهٔ خطی : پشتو اکادمی ، پیشاور ، نسخه بخط شارح است ، کتابت در ۱۳۴۳ھ

۳۳- **ترجمه و تلخیص**

از عبدالاکبر خان اکبر عمر زئی (م ۱۳۹۸ھ)

چاپ : پیشاور - مطبع حمیدیه (س - ن)

☆ معراج نامه

از ناشناس ، در بیان معراج النبی صلی الله علیه وسلم

۳۴- ترجمهٔ منظوم

از غلام محمد قادری فرزند شیر خان (مقیم دوابه پیشاور) در ۱۱۱۵ هـ سروده است. ترجمه از متن فارسی به پشتو و در متن آمده است

د نبی معراج نامه ده پفارسی کښ
ما غلام محمد پښتوخن بیانک

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۱۳۲

☆ مهر و مشتری

از محمد فرزند احمد عطار تبریزی

۳۵- ترجمهٔ منظوم

از سکندر خان فرزند خوشحال خان ختک

☆ میزان الطب

از محمد اکبر ارزانی [رک : قسمت یکم ، بخش پزشکی]

۳۶- ترجمه

از ناشناس ، در بیست و پنج باب

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید عبدالله شاه ، روستای مهزاره بخش پیشاور

☆ نیرنگ عشق

از غنیمت کنجاهی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳۷- د حمید نیرنگ عشق

ترجمه به نظم از عبدالحمید مهمند ، به سال ۱۰۹۶ هـ سروده است

چاپ : چند بار ، کابل - پشتو ټولنه (۱۳۴۹ هـ ش)

☆ وامق و عذرا

از حاجی محمد حسین شیرازی متخلص به حسینی فرزند محمد حسن مجتهد

اصولی ، مثنوی است بزمی

چاپ : شیراز (۱۳۲۴ھ)

۳۸- عذرا وامق (منظوم)

از معین الدین ، در ۱۲۵۶ھ سروده شده -

نسخهٔ خطی : پشتو ، شماره ۱۵۲

☆ **یوسف و زلیخا**

از عبدالرحمن جامی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۳۹- ترجمه (به نظم)

از عبدالقادر خان ختک که سرایندهٔ «گلدسته» است ، در ۱۱۱۲ھ نگاشته است

چاپ : بار ها ، در پیشاور و قندهار بچاپ رسیده است ، قندهار (۱۳۴۰ھ)

بخش سوم

☆ اخلاق محسنی

از ملا کمال الدین واعظ کاشفی (م ۹۱۰ھ) [رک: قسمت یکم، بخش فلسفهٔ عملی]

۱- ترجمه

چاپ شده است

☆ اسرار خودی

از علامه محمد اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها]

۲- ترجمه

از محمد بخش واصف

چاپ: کراچی - ادارهٔ مطبوعات پاکستان (س - ن)

۳- اسرار و رموز

از لطف الله بدوی

چاپ: کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸۵ھ)

☆ ارمغان حجاز

از علامه اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها]

۴- ترجمه (به نظم)

از لطف الله بدوی ، ترجمهٔ سندی از هر دو بخش فارسی و اردو

چاپ : کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۸۲ ه)

☆ بوستان

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۵ بهارستان

از آغا تاج محمد خان

چاپ : حیدر آباد (۱۳۷۴ ه)

☆ بیان العارفین

از محمد رضا بن عبدالواسع معروف به میر دریائی ، در سخنان و فرمودات شاه عبدالکریم سندی (م ۱۰۳۲ ه) ، به سال ۱۰۳۸ ه به انجام رسانده ، در مقدمه و هفت باب و خاتمه

۶- ترجمهٔ منظوم

از عبدالرحمان بن محمد ملوک

چاپ : باهتمام مخدوم عبدالصمد کتب فروش میرپور بٹھورو ، بمبئی - مطبع مرغوب (۱۲۹۳ ه) ، لاهور - مطبع اسلامی (۱۳۲۷ ه)

☆ تاریخ معصومی

از میر محمد معصوم بهکری [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۲)]

۷- ترجمه

از دیوان نندی رام میرانی ، به سال ۱۲۷۰ ه به سندی ترجمه کرده است

چاپ : کراچی (۱۲۷۹ ه)

۸- ترجمهٔ دیگر

از مخدوم امیر احمد

چاپ : حیدر آباد سنده - سندی ادبی بورد (۱۳۷۲ ه)

☆ جامع الفیوضات

مجموعهٔ ملفوظات پیر محمد راشد روضه دهنی (م ۱۲۳۳ ه) ، گرد آوردهٔ خلیفه محمود (م ۱۲۴۸ ه) در یک مقدمه و بیست و سه باب و یک خاتمه. جمعاً دو هزار حکایت آورده شده

نسخه های خطی : در کتاب خانه های سند موجود اند

۹- توفیق الطالبین

از حاجی محمد عثمان فرزند حاجی احمد صباح

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ میان شفیع محمد چانڈیه ، لاڑکانه

۱۰- نفحات الکرامات

از محمد قاسم

چاپ : فقط سه جزو بچاپ رسیده است

۱۱- ترجمهٔ دیگر

از فتح محمد نظامانی

۱۲- ترجمهٔ دیگر

از پیر علی محمد راشدی

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ حسام الدین راشدی ، کراچی

☆ جاوید نامه

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۳- ترجمه

از لطف الله بدوی ، با یک پیش گفتار از مترجم

چاپ : کراچی - اقبال اکادمی پاکستان (۱۳۷۹ ه)

☆ چچ نامه : فتح نامهٔ سند

☆ حملهٔ حیدری

از باذل [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۱)]

۱۴- ترجمه

از میر محمد حسن علی خان حسن (م ۱۳۲۴ه) [رک : سنده میں اردو شاعری ، ص ۲۵۸]

☆ رباعیات خیام

از خیام نیشاپوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۵- ترجمه

از مرزا قلیچ بیگ

☆ رسالهٔ فتحیه

از مخدوم فتح محمد متخلص به فقیر ، در سخنان و فرمودات جد پدری خودش مخدوم نوح هالائی (م ۹۹۸ه) ، به سال ۱۰۱۹ه (= فتوحات سندی) نگاشته ، در سه جلد

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مخدوم محمد زمان ـ هاله (سند) ، کتاب خانهٔ دانشگاه سند ـ حیدر آباد

۱۶- **تحفة المریدین فی مناجات مخدوم المرشدین**

ترجمهٔ منظوم از ناشناس ، به سال ۱۲۸۸ه سروده شده

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مخدوم مد زمان ـ هاله (سند)

☆ رموز بیخودی

از محمد اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۱۷- ترجمه

از محمد بخش واصف

چاپ : کراچی ـ ادارهٔ مطبوعات پاکستان (س ـ ن)

☆ سفر نامهٔ خواجه محمد حسن جان سرهندی

از خواجه محمد حسن جان سرهندی (م ۱۳۶۵ه) که برای سفر به عراق و شام و عربستان سعودی رفته و یادداشت ها و خاطرات خود را دربارهٔ این

سفر نگاشته

۱۸- ترجمه

چاپ : به ظن قوی بچاپ رسیده است

☆ سلامان و ابسال

از عبدالرحمن جامی ، مثنوی عرفانی است ، درین مثنوی با قرار دادن دو مظهر ، یکی برای نیکی (ابسال) و دیگری برای بدی (سلامان) ، حقایق عرفانی بیان شده ، به نام یعقوب بیگ بن حسن بیگ (۸۸۳هـ — ۸۹۶هـ) سروده شده

چاپ : بارها ، لکهنؤ ـ مطبع منشی نولکشور

۱۹- ترجمه

از پرفسور غلام حسین جلبانی

چاپ : حیدر آباد سنده ـ سندی ادبی بورد (۱۳۸۲هـ)

☆ شاهنامه

از فردوسی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۲۰- ترجمهٔ منتخبی از شاهنامه

از غلام مرتضای شاه رضوی مرتضائی تتوی (م ۱۳۱۶هـ) فرزند روشن علی شاه

☆ فتح نامه سنده : چچ نامه

از علی بن حامد بن ابی بکر کوفی [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۲)]

۲۱- ترجمه

از مخدوم امیر احمد

چاپ : با تصحیح و تحقیق دکتر نبی بخش بلوچ ، حیدر آباد ـ سندی ادبی بورد (بار دوم : ۱۳۸۶هـ)

☆ قصص الانبیاء

[رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۱)]

۲۲- ترجمه

از مولوی عبدالحی

چاپ : شکار پور - مولوی محمد عظیم تاجر کتب (۱۳۹۰ھ)

۲۳- ترجمهٔ دیگر

از محمد حسین ، در سال ۱۱۷۷ھ سروده شده

☆ کریما

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش فلسفهٔ عملی]

۲۴- ترجمهٔ منظوم

از هدایت الله فرزند الحاج محمد حسن هالائی سندی (م ۱۳۶۵ھ) که در ''کلیات هدایت موسوم به نزهت‌الاحباب'' درج شده، به سال ۱۲۳۰ھ سروده شده

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ کریم بخش خالد ، کراچی

۲۵- ترجمهٔ منظوم

از محمد عارف صنعت شکار پوری (م ۱۲۶۵ھ) ، در بحر ''متقارب مثمن محذوف'' ترجمه کرده که به همین بحر کریما سروده شده

۲۶- ترجمهٔ دیگر

از عبدالروف به سال ۱۱۳۷ھ سروده شده

☆ کشف المحجوب

از علی هجویری معروف به داتا گنج بخش [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان]

۲۷- ترجمه

از دین محمد ادیب فیروز شاهی (م ۱۲۹۳ھ)

چاپ : حیدر آباد سند

☆ کیمیای سعادت

از امام محمد غزالی طوسی (م ۵۰۵ھ) [رک : قسمت یکم، بخش فلسفهٔ عملی]

۲۸- ترجمهٔ منتخبی از کیمیای سعادت

از غلام حسین جلبانی

چاپ : حیدر آباد سند ـ سندی ادبی بورد (۱۳۸۰ھ)

☆ مثنوی معنوی

از مولانا روم [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها]

۲۹- اشرف العلوم (منظوم)

از دین محمد ادیب فیروز شاهی (م ۱۳۹۳ھ)

چاپ : حیدر آباد سند

۳۰- چهره گشای مثنوی

از همان ادیب فیروز شاهی ، در ترجمه و شرح چهل بیت از دیباچهٔ مثنوی

چاپ : حیدر آباد

☆ مثنوی معنوی (دفتر هفتم)

از الهی بخش کاندهلوی ، به صورت تکمله مثنوی مولانا روم سروده شده

چاپ : کانپور ـ محمود المطابع

۳۱- ترجمهٔ منظوم

از مولانا دین محمد ادیب فیروز شاهی (م ۱۳۹۳ھ)

چاپ : حیدر آباد سند

☆ مسایل اربعین

از شاه محمد اسحاق محدث دهلوی [رک : قسمت یکم ، بخش فقه]

۳۲- ترجمه

از مولوی محمد هالائی

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ دانشگاه سند ـ حیدر آباد

☆ مقولات تصوف

سخنان و فرمودات خواجه محمد زمان نقشبندی متوطن لنواری (۱۱۸۸ھ) :

از خواجه محمد ابراهیم، به سال ۱۱۸۸ هـ نگاشته شده

۳۳- ترجمه

از غلام حسین ، در سال ۱۳۷۲هـ به زبان سندی ترجمه شده

چاپ : تا کنون ترجمهٔ کامل بچاپ نرسیده است اما اختصار آن از طرف خانقاه لواری شریف (سند) منتشر شده - حیدر آباد (۱۳۹۲هـ)

☆ مکتوبات امام ربانی

از شیخ احمد سرهندی [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان]

۳۴- ترجمه

از دین محمد ادیب فیروز شاهی

☆ منهاج العاشقین

از غلام محمد خانزئی ، در شرح داستان های تمثیلی که شاه لطیف بهتائی در رساله اش ذکر کرده است

۳۵- ترجمه

از شمس العلماء دکتر عمر بن محمد داود پوته (م ۱۳۸۷هـ)

چاپ : از طرف مترجم (۱۳۵۳هـ)

☆ وصیت نامه

از شاه ولی الله محدث دهلوی (م ۱۱۷۶هـ) [رک : قسمت یکم ، بخش عقاید]

۳۶- ترجمه

از شفیع محمد پاٹائی

چاپ : حیدر آباد سند ، شاه ولی الله اکادمی (۱۳۸۴هـ)

بخش چهارم

☆ کریما

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش فلسفهٔ عملی]

۱- ترجمهٔ منظوم

از محمد عمر دین پوری (م ۱۳۶۸ ه) سرایندهٔ زبان براهوئی و شاگرد عبدالغفور همایونی

چاپ : لاهور (۱۳۱۹ ه)

۲- ترجمهٔ دیگر

از مراد علی رئیساڑی خواهر زادهٔ مولانا عبدالحی درخانی

☆ نام حق

از شرف الدین بخارایی [رک : قسمت یکم ، بخش فقه]

۳- تحفة الغرایب (منظوم)

از حاجی نبو جان مستونگی (م ۱۳۲۵ ه) ، به سال ۱۳۰۵ ه سروده شده ، شمار ابیات ۲۵۵ است

چاپ : چند بار، باهتمام محمد فاضل درخانی، لاهور- مطبع محمدی، (۱۳۵۵ ه)

۴- ترجمهٔ دیگر

از محمد عمر دین پوری (م ۱۳۱۹ هـ)

چاپ : لاهور (۱۳۱۹ هـ)

استدراک

[فهرست ''ترجمه‌های متون فارسی به زبان‌های پاکستانی'' چهار سال پیشتر تهیه شده ، درین بخش تعدادی دیگر از ترجمه های اردو آورده می شود که یا از قلم افتاده بود یا بعد از تهیهٔ فهرست منتشر شده است]

استدراک

☆ آداب الطالبین

از شیخ محمد چشتی گجراتی (م ۱۰۴۰ه) فرزند شیخ حسن محمد، در سیر و سلوک و شرایط مرید و آداب آن

چاپ : دهلی - مطبع مجتبائی (۱۳۱۱ه)

۱- ترجمه

از دکتر محمد بشیر حسین (م ۱۴۰۳ه)، در آغاز مقاله ای حاوی احوال شیخ محمد چشتی به قلم سید نفیس الحسینی و در خاتمه احوال و آثار مترجم افزوده شده

چاپ : باترتیب و تدوین دکتر محمد اسلم رانا، لاهور - پروگریسو بکس (۱۴۰۴ه)

☆ احادیث مثنوی

از استاد بدیع الزمان فروزانفر (م ۱۳۹۰ه)، مشتمل بر مواردیکه مولانای روم (م ۶۷۲ه) درمثنوی معنوی از احادیث رسول صلی الله علیه وسلم استفاده کرده باذکر وجوه روایت و ماخذ آنها

چاب : تهران - مؤسسه چاپ و انتشارات امیر کبیر (بار دوم : ۱۳۴۷ه ش)

۲- ترجمه

از دکتر سید عبداللطیف

چاپ : لاهور - پیکیجز لمیتد (س - ن)

☆ اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب

از استاد شهید مرتضی مطهری ، در مقایسهٔ شیوهٔ غرب و اسلام دربارهٔ اخلاق جنسی

چاپ : قم - انتشارات صدرا (س - ن)

۳- جنسی اخلاق کا اسلام اور مغرب میں تصور

از سید عارف نوشاهی

چاپ : کراچی - خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۲ هـ)

☆ ارشاد الطالبین

از قاضی محمد ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ هـ) [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان ، ص ۶۸-۶۹]

۴- ترجمهٔ تازه

از دکتر غلام محمد خلیفهٔ سید سلیمان ندوی، مترجم حواشی و دیباچه ای نیز افزوده است

چاپ : کراچی - مکتبه اسحاقیه (۱۴۰۳ هـ)

۵- ترجمهٔ دیگر

از ناشناس

چاپ : بمبئی [رک: دیباچهٔ "ارشاد الطالبین" از دکتر غلام محمد، ص ۱۱]

☆ ارمغان حجاز

از علامه اقبال لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۲۸۳-۲۸۴]

۶- ترجمهٔ منظوم

از مضطر مجاز، پیش گفتار به قلم دکتر غلام دستگیر رشید است

چاپ: حیدر آباد دکن (۱۳۹۷ھ)

✡ اسرار خودی

از علامه اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها، ص ۲۸۴-۲۸۵]

۷- ترجمه (به نثر)

از سید حامد حسین، برای استفادهٔ دانشجویان ترجمه کرده

چاپ: بهوپال - بهوپال بک هاؤس

✡ اشعة اللمعات فی شرح المشکوٰة

متن عربی مشکوٰة المصابیح در حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم از ولی الدین محمد بن عبدالله (م ۷۴۰ھ)، گزارش در چهار جلد از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ھ) در مدت شش سال (۱۰۱۹ھ-۱۰۲۵ھ) به تکمیل رسیده.

چاپ: لکهنؤ - مطبع نولکشور

۸- ترجمه

از محمد تقی حسین معروف به امیر الدوله مدراسی [رک: حدیقة المرام (ترجمه) - ص ۲۴]

✡ اصل الاصول فی بیان السلوک و الوصول

از شاه علی اکبر قلندر، دربارهٔ سیر و سلوک

۹- ترجمه

از مشیر احمد نذیر

چاپ: لکهنؤ - مترجم (س - ن)

✯ اقبال مصلح قرن اخیر

از دکتر علی شریعتی (م ۱۳۹۷ هـ) [رک: قسمت یکم، بخش تذکرهٔ شاعران، ص ۱۹۳ - ۱۹۴]

۱۰- محمد اقبال

از کبیر احمد جائسی

چاپ: دهلی — مکتبهٔ جامعه (۱٤۰۳ هـ)

✯ الباب ثلاثه

از شیخ محمد چشتی (م ۱۰٤۰ هـ)، در سه ''اب'' متضمن هدایت ها برای سالکان راه طریقت

چاپ: در ضمن ''آداب الطالبین''، دهلی — مطبع مجتبائی (۱۳۱۱ هـ)

۱۱- ترجمه

از دکتر محمد بشیر حسین (م ۱٤۰۳ هـ)

چاپ: در ضمن ترجمهٔ ''آداب الطالبین'' لاهور (۱٤۰٤ هـ)

✯ امواج خوبی

از خواجه خوب محمد چشتی احمد آبادی (م ۱۰۲۳ هـ)، در عرفان و تصوف، در پنج حضرت (مرتبه) به قرار زیر: اول حضرت وحدت، دوم حضرت الوهیت، سوم حضرت روح، چهارم حضرت مثال، پنجم حضرت جسم

چاپ: بمبئی

۱۲- ترجمه

از قاضی احمد عبدالصمد فاروقی، به سال ۱۳۵۲ هـ ترجمه کرده است

چاپ: کراچی — ادارهٔ معارف اسلامیه (۱۳۷۹ هـ)

✡ الانساب

از سید اسد الله بخاری ، در انساب اولاد حضرت فاطمه[س] دختر نبی اکرم صلی الله علیه وسلم

۱۳- اذاعة الانساب

از سید محمد یعقوب معروف به ابن حسن ، مترجم حواشی و تعلیقات هم نگاشته است

چاپ : آره ـــ انڈیا پریس (۱۳۱۷ھ)

✡ انسان در قرآن

از استاد شهید مرتضیٰ مطهری، دربارهٔ مقام انسان و فرایض وی در جهان، در شش باب : حقیقت انسان ، صفات و قوت های وی ، انسان در جهان بینی اسلام ، جاذبه های معنوی انسان ، نفس مؤثر انسان در آیندهٔ خویش ، آگاهی های انسان

چاپ : قم ـــ انتشارات صدرا (س ـ ن)

۱۴- قرآن اور انسان

از دکتر غلام سرور ، در آغاز احوال و آثار مؤلف را معرفی کرده

چاپ : راولپندی ـــ دارالثقافت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۲ھ) ، به عنوان یک شماره از مجلّه ''ثقافت اسلام'' دفتر دوم

✡ انسان و ایمان

از استاد شهید مرتضیٰ مطهری ؛ در ضرورت اید لؤلوژی و مکتب فکر از روی ایمان و علم

چاپ : قم ـــ انتشارات صدرا (س ـ ن)

۱۵- انسان اور ایمان

از سید محمد عسکری

چاپ : تهران ــ وزارت ارشاد اسلامی (۱٤۰۲ ه)

✡ انسان و سرنوشت

از استاد شهید مرتضی مطهری ، در توضیح و تشریح نظریهٔ قضا و قدر و اثرات این تصور بر عروج و زوال ملت اسلامیه

چاپ : قم ــ انتشارات صدرا (س ـ ن)

۱٦- انسان اور تقدیر

از پرفسور شاه مفخر عالم

چاپ : اسلام آباد ـ جامعهٔ اهل البیت (۱٤۰۳ ه)

✡ انسیه

از شیخ یعقوب چرخی (م ۸۵۱ ه) [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان ، ص ۷٤]

۱۷- ترجمهٔ دیگر

از پیرزاده اقبال احمد فاروقی

چاپ : در ضمن ''رسایل نقشبندیه'' که حاوی ترجمه متون مشاهیر نقشبند (قدسیه ـ خواجه محمد پارسا ، انسیه ـ خواجه یعقوب چرخی ، رسالهٔ عزیزان ـ خواجه علی عزیزان رامیتنی ، انفاس نفیسه ـ خواجه عبید الله احرار) ، لاهور ـ مکتبه نبویه (س ـ ن)

✡ انشای مومن

از حکیم مومن خان مومن (م ۱۲٦۹ ه) که سرایندهٔ زبان فارسی و اردو بوده ـ رائی زادهٔ وی ''انشای مومن'' را گرد آورده و بر سه باب مرتب ساخته: باب اول ـ نامه هائی که مشعر بر طرز تحریر آن منشی بی نظیر (مومن) است ، باب دوم ـ رطب و یا بسی که نظر بنافهمی مخاطب نگاشته ، باب سوم ـ

تقاریظ و خطب

چاپ : باهتمام رائی زادهٔ مؤلف حکیم احسن الله خان ، دهلی ـ مطبع سلطانی (۱۲۷۱ھ) ـ باترجمهٔ اردو ، دهلی ـ غالب اکیدمی (۱۳۹۷ھ)

۱۸ـ ترجمه

از دکتر ظهیر احمد صدیقی استاد دانشگاه دهلی ، ترجمهٔ باب اول و دوم است

چاپ : بامتن اصلی ، دهلی ـ غالب اکیدمی (۱۳۹۷ھ)

✡ انفاس نفیسه

از خواجه عبیدالله احرار (م ۸۹۵ھ) ، در عرفان و سلوک ، مشتمل بر معمولات سالکان طریقت، نثر آمیخته با نظم است

چاپ : در ضمن ''رسایل مشاهیر نقشبندیه'' ، حیدر آباد (۱۳۷۸ھ)

۱۹ـ ترجمه

از پیرزاده اقبال احمد فاروقی

چاپ : در ضمن ''رسایل نقشبندیه'' ، لاهور ـ مکتبه نبویه (س ـ ن)

✡ انیس النفس

از نظر علی فرزند اسماعیل

۲۰ـ رهنمای نفس

از سید مرغوب احمد

چاپ : لاهور ـ تنظیم غلامان آل محمد خواجگان نارووالی

✡ انیس المقلدین

مطابق بافتاوی آیت الله سید حسین بروجردوی ، در فقهٔ امامیه

۲۱ـ تحفة المقلدین

از سیّد علی

چاپ : لکهنؤ ـ نظامی پریس (۱۳۶۸ھ)

☆ باب و بها را بشناسید

از فتح الله فرزند عبدالرحیم ، در معرفی علی محمد ـ باب و بها الله بانیان مذاهب بابی و بهائی

چاپ : کرمان

۲۲ـ ترجمه

از دکتر کاظم علی رسا

چاپ : کرمان ـ کتاب خانه ابراهیمیه

☆ بحر الجواهر

از محمد حسنین علی، در اصطلاحات طب

۲۳ـ ترجمه

از چیتن شاه و دتامل

چاپ : امرتسر ـ میڈیکل پریس (۱۲۹۵ھ)

☆ بشارات احمدیه فی اثبات نبوت محمدیه

از علامه سید علی الحائری (م ۱۳۶۰ھ) در اثبات نبوت محمدی

چاپ : لاهور ـ اسلامیه پریس (س ـ ن)

۲۴ـ براهین احمدیه

از محمد محکم الدین

چاپ : بامتن اصلی ، لاهور ـ اسلامیه پریس (س ـ ن)

☆ بوستان

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۲۸۶-۲۸۷]

۲۵- ترجمه

از مولوی جعفر علی و سید محمد امیر حسن نورانی

چاپ : لکهنؤ - رام کمار پریس (بار اول : ۱۳۷۲ه)

۲۶- بوستان مترجم منظوم

از گوبند پرشاد فضا فرزند دیبی پرشاد ، به سال ۱۲۹۵ه (= هوئی بوستان اب یه رشک بهار) سروده شده

چاپ : کانپور - مطبع نولکشور (بار سوم : ۱۲۹۷ه)

۲۷- شمیم بوستان

از محمد عبدالواحد غازی پوری

چاپ : کانپور - مطبع مجیدی (۱۳۲۳ه)

☆ بهار انقلاب

از ناصر مکارم شیرازی ، دربارهٔ انقلاب مهدی آخر الزمان و ثمرات آن انقلاب

چاپ : تهران - واحد کتاب بنیاد بعثت (۱٤۰۲ه)

۲۸- ترجمه

از سید محمد عسکری

چاپ : لاهور - امامیه پبلی کیشنز (۱٤۰۲ه)

☆ بهار دانش

از عنایت الله کنبوه لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش داستان ، ص ۲۵۷]

۲۹ قصهٔ غم ربا

از عابد حسین عظیم آبادی ، در سال ۱۲٤۳ه ترجمه شده . [رک : مظفر اقبال - بهار میں اردو نثر کا ارتقاء ، ص ۲۲۶]

☆ بیان واقع : وقایع نادری

از عبدالکریم کشمیری (م ۱۱۹۸ ه) فرزند خواجه عاقبت محمود فرزند خواجه محمد بلاق ، در سرگذشت و احوال نادر شاه افشار و سفرهای مصنف ، به سال ۱۱۹۳ ه نگاشته شده در پنج باب :

باب اول در حسب و نسب نادر شاه، باب دوم دربیان معاودت نادر بسوی ایران و رفتن بتوران و خوارزم. . . ، باب سوم متضمن بعضی وقایع که از دارالسلطنت قزوین تا بندر هوگلی که از بنادر متعلقه سلطنت هندوستان است روی داده ـ باب چهارم در ذکر بعضی وقایع که از ابتدای ورود به بندر هوگلی تا وقت وصال و انتقال اعلی حضرت کثیر المروت پادشاه درویش صفت محمد شاه فردوس آرام گاه بظهور پیوسته ، باب پنجم در ذکر بعضی امور که در ایام سلطنت احمد شاه بهادر بعمل آمد

چاپ : باتصحیح و تحقیق دکتر کے ـ بی ـ نسیم K. B. Nasim ، لاهور ـ ادارهٔ تحقیقات پاکستان ، دانشگاه پنجاب (۱۳۹۰ ه)

۳۰ـ ترجمه و تلخیص وقایع نادری

از معصوم علی محشر

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع منشی جے نارائن ورما (۱۳۲۳ ه)

☆ پاسداران اسلام

۳۱ـ ترجمه

از محمد فضل حق

چاپ : کراچی ـ جامعه تعلیمات اسلامی (س ـ ن)

☆ پری خانه

از واجد علی شاه اختر (م ۱۳۰۵ ه) حاکم اوده، در ذکر داستان های عاشقانهٔ خودش ، به سال ۱۲۶۵ ه تالیف کرده ، تاکنون بچاپ نرسیده است .

۳۲- محل خانه شاهی

از مرزا فدا علی خنجر لکهنوی

چاپ : لکهنؤ - مها دیو پرشاد ورما (۱۳۳۶هـ)

۳۳- پری خانه

از تحسین سروری، در دیباچه زندگانی واجد علی شاه اختر به‌اختصار بیان‌شده

چاپ : کراچی - مکتبه نیاراهی (۱۳۷۷هـ)

✡ پند نامه

از فرید الدین عطار نیشاپوری [رک : قسمت یکم ، بخش ''فلسفهٔ عملی'' ص ۵۲-۵۴]

۳۴- ترجمه

از مفتی کفیل الرحمن نشاط عثمانی

چاپ : بامتن اصلی ، دیو بند - کتب خانه محمودیه

✡ پند نامه

از ناشناس ، به سال ۷۹۵هـ سروده شده ، جدا از پند نامهٔ عطار (تالیف : ۶۲۷هـ) است

آغاز : حمد گویم بیعدد مرخالق جن و بشر

۳۵- ترجمه به نظم

از ناشناس

نسخهٔ خطی : موزهٔ بیجاپور

آغاز : بولوں صفت میں بے گنت اس خالق جن و بشر

✡ پنج گنج عرفان

غزلهای پیر مهر علی شاه گولروی چشتی (م۱۳۵۶هـ) به زبان های پنجابی

و اردو و فارسی

چاپ : گولره

۳۶- مهر علی شاه

از کرم حیدری ، غزلهای فارسی و پنجابی به اردو درآورده شده

چاپ : اسلام آباد ـ لوک ورثے کا قومی اداره (۱٤۰۰ هـ)

✡ تاریخ آل محمد

متن ترکی از بهلول بهجت مفتی اعظم ترکیه ، ترجمهٔ فارسی از میرزا مهدی ادیب ، در خلافت امیر المومنین حضرت علیؑ و زندگانیٔ آئمه

۳۷- ترجمه

از سید عباس حسین

چاپ : کراچی ـ محفل حیدری (س ـ ن)

✡ تاریخ انبیاء در اقوال اصفیاء

از احمد بن محمد وجیه الدین عثمانی دیو بندی ، درسه جلد به سال ۱۳۰۶ هـ نگاشته شده

۳۸- ترجمه

از مؤلف متن فارسی

چاپ : لکهنؤ ـ مطبع مظهر العجائب (۱۳۱۵ هـ)

✡ تحفة الفقراء

از میرزا محمد اختر دهلوی

۳۹- انیس الواصلین

از مولوی انیس احمد قادری نقشبندی شیرکوتی

چاپ : لاهور ـ الله والے کی قومی دکان (س ـ ن)

✡ تحفة القادریه

از شاه ابو المعالی قادری لاهوری [رک: قسمت یکم ، بخش ''سیر اولیاء الله و بزرگان'' ، ص ۲۰۶]

۴۰- سیرت الغوث

از محمد باقر

چاپ : لاهور (۱۳۲۳ھ)

۴۱- کتاب تحفهٔ قادریه

از محمد عبدالکریم

چاپ : لاهور (۱۳۲۴ھ)

✡ تذکرة الاولیاء

از شیخ فرید الدین عطار نیشاپوری (م ۶۲۷ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش ''سیر اولیاء الله و بزرگان'' ، ص ۲۰۶]

۴۲- ترجمه

از قاری محمد عادل خان

چاپ : با تجدید نظر طفیل احمد جالندهری ، لاهور - کتب خانه خورشیدیه (س - ن)

✡ تذکرة الکرام

از ابو الحیات ، در احوال صوفیان پهلواری شریف (بهار)

۴۳- ترجمه

از ایوب قادری ، مترجم به طور تکمله احوال اولاد و خلفای محمد نعمت الله قادری افزوده است

چاپ : ۱۳۲۶ھ [رک : مظفر اقبال - بهار مین اردو نثر کا ارتقاء ،

ص ۱۸۷]

✡ تذكرة الموتیٰ والقبور

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ ه) [رک: قسمت یکم، بخش ''کلام و عقاید''، ص ۳۰]

۴۴- حیات برزخ وقبور

از احمد عبدالحلیم کانپوری

چاپ : کراچی - عوامی کتب خانه (۱۳۸۸ ه)

✡ تزک (توزک) والا جاهی

از برهان خان هندی (م ۱۲۴۰ ه) - تاریخ ریاست کرناتک از تاسیس تا عهد مؤلف

چاپ : مدراس - مطبع مظهر العجائب

۴۵- ترجمه (بخشی از تزک والا جاهی)

از شمس العلماء عبدالرحمن شاطر مدراسی (م ۱۳۶۲ ه) [رک : نصیرالدین هاشمی - مدراس میں اردو، ص ۱۰۷]

✡ تفسیر نمونه

تفسیر و بررسی تازه ای درباره قرآن مجید با در نظر گرفتن خواستها و پرسشها و مسایل روز، زیر نظر استاد ناصر مکارم شیرازی با همکاری جمعی از نویسندگان (محمد رضا آشتیانی، محمد جعفر امامی، داؤد الهامی، احمد ایمانی، عبدالرسول حسنی، سید حسن شجاعی، سید نور الله طباطبائی، محمود عبداللهی، محسن قرائتی و محمد محمدی)، سیزده مجلد چاپ شده است، تا کنون به پایان نرسیده است

چاپ : طهران - دارالکتب الاسلامیه (۱۳۶۱ ه ش)

۴۶- ترجمه جلد اول

از صفدر حسین نجفی ، از آغاز تا آیت ۱۸۷ سوره بقره

چاپ : لاهور - حوزه علمیه جامعة المنتظر (۱۴۰۴ھ)

✯ تقریرات اصول

از محمود شهابی

چاپ : تهران

۴۷- تاریخ اصول فقه شیعه

از سید حسین عارف نقوی ، فقط ترجمهٔ مقدمهٔ ''تقریرات اصول'' که با عنوان ''در مذهب شیعه ازکی مسایل این فن مورد استناد شد ؟'' چاپ شده

چاپ : اسلام آباد - امامیه دارالتبلیغ (۱۴۰۴ھ)

✯ تقلید

از آیت الله علی مشکینی اردبیلی ، دربارهٔ اجتهاد و تقلید از روی فقه امامیه بصورت سوال و جواب

۴۸- تقلید کیا ہے ؟

از سید فیاض حسین نقوی

چاپ : تهران - سازمان تبلیغات اسلامی (س - ن)

✯ تقلید

از سید حسن طاهری خرم آبادی ، در مسئله اجتهاد و تقلید از روی فقه امامیه

۴۹- تقلید کیا ہے ؟ اور کیوں کرتے ہیں ؟

از نا شناس

چاپ : نام چاپ کننده و مطبع مذکور نیست

✡ تکمیل الایمان

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ ه) [رک : قسمت یکم ، بخش "کلام و عقاید" ، ص ۳۱-۳۲]

۵۰- طریقه" الاسلام (منظوم)

از سید محمد حسین تمنا مدراسی (م ۱۲۷۷ ه) ، به سال ۱۲۷۲ ه سروده شده

چاپ : دهلی (۱۲۷۳ ه)

✡ تمدن غرب از دیدگاه اسلام

از سید مجتبیٰ موسوی لاری

چاپ : تهران

۵۱- مغربی تمدن کی ایک جهلک

از مجتهد الاسلام روشن علی رئیس دانشکده منصبیه عربیه - میرتهـ (هند)

چاپ : میرتهـ - دانشکده منصبیه عربیه

۵۲- مغربی تهذیب - ایک مسلم کی نظر میں

تلخیص و ترجمه از سید انوار احمد بلگرامی

چاپ : لاهور - مطبوعات لوح و قلم (۱٤۰۳ ه)

✡ تنبیه الانام بر مفاسد ارشاد العوام

از حجة الاسلام سید محمد حسین الحسینی المرعشی الشهرستانی ، در رد کتاب "ارشاد العوام" تالیف حاجی محمد کریم خان فرزند ابراهیم خان ، "ارشاد العوام" یکی از کتابهای سلسلۀ شیخیه است

۵۳- ترجمه

از سید محمد حسین زیدی برستی

چاپ : چنیوٹ - انتشارات حقایق الشیعه

✡ تنبیه الغافلین

از محمد علی حلمی ، در فقه امامیه

۵۴- حی علی الصلوٰة

از محمد لقمان جعفری ، ترجمهٔ باب دوم از ''تنبیه الغافلین'' ، دوبارهٔ مسایل نماز

چاپ : اسلام آباد - ادارهٔ تبلیغ شیعه (۱۴۰۱هـ)

☆ تنویر الافق شرح تبیین الطرق

از شاه علی انور ، در عرفان که شرح تبیین الطرق تالیف شیخ علی متقی (م ۹۷۵هـ) است

۵۵- ترجمه

از محمد تقی حیدر

چاپ : لکهنؤ - مترجم (س - ن)

☆ توحید

از محسن قرائتی ، در توضیح و تشریح عقیدهٔ توحید

چاپ : در ضمن ''درس هائی از قرآن'' ، تهران - انتشارات صبا (س - ن)

۵۶- ترجمه

از دکتر شاهد چوهدری

چاپ: اسلام آباد- رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۴هـ)

☆ توضیح المسایل

فتاوای آیت الله روح الله خمینی ، در فقه امامیه بانضمام مسایل جدید

چاپ : تهران (۱۴۰۱هـ)

۵۷- ترجمه

چاپ : کراچی - انجمن پریس (س - ن)

☆ توضیح المسایل

فتاوای آیت الله سید حسین بروجردوی ، در فقه امامیه

۵۸- ترجمه

از اختر عباس

چاپ : لاهور - امامیه کتب خانه (س - ن)

☆ توضیح المسایل

فتاوی آیت الله سید عبدالله شیرازی (م ۱٤۰٤هـ)

۵۹- ترجمه

چاپ : سرگودها - مکتبه اصغریه دارالعلوم محمدیه (س - ن)

☆ ثمرة الفواید

از شاه لطف الله جالندهری خلیفه سید شاه بهیکهؒ ، در سیرت شاه بهیکه و خانوادهٔ وی ، متضمن مسایل سلوک و عرفان ، در هفت باب و خاتمه -

باب اول - در بیان حسب و نسب (سید شاه بهیکه) است و مشتمل برچهار فصل

باب دوم - در بیان تعلیم و تحصیل علوم ظاهری و باطنی و بعضی اقوال در محبت الهی حضرت پیر دستگیر قدس سره العزیز

باب سوم - دربیان خلافت یافتن و بعضی رسوم بیعت و آداب آن و اقسام خلافت

باب چهارم - دربیان اوراد و وظایف وصوم و صلوٰة - معمول پیران چشت

۶۰- مفید العباد - حصه اول

ترجمه چهار باب از "ثمرة الفواید" از سید مظفر انبیٹهوی

چاپ : دهلی - نفیس پریس (۱۳٤۳هـ)

☆ جامی

از علی اصغر حکمت (م ۱٤۰۰هـ) ، در احوال و آثار عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸هـ) و نقد بر آثار وی

چاپ : تهران (۱۳۲۰هـ ش)

۶۱- ترجمه
از سید عارف نوشاهی ، مترجم مقدمه و ''تکملۂ آثار جامی'' افزوده است
چاپ : اسلام آباد - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱٤۰۳ھ)
باهمکاری رضا پبلی کیشنز لاهور

☆ جاوید نامه

از علامه اقبال لاهوری[رک : قسمت یکم ، بخش منظومه‌ها ، ص ۲۸۹]

۶۲- ترجمهٔ منظوم
از مضطر مجاز
چاپ : حیدر آباد (دکن) - اقبال اکادمی

☆ جذب القلوب الی دیار المحبوب

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ھ) [رک: یکم بخش ''جغرافیا و سفر نامه'' ، ص ۱٤۳]

۶۳- دیار حبیب
از محمد شفیع الدین خان ، ترجمهٔ بخشی از جذب القلوب
چاپ : علی گڑھ - مسلم یونیورسٹی پریس (س - ن)

☆ جستجو دراحوال و آثار فرید الدین عطار نیشاپوری

از استاد سعید نفیسی
چاپ : تهران - کتاب فروشی و چاپ خانه اقبال (۱۳۲۰ھ ش)

٦٤- فرید الدین عطار کے احوال و آثار پر تحقیقات
از محمد نذیر رانجها
نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مترجم راولپندی اسلام آباد

✡ جلاء العیون

از محمد باقر مجلسی دوم (م ۱۱۱۰ھ) [رک : قسمت یکم ، تاریخ (۱) ، ص ۱۵۰]

۶۵- الدمع الهتون

از عبدالحسین بارهوی ، به سال ۱۳۰۲ھ بپایان رسانده - همین ترجمه که چاپ آن در بخش تاریخ (۱) مندرج شده

چاپ های دیگر : لکهنؤ - مطبع شاهی (بار چهارم : ۱۳۳۷ھ)

با حواشی سید ظهور الحسن بهریلوی ، لاهور - شیعه جنرل بک ایجنسی (س - ن)

✡ جمالیه : حورائیه

از شیخ یعقوب چرخی (م ۸۵۱ھ) ، در شرح رباعی ابو سعید :

حورا به نظارهٔ نگارم صف زد   رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد
آن خال سیه برآن رخان مطرف زد   ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد

نسخهٔ خطی: کتاب خانه گنج بخش اسلام آباد

آغاز : حمد بیحد و ثنای فوق عد ، مر واجب الوجودی راکه قلوب انبیاء و اولیاء را مظاهر صفات جلالیه و جمالیه گردانید

۶۶- ترجمه

از محمد نذیر رانجها

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مترجم ، راولپندی

✡ جواهر العشاق

متن عربی "رساله غوث الاعظم" منسوب به شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱ھ) و شرح آن جواهرالعشاق به فارسی از خواجه بنده نواز گیسو دراز (م ۸۲۵ھ) خلیفه خواجه نصیر الدین محمود چراغ دهلی ، اول بخشی از متن

آورده و سپس شرح نگاشته است

۶۷- ترجمه

از قاضی احمد عبدالصمد فاروق

چاپ : کراچی - اداره معارف اسلامیه (۱۳۷۱ھ)

✡ جهاد اکبر

از آیت الله روح الله خمینی دربارهٔ جهاد با نفس امّاره

چاپ : تهران

۶۸- ترجمه

ار سید صفدر حسین نجفی

چاپ : خوشاب - تحریک تحفظ تعلیمات آل محمد؁ (۱۳۹۶ھ)

۶۹- ترجمهٔ دیگر

از محمود سروش

چاپ : بمبئی - اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی هند (۱۴۰۲ھ)

✡ چهار بهار

سخنان و ملفوظات نوشه گنج بخش قادری (م ۱۰۶۴ھ) ، گرد آورنده محمد هاشم تهرپالوی (م۱۲۵۹ھ)، در چهار بهار (باب)و خاتمه: بهار اول در شریعت ، بهار دوم در طریقت ، بهار سوم در حقیقت ، بهار چهارم در معرفت

چاپ : ڈوگه شریف (گجرات) - مکتبه نوشاهیه دربار نوشاهی

به اهتمام سید عارف نوشاهی ، اسلام آباد - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان با همکاری اداره معارف نوشاهیه ساهن پال (۱۴۰۴ھ)

خزاین الاسرار ترجمه چهار بهار به اهتمام سید عارف نوشاهی بامتن اصلی چاپ شده است

☆ **حاجی بابا اصفهانی** : سرگذشت حاجی بابا اصفهانی

متن فرانسوی از جیمس موریر ، آن را شیخ احمد کرمانی (مقتول ۱۳۱۴هـ) بفارسی در آورده ، کتاب درسی بوده در دانشگاه پنجاب لاهور

چاپ : بارها ، لاهور ـ شیخ مبارک علی (۱۳۶۷هـ) ، باتصحیح و مقدمه محبوب الهی لاهور ـ اوریئنٹل بک سوسائٹی (س ـ ن)

۷۰- ترجمه

از ناشناس

چاپ : کلکته ـ مطبع بپتست مشن (۱۳۴۱-۴۲هـ)

☆ **حدایق العشاق**

از ملا رضی فرزند محمد شفیع ، در مناظره مابین روح و عشق

۷۱- گلزار سرور

از رجب علی بیگ سرور (م ۱۲۸۶هـ) ، به فرمائش مهاراجه ایشری پرشاد نرائن سنگھ (بنارس) به اردو در آورده است

☆ **حدیقة الشیعه**

منسوب به احمد فرزند محمد معروف به مقدس اردبیلی ، در عقاید و اعمال اهل تشیع

۷۲- انوار امامت تا قیامت

ترجمه بخشی از ''حدیقة الشیعه'' متضمن حقیقت و ضرورت امام از روی قرآن و حدیث

چاپ : کراچی ـ رضوی بک ایجنسی (۱۴۰۲هـ)

☆ **حدیقه سلطانیه**

از سید العلماء سید حسین (م ۱۲۷۲هـ)

۷۳- خزینه ایمانیه مع توضیحات نورانیه

ترجمه باب اول از ''حدیقه سلطانیه''، از سید گلاب علی شاه نقوی متوطن ملتان به سال ۱۳۹٤ھ ترجمه کرده است

چاپ : ملتان - نوبهار الیکٹرک پریس (س - ن)

✡ حسینیه : مکالمات حسینیه

[رک : قسمت یکم ، بخش ''کلام و عقاید''، ص ۳٤]

۷٤- ایمان درپن (منظوم)

از محمد علی شاه الفت به سال ۱۲۳۲ھ سروده شده

✡ حق الیقین

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی دوم (م ۱۱۱۰ھ)، در اصول دین از توحید و رسالت و امامت و رجعت و معاد وغیره ، بنام شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵ھ-۱۱۳۵ھ) ، در ۱۱۰۹ھ بپایان رسانده است

چاپ : بارها ، تهران - چاپ خانهٔ حیدری (س - ن)

۷۵- تحقیق المتین

از سید مجتبیٰ حسین جائسی

چاپ : لاهور - مطبع هندوستان (س . ن) ، امامیه بک ایجنسی (س - ن)

۷۶- ترجمهٔ دیگر

از زاهد حسین کاظمی

چاپ : شیخوپوره - مجلسی کتب خانه

✡ حقوق الاسلام : حقیقت الاسلام

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش ''فقه''، ص ۱۶]

۷۷- شفاء الاسقام فی حقوق الاسلام

از عبدالغنی نقشبندی مجّددی

چاپ : برناله بخش فیصل آباد (س ـ ن)

۷۸- نور اسلام

از محمد مصطفی فرزند حاجی احمد یار ، اولین ترجمهٔ ''حقوق الاسلام'' است

چاپ : لاهور ـ مطبع صدیقی (۱۳۰۴ هـ)

۷۹- اسلام کا نظام حقوق و فرائض

از حکیم شریف احسن ، مترجم حواشی هم افزوده است و پیش گفتار به قلم مفتی سیاح الدین کاکا خیل

چاپ : فیصل آباد ـ مکتبه طیبه (۱۳۹۹ هـ)

✡ حلیة المتقین

از محمد باقر مجلسی ، در بیان محاسن آداب و محامد اخلاق و دستورات شرع نبوی از اخبار و آثار اهل بیت ، در چهارده باب و خاتمه ، هر باب در چند فصل

چاپ : بارها ، کتابفروشی حاج محمد علی علمی (۱۳۷۱ هـ)

۸۰- تهذیب اسلام معروف به تهذیب مومنین

از سید مقبول احمد (م ۱۳۴۰ هـ) در سال ۱۳۳۸ هـ به اردو در آورده شده

چاپ : لاهور ـ افتخار بک ڈپو (۱۴۰۰ هـ)

۸۱- ترجمهٔ دیگر

از غلام حسین

✡ حلیه شریف

از مشتاق احمد ، حلیه و شمایل نبی اکرم صلی الله علیه وسلم

۸۲- ترجمهٔ منظوم

از سید عبدالرزاق کلامی

چاپ : لکهنؤ - اوده پریس (۱۲۹۱ھ)

✡ حیات القلوب

از ملا محمد باقر مجلسی [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۱) ، ص ۱۵۱]

۸۳- ترجمهٔ کامل سه جلد

از سید بشارت حسین کامل مرزا پوری

چاپ : لکهنؤ - نظامی پریس (۱۳۵۸ھ) ، لاهور - امامیه کتب خانه (۱۳۸۳ھ)

۸٤- شفاء الصدور والکروب

ترجمهٔ "حیات القلوب" جلد دوم است

چاپ : لکهنؤ - مطبع دبدبهٔ احمدی (۱۳۲۲ھ)

۸۵- ترجمهٔ دیگر

از حشمت علی

چاپ : لاهور - شیعه جنرل بک ایجنسی (۱۳۸۲ھ)

✡ ختم نبوت

از استاد شهید مرتضی مطهری، در اثبات ختم نبوت حضرت محمد صلی الله علیه وسلم

چاپ : قم - انتشارات صدرا (س - ن)

۸٦- ترجمه

از محمد خالد فاروقی ، باتجدید نظر افتخار حسین نقوی

چاپ ، اسلام آباد - دفتر تبلیغات اسلامیه (۱٤۰۱ھ)

✡ خزینة الاصفیاء

از مفتی غلام سرور لاهوری [رک : قسمت یکم ، بخش "سیر اولیاء الله

و بزرگان»، ص ۲۱۰-۲۱۱]

۸۷- ترجمه

از اقبال احمد فاروقی ، مخزن (قسمت) ششم و هفتم از متن به اردو در آورده شده

چاپ : لاهور - مکتبه نبویه (۱۴۰۳ھ)

✡ داستان راستان

از استاد شهید مرتضی مطهری ، در دو جلد - داستان های اخلاقی و اجتماعی از تاریخ اسلام

چاپ : قم - انتشارات صدرا

۸۸- سچوں کی باتیں (جلد اول)

از نظیر حسنین زیدی، درآغاز دربارهٔ مؤلف مقاله‌ای آمده است، فقط جلد اول به اردو ترجمه شده است

چاپ : کراچی - مکتبهٔ معود (۱۴۰۱ھ)

۸۹- ترجمهٔ دیگر

از غلام حسین عدیل

چاپ : واه کینت - مکتبة الامام فی معارف الاسلام (۱۴۰۴ھ)

✡ داستانهای دل انگیز ادبیات فارسی

از دکتر زهرا خانلری ، در شانزده داستان که از هفت گنبد نظامی و آثار خواجوی کرمانی و جامی و فیضی استخراج گردیده است

چاپ : تهران - بنیاد فرهنگ ایران (۱۳۴۶ھ ش) ، درین چاپ ۴۹ تصویر زیبا از مناظر داستان ها هم چاپ شده است

۹۰- فارسی کی دلکش داستانیں

از دکتر نور الحسن انصاری

چاپ : تهران - بنیاد فرهنگ ایران (۱۳۵۵ ش)

✡ در المجالس

از سیف ظفر نوبهاری ، در داستانهای پیغمبران و بزرگان اسلام ، در مقدمه و ۳۳ باب : ۱- فضیلت و آفرینش آدم ، ۲- سخاوت و فضیلت ابراهیم[۴] ، ۳- فضیلت شعیب ، ٤- فضیلت موسی[۴] ، ۵- فضیلت سلیمان[۴] ، ۱۰- مجروح شدن دندان پیامبر (ص) ، ۲۵- حکایت خواجه حسن نوری ، ۳۳- فضیلت اهل بهشت و دیدار حق

چاپ شده است

۹۱- ترجمه (منظوم)

از عبدالله بن حافظ علی مطلبی متخلص به کمینه ، در اوایل قرن سیزدهم سروده شده

نسخهٔ خطی :

اندیا آفس - لندن [مجله ''افکار'' (کراچی) - برطانیه میں اردو ، ص ۳۷۵]

✡ درر نظامی

از علی بن محمود جان دار ، در سخنان شیخ نظام الدین اولیاء (م ۷۲۵ ه) متضمن احوال بزرگان و نکاتی عرفانی است - مؤلف ملفوظات نظام الدین اولیاء را به زبان عربی موسوم به ''خلاصة اللطایف'' هم تهیه کرده است.

نسخهٔ خطی : ذخیرهٔ بوهار ، ایشیاتک سوسایتی آف بنگال ، کلکته ، شماره ۱۸۳

۹۲- ترجمه

چاپ : دهلی - کتب خانه نذیریه

✡ دلایل الولایت

از سید حسن دربارهٔ ولایت تکوینی

۹۳- ترجمه

از دکتر کاظم علی رضا

چاپ : کراچی - هیلر ببلی کیشنز (س - ن)

✡ دیوان حافظ

از حافظ شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۲۹۲-۲۹۵]

۹۴- خمریات

از رازی ، ترجمه و شرح غزلهای حافظ که قافیه یا ردیف ''م'' دارد ، چون این بخش از ''دیوان حافظ'' جزء مواد درسی بوده ، برای کمک به دانش جویان ، ترجمه و حل لغات و شرح نوشته شده

چاپ : لاهور - حاجی فرمان علی اینڈ سنز (س - ن)

۹۵- قند شیراز (منظوم)

از احسن مفتاحی ، ترجمهٔ منظوم اشعار حافظ شیرازی ، جمعاً ۴۳۲ اشعار به اردو در آورده شده.

چاپ : کلکته - عثمانیه بک ڈپو

✡ دیوان گویا

۹۶- ترجمهٔ منظوم

از حکیم محمد حسن متخلص به حسن ، متوطن نابهه (هند)

نسخهٔ خطی : اردو مخطوطات ، ص ۸۵-۸۶

✡ ذخیرة الملوک

از سید علی همدانی (م ۷۸۶ هـ) ، در اخلاق و فلسفهٔ عملی ، در ده باب :

باب اول : شرایط و احکام دین ، باب دوم : ادای حقوق عبودیت و اقسام آن ، باب سوم : مکارم اخلاق و وجوب تمسک حاکم و پادشاه به سیرت خلفاء،

باب چهارم : حقوق والدین و زوج و زوجه و اولاد و عبید و اقارب و اصدقاء ، باب پنجم : احکام سلطنت و ولایت و امارت و حقوق رعایا و شرایط حکومت ، باب ششم : احکام سلطنت معنوی و اسرار خلافت انسانی و سیادت روحانی ، باب هفتم : امر به معروف ونهی از منکر ، باب هشتم : شکر نعمت ، باب نهم : صبر و فضیلت و اقسام آن ، باب دهم : مذمت کبر و غضب

چاپ : امرتسر - مطبع افغانی (۱۳۲۱ھ)

۹۷- منهج السلوک

از غلام قادر متوطن کوٹ بهوانی داس (گوجرانواله) ، در سال ۱۳۳۱ھ به اردو در آورده است.

چاپ : لاهور - شیخ الهی بخش جلال الدین (۱۳۳۴ھ)

٭ راحت القلوب

مجموعهٔ ملفوظات فرید الدین گنج شکر (م ۶۷۰ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان ، ص ۹۰]

۹۸- بزم فرید

از ملا واحدی مدیر مجله ''نظام المشایخ'' دهلی

چاپ : دهلی، بار دیگر این ترجمه باعنوان ''بابا فرید کا روزنامچه'' چاپ شده. اشاعت جدید باتجدید نظر و اضافات از خواجه عابد نظامی به نام ''راحت القلوب'' منتشرگشته است. لاهور - ضیاء القرآن پبلی کیشنز (۱۴۰۴ھ)

٭ رباعیات حافظ

از حافظ شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۲۹۹]

۹۹- ترجمه به نظم

از راگهوندر راؤ جذب عالمپوری

چاپ : دهلی - مشوره بک ڈپو ، لاهور - رابعه بک هاؤس (س - ن)

✡ رباعیات خیام

از خیام نیشاپوری [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۲۹۹]

۱۰۰- دست زرافشان

از صبا اکبر آبادی

چاپ : کراچی - بختیار اکیدمی (۱۴۰۵هـ)

✡ رسالة الطیر : ترجمهٔ لسان الحق

متن عربی از شیخ بو علی ابن سینا و ترجمهٔ آن بفارسی از شیخ الاشراق ابو الفتح یحیٰی بن حبش بن امیرک شهاب الدین سهروردی (م ۵۸۷هـ) ، در عرفان و سلوک

چاپ : متن اصلی با ترجمهٔ انگلیسی از پرفسور آتو سپیز و ایس - کے - ختک در ضمن Three Treatises on Mysticism

۱۰۱- ترجمه

از کمال محمد حبیب و ارشاد احمد

چاپ : در ضمن ''چهار رسالهٔ شیخ الاشراق'' لاهور-اقبال اکادمی پاکستان (۱۴۰۲هـ)

✡ رساله تقیه

از سید حامد حسین

۱۰۲- ترجمه

از سید محمد باقر

چاپ : کهجوا - مطبع اصلاح (س - ن)

✡ رساله روحی

از سلطان باهو (م ۱۱۰۲هـ) ، رساله ای ست عرفانی، دربارهٔ لفظ ، ''کن''

و تفسیر برآیت ''و نفخت فیه من روحی''

چاپ : چند بار ، با تحقیق و ترجمه و شرح سید احمد سعید همدانی ، لاهور ـ مکتبۂ نور رسالت (۱۴۰۴ھ)

۱۰۳- ترجمه

از سید احمد سعید همدانی

چاپ : با متن اصلی ، لاهور ـ مکتبۂ نور رسالت (۱۴۰۴ھ)

✡ رساله عزیزان : رساله شریفه

از خواجه علی عزیزان رامیتنی (م ۷۱۵ھ) ، در عرفان و سلوک ، ده شرط که برای روندۂ راه طریقت نگاه داشتنی است

چاپ : در ضمن ''رسایل مشاهیر نقشبندیه''، حیدر آباد (۱۳۷۸ھ)

۱۰۴- ترجمه

از پیر زاده اقبال احمد فاروقی

چاپ:در ضمن ''رسایل نقشبندیه''، رک : انسیه در همین بخش ''استدراک''

✡ رفیق الطلاب جاذب الی رب الارباب

از شیخ محمد چشتی گجراتی (م ۱۰۴۰ھ) ، در نکات عرفانی

چاپ : در ضمن ''آداب الطالبین'' ، دهلی ـ مطبع مجتبائی (۱۳۱۱ھ)

۱۰۵- ترجمه

از دکتر محمد بشیر حسین (م ۱۴۰۳ھ)

چاپ : در ضمن ترجمۂ ''آداب الطالبین'' ، لاهور ـ پروگریسو بکس (۱۴۰۴ھ)

✡ رقعات عالمگیری : کلمات طیبات

ازاورنگ زیب‌عالمگیر (م۱۱۸ : ھ)[رک:قسمت یکم ، بخش ''نامه‌نگاری''

ص ۲۳۶]

۱۰۶- ترجمه

از شیخ عطا الله

چاپ : با متن اصلی ، در مجلّه البصیر (چنیوت) شماره مخصوص به عالمگیرؒ (۱۳۸۲ھ)

✡ رموز بیخودی

از علامه اقبال لاهوری [رک: قسمت یکم ، بخش منظومه ها، ص ۳۰۳]

۱۰۷- بیان بے خودی

از پرفسور سید عبدالرشید فاضل، در بحر هزج مثمن سروده است. نمونه‌ای از ترجمه :

اقبال :

سر زند از ماضی تو حال تو خیزد از حال تو استقبال تو
مشکن ار خواهی حیات لا زوال رشته ی ماضی ز استقبال و حال

فاضل : تیرے ماضی هی سے تیرا حال کرتا ہے ظهور
حال سے پھر تیرا استقبال کرتا ہے ظهور
توڑ مت گر چاهتا ہے تو حیات لا زوال
ہے جو قائم رشتۂ ماضی و استقبال و حال

چاپ : کراچی ـ ادارۂ تنویرات علم و ادب (۱۴۰۴ھ)

✡ روشنائی نامه

از حکیم ابو معین حمید الدین ناصر بن خسرو علوی بلخی (م ۴۸۱ھ) ، در اخلاق و فلسفۂ عملی ، حاوی ۵۹۱ بیت است

۱۰۸- نور عرفان

از نصیر الدین نصیر هونزائی ، اول بیتی از متن و سپس ترجمه و تشریح

نگاشتهٔ است. فقط ۱۶۲ بیت را ترجمه و تشریح کرده شده

چاپ : کراچی - ایچ - آر - ایچ دی آغا خان اسماعیلیه ایسوسی ایشن برای پاکستان (۱۳۹۶ه)

✡ ریاض العارفین

۱۰۹- ترجمه (به نظم)

از محمد اسحاق ، به سال ۱۲۰۶ه از فارسی به اردو ترجمه شده ، در یازده باب ، دربارهٔ متن اصلی شاعر سروده است :

فارسی سے تھی نثریہ آشکار	میں کیا اس کو نظم سے زیب دار
فارسی کی بحر کی سیپی اندر	تھے چھپے یہ بے بہا لعل و گہر
میں نہنگ قلزم اخلاص ہو	فارسی کے بحر کا غواص ہو
لایا باہر لعل وگوہر بحر سے	رکھ دیا بازار دکھنی مین اسے

نسخهٔ خطی : آصفیه ج اول

✡ زاد المعاد

از محمد باقر مجلسی دوم [رک : قسمت یکم ، بخش دعا و اوراد ، ص ۱٤۰]

۱۱۰- زاد العباد

از سید محمد باقر الباقری الجوراسی فرزند سید مهدی حسن

چاپ : کهجوا - مطبع اصلاح (۱۳۷۶ه)

✡ زندگی جاوید یا حیات اخروی

از استاد شهید مرتضی مطهری، دربارهٔ حیات اخروی

چاپ : قم - انتشارات صدرا

۱۱۱- حیات جاوید یا زندگیٔ اخروی

از سید افتخار حسین نقوی با همکاری سید مجتبی حیدر شیرازی

چاپ : اسلام آباد ـ دفتر تبلیغات اسلامی (س ـ ن)

✡ سبع سنابل

از میر عبدالواحد بلگرامی (م ۱۰۱۷ هـ) ، در مسایل عرفان و سلوک ، در هفت ''سنبله'' (باب) :

سنبلهٔ اول ـ عقاید و مذاهب
سنبلهٔ دوم ـ پیری و مریدی و حقیقت و ماهیت آن
سنبلهٔ سوم ـ ترک و قناعت و توکل و تبتل
سنبلهٔ چهارم ـ عبادات درویشان و حسن اخلاق ایشان
سنبلهٔ پنجم ـ خوف و رجا
سنبلهٔ ششم ـ حقایق وحدت و ظهور آثار معرفت و محبت
سنبلهٔ هفتم ـ متفرقات از فواید

چاپ : کانپور ـ مطبع نظامی (۱۳۰۰ هـ)

۱۱۲ـ ترجمه

از مفتی محمد خلیل برکاتی ، مقدمه به قلم دکتر محمد ایوب قادری است
چاپ : لاهور ـ حامد اینڈ کمپنی (۱٤۰۱ هـ)

✡ سبیل الرشاد

از شاه محمد عاشق پهلتی (م ۱۱۸۷ هـ) خلیفهٔ شاه ولی الله دهلوی ، در عرفان و سلوک ، شاه عبدالعزیز دهلوی فرزند شاه ولی الله می‌گوید: ''آن کتاب گویا خلاصهٔ سلوک طریقهٔ خاندان ماست خصوصاً فواید سلوکیه از حضرت والا (شاه ولی الله) ما بسوی طالبان و مریدان فیضان نموده در آن مجموعه مندرج است'' [فتاوی عزیزی ـ دهلی (۱۳۱۱ هـ)، ص ۱۸۲]

۱۱۳ـ طریق السداد فی ترجمه سبیل الرشاد

از حکیم عبدالحکیم آروی

چاپ : آره - اسٹار آف انڈیا پریس (۱۳۰۸ھ) [رک : مظفر اقبال - بهار میں اردو نثر کا ارتقاء ، ص ۶۵]

✡ سرگذشت وزیر خان لنکران

[رک: قسمت یکم ، بخش متن های ادبی ، ص ۲۴۴]

۱۱۴- ترجمهٔ دیگر

از منشی لچهمی سروپ کانسته

چاپ : میرٹھ - مطبع ودیا درپن (۱۳-۱۳۱۲ھ)

✡ سکینة الاولیاء

از دارا شکوه [رک : قسمت یکم ، بخش سیر اولیاء الله و بزرگان ، ص ۳۱۴]

۱۱۵- ترجمهٔ تازه

از محمد اکرم رهبر

چاپ : لاهور - مکتبه عالیه (۱۳۹۸ھ)

✡ سهیل یمن : تاریخ جلالی

از نصیر الدین حیدر صدر منصف سلهٹ و متوطن کومیلا (بنگال) ، در احوال و کرامات و سخنان حضرت شاه مجرد یمنی سلهٹی (م ۷۴۵ھ)

چاپ : باهتمام و اضافات به زبان اردو از شاه ساجد علی سلهٹی ، کلکته - مطبع غوثیه (۱۳۱۲ھ)

۱۱۶- تاریخ جلالی

از حاجی مبشر علی دبیر ، در سال ۱۲۷۷ھ (= سهیل نور تولای شهر جلال یمن) ترجمه شده

چاپ : کانپور-مطبع قیومی (۱۳۲۲ھ)

٭ سیاحت زمین

افسانه ای از فرانسوی به فارسی در آورده شده ، دربارهٔ شخصی که در هشتاد روز سیاحت کره زمین کرده بود

۱۱۷- ترجمه از فارسی

از سید محمود اعظم فهمی

چاپ : لکهنؤ - دائرهٔ ادبیه (۱۳۳۷ه)

٭ سیرالاولیاء

از سید محمد معروف به میر خورد (م ۷۷۰ه) [رک : قسمت یکم ، بخش سیر اولیاء الله و بزرگان ، ص ۲۱۴-۲۱۵]

۱۱۸- ترجمهٔ جدید

از اعجاز الحق قدوسی ، با اضافات حواشی مفیده و مقدمه از مختار زمن

چاپ : لاهور - مرکزی اردو بورڈ (۱۴۰۰ه)

٭ سیر المنازل

از مرزا سنگین بیگ فرزند علی اکبر بیگ ، در عهد اکبر شاه ثانی (۱۲۲۱ه - ۱۲۵۳ه) تالیف کرده ، تاریخ دهلی و عمارات آن و نقل کتیبه های مساجد و مقابر ، مؤلف دربارهٔ این کتیبه ها نگاشته است : ''این کتابه ها تواریخ منقوشهٔ مساجد و مقابر و عمارات ویران شاهجهان آباد هست''

چاپ : باتصحیح و مقدمه دکتر شریف حسین قاسمی ، دهلی - غالب انسٹی ٹیوٹ (۱۴۰۲ه)

۱۱۹- ترجمه

از دکتر شریف حسین قاسمی

چاپ : بامتن اصلی ، دهلی - غالب انسٹی ٹیوٹ (۱۴۰۲ه)

✡ شاهنامهٔ فردوسی

از ابو القاسم فردوسی [رک: قسمت یکم، بخش تاریخ (۲)، ص۱۸۲-۱۸۳]

۱۲۰- ترجمهٔ ملخص (منظوم)

از سید باقر حسین دهلوی

چاپ : دهلی - مطبع جوهر هند (۱۳۲۲ھ)

۱۲۱- ترجمهٔ منتخبات شاهنامه

از غلام مرتضی شاه مرتضائی فرزند روشن علی تتوی (م قرن چهاردهم) [رک : سنده میں اردو شاعری ، ص ۲۵۵]

✡ شرح اسماء الله

از شیخ یعقوب چرخی (م ۸۵۱ھ) ، در شرح و خواص اسماء الهی

۱۲۲- ترجمه

از محمد نذیر رانجها

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مترجم ، راولپندی

✡ شمس العارفین

از سلطان باهو ، منتخبات از تالیفات سلطان باهو ، در هفت باب

۱۲۳- ترجمه

از ملک فضل الدین نقشبندی مجددی

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (س ـ ن)

✡ شناخت اسلام

از سید محمد حسینی بهشتی و محمد جواد باهنر ، بحث های مستقلی دربارهٔ شناخت اسلام

چاپ : تهران

۱۲۴- ترجمه

از ایم - اے (M.A) انصاری و محمد فضل حق

چاپ : کراچی - جامعه تعلیمات اسلامی پاکستان (۱۴۰۲ ه)

✡ شهید

از استاد مرتضی مطهری

۱۲۵- ترجمه

از سید غلام حسین کراروی

چاپ : بمبئی - اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی هند (۱۴۰۲ ه)

✡ صاحبیه

از جهان آرا (م ۱۰۹۲ ه) دختر شاهجهان ، بسال ۱۰۵۱ ه به پایان رسانده، در احوال ملا شاه لاهوری (م ۱۰۷۲ ه) که مؤلفه یکی از ارادتمندان او بوده. در آغاز نگاشته است : ''مجملی از احوال . . . مرشد کامل مکمل حضرت مولانا شاه که مرشد و هادی این ضعیفه اند و برخی از احوال پراختلال خود از مرید شدن و ذوق طلب آگهی بهم رسیدن و مرشدگرفتن حضرت ولایت پناه و دست امید بدامن مبارک آن حضرت زدن''

چاپ : با تصحیح و تحقیق پرفسور محمد اسلم ، لاهور - ندوة المصنفین (۱۳۹۹ ه)

۱۲۶- تلخیص و ترجمه

از پرفسور محمد ابراهیم ڈار

چاپ : در مجله ''اوریئنٹل کالج میگزین'' (لاهور) منتشره در اوت ۱۹۳۷ میلادی

۱۲۷- ترجمهٔ دیگر

از پرفسور محمد اسلم

چاپ : لاهور - ندوة المصنفین (۱۳۹۹ ه)

✡ صفیر سیمرغ

از شهاب الدین ابو الفتح یحیی بن حبش سهروردی (م ۵۸۷ھ)، در عرفان و تصوف

چاپ : رک ـ رسالة الطیر در همین بخش

۱۲۸- ترجمه

از کمال محمد حبیب و ارشاد احمد

چاپ: در ضمن ''چهار رسالهٔ شیخ الاشراق''. لاهور ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱٤۰۲ھ)

✡ ضرب الامثال و حکم

از علامه علی اکبر دهخدا، در مطالب ضرب الامثال و حکم که در ادبیات فارسی متداول اند

۱۲۹- انتخاب ضرب الامثال و حکم

از پرفسور محمد عبداللطیف، مترجم برای تسهیل و تفهیم امثله از سرایندگان اردو افزوده است

چاپ : لاهور ـ جان بک ڈپو (۱۳۷۸ھ)

✡ ضیاء الابصار فی حد الباه

از حکیم محمود خان دهلوی (م ۱۳۰۹ھ)، بسال ۱۲۷۸ھ تالیف شده، دربارهٔ اسرار و رموز جنسی و آمیزش بازنان.

۱۳۰- جنسی اسرار و رموز

از حکیم اقبال حسن و حکیم سید نعمت علی شاه

چاپ : لاهور ـ ادارهٔ اسرار حکمت (۱۳۷۸ھ)

✡ عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات

از عماد الدین زکریا فرزند محمد فرزند محمود الکمونی قزوینی، در روزگار

عادل شاه اول (۹۴۱هـ - ۹۶۵هـ)، بسال ۹۵۴هـ از عربی بفارسی آورده است، در چهار مقدمه و یک خاتمه، در ذکر اجرام علوی و سفلی و متفرقه

چاپ: لکهنؤ - مطبع منشی نولکشور (بار پنجم: ۱۳۳۰هـ)

۱۳۱- ترجمه

از ناشناس

چاپ: لکهنؤ - مطبع نولکشور، ناشر تصاویر عجیبی در رابطه بامطالب کتاب افزوده است.

✡ عروض سیفی: عروض: میزان الاشعار

از سیفی بخارایی عروضی، از سرایندگان روزگار میرعلی شیر(۸۴۴هـ-۹۰۶هـ)، این رساله در بیان شاعر و تعریف شعر و فن عروض است، در ۸۹۶هـ (=فیضها) نگاشته شده چنانچه گفته:

اهل دل از و چو فیضها می یابند
بنویس که هست "فیضها" تاریخش

چاپ: بارها در لاهور و کلکته و کانپور بچاپ رسیده است.

۱۳۲- تشریح العروض

از خوشی محمد، با اضافات و حواشی مفیده

چاپ: لاهور - شیخ مبارک علی تاجر کتب (۱۳۴۱هـ)

✡ علائم ظهور

از شیخ عباس علی فرزند محمد جارتانی اصفهانی، در احوال امام دوازدهم

۱۳۳- ترجمه

از شریف حسین جعفری

چاپ: لاهور - تنظیم غلامان آل محمد خواجگان نارووالی (س - ن)

✡ غایة الامکان فی درایة المکان : غایة الامکان فی درایة المکان والزمان

از عین القضاة ابو المعالی عبدالله همدانی (م ۵۲۵ھ) دانسته شده و به محمود بن خداداد اشنوی و شاه نعمت الله ولی کرمانی نیز نسبت داده شده است، در چهار فصل : ۱- توحید ۲- بیان مکان ۳- بیان امکنه ۴- بیان زمان

چاپ: چند بار، در ضمن ''رسایل شاه نعمت الله ولی'' تهران (۱۳۱۱ھش)، در ضمن ''احوال و آثار عین القضاة'' تهران(۱۳۳۸ھ ش)، به ترتیب و تصحیح نذر صابری، اتک ـ نوادرات علمیه (۱۴۰۱ھ)، باترجمۂ اردو کراچی-مکتبۂ ندیم (س ـ ن)

۱۳۴- ترجمه

از لطیف الله ، مترجم مقدمۂ جالب نگاشته است و مقدمه متضمن این امر که ''غایة الامکان'' تالیف عین القضاة است.

چاپ : بامتن اصلی ، کراچی ـ مکتبۂ ندیم (س ـ ن)

✡ غریب نامه

۱۳۵- ترجمه

از سید تقی حسین ، در احوال قزاقان

چاپ : کانپور ـ مطبع نولکشور (۱۳۰۸ھ)

✡ فلسفۂ شهادت

از استاد شهید مرتضی مطهری، دربارۂ فضیلت شهادت و مراتب شهید در دنیا و آخرت.

چاپ : قم ـ انتشارات صدرا

۱۳۶- ترجمه

از محمد فضل حق

چاپ : کراچی ـ جامعه تعلیمات اسلامی پاکستان (۱۴۰۱ھ)

✡ فلسفهٔ ولایت

از استاد شهید مرتضی مطهری ، در مفهوم و مطلب ولایت از روی قرآن و حدیث و اوصاف امام معصوم

چاپ : قم ـ انتشارات صدرا

۱۳۷ـ ترجمه

از محمد فضل حق

چاپ : کراچی ـ جامعه تعلیمات اسلامی پاکستان (۱٤۰۲ﻫ)

✡ فواید المشاهد و نتایج المقاصد

از شیخ جعفر تستری

۱۳۸ـ احراز العواید و تشئید العقاید

از محمد لطیف انصاری

جاپ : ملتان ـ حسین بخش همدانی سوداگر (۱۳۷٦ﻫ)

✡ قدسیه : کلمات خواجه بهاء الدین نقشبند

از خواجه محمد پارسا (م ۸۳۲ﻫ) ، سختان و ملفوظات مرشد وی شیخ بهاء الدین نقشبند (م ۷۹۱ﻫ) است که ''در مجالس صحبت علی الدوام فی اللیالی و الایام برزبان مبارک ایشان می گزرانیدند''

چاپ: چند بار، در ضمن ''رسایل مشاهیر نقشبندیه'' حیدر آباد (۱۳۷۸ﻫ)، بامقدمه و تحشیه و تعلیقات ملک محمد اقبال ، راولپندی ـ مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۳۹۵ﻫ)

۱۳۹ـ ترجمه

از پیرزاده اقبال احمد فاروقی

چاپ : در ضمن ''رسایل نقشبندیه'' ، لاهور ـ مکتبه نبویه (س.ن)

٭ قرآن در اسلام

از علامه سید محمد حسین طباطبائی(م ۱۴۰۱ھ) نگارندهٔ "تفسیر المیزان"، دربارهٔ علوم و مباحث قرآن است

۱۴۰- اسلام میں قرآن

از دکتر شاهد چوهدری، در مقدمه مترجم احوال و آثار علامه سید محمد حسین طباطبائی نوشته است

چاپ: تهران - مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی وابسته با وزارت فرهنگ و آموزش عالی (۱۴۰۴ھ)

٭ قصهٔ تمیم انصاری : داستان تمیم انصاری

داستان (قصه) زن و فرزندان تمیم انصاری است وگفتگوی صحابهٔ نبی اکرم صلی الله علیه وسلم، چند تحریر ازین داستان هست

۱۴۱- قصهٔ تمیم انصاری (منظوم)

از غلام رسول غلامی سورتی، از متن فارسی به اردو در آورده:

یہ قصہ فارسی تھا نثر مقبول
کیا اس کو میں هندی نظم بے مول

بسال ۱۲۱۸ھ سروده شده:

سن باره سو اٹھاره کے درمیان
تھی تاریخ چودھویں اور ماه شعبان

چاپ: بارها، بمبئی - مطبع حیدری (۱۲۷۱ھ) درضمن "مجموعه باره قصه"، لاهور - مجلس ترقی ادب

٭ قصیدهٔ شاه نعمت الله ولی

قصیده منسوب به شاه نعمت الله ولی (م ۸۳۴ھ) [رک: قسمت یکم، بخش منظومه ها، ص ۳۰۷]

۱۴۲- هندوستان اور اس کی حکومت

از بابو همدم لاهوری

چاپ : بامتن اصلی ، لاهور - محمد احمد بازار صدا کاران (س - ن)

✡ قیام و انقلاب مهدی

از استاد شهید مرتضی مطهری

چاپ : قم - انتشارات صدرا

۱۴۳- ترجمه

از سید غلام حسنین کراروی

چاپ : بمبئی - اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی هند (۱٤۰۲ه)

✡ کربلائی که من دیدم

از سید علی کاظمی

۱٤٤- تبلیغی کربلا

از سید بشارت حسین کامل

چاپ : کراچی - انٹرنیشنل پریس (۱۳۹۰ه)

✡ کشف الاسرار

منسوب به علی بن عثمان هجویری [رک : قسمت یکم، بخش سیر اولیاءالله و بزرگان ، ص ۲۲۰]

۱٤۵- ترجمهٔ دیگر

از نسیم چوهدری

چاپ : در ضمن "تذکره علی بن عثمان هجویری"، ص ۱۳۷-۱۵۴ ، لاهور - المعارف (۱۳۹٤ه)

۱۴۶- ترجمهٔ جدید

از ملک شیر محمد

چاپ : لاهور - ضیاء القرآن پبلی کیشنز (۱۴۰۴ه)

✡ کشف المحجوب

از علی بن عثمان هجویری [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان ، ص ۱۰۶-۱۰۸]

۱۴۷- ترجمهٔ جدید

از عبدالرؤف فاروقی

چاپ : لاهور - مکتبه رحمانیه (س - ن)

✡ کلمات طیبات

از سید شرافت نوشاهی ، یک هزار کلمه و ملفوظ حضرت نوشه گنج بخش (م ۱۰۶۴ه) به ترتیب حروف تهجی به سال ۱۳۷۷ه گرد آورده شده

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی ، ساهن پال (گجرات)

۱۴۸- جواهرات

از سید شرافت نوشاهی

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ سید شرافت نوشاهی ، ساهن پال (گجرات)

✡ کیمیای سعادت

از امام محمد غزالی طوسی (م ۵۰۵ه) [رک : قسمت یکم ، بخش فلسفهٔ عملی ، ص ۶۰-۶۱]

۱۴۹- ترجمه

از نا شناس

چاپ : لاهور - ملک سراج الدین اینڈ سنز (س - ن)

۱۵۰- ترجمهٔ دیگر

از نائب حسین نقوی

چاپ : لاهور - شیخ غلام علی اینڈ سنز (س - ن)

۱۵۱- نسخهٔ کیمیا

از پرفسور مجید یزدانی

چاپ : لاهور - ناشران قرآن (بار اول : ۱۳۹۳ه)

۱۵۲- ترجمهٔ جدید

از سعید الرحمن علوی

چاپ : لاهور - مکتبه رحمانیه (س - ن)

☆ **گربه و موش : قصهٔ گربه و موش**

حکایتی است برای نصیحت و پند

۱۵۳- چوهے اور بلی کا قصه

از ارم ، دربارهٔ حکایت نگاشته است

کسی شخص نے اس کو از راهٔ عقل   کیا فارسی میں تکلف سے نقل
به حسن فصاحت اب اے مهربان   میں اردو مین کرتا هوں اس کو بیان

چاپ : لاهور - مطبع دامن گیر

☆ **گلستان**

از سعدی شیرازی [رک : قسمت یکم ، بخش متن های ادبی ، ص ۲۴۶-۲۵۰]

۱۵۴- چمنستان

از منشی گوپال کرشن تحسین

چاپ : دهلی - مرزا عبدالغفار (۱۹۰۳ میلادی/۱۳۲۱ه)

۱۵۵- ترجمهٔ
از مولوی سید کلیم الدین حسنی حیدر آبادی
چاپ : حیدر آباد دکن

۱۵۶- ترجمهٔ دیگر
از نا شناس
چاپ : دهلی - مطبع العلوم (۱۲۶۵ھ)

۱۵۷- ترجمهٔ دیگر
از اقبال صلاح الدین
چاپ : لاهور - عزیز بک ڈپو (۱۳۹۴ھ)

۱۵۸- ترجمهٔ جدید
از دکترعبداللطیف
چاپ : با متن اصلی ، لاهور - پیکیجز (س - ن)

۱۵۹- گلستان کا پہلا اور دوسرا باب
از نا شناس
چاپ : بریلی - مطبع عمدة الاخبار (۱۲۶۸ھ)

۱۶۰- ترجمهٔ باب اول از گلستان
از دکتر خواجه عبدالحمید ، با حواشی مفیده
چاپ : لاهور - نذر سنز (۱۳۸۹ھ)

✡ لآلی مخزونه و جواهر مصئونه

از احمد بن عباس یزدی ، در او راد وادعیه

۱۶۱- اسرار مکنونه
از خواجه عابد حسین انصاری

چاپ : لاهور ـ افتخار بک ڈپو (س ـ ن)

✡ لطایف السعادت

از انشاء الله خان انشاء (م ۱۲۳۳ هـ)، در حکایتهای نواب سعادت علی خان که ظرافت آمیزاند

چاپ : با ترتیب و تصحیح دکتر آمنه خاتون ، میسور (۱۳۷٤ هـ)

۱۶۲- ترجمه

از دکتر آمنه خاتون که متن اصلی را هم مرتب ساخته است و تعلیقات و حواشی نگاشته است

چاپ : در ضمن متن اصلی ، میسور (۱۳۷٤ هـ)

✡ لغت موران

از شیخ شهاب الدین سهروردی مقتول (م ۵۸۷ هـ) ، در عرفان و فلسفه ، در دوازده فصل

چاپ : باهتمام پرفسور آتو سپیز و ایس ـ کے ـ ختک (۱۳۵٤ هـ)

۱۶۳- ترجمه

از کمال محمد حبیب و ارشاد احمد

چاپ : در ضمن ''چهار رسالهٔ شیخ الاشراق'' ، ص ۶۷-۹۰ ، لاهور ـ اقبال اکادمی پاکستان (۱٤۰۲ هـ)

✡ لولوء والمرجان

از علامه میرزا حسین نوری ، در وعظ و اخلاق

۱۶٤- جواهر البیان

از نذر حسین ظفر

چاپ : سرگودها ـ ادارهٔ مجلّه ''المبلغ'' (س ـ ن)

✡ مآثر الکرام

از حسان الهند میر غلام علی آزاد بلگرامی (م ۱۲۰۰ ه) ، در سیرت فقراء و فضلای بلگرام ، به سال ۱۱۶۶ ه (=ختامه مسک) بپایان رسانیده ، جمعاً احوال یک صد و پنجاه و سه نفر بیان نموده

چاپ : با مقدمهٔ عبدالحق ، آگره ـ مفید عام پریس (۱۳۲۸ ه)

با مقدمهٔ دکتر وحید قریشی ، لاهور ـ مکتبهٔ احیاء العلوم الشرقیه (۱۳۹۱ ه)

۱۶۵- ترجمه

از شاه محمد خالد میان فاخری ، مقدمه حاوی احوال و آثار آزاد بلگرامی به قلم شمس بریلوی

چاپ : کراچی (۱٤۰٤ ه)

✡ مالا بدمنه

از قاضی ثناء الله پانی پتی (م ۱۲۲۵ ه) [رک : قسمت یکم ، بخش فقه ، ص ۲۲]

۱۶۶- ترجمه

از مفتی کفیل الرحمن نشاط عثمانی ، مفتی دارالعلوم دیو بند

چاپ : با متن اصلی ، دیو بند ـ کتب خانه محمودیه (۱۳۹۸ ه)

✡ مثنوی بو علی قلندر

از شرف الدین بو علی قلندر (م ۷۲٤ ه) [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۳۱۰-۳۱۱]

۱۶۷- ترجمه

از محمد مسلم احمد نظامی

چاپ : دهلی ـ کتب خانه نذیریه (س ـ ن)

✡ مثنوی مولانا روم :مثنوی معنوی

از مولانا روم (م ۶۷۲ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش منظومه ها ، ص ۳۱۱-۳۱۵]

۱۶۸- گلدستهٔ مثنوی

از مفتی جلال الدین احمد امجدی ، ترجمهٔ منتخبی از مثنوی معنوی ، به سال ۱۳۷۸ھ مرتب و ترجمه شده

چاپ : مریدکے ـ مکتبه اشرفیه (س ـ ن)

✡ مجمع البحرین

از محمد دارا شکوه (م ۱۰۶۹ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان ، ص ۱۱۲]

۱۶۹- نور عین

از گوکل پرشاد

چاپ : لکهنؤ (۱۲۸۹ھ)

✡ مجمع الرسایل

فتاوی سید حسین بروجردی

۱۷۰- جامع المسایل

از حکیم سید قمر الزمان

چاپ : لاهور ـ کتب خانه حسینیه (۱۳۶۸ھ)

✡ مرآة احمدی

از محمد حسن معروف به علی محمد خان بهادر [رک : قسمت یکم ، بخش تاریخ (۲) ، ص ۱۸۷]

۱۷۱- ترجمه

از سید ابو ظفر ندوی

چاپ : احمد آباد (۱۳۵۶ھ)

✡ مرآة الاسرار

از شیخ عبدالرحمن چشتی (م ۱۰۹۴ھ) فرزند عبدالرسول علوی چشتی ، از اخلاف احمد عبدالحق ردولوی چشتی (م ۸۳۶ھ یا ۸۳۷ھ) بوده ، ما بین ۱۰۴۵ھ و ۱۰۶۵ھ تالیف شده ، در احوال صوفیان و اولیاء الله از آغاز اسلام تا حسام الدین مانکپوری (م ۸۵۳ھ)

نسخهٔ خطی : موزهٔ بریتانیا لندن

۱۷۲- ترجمه

از واحد بخش سیال ، در دو جلد

چاپ : لاهور - صوفی فاونڈیشن (۱۴۰۳ھ)

✡ مرثیهٔ حسنؓ و حسینؓ

از محتشم کاشانی (م ۹۹۶ھ)، این مراثی جزو کلیات او ست

چاپ : تهران (۱۳۴۴ھ ش)

۱۷۳- ترجمه و شرح

از سید بنیاد علی فرزند سید عابد علی

چاپ : لکهنؤ - مطبع اثنا عشری (۱۳۱۷ھ)

۱۷۴- ترجمهٔ دیگر

از احسن ، نمونه ای سر آغاز :

مالک کیا ہے تو نے جسے مشرقین کا لخت جگر ہے فاتح بدر و حنین کا

جس کے لیے ہے غلغلہ یہ شور و شین کا صدقہ جناب فاطمہ کے نور عین کا

چاپ : دهلی - مطبع یوسفی (۱۳۲۳ھ)

✡ مسایل اربعین فی بیان سنت سید المرسلین

از شاه محمد اسحاق [رک : قسمت یکم ، بخش فقه ، ص ۲۳]

۱۷۵- مائع البدعات

چاپ : پتنه - مطبع قیصری (۱۳۰۰ ﻫ)

✡ مسیر طالبی فی بلاد الافرنجی

از مرزا ابو طالب [رک : قسمت یکم ، بخش جغرافیا و سفر نامه ، ص ۱۴۶-۱۴۷]

۱۷۶- ترجمهٔ دیگر

از دکتر ثروت علی ، مقالهٔ دکتری دربارهٔ احوال و آثار مرزا ابو طالب تبریزی اصفهانی نگاشته و متن ''مسیر طالبی فی بلاد الافرنجی'' را مرتب ساخته است. ترجمه هم نموده است.

✡ مطالب رشیدی

از شاه تراب علی قلندر کاکوروی (م ۱۲۷۵ ﻫ)، در مسایل فقهی و اخلاقی از زائش تا وفات ، برای مرید خودش مولوی رشید الدین خان خلف مفتی خلیل الدین خان سفیر شاهٔ اوده نگاشته بود.

چاپ : چند بار ، لکهنؤ

۱۷۷- ترجمه

از شاه مصطفی حیدر قلندر

چاپ : کاکوری - خانقاه کاظمیه

✡ مطلوب الطالبین

از خواجه محمد بلاق در شرح زندگانی و تعلیمات خواجه نظام الدین اولیاء (م ۷۲۵ ﻫ)

۱۷۸- شواهد نظامی

از سید محمد ضامن علی ، به سال ۱۲۱۷ه به اردو در آورده شده.

چاپ : دهلی - مطبع جان جهان (۱۳۱۷ه)

✡ مفاتیح الجنان

از علامه شیخ عباس قمی ، در ادعیهٔ ماثوره

۱۷۹- ترجمه

از شیخ اختر عباس

چاپ : لاهور - امامیه کتب خانه (س - ن)

✡ مفاتیح الاعجاز : شرح گلشن راز

از شمس الدین محمد بن یحیی لاهیجی (م ۸۴۰ه) [رک : قسمت یکم ، بخش عرفان ، ص ۱۱۸)

۱۸۰- ترجمه

از محمد عبدالله

چاپ : بتاله - خواجه پریس

✡ مقالات جمالیه

از سید جمال الدین افغانی

چاپ : باهتمام و ترتیب لطف الله اسد آبادی خواهر زاده جمال الدین افغانی ، تهران - باهتمام عبدالغفور شهباز،کلکته - مطبع رین (۱۳۰۱ه)

۱۸۱- مقالات جمال الدین افغانی

از سید مبارز الدین رفعت ، باتجدید نظر و مقدمهٔ قاضی عبدالغفار

چاپ حیدر آباد دکن - دارالاشاعت سیاسیه (۱۳۶۳ه)

✯ مکتب تشیع

از شیخ محمد رضا مظفر ، در عقاید اهل تشیع

۱۸۲- ترجمه

از دکتر سهیل بخاری

چاپ : کراچی - جامعهٔ تعلیمات اسلامی (۱۴۰۲هـ)

✯ مکتب رسول

از محسن قرایتی در عقاید و ایدئولوژی اسلامی

۱۸۳- ترجمه

از دکتر سهیل بخاری

چاپ : کراچی - جامعهٔ تعلیمات اسلامی

✯ مکتب ولایت

از م - ذبیحی در احادیث ائمهٔ اثنا عشریه ، دربارهٔ عقاید و اخلاق

۱۸۴- ترجمه

از شیخ شریف حسین

چاپ : لاهور - تنظیم غلامان آل عمران (س - ن)

✯ مکتوب شیخ عبدالحق

مکتوبی از طرف شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲هـ) به نام شیخ احمد سرهندی (م ۱۰۳۴هـ) ، در مسایل اعتقادی و عرفانی ، بطور اعتراض به سرهندی نگاشته شده.

چاپ: در ضمن ''حیات شیخ عبدالحق محدث دهلوی - خلیق احمد نظامی''، ص ۳۰۱-۳۳۳ ، [لاهور - مکتبه رحمانیه (س - ن)]

۱۸۵- ترجمه

از سید مظهر علی

چاپ : در مجلهٔ "اقبال ریویو" (کراچی) منتشره در ژانویه ۱۹۶۸ میلادی، ص ۴۲-۷۲

✡ ملخص تسلیم

از منشی انوار حسین تسلیم سهسوانی ، دربارهٔ اصطلاحات ابجد و اصولهای قطعات تاریخ ، به سال ۱۳۰۰ ه (= ملخص تسلیم) تالیف شده.

چاپ : مراد آباد - مطلع العلوم پریس (۱۳۱۴ ه)

۱۸۶- ملهم تاریخ

از سید اقتدار احمد ساحر ، به سال ۱۳۲۶ ه (=ملهم تاریخ) به اردو در آورده شده.

چاپ : مراد آباد - مطبع مطلع العلوم (۱۳۳۰ ه)

✡ منازل الآخرة

از شیخ عباس قمی

۱۸۷- مطالب فاخره

چاپ : سرگودها - مکتبه رضویه

✡ مناقب سلطانی

از سلطان حامد فرزند شیخ غلام باهو قادری سروری، در احوال و کرامات سلطان باهو (م ۱۱۰۲ ه) ، در ده باب : باب اول در حسب و نسب و زایش ایشان ، باب دوم در فضایل و اشغال و سیر اطراف و خوارق ، باب سوم در بیان ازواج و فرزندان و حلیه مبارک ، باب چهارم در بیان سلوک و اشغال و اذکار وی و طریقه های مراقبه و تربیت خلفاء ، باب پنجم در بیان وفات و تدفین ، باب ششم در بیان انتقال از مزار قدیم به مزار جدید ، باب هفتم

در بیان احوال خلفاء و مجاورین ، باب هشتم در بیان فرزندان و خواهران و برادران ، باب نهم در بیان واقعات حضرت باهو که بعد از وفات ایشان واقع شده ، باب دهم در بیان فقراء و درویشان سلسله

چاپ : لاهور - مطبع حسن (۱۳۴۵ھ)

۱۸۸- ترجمه

از ناشناس

چاپ : لاهور - الله والے کی قومی دکان (بار سوم : س - ن)

٭ مناقب مرتضوی

از سید محمد صالح کشفی ترمذی ، در فضایل و مناقب امیر المومنین حضرت علی رض

نسخهٔ خطی در کتاب خانهٔ مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اسلام آباد موجوده است

۱۸۹- کوکب دری فی فضایل علی رض

از سید شریف حسین سبزواری

چاپ : لاهور - امامیه کتب خانه (۱۳۴۵ھ)

٭ منتخب التواریخ

از ثقة الاسلام ملا محمد هاشم فرزند محمد علی مشهدی ، در شرح زندگانی ائمهٔ اثنا عشریه

۱۹۰- ترجمه

از محمد شریف ، فقط ترجمهٔ حصهٔ اول است

چاپ : ملتان - مکتبة الساجد (۱۳۹۹ھ)

٭ منتخب الختوم

از شکر الله بن لطف الله ، در ادعیهٔ ماثوره و ائمهٔ طاهرین

۱۹۱- ترجمه

از سید مظفر علی خان

چاپ : مظفر نگر - ممتاز پریس (س - ن)

✡ منتخب الرسایل

فتاوی سید ابوالحسن اصفهانی ، در مسایل فقهی و دینی

۱۹۲- مختار المسایل

از سید مسرور حسین

چاپ : لکهنؤ - نظامی پریس

✡ منتخب الرسایل

فتاوی آیت الله سید حسین بروجردوی ، در مسایل فقهی و دینی از روی فقه امامیه

۱۹۳- مفتاح المسایل

از سید خورشید حسن

چاپ : باهتمام محمد حسین ، حیدر آباد دکن - مطبع حیدری (۱۳۶۸ه)

✡ منهاج الرشاد

فتاوی آیت الله سید حسین بروجردوی

۱۹۴- اساس الاعتقاد

سید ابن حسن صابر نجفی

چاپ : لاهور - کتب خانه حسینیه (س - ن)

✡ مونس الارواح

از جهان آرا بیگم دختر شاهجهان پادشاه [رک : قسمت یکم ، بخش سیر

اولیاء الله و بزرگان، ص ۲۲۶)

۱۹۵- ترجمه

از محمد فضل حق

چاپ: لکهنؤ - مطبع نامی (۱۳۱۵ھ)

✡ مونس العشاق

از شیخ شهاب الدین سهروردی مقتول (م ۵۸۷ھ) معروف به شیخ الاشراق، در فلسفه

چاپ: بکوشش سید حسین نصر به صورت ضمیمه «نشریه معارف اسلامی»، (تهران - ۱۳۴۷ھ ش)، به کوشش آتو سپیز (Otto Spies) متن اصلی باترجمهٔ انگلیسی - آلمان

۱۹۶- ترجمه

از کمال محمد حبیب و ارشاد احمد

چاپ: در ضمن «چهار رسالهٔ شیخ الاشراق»، ص ۴۳-۶۵، لاهور - اقبال اکادمی پاکستان (۱۴۰۲ھ)

✡ میزان الطب

از حکیم محمد اکبر ارزانی [رک: قسمت یکم، بخش پزشکی، ص ۳۲۷-۳۲۸]

۱۹۷- ترجمه

از حسین علی

چاپ: دهلی - مطبع العلوم (۱۲۶۷ھ)

✡ نائیه: شرح دو بیت مثنوی

از شیخ یعقوب چرخی (م ۸۵۱ھ)، در شرح دو بیت سر آغاز مثنوی:

بشنو از نی چون حکایت می کند
و ز جداییها شکایت می کند

چاپ : بانضمام رساله نائیه مولانا جامی ، با مقدمه و تحشیه و تعلیق استاد خلیل الله خلیلی ، کابل (۱۳۷۷ھ)

۱۹۸- ترجمه

از محمد نذیر رانجها ، مترجم ''رساله انسیه'' و ''رساله ابدالیه'' که از تالیفات شیخ یعقوب چرخی است

نسخهٔ خطی : کتاب خانهٔ مترجم - راولپندی

✡ نشاط العشق

متن از شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱ھ) ، قصیده ای ست عرفانی به عربی، شرح از ملوک شاه صدیقی اودهی که در قرن نهم هجری می زیسته - نثر با نظم آمیخته است

۱۹۹- ترجمه

از قاضی احمد عبدالصمد فاروقی قادری، مترجم ''جواهر العشاق شرح قصیده غوثیه از خواجه بنده نوازگیسو دراز''

چاپ : کراچی - اداره معارف اسلامیه (س - ن)

✡ نفحات الانس من حضرات القدس

از عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸ھ) [رک : قسمت یکم ، بخش سیر اولیاء الله و بزرگان ، ص ۲۲۷]

۲۰۰- ترجمه

از شمس بریلوی ، با مقدمهٔ مفصل دربارهٔ عهد و حیات جامی

چاپ : کراچی - مدینه پبلشنگ کمپنی (۱۴۰۲ھ)

✯ نفحات المحبوب

ملفوظات سید غلام حیدر علی شاه جلالپوری (م ۱۳۲۶ ه)

۲۰۱- ملفوظات حیدری

از دکتر عبدالغنی

چاپ : لاهور - القمر بک کاربوریشن (۱۴۰۴ ه)

✯ نهضت های اسلامی در صد ساله اخیر

از شهید مرتضی مطهری ، در جنبش های مسلمانان برای تجدید و احیای اسلام

چاپ : قم - انتشارات صدرا (س - ن)

۲۰۲- بیسویں صدی کی اسلامی تحریکیں

از دکتر ناصر حسین نقوی

چاپ : راولپندی - مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (۱۴۰۱ ه)

✯ وجهٔ دین

از حکیم ناصر خسرو ، در تاویل و تشریح باطنی برای احکام صلوٰة

۲۰۳- ترجمه

از نصیر الدین نصیر هونزائی ، در دو جلد

چاپ : هونزه (گلگت) دارالحکمة الاسماعیلیه (س - ن)

✯ ورد المریدین (نظم)

از بابا داؤد خاکی کشمیری (م ۹۹۴ ه) مرید شیخ حمزه کشمیری (م ۹۸۴ ه)، در مناقب مرشد خود سروده است

چاپ : لاهور (۱۳۱۲ ه)

۲۰۴- ترجمهٔ منظوم

از محمد طیب صدیقی ضیغم

چاپ : سری نگر (کشمیر)

۲۰۵- ذکر العارفین (منظوم)

از پیرزاده محمد حسین عارف (م ۱۳۴۶ھ) فرزند سیف الرحمن

چاپ:در مجله ''کشمیری میگزین'' (لاهور) منتشره ژانویه ۱۹۰۸ میلادی و ژوئن ۱۹۱۰ میلادی

✤ هفت تماشا

از مرزا محمد حسن قتیل لاهوری (م ۱۲۴۰ھ)، دربارهٔ عقاید و اعمال و رسوم اقوام و مذاهب هند، به ویژه پنجاب، در هفت ''تماشا'' (باب): ۱- مذاهب سمار تکان و تحقیقات دربارهٔ آن، ۲- آدمی و کیفیت انقسام افراد آن به اصناف و فرق با تباین ملل و تخالف معتقدات، ۳- اعتقادات فرق هندوانی که از حد شریعت خود بیرون اند، ۴- ایام متبرکهٔ این فرقه، ۵- تقید رسوم این فرقه، ۶- شیوه و آیین ممتاز مسلمانان هند، ۷- کاشتن تخم لفظ و معنی در زمین نگارش احوال عجیبه

۲۰۶- ترجمه

از دکتر محمد عمر استاد جامعه ملیه اسلامیه دهلی، در آغاز تعارف از مالک رام و مقدمه از نثار احمد فاروقی آمده است

چاپ: دهلی - مکتبهٔ برهان

✤ همایون نامه

از گلبدن بیگم [رک: قسمت یکم، بخش تاریخ (۲)، ص ۱۹۱-۱۹۲]

۲۰۷- ترجمهٔ دیگر

از ابن حسن شارق

چاپ: دهلی - قدیمی کتب خانه (س - ن)

فهرست منابع

احمد حسین احمد قریشی	پنجابی ادب کی مختصر تاریخ	لاهور
احمد منزوی	فهرست نسخه های خطی فارسی	
	جلد دوم	تهران (۱۳۴۹هـ ش)
	جلد پنجم	تهران (۱۳۵۱هـ ش)
	فهرست نسخه های خطی کتابخانه	
	گنج بخش جلد اول	اسلام آباد (۱۳۹۸هـ)
	جلد دوم	اسلام آباد (۱۳۹۸هـ)
	جلد سوم	اسلام آباد (۱۴۰۱هـ)
	جلد چهارم	اسلام آباد (۱۴۰۲هـ)
اختر اورینوی	صوبه بهار میں اردو زبان و ادب کا ارتقاء	پٹنه (۱۹۵۷م)
اختر راهی	برصغیر پاک و هند میں مثنوی معنوی سے اعتناء (مقاله) مجله فکر و نظر (اسلام آباد) - ماه ژولائی ۱۹۷۸م	
	تذکره علمای پنجاب	لاهور (۱۴۰۱هـ)
افتخار حسین ، آغا	مخطوطات پیرس	کراچی (۱۹۶۷م)
افتخار حسین شاه	ارمغان حق جلد اول و دوم	ملتان (۱۴۰۱هـ)
افسر امروهوی/ سرفراز علی رضوی	مخطوطات انجمن ترقی اردو پاکستان	
	جلد اول	کراچی (۱۹۶۵م)
	جلد دوم	کراچی (۱۹۶۷م)
	جلد سوم	کراچی (۱۹۷۵م)
انتظام الله شهابی، مفتی	قاموس الکتب جلد اول	کراچی (۱۹۶۱م)
/عبدالحق	جلد دوم	کراچی (۱۹۷۵م)
پریشان خټک	د پښتو چاپ کتابوله	پیشاور (۱۹۷۳م)

تصدق حسین کاظمی	فهرست کتب عربی، فارسی و اردو مخزونه کتب خانه آصفیه سرکار عالی	
	جلد اول	حیدر آباد دکن (۱۳۳۲ه)
	جلد دوم	حیدر آباد دکن (۱۳۳۳ه)
	جلد سوم	حیدر آباد دکن (۱۳۴۷ه)
	جلد چهارم	حیدر آباد دکن (۱۳۵۵ه)
حامد حسن قادری	داستان تاریخ اردو	کراچی
راشد علی اسدی	تصانیف مولانا شاغل جے پوری (مقاله) مجله العلم (کراچی)، ژولائی تا سپتامبر ۱۹۷۸م	
رضا همدانی	ادبیات سرحد حصه اول	پیشاور
سبط الحسن ضیغم	پنجابی کتابیں حصه اول	لاهور (۱۹۷۳م)
سری رام، لاله	خم خانهٔ جاوید جلد اول و دوم	دهلی (۱۹۱۱م)
سلیم الدین قریشی	ضمیمه فهرست مخطوطات هندوستانی بلوم هارٹ	لندن (۱۹۷۸م)
شمس الدین فاضلی	[ترجمه] شرح گلشن راز	لاهور (۱۳۴۴ه)
شهباز ملک	فارسی رسم الخط وچ چهپیاں پنجابی کتاباں	(غیر مطبوعه)
صباح الدین عبدالرحمن	بزم صوفیه	اعظم گڑه (س - ن)
صلاح الدین، دکتر	دهلی کے اردو مخطوطات کی وضاحتی فهرست	دلی (۱۹۷۵م)
ضیا نرگس جعفری	سنده یونیورسٹی میں اردو مخطوطات (مقاله) مجله بصائر (کراچی) جلد ششم، شماره ۳-۴	
ضیغم	یادگار ضیغم	حیدر آباد دکن (۱۳۰۲م)
عابد امام زیدی	فهرست مخطوطات اردو خدا بخش اورینٹل لائبریری، بانکی پور پٹنه	کلکته (۱۹۶۲م)
عبدالرحمان براهوئی/ کامل القادری	جامع فهرست مطبوعات پاکستان - بلوچی، براهوئی	لاهور (۱۹۷۳م)
عبدالرحمان براهوئی	براهوئی زبان و ادب کی مختصر تاریخ	لاهور (۱۹۸۲م)
عبدالرحیم	لباب المعارف العلمیه فی مکتبة دار العلوم الاسلامیه جلد اول	آگره (۱۹۱۸م)
	جلد دوم	لاهور (۱۳۵۷ه)

عبدالغفور قریشی	پنجابی ادب دی کہانی	لاہور (۱۹۷۲ء)
عبدالمجید سندھی، ڈاکٹر میمن	سندھی ادب کی مختصر تاریخ	حیدر آباد (۱٤۰۳ھ)
علی احمد زیدی	سندھ میں اردو مخطوطات	لاہور (۱۹۶۹ء)
غلام علی الانا	چہل سندی کتابن جی ببلیوگرافی	حیدر آباد سندھ (۱۹۷۳ء)
فرمان فتح پوری	اردو شعراء کے تذکرے اور تذکرہ نگاری	لاہور (۱۹۷۲ء)
گیان چند، ڈاکٹر	اردو کی نثری داستانیں	کراچی (۱۹۶۹ء)
محمد، سید	ارباب نثر اردو	حیدر آباد دکن (۱۹۲۷ء)
محمد اسماعیل پانی پتی	مقدمۂ "توتا کہانی"	لاہور (۱۳۸۳ھ)
محمد ایوب قادری	مجموعہ وصایا اربعہ	حیدر آباد سندھ (۱۳۸٤ھ)
محمد باقر، ڈاکٹر	اردوے قدیم (دکن اور پنجاب میں)	لاہور (۱۹۷۲ء)
محمد بشیر حسین، ڈاکٹر	ترجمۂ آثار منظوم فارسی بہ اردو (مقالہ) مجلہ راہنمای کتاب (تہران) جلد ششم ص ۳۹۵-٤۰٤ جلد ہفتم ص ۲۸۹-۲۹۵	
	فہرست مخطوطات شفیع	لاہور (۱۳۹۲ھ)
محمد متین ہاشمی/ساجد الرحمن	فہرست مخطوطات دیال سنگھ ٹرسٹ لائبریری لاہور جلد اول	لاہور (س - ن)
محمد معین الدین دردائی	تاریخ سلسلہ فردوسیہ	گیا (۱۹۶۲ء)
محمد مہدی واصف	حدیقۃ المرام (ترجمہ: محمد سخاوت مرزا)	کراچی (۱۹۷۹ء)
محمود شیرانی	پنجاب میں اردو (مرتبہ وحید قریشی)	لاہور (۱۹۷۲ء)
محی الدین قادری زور	تذکرہ اردو مخطوطات (مخزونہ ادارۂ ادبیات اردو حیدر آباد دکن)	
	جلد اول	حیدر آباد دکن (۱۹٤۳ء)
	جلد دوم	حیدر آباد دکن (۱۹۵۱ء)
	جلد سوم	حیدر آباد دکن (۱۹۵۷ء)
	جلد چہارم	حیدر آباد دکن (۱۹۵۸ء)
	جلد پنجم	حیدر آباد دکن (۱۹۵۹ء)
	دکنی ادب کی تاریخ	کراچی (۱۹۶۰ء)
مشفق خواجہ	دیباچۂ "خوش معرکہ زیبا"	لاہور (۱۹۷۰ء)
	غالب اور صفیر بلگرامی	کراچی (۱۹۸۱ء)

مظفر اقبال	بهار میں اردو نثر کا ارتقاء (۱۸۵۷ء سے ۱۹۱۴ء تک)	پٹنه (۱۹۸۰م)
معین الرحمن ، سید	اشاریهٔ غالب	لاهور (۱۹۶۹م)
منظور احسن عباسی	تفصیلی فهرست مخطوطات فارسیه پنجاب پبلک لائبریری لاهور	لاهور (۱۹۶۳م)
	تفصیلی فهرست مخطوطات متفرقه پنجاب پبلک لائبریری لاهور	لاهور (۱۹۶٤م)
ناظر حسن زیدی ، دکتر	مقدمهٔ "گل مغفرت"	لاهور (۱۳۸۵ه)
نبی بخش بلوچ ، دکتر	سنده میں اردو شاعری	لاهور (۱۹۷۸م)
نصیر الدین هاشمی	جامعه نظامیه کے اردو مخطوطات کا ایک جائزه (مقاله) مجله نوائے ادب (بمبئی) ژانویه ۱۹٦٤م	
	دکن کی تاریخوں پر ایک نظر (مقاله) مجله تاریخ و سیاسیات (کراچی) نوامبر ۱۹۵۳م	
	کتب خانه نواب سالار جنگ مرحوم کی اردو کتابوں کی وضاحتی فهرست	حیدر آباد دکن (۱۹۵۷م)
	مدراس میں اردو	حیدر آباد دکن (۱۹۳۸م)
	یورپ میں دکهنی مخطوطات	حیدر آباد دکن (۱۹۳۲م)
وفا راشدی	خواجه محمد حسن جان سرهندی (مقاله) مجله المعارف (لاهور). ژانویه ۱۹۷۹م	

James Fuller Blumhardt/D. N. Mackenzie
Catalogue of Pushto Manuscripts in the Libraries of the British Isles. London (1965)

فهرست مؤلفان

فهرست مترجمان اردو

فهرست مترجمان پنجابی

فهرست مترجمان پشتو

فهرست مترجمان سندی

فهرست مترجمان براهوی